

DOCUMENTA 31

UNISA 1987

Suid-Afrikaanse
Algemene
Verkiesingsmanifeste
1910—1981

South African
General Election
Manifestos
1910—1981

Saamgestel deur/Compiled by
W.A. KLEYNHANS

UNIVERSITEIT VAN SUID-AFRIKA
UNIVERSITY OF SOUTH AFRICA
PRETORIA

© 1987 Universiteit van Suid-Afrika
Alle regte voorbehou

Gedruk deur
Sigma Press, Pretoria

Uitgee deur die
Universiteit van Suid-Afrika
Muckleneuk, Pretoria

ISBN 0 86981 443 5

© 1987 University of South Africa
All rights reserved

Printed by
Sigma Press, Pretoria

Published by the
University of South Africa
Muckleneuk, Pretoria

Voorwoord

Die versameling en beskikbaarstelling van die amptelike publikasies van Suid-Afrikaanse politieke partye vanaf 1910 vir studie en navorsing en die deelname van Kleurlinge en Indiërs aan die regeringsprosesse het 'n groter belangstelling in partypolitieke aktiwiteite en veral die veg van verkiesings tot gevolg gehad. Aangesien die verkiesingsmanifeste van partye so 'n belangrike rol speel in die bestaan van partye en 'n deurslaggewende rol kan speel in hulle kanse om verkiesings te wen of te verloor, bestaan daar 'n behoefte aan 'n publikasie soos hierdie een. Baie waardevolle verkiesingsmateriaal het al verlore geraak as gevolg van die nalatigheid van politieke partye om hulle politieke stukke behoorlik te bewaar. Een van die reekse wat baie skade gely het, is juis dié van die verkiesingsmanifeste. Dit het my dan ook jare geneem om die kopieë wat in hierdie publikasie verskyn, op te spoor.

Wat die twee vernaamste partye betref, t.w. Die Nuwe Republiek Party (NRP) (1977) [tot 1933 bekend as Die Suid-Afrikaanse Party (SAP); vanaf 1934 bekend as Die Verenigde Suid-Afrikaanse Nasionale Party (VSANP) en vanaf 1939 bekend as Die Verenigde Party (VP)] en Die Nasionale Party (NP) (1914–1939) [vanaf 1940 bekend as Die Herenigde Nasionale Party (HNP); en vanaf 1950 weer bekend as Die Nasionale Party (NP)], is daarin geslaag om al die manifeste op te spoor wat wel verskyn het.

Wat die kleinere partye betref, was ek nie so suksesvol nie. Daar dien op gelet te word dat nie alle klein partye manifeste gepubliseer het tydens elke verkiesing waaraan hulle deelgeneem het nie.

Die amptelike standpunt van Die Progressiewe Party (PP) wat in 1959 gestig is, en van sy opvolger, Die Progressiewe Federale Party (PFP) wat in 1977 tot stand gekom het, was om nie tydens algemene verkiesings tradisionele manifeste te publiseer nie. Daar verskyn dan ook geen sodanige politieke beleidsverklarings van hierdie party in hierdie publikasie nie.

Hierdie boek bevat 'n versameling van die volledige amptelike tekste van die verkiesingsmanifeste van die grootste Blanke politieke partye en sommige van die kleinere partye wat aan die 18 algemene verkiesings vanaf 1910 tot 1981 deelgeneem het.

Die twee referendums van 1960 en 1983 is nie ingesluit nie.

Alle dokumente in hierdie publikasie is *verbatim* gereproduseer, sommige in hulle oorspronklike vorm en styl, terwyl andere tipografies nuut aangebied is.

'n Woord van dank kom mev M A Coetzee verbondê aan die Verenigde Party-Argief by die Universiteit van Suid-Afrika toe vir die waardevolle hulp wat sy verleen het met die opspoor van sommige van die manifeste.

Ek wil my dank en waardering betuig aan die Universiteit van Suid-Afrika vir wat die Universiteit reeds gedoen het vir die versameling, bewaring en toeganklikmaking van Suid-Afrikaanse partypolitieke dokumente en in die besonder vir die publikasie van hierdie versameling van basiese partystukke.

Preface

The collection and availability of the official publications of South African political parties from 1910 onwards for study and research purposes as well as the participation of Coloureds and Indians in the governmental processes have given rise to a greater interest in party-political activities and particularly in electioneering. Because the election manifestos are of such vital importance to the continued existence of political parties and may be crucial in deciding whether or not they win or lose an election, there is a real need for a publication such as this one. Because political parties did not preserve their political papers and documents, valuable election material was destroyed. This is particularly true of election manifestos. It has taken me many years to recover the copies of election manifestos appearing in this publication.

As far as the two most important political parties, i.e. The New Republic Party (NRP) (1977) [known as The South African Party (SAP) until 1933; known as The United South African National Party (USANP) from 1934 and as The United Party (UP) since 1939] and the National Party (NP) (1914–1939) [known as The Herenigde National Party (HNP) from 1940; and again as The National Party (NP) since 1950], are concerned I have succeeded in tracing all the manifestos published by them.

I was not as successful as far as the smaller parties are concerned. It should be noted that not all small parties published manifestos during every election in which they participated.

The official policy of the Progressive Party which was founded in 1959 and its successor, The Progressive Federal Party (established in 1977) has always been not to publish traditional manifestos during general elections. For this reason no such policy statements appear in this publication.

This book contains a collection of the complete official texts of the election manifestos of the largest White political parties and some of the smaller parties which participated in the general elections from 1910 to 1981.

The two referendums of 1960 and 1983 are not included.

All the documents in this publication are reproduced *verbatim*, some in their original form and style, while the typographical lay-out of others has been changed.

A word of thanks to Mrs M A Coetzee who is attached to the United Party Archives at the University of South Africa, for the valuable assistance she has rendered in tracing some of the manifestos.

Moreover, I would like to express my sincere thanks and appreciation to the University of South Africa for what it has already done to facilitate the collection, conservation and accessibility of South African party-political documents and in particular for the publication of this collection of basic party documents.

Inhoud/Contents

<i>Deelnemende Partye/Participating Parties</i>	<i>xi</i>
Inleiding	1
Introduction	11
Verkiezingsdatums • 1910—1981 • Election Dates	
15 September 1910	21
20 Oktober/October 1915	29
10 Maart/March 1920	93
8 Februarie/February 1921	125
17 Junie/June 1924	151
17 Junie/June 1929	193
17 Mei/May 1933	247
18 Mei/May 1938	253
7 Julie/July 1943	289
26 Mei/May 1948	311
15 April 1953	349
16 April 1958	373
18 Oktober/October 1961	401
30 Maart/March 1966	405
22 April 1970	421
24 April 1974	437
30 November 1977	451
29 April 1981	471

Deelnemende Partye/Participating Parties

De Zuid-Afrikaanse Nasionale Partij (ZAP)
Unioniste Party van Suid-Afrika (Un.P)
De Nasionale Partij (NP)
De Zuid-Afrikaansche Arbeiderspartij
The South African National Party (SAP)
Unionist Party of South Africa (Un.P)
The National Party (NP)
The South African Labour Party (SALP)
Independents
Onafhanklikes
Die Suid-Afrikaanse Arbeidersparty
Die Nasionale Party (NP)
Konstitusionele Demokrat
Constitutional Democrat
Die Suid-Afrikaanse Party (SAP)
The South African Party (SAP)
Die Suid-Afrikaanse Arbeidersparty (Hoofbestuur)
Die Suid-Afrikaanse Arbeidersparty (Creswell seksie)
The South African Labour Party (Council section)
The South African Labour Party (Creswell section)
Die Suid-Afrikaanse Arbeidersparty (Raadseksie)
Die Suid-Afrikaanse Arbeidersparty (Koalisie)
Roosiette
Home Rule Party
The South African Party (Coalition)
The National Party (Coalition)
Die Suid-Afrikaanse Party (Koalisie)
Die Nasionale Party (Koalisie)
The South African Labour Party (Council section)
The South African Labour Party (Coalition)
Roos "Party"
Home Rule Party
Die Verenigde Suid-Afrikaanse Nasionale Party (Die Verenigde Party) (VP)
Die Dominion Party (Dom.P)
Sosialiste Party
The United South African National Party (The United Party) (USANP)
The Dominion Party (Dom.P)
The Socialist Party
Die Herenigde Nasionale Party (HNP)
Die Afrikaner Party (AP)
The Re-United National Party (HNP)
The Afrikaner Party (AP)
Die Verenigde Party (VP)
The United Party
Nasionale Unie
Die Progressiewe Party (PP)
National Union
The Progressive Party (PP)
Nuwe Republiek Party (NRP)
Die Progressiewe Federale Party (PFP)
New Republic Party (NRP)
The Progressive Federal Party (PFP)
Die Herstigte Nasionale Party (HNP)

Inleiding

Dennis Kavanagh¹ skryf in 1981 dat daar reeds lank aanvaar word dat politieke partye in Groot-Brittanje 'n belangrike rol in die bepaling van regeringsbeleid speel. Britse partye is programmaties: hulle betwis verkiesings op grond van manifeste en, indien hulle die regeringsparty word, onderneem hulle om die verkiesingsbeloftes uit te voer wat in hulle manifeste vervat is. Hy verklaar dat dit grootliks so aanvaar word en dat dit 'n verantwoordelike regering na aan die hart lê. Hy verklaar egter dat daar 'n groeiende volume kritiek, gemik teen partye as beleidmakende liggame, bestaan, en dat baie van hierdie besware direk of indirek betrekking het op die rol van die manifeste.

Eerstens is daar die kritiek dat partye populêre eise en verwagtinge op gevoelvolle wyse tydens verkiesings propageer omdat hulle verkiesings wil wen, sonder om daarmee rekening te hou of 'n regering die kapasiteit het om dit wel te kan uitvoer. Indien hierdie beloftes nie ten volle nagekom kan word nie, ontstaan daar by die kiesers 'n gevoel van ontevredenheid en troubreuk. Tweedens bevorder dit onverantwoordelikheid onder opposisiepartye en gee dit aanleiding tot 'n skielike beëindiging van regeringsbeleid wanneer een party 'n ander as regeringsparty vervang. Derdens is daar die beswaar dat beleid wat deur die opposisie ontwikkel word van lae gehalte is en nie rekening hou met toekomstige gebeurlikhede en reële situasies nie.

Bogenoemde besware is gebaseer op die invloedryke rol wat manifeste in die Britse regering speel en wat deur die kritici betreur word.

Daar bestaan ook 'n ander denkrigting in Brittanje, naamlik dat die partye se verkiesingsmanifeste nie so invloedryk is as wat soms voorgegee word nie. Dit word verteenwoordig deur *die model van burokratiese politiek* in teenstelling met die vorige *model van partyregering*. Die burokratiese model is gebaseer op die invloed wat die permanente staatsamptenare asook tradisionalisme in staatsdepartemente het teenoor nuwe ministers wat gebind is deur die verkiesingsmanifeste van die party. Kavanagh beskryf enkele teorieë aangaande manifeste in Brittanje.

Ingevolge die teorie oor *die manifeste as mandaat*, meen nuut verkose ministers sonder uitsondering dat 'n verkiesing 'n mandaat aan hulle verleen. Die beskouing oor die aard van die verkiesingsmandaat het deur die jare verander; selfs vandag bestaan daar nog geen eenstemmigheid oor die betekenis daarvan nie. In wese kom dit daarop neer dat 'n regering die gesag het om sy verkiesingsbeloftes uit te voer. Hierdie beloftes kan òf in die manifeste geskryf staan òf nie.

Kavanagh verklaar ook dat indien daar baie voorstelle in moderne manifeste opgeneem word, verswak dit die opvatting dat die mandaat bewustelik steun bevat vir elke voorstel van elke persoon wat vir daardie party gestem het. Aangesien daar nie verwag kan word dat die kiesers wat vir 'n bepaalde party gestem het, bewus moet wees van al die party se voorstelle nie — wat nog te sê van saamstem met al die voorstelle! — maak Finer in hierdie verband 'n aanklag van “manifesto moonshine”. Die teorie oor *die manifeste as simbool*: Hiervolgens het die manifeste simboliese betekenis. Die filosofie of aard van die partyprogram is in sulke verkiesingsveldtogte net so belangrik soos die spesifieke voorstelle self. Die party word beskou as “radikaal”, “modern”, “nasionaal” of wat ook al. Temas, verkiesingsleure en slagspreuke vorm soms die grondgedagtes van die partye se manifeste. Temas wat Britse partye se verkiesingsmanifeste weerspieël het, sluit die volgende in: “Time for a change” (Arbeidersparty in 1964, en Konserwatiewe Party in 1970 en 1979) en “Labour’s good for Britain. Its good because we care” (Arbeidersparty). Die retoriek van Britse

partye² se manifeste is 'n belangrike sleutel tot die begrip van dié partye se politieke waardes en die oogmerke van hulle voorstelle. Die Arbeidersparty se manifest van 1979 het telkens verwys na die belangrikheid van “care and compassion” en “fairness” wat duidelik gerig was op die “werkerspubliek” en “our people as a whole”. Die woordeskat van die Konserwatiewe Party se manifest het begrippe soos die volgende bevat: “balance”, “incentives”, “freedom” en “personal responsibility”. Hulle het die Arbeidersparty verwerp as 'n party wat nie in staat is om namens “the nation as a whole” op te tree nie.

Die teorie oor die mandaat as stormram vir verandering is deur Richard Crossman geformuleer.³ Hy beskou die manifest as 'n stormram vir verandering. Hy verklaar dat ministers en staatsamptenare dikwels in 'n politieke groef verval, waaruit hulle slegs kan kom met behulp van iets wat van buite die parlement afkomstig is. Hy sê daar moet 'n stormram (*battering ram*) wees wat die regering forseer om veranderinge teweeg te bring. In hierdie verband verwys hy na die buite-parlementêre liggame van die Arbeidersparty, naamlik die Nasionale Uitvoerende Raad (NEC) en die jaarlikse Konferensie (Kongres) wat die party se parlementêre leierskorps radikaliseer. Die manifest wat toegepas moet word, voorsien die geleentheid om 'n “katalitiese prikkelmiddel” in die beleidsmakingsproses in te spuit. Hy beweer dat 'n minister sonder 'n duidelike manifestverpligting baie maklik 'n gevangene van die staatsdiensroetine kan word. 'n Beleidsverpligting stel 'n minister in staat om die inisieerder van beleid te wees. Sy posisie in die kabinet word versterk indien hy kan bewys (aanvoer) dat hy 'n verpligting uitvoer wat 'n inherente deel van die party se manifest vorm. Sy hand word ook versterk indien hy 'n skeptiese staatsamptenaar of 'n kritiese groep kan berispe deur te verklaar: “It's in the manifesto: we have a mandate”.⁴

*Crossman*⁵ het uit persoonlike ervaring gepraat toe hy gesê het: “If a politician enters Whitehall without a manifesto he is lost, they (the civil servants) will tell him what to do” en “... anything you haven't worked out in some detail they will change”.

*Kavanagh*⁶ noem etlike voorbeelde uit die Britse verlede om aan te toon hoe invloedryk die partye se verkiesingsmanifeste was toe die partye regeringsmag besit het:

Hugh Dalton recalls Arthur Henderson, Labour's Foreign Secretary in 1929, ordering a dozen copies of the party's programme and circulating them to his astonished officials who apparently had little inkling of Labour policies. In 1974 Mr. Benn, at the Department of Trade and Industry, insisted that his officials read the party manifesto's section on the National Enterprise Board; he regarded these as policy instructions for the civil servants. In April 1974, Mr. Callaghan, then Foreign Secretary, actually read out the manifesto's proposals for renegotiating the terms of entry to the Common Market to his fellow EEC foreign ministers; he was laying down an agenda for discussion and setting out objectives which he wanted to achieve.

DIE MANIFES EN VERANTWOORDELIKE PARTYREGERING⁷

Kavanagh verklaar dat die teorie van verantwoordelike partyregering 'n stel verhoudings postuleer tussen die party, sy manifest en diegene wat vir daardie party gestem het. Daar word aanvaar dat die kiesers die program van die party waarvoor hulle in 'n verkiesing gestem het, uitdruklik of stilswyend aanvaar. Die Britse praktyk van verantwoordelike partyregering is tradisioneel van twee voorwaardes afhanklik. Die eerste is dat dié party wat oor 'n effektiewe en werkende meerderheid in die Laerhuis (House of Commons) beskik, die regering sal uitmaak. Hierdie toedrag van sake bestaan reeds sedert 1945, behoudens 'n paar maande in 1974 en die jare tussen 1977 en 1979. Die tweede voorwaarde is dat partye omvattende programme aan die kieserskorps sal voorlê en dat die verskillende partye se verkose verteenwoordigers (volksraadslede) hulle aan die programme in die parlement gebonde sal ag. Die essensie van die konvensionele verdediging van die Britse tweepartystelsel is dat die kiesers tydens algemene verkiesings die geleentheid het om 'n keuse tussen twee stelle beleidsprogramme te maak, en dat omrede die konsentrasie van mag — gesetel in parlementêre soewereiniteit en eenpartyregering — die kieserskorps die regering tydens die volgende algemene verkiesing tot verantwoording kan roep in terme van die uitvoering (of nie uitvoering nie) van die regeringsmandaat soos vervat in die verkiesingsmanifest van die vorige algemene verkiesing.

Kavanagh verklaar dan voorts dat in teenstelling met voorgenoemde, die koalisieregerings in die meeste Wes-Europese lande en die stelsel van skeiding van magte in die VSA 'n direkte aanspreeklikheid tussen die kieserskorps en die regering verhinder.

Hy skryf ook dat die bevindings van verkiesingstudies twyfel laat ontstaan het oor die geloofwaardigheid van die opvatting dat stemgedragbesluite grootliks bepaal word deur beleidsoorwegings.

Opnames gedurende die afgelope twintig jaar het getoon dat daar groot verskille (veral in die geval van die Arbeidersparty) onder die kiesers bestaan wat hul voorkeure vir vraagstukke en hul party se beleidsprogramme betref. Hy verklaar dat partye 'n pakket van beleidsvoorstelle aan die kiesers voorlê sonder om 'n keuse te laat om vir of teen sekere items (beleidsvoorstelle) te stem wat daarin vervat is. 'n Kieser se besluit word beïnvloed deur faktore soos 'n party se diensrekord, bevoegdheid, leierskap, tradisie, asook deur die wyse waarop 'n party spesifieke vraagstukke hanteer. Bogenoemde studies mag wel die opvatting van die verkiesingsmandaat ondermyn, maar, verklaar Kavanagh, dit verswak geensins die geldigheid van die idee

van verantwoordelike regering nie, wat ontstaan uit die gewilligheid van die regering om deur die kiesers (wat die vermoë besit) beoordeel te word op grond van die regering se handeling en prestasies.

DIE MANIFES EN BINNEKRINGPARTYDEMOKRASIE

Kavanagh skryf voorts dat die manifes, in terme van 'n ander beklemtoning van sy kontraktuele aard, beskou word as 'n instrument vir die bevordering van die leierskapverantwoordelikheid van 'n party teenoor sy ondersteuners. Die Britse Arbeidersparty neem die gebruik van binnekringpartydemokrasie (intrapartydemokrasie) ernstiger op as die Konserwatiewe Party. Die Arbeidersparty se program en manifes is dan ook die vernaamste instrumente vir die verwesenliking van rekenskapdoening.

R.H.S. Crossman⁸ gee die volgende raak beskrywing van die teorie van intrapartydemokrasie:

Our morality requires us to keep faith with our party, recognising that we have been sent to parliament to carry the mandate out ... Now, what could be more immoral than entering parliament and failing in our faith to the party outside?

Na aanleiding van hierdie standpunt van Crossman vra Kavanagh⁹ hoe die soewereiniteit van die parlement, die outonomie van die parlementêre party en die individuele lede van die Laerhuis se verantwoordelikheid ten opsigte van die kieserskorps versoen kan word met die eise van 'n buiteparlementêre partyorganisasie aan die verkose verteenwoordigers? Hy is van mening dat indien daar algemene konsensus oor die beslissende (*ultimate*) soewereiniteit van die partykongres en oor die partybeleidstandpunte bestaan, dan is daar geen probleem nie. Maar, indien die parlementêre leiers hulle in botsing bevind met die partykongres buite die parlement, dan ontstaan daar 'n krisis oor watter liggaam die finale besluit oor partybeleid moet neem. Die kern van die stryd gaan hier oor wáár mag in die party werklik gesetel is.

Ostrogorski het beswaar gemaak teen die tendens van regering deur middel van 'n buiteparlementêre kookus, en Robert McKenzie het in 1957 te velde getrek teen wat hy beskryf het as die "archaic doctrine of intra-party democracy which is in fact incompatible with parliamentary government".¹⁰ McKenzie se vernaamste tesis is dat die aanspraak van die soewereiniteit van die partykongres en die implikasies daarvan vir die manifes 'n mite is. Daar is ander Britse kenners wat nie heeltemal met McKenzie saamstem nie. Hulle baseer hulle beskouings op die partypraktyk ná 1955 in die Arbeidersparty.

In Engeland bestaan daar 'n verskil in benadering oor die mate waarin 'n party moreel verbind is om sy verkiesingsbeloftes of -mandaat in wetgewing te omskep wanneer 'n party met regeringsmag beklee is. Sommige skrywers is van mening dat 'n party se verkiesingsmanifes feitlik as 'n konsep-wetgewende program vir die parlement behoort te dien.

Die Arbeidersparty in Engeland beskou homself reeds geruime tyd as 'n programmatiese party wat in die rol van regeringsparty die verantwoordelikheid dra om sy manifes te implementeer.

Die Britse skrywer, Beer, skryf die volgende oor die regering in die tydperk van 1945 tot 1950:

... To an extent unprecedented in British political history the legislation of a government was dictated by a party programme.

Tydens Konserwatiewe Partyregering was dit anders gesteld. Onder verskillende Konserwatiewe Eerste Ministers het daar tog verskillende benaderings voorgekom. Edward Heath was byvoorbeeld baie meer geheg aan dié party se verkiesingsbeloftes as Winston Churchill.

Kavanagh¹¹ skryf die volgende:

Prime Ministers regularly report back to their annual party conferences on "promises kept". Political advisers, officials in the party's Research Department and the Central Policy Review are able to refer to the manifesto as a benchmark against which the progress of a government may be measured. Mr. Heath, for example, made a point of ticking off the pledges as they were fulfilled. In spite of the charges about broken promises, there is an impressive degree of correspondence between party's election pledges and subsequent performance when in office (in terms of legislation, reviews of policy, committees of enquiry and regulation). In 1964 the Conservatives could boast of having kept 92 of the 93 pledges made in 1959 and by 1974 many of the 1970 manifesto's specific proposals had been acted on. By 1979 in spite of Labour's lack of a clear majority in the Commons for much of the Parliament, more than half of the manifesto pledges had been fulfilled. According to *Labour Weekly* (14-11-1978) action had been taken or was pending on 54 of 68 pledges made in October 1974.

Dennis Kavanagh¹² vat dan die verskillende teorieë oor die manifes saam en verklaar dat die verskillende opvattinge van die funksies van die manifes verskillende implikasies vir die handelwyse van 'n regering het. Volgens die "mandaatopvatting" ontleen die regering se handelwyse sy legitimititeit aan die feit dat hy reeds in die party se manifes in die vooruitsig gestel is. Die "mandaatdoktrine" is ook 'n teorie van inwilliging; 'n party ontleen sy reg om gehoorsaam te word aan 'n verkiesing en aan die feit dat dit sy beleidsrigtings vooruit bekendgestel het.

Die "stormram-benadering" beskou die manifes as wesenlik radikaal — 'n uitdaging gerig aan die status

quo. Die “verantwoordelike regeringsbenadering” beskou die manifeste as ’n middel om ’n regering se getrouheid in die toepassing van sy oogmerke te toets. Sonder die manifeste, beskik die kieser nie oor ’n maatstaf om ’n regering te beoordeel nie.

Die “binnekringpartydemokrasie”-model beskou die manifeste as ’n skakel — eerstens tussen die partyleiers en die partylede, en tweedens, tussen albei van hulle en diegene wat vir die party gestem het. In ’n sekere opsig is die manifeste ’n maatstaf, ’n meerdoelige dokument wat gerig is tot verskillende gehore en wat verskillende oogmerke dien.

Dit is redelik eenvoudig om te begryp hoe bogenoemde vertolkings gekombineer kan word om ’n samehorige denkbeeld te vorm van die wyse waarop parlementêre demokrasie funksioneer en in werking behoort te wees in Brittanje.

*Kavanagh*¹³ stel dit soos volg:

Policy is made by the party membership, the resulting manifesto is approved, implicitly or explicitly, by voters who support the party, the manifesto pledges set the agenda for legislation in parliament (it may or may not be a “battering ram of change”) and the government is held responsible at the next election.

WATTER UITWERKING HET VERKIESINGSMANIFESTE? MAAK DIT ENIGE VERSKIL?

Oor bogenoemde vrae verklaar *Kavanagh*¹⁴ dat die partyregeringsmodel eerstens aanvaar dat daar belangrike beleidskeuses tussen partye behoort te wees. ’n Tweede veronderstelling is dat die vervanging van een regeringsparty deur ’n ander òf ’n positiewe òf ’n negatiewe uitwerking sal hê. Manifeste is akkurate gidse oor wat ’n party wil doen sodra hy regeringsmag verkry en sy beloftes in parlementêre wetgewing kan omsit.

In die praktyk werk dit egter nie altyd so uit nie.

*Geoffrey K. Roberts*¹⁵ omskryf ’n manifeste as ’n gepubliseerde verklaring van politieke oortuigings en beleidsrigtings, wat oor die algemeen by ’n politieke beweging of politieke party of by ’n individu ontstaan. Dit kan dien as ’n fundamentele riglyn vir die oogmerke van ’n beweging of ’n groep, soos byvoorbeeld die Kommunistiese Manifeste van Marx en Engels, of dit kan dien as ’n verklaring van voornemens van ’n politieke party op grond waarvan die kieserskorps deur die aanwending van hulle stemreg ’n keuse kan uitoefen oor watter party hulle verkies om oor hulle te regeer. Voorbeelde hiervan is die verkiesingsmanifeste wat deur Britse politieke partye tydens algemene verkiesings gepubliseer word, of die sogenaamde “platforms” van die Amerikaanse politieke partye tydens die vierjaarlikse presidentsverkiesings.

Die *verkiesingsmandaat* wat ’n politieke party, wat ’n meerderheid van steun uit die aantal verkose verteenwoordigers in ’n verkiesing behaal, op grond van daardie party se *verkiesingsmanifeste* ontvang, word deur ’n bestaande konvensie beskou as ’n volmag aangaande politieke beleid wat deur die kieserskorps aan ’n wetgewer gegee is. Of dit word ook beskou as ’n volmag waarop ’n regering aanspraak maak op grond van die sukses wat hy in ’n verkiesing, gegrond op ’n verklaarde politieke program van beginsels, behaal het.

*D. Butler en D. Kavanagh*¹⁶ beskryf verkiesingsmanifeste as deel van die ritueel van Britse algemene verkiesings. ’n Partymanifeste is ’n multi-oogmerkdokument wat aan die adres van verskillende gehore gerig word, en wat dikwels vir botsende doeleindes ontwerp word. Dit spreek gewoonlik tot elke beduidende subgroep soos verbruikers, produsente, gepensioneerdes en immigrante.

Partye neem hul manifeste ernstig op en beskou dit as gesaghebbende verklarings van partybeleid. Indien ’n party ’n verkiesing wen, maak hy daarop aanspraak dat hy oor ’n mandaat beskik om al die voorstelle oor partybeleid uit te voer. In der waarheid lees slegs ’n paar kiesers die hele manifeste deur, en baie stem nie saam oor sommige voorstelle nie — ten spyte van die feit dat hulle vir daardie party stem. Die meeste mense stem vir ’n party omrede sy openbare beeld of vanweë die party se werkprestasie as regerende party.

’n Party se mandaat weerspieël sy kiesers se steun vir die breë beleidsrigtings, en nie hulle steun vir elke spesifieke onderafdeling daarvan nie.

Die opstel van ’n manifeste is deels ’n oefening in partybestuur, en weerspieël sowel die magsbalans in die party as ’n stel van berekenings oor hoe om die guns van die kieserskorps te wen.

’n *Verkiesingsmanifeste* is ’n amptelike gepubliseerde verklaring van politieke oortuigings en beleidsrigtings wat deur ’n politieke party opgestel en gepropageer word.

Verantwoordelike partye beskou dit as ’n fundamentele dokument op grond waarvan die kieserskorps ’n keuse tydens algemene verkiesings kan maak oor watter party hulle as regerende meerderheidsparty wil hê.

*Richard Rose*¹⁷ verklaar dat die masjinerie van die verkiesings- en partystelsel nie aan Engelse kiesers die keuse laat om ’n stem oor individuele strydvraagstukke (*issues*) uit te bring nie. In stede daarvan moet die kiesers vir of teen ’n party stem wat die aantreklikste *package of policies* vir steun aanbied. Ten einde ’n stem betekenisvol te maak, moet die twee partye aan die kiesers kontrasterende stelle beleidsrigtings voorlê wat verskillende standpunte oor ’n aantal vraagstukke inneem.

Vir sover die uitslag bedoel is om ’n mandaat te wees, moet die meerderheid van diegene wat vir ’n party stem ook saamstem oor die beleidsrigtings wat hulle partye aanbied en ondersteun.

Wetenskaplike ontledings het oor die algemeen bevind dat partymanifeste in Engeland die kiesers

voorsien van 'n duidelik omskrewe keuse tussen spanne politici met verskillende oogmerke oor wat die regering behoort te doen.

Politieke partye en partyleiers bied aan die kieserskorps reekse politieke beleidsvoorkeure deur middel van die voorlegging van verkiesingsmanifeste. Die substansie van regeringsbeleid is wetgewing. Ondernemings in 'n manifest is maar net verklarings van voorneme, terwyl wetsontwerpe wat in wette omskep is slegs die uitvoering daarvan verteenwoordig.

VERANTWOORDELIKE PARTYREGERING EN DIE ROL VAN VERKIESINGSMANIFESTE MET BESONDERE VERWYSING NA DIE REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA

Die verskynsel van die verkiesingsmanifeste en sy bindende morele mandaatverpligtinge op die buite- sowel as die binneparlementêre vertakkinge van politieke partye, lê ten grondslag van suksesvolle verantwoordelike partyregering wat in die Republiek van Suid-Afrika tot 1983 aanwesig was en veral deur die Nasionale Party nougeset in stand gehou was.

Daar bestaan dus 'n direkte politieke verband tussen regeringsparty se verkiesingsmanifeste (verkiesingsmandate) en hulle wetgewende programme.

Bone¹⁸ verklaar dat verantwoordelike partyregering, breed geformuleer, 'n metode is vir die implementering van meerderheidsregering. In hierdie sisteem ontwikkel en formuleer elke party 'n stel samehorigheidsbeleidsalternatiewe bestaande uit die party se politieke platform en programme, met die aktiewe medewerking van sowel die partyvolgelingen as die party se openbare ampsdraers. Hierdie programme vir openbare handeling word dan aan die kiesers voorgelê. Bowaal is dit van die grootste belang dat 'n party se kandidaat hulle tot die beleidsbesluite verbind en aanvaar, indien hulle verkies word, om dit as 'n kollektiewe verantwoordelikheid ten uitvoer te bring. Dit sal 'n mate van partydissipline noodsaak ten opsigte van diegene wat tot die wetgewende liggaam verkies word. Die partyaktiviste aanvaar die verantwoordelikheid vir die behartiging van die verkiesingsveldtog en vir die aanbieding van die party se alternatiewe aan die kiesers.

Indien die reëlings tot die aanname van een van die alternatiewe sal lei, moet die kiesers die program goed begryp en vir die kandidaat stem — eerstens, omdat hulle vertrou het in die program en die benadering wat deur die kandidaat se party aanbeveel word, en tweedens oor die kandidaat se persoonlike kwaliteite.

In terme van die opvatting van verantwoordelike partyregering beskou 'n party die wen van 'n verkiesing nie as 'n doel op sigself nie, maar eerder as die gepaste wyse vir die vervulling van sy ware oogmerk, dit wil sê, die omskepping van sy platform, program en beginsels in aktuele openbare beleid. Wanneer 'n party oor 'n meerderheid stemme en openbare verkose verteenwoordigers beskik, dien die leiers van dié meerderheidsparty wetsontwerpe in die wetgewende liggame in wat aspekte van die party se program beliggaam. Die party se lede verleen dan nie net lojale steun daaraan in die wetgewende liggaam nie, maar hulle stem ook vir dié maatreëls. Die partyleiers maak dan seker dat die aangename wetgewing getrou deur die administratiewe agentskappe toegepas word. Wanneer die partye op genoemde wyse handel — so word daar verklaar — is die meerderheidsparty duidelik en ondubbelsinnig verantwoordelik vir wat die regering doen of nie doen nie. Met die volgende verkiesing sal die kiesers dan daardie party sinvol beoordeel. As die optrede van die party goedkeuring wegdra, sal dit tot 'n tweede termyn verkies word. Indien dit egter nie die geval is nie, sal die kiesers die party van die kussing af lig.

Vir die instandhouding van 'n stelsel van verantwoordelike partyregering moet die partye wat daaraan deelneem hulle streng gebonde ag aan 'n belangrike konvensie wat saam met die stelsel ontwikkel het, naamlik dat hulle volle verantwoordelikheid aanvaar teenoor die meerderheid van die kiesers wat hulle by die stembus ondersteun het vir die formulering van openbare beleid in terme van die sogenaamde meerderheidsmandaat, wat tydens die verkiesing verkry is deur die voorlegging van 'n verkiesingsmanifest vir beoordeling deur die kiesers.

Besluite van die partyorganisasie op die buiteparlementêre vlak van regering word deur die partye se amptelik verkose ampsdraers op die binneparlementêre regeringsvlak uitgevoer. Hulle doen dan daarvoor verslag (verantwoording) aan die party buite die regering. Anders gestel: Die regeringsparty (meerderheidsparty) is verantwoordelik teenoor sy kieserskorps wat vir hom 'n verkiesingsmandaat, gebaseer op die partyprogram, gegee het. Verantwoordelike partye verseker dan verantwoordelike partyregering.

Die Suid-Afrikaanse politieke partye (die Nasionale Party in die besonder) is gesentraliseerde, streng gedissiplineerde, samehorige, moeilik buigbare, beginsel- en programvaste ideologiese partye met georganiseerde lidmaatskapbewysdraende partylede wat gereeld ledegeld betaal en wat besonder sterk lojale en rigiede partyverbintenisse met die partyprogramme en die partyleiers openbaar.

As programvaste partye het almal duidelik omskrewe alternatiewe programme van beginsels en beleid wat aan die kieserskorps voorgelê word en waaruit hulle tydens algemene verkiesings 'n keuse doen. Partyverantwoordelikheid vereis dat die partye se programme duidelik van mekaar onderskei kan word en dat partye, wanneer hulle aan die bewind is, daartoe in staat behoort te wees om te regeer en programme in openbare beleid te omskep. Hiervoor is partydissipline 'n noodsaaklike vereiste, en die partye dwing dit baie streng af.

Partyprogramme verteenwoordig dan ook gewoonlik 'n keuse tussen werklike alternatiewe en is nie maar net 'n eggo van die ander nie. Sommige is baie meer ideologies as die meer pragmatiese beleidsrigtings van ander. Kiesers stem oor die algemeen vir die partye en vir hulle onderskeie beleidsrigtings, en nie vir die kandidaat as sodanig nie. Partye voer hulle verkiesingsveldtogte op so 'n wyse dat die kiesers die verskille tussen die partyprogramme baie duidelik kan waarneem.

Die verkose openbare verteenwoordigers wat op grond van die onderskeie programme en onder beskerming van die partyorganisasies verkies word, staan onder 'n morele verpligting om die partyprogramme in amptelike regeringsmaatreëls te omskep indien die party die meerderheidsparty word. Die party word dan verantwoordelik gehou vir alle regeringshandelinge in terme van die konvensie van die sogenoemde "verkiesingsmandaat".

Partye sien dan ook toe dat hulle kandidate verklaar wat hulle in die partyprogram en verkiesingsmandaat as bindend beskou, en dat dit uitgevoer word indien hulle party die meerderheid by die stembus verkry. Partylojaliteit en -dissipline dra daartoe by dat bogenoemde geskied.

Dat die huidige Nasionale Partyregering hom onomwonde op die standpunt van verantwoordelike partyregering gestel het, spreek duidelik uit die vorige Eerste Minister, mnr. B.J. Vorster, se verklaring in 'n toespraak op 18 Oktober 1976 tydens die jaarkongres van die Vereniging van Kamers van Koophandel (ASSOCOM) in Port Elizabeth. Hy het die regering en sy Nasionale Party se standpunt duidelik gestel oor wie se beleidsopdragte die regering uitvoer, en of enige ander buite-instansie aan die regering kan voorskryf of hom kan dwing om sy beleid, soos vervat in sy verkiesingsmandaat, te verander.

In die loop van sy toespraak het hy gesê:

I say as a result of what happened elsewhere I must start off, this afternoon, by saying to you, so that in future there be no misunderstanding, that I do not only happen to be Prime Minister of South Africa, but it also happens that I am the leader of a certain political party. A political party with certain policies, policies which I happen to believe in very sincerely, otherwise I would not be in public life. No doubt many of you, if not most of you, disagree with me politically; that of course is your right. It is not only your right to disagree with me but it is your right to talk to me about the differences; it is also your right, if you so wish, to attack me as far as these differences go. That is the essence of democracy as I see it. But whilst on the one hand that is your right as businessmen, I think you will agree with me that you cannot ask me now or in the future to accept policies which have been rejected by the electorate and in which I do not believe Following from this appreciation of the close links between economics and politics, it falls entirely within the legitimate activities of business organizations, as I have already said, to comment on political developments in as far as these impinge upon the functioning of the economy. There are, however, different possible approaches to such comment, some of which are more likely to lead to constructive results than others. It is on these various ways in which business organizations can approach their comment on political issues that I want to offer you some thoughts on this occasion In this connection I wish to make it clear that although I do not question the right of any businessman, as I have already said, or for that matter any individual to hold and, within the limits of the law, to express his own views on the way in which our society should be structured, I do question, and I think you will understand it, the propriety of using as vehicles for such viewpoints business organisations which have been constituted not for this purpose, but to represent the legitimate business interests of their members. It must be understood quite clearly that in South Africa the way to change overall, broad directions of policy, is through the political processes provided for in our constitution.

In terms of those processes the government derives its legitimacy from a mandate given the governing party by the electorate on the basis of the policies it has espoused at successive elections, and for the government to let itself be dissuaded from the terms of that mandate by extra-electoral pressures, be they from business organizations or from other sources, would amount to adulterating the whole basis of our political system.

Having said this, I immediately wish to add that it does not mean that within the broad policy framework adjustments to the practical implementation of policies cannot be made in consultation and collaboration with specific groups, such as business organizations whose particular interests may be affected. Indeed, in the economic sphere specifically, recent history affords numerous examples in which representations by and consultations with organized business have led to clarification of policies or adjustments to the application of policies where it could be shown that the efficient conduct of legitimate business activities were being hampered.

... In this respect, I cannot help being surprised to hear frequent appeals to the government to "force open" the labour market, regardless of the consequences. Apart from the fact that this amounts to asking the government suddenly to abandon policies on which it has been elected at successive elections, and to adopt the policies of parties defeated on those same policies at those elections, such appeals surprise me because over the years the government ... has also gone to great lengths to meet the legitimate difficulties of the business sector with regard to the utilization of labour.

... I trust, however, that I have also given you sufficient examples to convince you of the government's responsiveness to specific, constructive suggestions from the business sector which can contribute, within the broader policy framework, towards eliminating bottlenecks and unnecessary frictions which may hamper the efficient conduct of business operations. The channels for conveying such suggestions are always open, either by approaching individual government departments and/or their ministers directly, or through forums such as the Economic Advisory Council and others.¹⁹

Hoewel die Britse partystelsel en hoe dit in die praktyk funksioneer as model vir verantwoordelike partyregering voorgelou word, en die vereistes duidelik omskryf is waaraan partye sowel buite as binne die parlement moet voldoen, is daar bevind dat hulle sekere basiese tekortkomings openbaar en dus nie in alle opsigte kwalifiseer as verantwoordelike partye nie.

Hierteenoor kan daar sonder twyfel verklaar word dat die Suid-Afrikaanse politieke partye, en veral die regerende Nasionale Party wat sowel alle aspekte van sy organisasie as sy daaglikse optrede buite en binne die parlement betref, die naaste gekom het aan 'n model van hoe 'n verantwoordelike party binne 'n stelsel van verantwoordelike partyregering behoort op te tree. Die rekordtydperk wat deur die Nasionale Party as regerende party (sedert 1910) in Suid-Afrika opgestel is, kan veral toegeskryf word aan die feit dat die party deurgaans voldoen het aan die vereistes van platformgebondenheid deur die partyleiers en die massa ingeskrewe lede, en dat hy bewys gelewer het van interne samehorigheid en eenheid, intraparty-demokrasie, en streng dissipline. Dié partymasjien het volle beheer oor kandidaatseleksie en -benoeming asook verkiesingsveldtogte. Die Nasionale Party is boweal in staat tot verantwoordingdoening deur die verkose verteenwoordigers aan die partyorganisasie buite die parlement ten opsigte van die uitvoering van die party se verkiesingsmandaat soos vervat in die verkiesingsmanifeste.

DIE OORSPRONG, VOORBEREIDING, VORM EN INHOUD VAN VERKIESINGSMANIFESTE MET BESONDERE VERWYSING NA SUID-AFRIKA

By die bespreking van politieke partye se verkiesingsmanifeste is dit belangrik om te weet deur wie en op watter gesag die manifeste opgestel word, sowel as wie die inhoud daarvan bepaal.

Die formele verantwoordelikheid vir die opstel van die Britse Arbeidersparty se verkiesingsmanifeste berus by die party se jaarlikse partykonferensie (Kongres). Artikel 5 en die partykonstitusie bepaal dat die Nasionale Uitvoerende Komitee en die parlementêre leiers die manifeste gesamentlik opstel, gebaseer op die party se program van beleid.²⁰

In die geval van die Britse Konserwatiewe Party is die inisiatief vir die opstel van partybeleid afkomstig van die parlementêre leierskap, waarbinne die hoofleier 'n besondere sterk posisie het.²¹ Dit is geleë in die Steering Committee wat 'n groep senior kabinetsministers is, en wanneer die party die opposisie is, kom hulle uit die gelede van die skaduministers. Die Konserwatiewe Party gebruik die voorbereiding van die manifeste om hulle onderlinge verskille oor beleid lank voor 'n verkiesing te besleg. Hulle manifeste word gewoonlik rondom bepaalde temas en beleidsrigtings geformuleer, byvoorbeeld "Putting Britain ahead" (1965) en "Make life better" (1968). Kavanagh skryf:

In comparison with the Labour Party exercise, the Conservative process is more elitist and has more of a parliamentary 'in-group' character. It is less divisive, largely because the party leader presents a clear focus of authority within and outside the parliamentary party and because the party structure presents fewer opportunities for policy disputes to carry on. The preparation of the manifesto is a more orderly process, being discussed extensively in the Steering Committee and well in advance of the election, in contrast to Labour's usual eve of election rush.²²

Die aard en die omvang van die inhoud van die manifeste wissel van party tot party, en soms van verkiesing tot verkiesing binne dieselfde party. Soms bestaan dit uit 'n lang uitvoerige uiteensetting van 'n groot aantal beginsel- en beleidstandpunte, en dan weer uit 'n beknopte beskrywing van 'n beperkte aantal doelstellings, ondernemings of beloftes. Partye soos die Nasionale Party in die Republiek van Suid-Afrika wat hom sterker gebonde voel aan sy verkiesingsondernemings soos vervat in sy verkiesingsmanifeste, skenk in die reël meer aandag aan die inhoud en omvang daarvan. Die gevolg is dan ook dat hierdie manifeste in die verlede redelik lank en meer gedetailleerd was, soos byvoorbeeld dié van 1915, 1948 en 1981.

Manifeste speel 'n sleutelrol in die Suid-Afrikaanse verkiesingspolitiek en het 'n groot invloed op die stemgedrag van die kiesers. Die verkiesingsdebat wentel rondom die temas van die deelnemende partye se manifeste. Manifeste is kragtige wapens in die politiek, aangesien die regeringspartye geprys of gekritiseer word omdat hulle hulle mandaatondernemings wel uitgevoer of nie nagekom het nie. Enkele partye het by hoë uitsondering en om grondige redes geen amptelike manifeste gepubliseer nie. Die Afrikanerparty het byvoorbeeld geen manifeste in 1948, die Nasionale Party in 1961, en die Arbeidersparty in 1933 gepubliseer nie.

Sommige partye, onder andere in Wes-Europa, publiseer 'n reeks beleidsverklarings tydens verkiesings wat dan gesamentlik die status verkry wat met 'n Britse verkiesingsmanifes vergelyk kan word. Die gebruik wat sedert die stigting van die Progressiewe Party in 1959 bestaan om nie net een omvattende verkiesingsmanifes te publiseer nie maar 'n reeks beleidsverklarings oor die belangrikste sentrale strydpunte wat tydens 'n besondere verkiesing op die voorgrond is, val onder voorgenoemde kategorie.

(Om hierdie rede verskyn daar dan ook geen weergawe van enige verkiesingsmanifes soos uitgereik deur die PP, PRP of PFP in die algemene verkiesings van 1961, 1966, 1970, 1974, 1977 of 1981 nie).

Die volgende amptelike verklaring wat deur die PFP uitgereik is, dien as bewys:

STATEMENT BY MR. COLIN EGLIN, MP, NATIONAL CHAIRMAN OF THE PROGRESSIVE FEDERAL PARTY AND FORMER LEADER OF THE PROGRESSIVE PARTY, THE PROGRESSIVE REFORM PARTY AND THE PROGRESSIVE FEDERAL PARTY

At no stage has it been the practice of the PFP or its predecessors, the PP and the PRP, to issue comprehensive "election manifestos" at the time of a general election.

Since the outset when the PP was formed in November 1959, it has been the practice of the parties to issue their election campaign material in the form of a series of separate brochures each dealing with a specific aspect of party policy.

By adopting this "sharp focus" rather than "broadside" technique, the parties have been able to direct the thrust of their election campaigns towards the key national issues which at the time confronted the South African voters.

The titles of some of these PP, PRP and PFP election brochures include:

- The PP has a vital role to play
- PRP has a plan for your future security
- This is our policy
- The collaborators
- Don't split the vote
- How to build a combined opposition
- Who cares? We do? (1981)

21 July 1983

Somtyds word 'n verkiesing oorheers deur 'n enkele strydvraagstuk. Die beste voorbeeld in Suid-Afrika is waarskynlik die Nasionale Party se "apartheidsbeleid" wat in 1948 een van die vernaamste strydvraagstukke was. In Engeland was "vryhandel" in 1906 en "rekonstruksie" in 1945 die vernaamste onderwerpe.

In 1923 dien die Eerste Minister, Stanley Baldwin, se verkiesingstoespraak as verkiesingsmanifes van die Konserwatiewe Party in Engeland. Een vraagstuk oorheers in daardie verkiesing. Hy verklaar in die openbaar dat hy deur 'n vroeëre onderneming van sy voorganger, Bonar Law, verbind is "... not to introduce a tariff without first consulting the electorate. I am in honour bound to ask the people to release us from this pledge without further prejudicing the situation by any delay. That is the reason, and the only reason, which has made this election necessary."²³

'n Party se hoofleier lewer soms aan die begin van die algemene verkiesing en aan die begin van die party se intensiewe veldwerk sy belangrikste openbare toespraak, wat dan tegelykertyd as die party se verkiesingsmanifes dien, in die vorm van 'n pamflet gepubliseer word, en op grootskaal onder die kiesers versprei word. Generaal Louis Botha, hoofleier van die Suid-Afrikaanse Party (SAP), se openingstoespraak tydens die algemene verkiesing van 1915 het as partymanifes gedien en is in pamfletvorm versprei.²⁴ Dit was ook die geval met generaal J.C. Smuts se openingstoesprake in 1920,²⁵ 1921²⁶ en 1924.²⁷

Generaal J.B.M. Hertzog, hoofleier van die Nasionale Party en later van die Verenigde Party, se openingstoesprake het as partymanifeste gedien. Dit was die geval in 1924,²⁸ 1929²⁹ en 1938.³⁰

In lande met veelpartystelsels en dus koalisieregerings is dit nie moontlik om "mandaat"- of "verantwoordelike-party"-modelle toe te pas nie. In hierdie lande is 'n party se manifeste slegs 'n politieke bedingingsverhoog waar sommige van die beleidsaspekte van die verskillende partye in die koalisie deur middel van onderhandelings aanvaar word, en ander weer verwerp word.

In die Verenigde State van Amerika word die twee grootste partye se verkiesingsplatforms deur die partye se vierjaarlikse Nasionale Nominasiekonvensies bespreek en goedgekeur. Aangesien die VSA nie verantwoordelike partyregering het nie, is die partye se platforme nie bekleed met dieselfde verwagtings soos dié van 'n Britse of Suid-Afrikaanse partymanifes nie. Die partye van die VSA is nie gedissiplineerde partye nie, en die partyplatform is nie noodwendig die individuele kandidate se eie manifeste nie. Die presidentskandidaat voel hom nie so sterk daaraan gebonde nie, wat verklaar waarom verkose presidente soms baie min agting daarvoor openbaar.

Die kookus van die Nasionale Party het voor die algemene verkiesing van 1938 aan die party se leiers in die Kaapprovinsie, die Transvaal en die Oranje-Vrystaat opdrag gegee om 'n eleksiemanifes op te stel en te publiseer.³¹ Uitvoering is later aan hierdie besluit gegee en dit is in pamfletvorm landswyd versprei.³²

Die Algemene Sekretaris van die Suid-Afrikaanse Party skryf op 5 Desember 1928 aan alle lede van die

hoofkomitee van die party dat op 'n vorige vergadering van die hoofkomitee, te wete op 3 Mei 1928, "... besluit word dat 'n Partyplatform opgetrek sou word en dat die ontwerp aan die kongres sou voorgelê word. 'n Subkomitee, bestaande uit die here Generaal J.C. Smuts, C. Joel Krige, Patrick Duncan, F.S. Malan, W.J. O'Brien en J.P. Steyl is saamgestel om met hierdie saak te handel."³³ Nadat die subkomitee van die hoofkomitee voorstelle van 'n groot verskeidenheid partyinstansies en ander persone oorweeg het, het hulle in Desember 1928 'n konsepvoorstel vir 'n "verklaring van staatsbeleid" aan die hoofkomitee voorgelê vir aanname en deursending na die party se sentrale kongres. Die kongres het dit dan ook gedoen en sodoende is die SAP se verkiesingsmanifes vir die algemene verkiesing van 1929 gefinaliseer.³⁴

Dit het ook 'n gebruik geword om verkiesingsmanifeste aan die kieserskorps bekend te stel deur 'n perskonferensie te belê waartydens 'n senior ampsdraer van die party dié manifes die eerste keer openbaar maak, sekere aspekte daarvan verduidelik en op vrae antwoord wat deur die media se politieke korrespondente aan hom gestel word. Op 19 Maart 1981 het dr. Piet Koornhof, Minister van Samewerking en Ontwikkeling, wat ook die hoof van die Nasionale Party se Inligtingsdiens is, die Nasionale Party se verkiesingsmanifes van die algemene verkiesing van 1981 in die openbaar bekend gestel.³⁵ Partye plaas soms volbladadvertensies in koerante van hulle verkiesingsmanifeste vir wyer kennisname daarvan deur die kieserskorps.³⁶

Die verkiesingsmanifes van 1948 van die Herenigde Nasionale Party was die eindresultaat van die omvattendste studie en oorlegpleging wat seker nóg vir die voorbereiding van 'n manifes sedert 1910 onderneem is. Dr. D.F. Malan, hoofleier van die HNP, het in 1947 'n Kleurvraagstukkommissie aangestel om 'n verkiesingsmanifes vir die party saam te stel.³⁷ Die opdrag aan dié kommissie was "om op die grondslag van apartheid 'n omvattende beleid vir die Nasionale Party uit te werk ten opsigte van die kleurvraagstuk in die algemeen, en meer besonderlik ten opsigte van die Naturelle-, Kleurling- en Asiatiese bevolkingsgroepe afsonderlik, sowel as in hulle verhouding tot die Blanke ras en in hul verhoudinge onderling tot mekaar. Sodanige beleid moet die toepassing van die apartheidsbeginsel beoog op politieke, industriële en residensiële gebied, moet prakties uitvoerbaar wees, en moet ten opsigte van die belange beide van Blankes en Nie-Blankes positief en opbouend, sowel as negatief en skeidend van aard wees."³⁸

Die werk van die kommissie het gelei tot die "Verslag van die Kleurvraagstuk" deur die kommissie van die Herenigde Nasionale Party wat aan die begin 1948 aan dr. D.F. Malan oorhandig is, en onderteken is deur P. Sauer, LV (voorsitter), dr. E.G. Jansen, LV, dr. G.B.A. Gerdener, J.J. Serfontein, LV, en M.D.C. de Wet Nel, LV (sekretaris). Hierdie verslag het gedien as die party se verkiesingsmanifes in 1948.

Die verkiesingsdokument wat landswyd en op die grootste skaal deur Suid-Afrikaanse partye versprei word, is gewoonlik hulle verkiesingsmanifeste. Die partye se genomineerde kandidate maak dan ook ruimskoots daarvan gebruik in hulle kiesafdelings en publiseer soms gedeeltes daarvan in hulle persoonlike manifeste wat plaaslik versprei word.

¹ Kavanagh, Dennis, "The Politics of Manifestos", in *Parliamentary Affairs*, vol. XXXIV, no. 1, Winter 1981, pp. 7-9.

² *Ibid.*, p. 10.

³ *Ibid.*

⁴ *Ibid.*, p. 11.

⁵ *Ibid.*

⁶ *Ibid.*

⁷ *Ibid.*, pp. 11-15.

⁸ Crossman, R.H.S. *Inside View*, London, 1972, p. 87.

⁹ Kavanagh, Dennis, "The Politics of Manifestos", in *Parliamentary Affairs*, vol. XXXIV, no 1, Winter 1981, p. 12.

¹⁰ McKenzie, R. "Policy Decision in Opposition: A Rejoinder", in *Political Studies*, June 1957, p. 180.

¹¹ Kavanagh, Dennis, "The Politics of Manifestos", in *Parliamentary Affairs*, vol. XXXIV, no 1, Winter 1981, pp. 13-14.

¹² *Ibid.*, pp. 14-15.

¹³ *Ibid.*, p. 15.

¹⁴ *Ibid.*, pp. 21-23.

¹⁵ Roberts, Geoffrey, K. *A Dictionary of Political Analysis*, London: Longman, 1971, p. 121M.

¹⁶ Butler, David & Kavanagh, Dennis, *The British General Election of 1979*, London: Macmillan, 1980, p. 144.

¹⁷ Rose, Richard, *The Problem of Party Government*, London: Macmillan, 1974, pp. 314-317.

¹⁸ Bone, H.A. *American politics and the party system*, New York: McGraw-Hill, pp. 15-16.

¹⁹ Vorster, B. J. Afgerolde kopie van toespraak gelewer tydens die 74e jaarlikse ASSOCOM-Kongres. Port Elizabeth, 18 Oktober 1976, pp. 1, 3, 7, 8, 11, 12.

²⁰ Kavanagh, Dennis, "The Politics of Manifestos", in *Parliamentary Affairs*, vol. XXXIV, no. 1, Winter 1981, p. 15.

²¹ *Ibid.*, pp. 19-21.

²² *Ibid.*

²³ *Ibid.*, p. 8.

²⁴ Redevoeringe gehoude deur Generaal L. Botha en Ministers op het Speciale Kongres van de Z.A.P. te Bloemfontein. Augustus 1915. (Wallach's Beperk, Pretoria, 1915), pp. 3-8.

²⁵ Toespraken geleverd door Genl. J.C. Smuts te Pretoria en Bloemfontein en Kol. H. Mentz te Pretoria. 30 Oktober 1919 (Wallach's Beperk, Pretoria 1919), pp. 15-26.

Sien ook: Hancock, W.K., *Smuts. The Fields of Force 1919-1950*, vol. 2 (Cambridge: Cambridge University Press, 1968), pp. 28-29: "At a conference of his party in Bloemfontein on 11 December 1919 he announced his government's decision to hold a general election. 'We are going into the election' he declared, 'on our own legs without any understanding or pact with any other organization. My appeal is to the moderates of all parties'".

- ²⁶ Generaal Smuts *Opent de Strijd*. Grote Vergadering in Pretoria (Wallach's Beperk, Pretoria), 1920, pp. 1-16.
Sien ook: Hancock, W.K., Smuts. *The Fields of Force* 1919-1950, vol. 2 (Cambridge: Cambridge University Press, 1968), pp. 33-34. "On 26 November he (Smuts) announced new elections for 8 February 1921. On 3 December he opened his campaign at Pretoria with an onslaught against secession and an appeal for constructive nation building."
- ²⁷ Die Volk moet kies. "Ik laat met vertroue die beslissing aan u". Genl. Smuts se belangryke toespraak. S.A. Party Manifes (Pretoria: Wallach's Beperk, 1921), pp. 3-32.
- ²⁸ Die Burger, 5 Mei 1924.
- ²⁹ Die Burger, 19 April 1929. "Skitterende prestasie van Nasionale Regering. Hoe Unioniste Genl. Smuts met onmag geslaan bet. Nasionaliste se vegprogram."
- ³⁰ The Star, 5 April 1938: "Gen. Hertzog launches U.P. Election Campaign. Party proud of its record. Five years' proof of unity is strength. Much still to be done."
- ³¹ Nasionale Party van Transvaal. Notule van 'n Vergadering van die Dagbestuur gehou in die Hoofkantoor op Woensdag, 16de Maart, 1938. (Daeliksebestuur-notule-boek).
- ³² Die Nasionale Party se Verkiesingsmanifes. Algemene Verkiesing 1938. (Uitgegee namens die Federale Raad van die Nasionale Party deur dr. D.F. Malan, dr. N.J. van der Merwe en adv. J.G. Strydom en gedruk deur die Nasionale Pers Beperk, Keeromstraat, Kaapstad.)
- ³³ 'n Brief van Louis Esselen, Algemene Sekretaris, van die SA Party aan die lede van die Hoofkomitee, gedateer 5 Desember 1928.
- ³⁴ Verklaring van staatsbeleid van die SA Party ('n 18-klausule-manifes).
Sien ook: *The Cape Argus*, 1 Mei 1929. "Summarising briefly the main items in the election programme of the South African Party, General Smuts said the programme itself was formulated by the party at the Bloemfontein Congress last December, to which he referred his audience for further details."
- ³⁵ *Die Burger*, 20 Maart 1981. "Veiligheid, Voorspoed en Vryheid. NP se manifes vir Verkiesing".
- ³⁶ *Die Burger*, 5 November 1977. "Grondwetplan open deure vir 'n nuwe Suid-Afrika".
Daily Dispatch, 5 November 1977. "New Constitutional dispensation for South Africa".
Beeld, 20 Maart 1981. "Manifes van die Nasionale Party".
Die Transvaler, 20 Maart 1981. "Manifes van die Nasionale Party".
- ³⁷ Brief van M.D.C. de Wet Net (Sekretaris) aan dr. P. van Biljon (Kommissielid) gedateer 27 Februarie 1947.
- ³⁸ Opdrag van Kommissie (1947).

Introduction

In 1981 Dennis Kavanagh¹ wrote that it had long been accepted in Great Britain that political parties played an important part in determining government policy. British parties are programmatic: they contest elections on the grounds of manifestos and if a party becomes the government party it undertakes to implement the election promises contained in this manifesto. Kavanagh explains that this is widely accepted, and that it is close to the heart of a responsible government. However, he goes on to point out the increasing criticism of parties as policy-forming bodies, many of the objections having a direct or indirect bearing on the role of the manifesto.

The first criticism is that in their fervent desire to win an election parties propagate popular demands and expectations without considering whether a government has the capacity to satisfy them and if their promises are not completely fulfilled the electorate begins to feel dissatisfied and disillusioned. Secondly, unfulfilment promotes irresponsibility in opposition parties so that when the governing party is replaced by another party government policy comes to a sudden end. A third objection is that policy evolved by the opposition is of poor quality and disregards future events and real world situations.

These objections are based on the influential role of manifestos in the British government, which is deplored by the critics.

Another school of thought in Britain maintains that the parties' election manifestos are not as influential as is sometimes claimed. This is shown by *the model of bureaucratic politics* in contrast to our previous model, *the model of party government*. The bureaucratic model is based on the influence of permanent civil servants and traditionalism in government departments, whereas the incoming ministers are bound by their party's election manifestos. Kavanagh also describes some theories pertaining to manifestos in Britain.

The promise of the theory of *the manifesto as mandate* is that all newly elected ministers believe that an election gives them a mandate. Over the years the conception of the election mandate has changed, and even today people do not agree on its significance. Essentially, it amounts to the fact that a government has the power to implement its election promises; these promises may or may not be in the written manifesto. Kavanagh also explains that for modern manifestos to contain many proposals weakens any idea that the mandate definitely comprises every proposal in the manifesto and is supported by everyone who has voted for a particular party. Since the voters for a party cannot be expected to be aware of all the party's proposals, and still less to have agreed to them all, Finer dismisses the whole aspect as "manifesto moonshine".

Another theory, that of *the manifesto as a symbol*, accords the manifesto symbolic significance. In election campaigns the philosophy or nature of the party programme is as important as the specific proposals. Whether a party is regarded as radical, modern or national or anything else, its themes, election cries, and slogans sometimes form the central ideas in its manifestos. Among the themes reflecting British parties' election manifestos are: "Time for a change" (Labour Party in 1964, and Conservative Party in 1970 and 1979); and "Labour's good for Britain. Its good because we care" (Labour Party). The rhetoric of a British party's² manifestos provides an important key to the party's political values and the aims of their proposals. In 1979 the Labour Party's manifesto repeatedly referred to the importance of "care and compassion" and "fairness", slogans obviously intended for the "worker public" and "our people as a whole". In some of its manifestos the Conservative Party has used such concepts as "balance", "incentives", "freedom" and "personal responsibility", and it rejected the Labour Party as a party unable to "speak for the nation as a whole".

The theory of the mandate as a battering ram for change was formulated and supported by Richard Crossman³, who maintained that ministers and public servants often fell into a political routine from which they could not escape without the assistance of something outside Parliament. He suggested a *battering ram* to force the government to effect changes, and referred to the Labour Party's extraparliamentary bodies — the National Executive Council (NEC) and the annual Conference (Congress) — which radicalise the party's parliamentary leader corps. An appropriate manifesto provides the opportunity to inject a "catalytic stimulus" into policy-making. Without commitment to a clear manifesto, he says, a minister can very easily become caught up in the routine of public service, whereas a policy obligation enables him to initiate policy. His position in the cabinet is strengthened if he can prove (adduce) that he is fulfilling an obligation that is an inherent part of the party's manifesto. Further, his hand is strengthened if he can reassure a sceptical civil servant or reprimand a critical group by explaining: "It's in the manifesto: we have a mandate".⁴

Crossman⁵ was speaking from personal experience when he said: "If a politician enters Whitehall without a manifesto he is lost, they (the civil servants) will tell him what to do", and "... anything you haven't worked out in some detail they will change".

Kavanagh⁶ gives some examples from past British politics to show the tremendous influence of a party's election manifesto when that particular party was in power.

Hugh Dalton recalls Arthur Henderson, Labour's Foreign Secretary in 1929, ordering a dozen copies of the party's programme and circulating them to his astonished officials who apparently had little inkling of Labour policies. In 1974 Mr. Benn, at the Department of Trade and Industry, insisted that his officials read the party manifesto's section on the National Enterprise Board; he regarded these as policy instructions for the civil servants. In April 1974, Mr. Callaghan, then Foreign Secretary, actually read out the manifesto's proposals for renegotiating the terms of entry to the Common Market to his fellow EEC foreign ministers; he was laying down an agenda for discussion and setting out objectives which he wanted to achieve.

THE MANIFESTO AND RESPONSIBLE PARTY GOVERNMENT⁷

Kavanagh explains that the theory of responsible party government postulates a set of relations between the party, its manifesto and those who have voted for it. Those who vote for a party in an election are assumed to have expressly or tacitly accepted its programme. The British practice of responsible party government is traditionally dependent on two conditions: first, that the party with an effective and working majority in the House of Commons will constitute the government — a situation that has existed since 1945, except for a month or two in 1974 and between the years 1977 and 1979; and second, that parties will provide the electorate with comprehensive programmes and that in parliament the various parties' elected representatives (parliamentary members) will feel themselves bound by these programmes. The essence of the conventional defence of the British two-party system is that during general elections the electorate has the chance to choose between two sets of policy programmes, and that because of the concentration of power — in parliamentary sovereignty and one-party government — at the next general election the electorate will be able to call the government to account in terms of their implementation or otherwise of the government mandate as contained in the election manifesto at the previous general election.

Kavanagh goes on to explain that in contrast with the situation in Britain the coalition governments in most Western European countries, and the system of division of power in the USA prevent direct accountability between the electorate and the government.

He says further that the findings of election studies have thrown doubt on the reliability of the idea that voting-behaviour decisions are largely determined by policy considerations.

Surveys over the last twenty years have shown great differences (especially in the Labour Party) among the electorate's preferences for problems and their party's policy programmes. He says that parties submit a set of policy proposals to the electorate without giving them a chance to vote for or against some of the items (policy proposals) among them. A voter's decision is influenced by factors such as a party's service record, competence, leadership, tradition, and by the party's way of handling specific issues. These studies may certainly undermine the conception of the election mandate, but, says Kavanagh, they in no way weaken the validity of the idea of responsible government, which has its origin in the government's willingness to be judged by the electorate on the grounds of its activities and achievement.

The manifesto and inner circle of party democracy. Kavanagh writes that the manifesto, in terms of a shift of emphasis in its contractual nature, is regarded as an instrument for the advancement of the responsibility of a party's leaders to its mass of card-carrying members. Since the British Labour Party takes the use of inner circle intraparty democracy more seriously than does the Conservative Party, its programme and manifesto are the main instruments for the actualisation of accountability.

R H S Crossman⁸ gives the following apt description of the theory of intraparty democracy:

Our morality requires us to keep faith with our party, recognising that we have been sent to parliament to

carry the mandate out Now, what could be more immoral than entering parliament and failing in our faith to the party outside?

Proceeding from Crossman's standpoint, Kavanagh⁹ asks how the sovereignty of parliament, the autonomy of the parliamentary party and the responsibility of the individual members of the House of Commons to the electorate can be reconciled with the demands made by an extraparliamentary party organisation to the elected representatives. His opinion is that if there is general consensus on the ultimate sovereignty of the party congress and on the party policy standpoints there is no problem; but if the parliamentary leaders find themselves in conflict with the party congress outside parliament there is a crisis to decide which body should have the final say on party policy. Here the crux of the matter is where in the party the actual power lies.

Ostrogorski objected to the tendency to govern by an extraparliamentary caucus, and in 1957 Robert McKenzie opposed what he described as the "archaic doctrine of intra-party democracy which is in fact incompatible with parliamentary government". McKenzie's main thesis is that the party congress' claim to sovereignty and its implications for the manifesto are a myth. Other British experts do not entirely agree with McKenzie, basing their views on the practice since 1955 in the Labour Party.

In England opinions differ on the extent to which a party is morally bound to convert its election promises or mandate into legislation when it assumes power. Some writers believe that a party's election manifesto ought to serve virtually as a draft legislative programme for parliament.

For many years the Labour Party in England has seen itself as a programmatic party committed, as the governing party, to implementing its manifesto.

The British writer, Beer, writes of the government in the period 1945 to 1950:

To an extent unprecedented in British political history the legislation of a government was dictated by a party programme.

Under the Conservative Party government, things were different. Under various Conservative prime ministers different approaches were evident: Edward Heath, for example, was far more bound by the party's election promises than Winston Churchill was.

Kavanagh¹¹ writes as follows:

Prime Ministers regularly report back to their annual party conferences on "promises kept". Political advisers, officials in the party's Research Department and the Central Policy Review are able to refer to the manifesto as a benchmark against which the progress of a government may be measured. Mr. Heath, for example, made a point of ticking off the pledges as they were fulfilled. In spite of the charges about broken promises, there is an impressive degree of correspondence between election pledges and subsequent performance when in office (in terms of legislation, reviews of policy, committees of enquiry and regulation). In 1964 the Conservatives could boast of having kept 92 of the 93 pledges made in 1959 and by 1974 many of the 1970 manifesto's specific proposals had been acted on. By 1979 in spite of Labour's lack of a clear majority in the Commons for much of the Parliament, more than half of the manifesto pledges had been fulfilled. According to *Labour Weekly* (14/11/1978) action had been taken or was pending on 54 of 68 pledges made in October 1974.

Dennis Kavanagh¹² summarises the various manifesto theories, explaining that the various conceptions of the manifesto's functions have different implications for government action. According to the "mandate conception", government action derives its legitimacy from the fact that it has already been shown as a future prospect in the party's manifesto. The "mandate doctrine" is also a theory of compliance: a party derives its right to remain true to an election from the fact that it publicised its policy at the time.

In the "battering ram" approach, the manifesto is essentially radical, a challenge to the status quo. The "responsible government" approach means the manifesto is a means of testing a government's faithfulness in realising its objectives. Without the manifesto, the voter has no yardstick for judging a government.

In the "inner circle party democracy" model the manifesto is seen as a link, first between the party leaders and the party members, and secondly between both of these and those who voted for the party. In one way the manifesto is a criterion, a multipurpose document addressed to various audiences and serving various ends.

It is fairly simple to understand how the above interpretations can be combined to form a coherent picture of how parliamentary democracy does and should function in Britain.

As Kavanagh says:¹³

Policy is made by the party membership, the resulting manifesto is approved, implicitly or explicitly, by voters who support the party, the manifesto pledges set the agenda for legislation in parliament (it may or may not be a "battering ram of change") and the government is held responsible at the next election.

WHAT EFFECTS HAVE ELECTION MANIFESTOS? DO THEY MAKE ANY DIFFERENCE?

Writing of these questions Kavanagh¹⁴ says that the first premise of the party government model is that there ought to be a significant choice of policy between parties. A second assumption is that the replacement of the party in power by another party will have either a positive or a negative effect. Manifestos are accurate guides showing what a party wishes to do when it assumes power and can convert its promises into parliamentary legislation. In practice however things do not always work out like this.

*Geoffrey K. Roberts*¹⁵ defines a *manifesto* as a publicised statement of political convictions and policies, originating in an individual or, more generally a political, movement or political party. It may act as a fundamental guideline for the objectives of a movement or a group, as did the Communist Manifesto of Marx and Engels; or it may act as a statement of a political party's intentions on the grounds of which the electorate can use its vote to choose the party by which it would prefer to be ruled. Examples are the election manifestos published by British political parties during general elections, and the "platforms" of the American political parties during the quadrennial presidential elections.

In an election the *election mandate* received by a political party which has gained a majority of elected representatives on the grounds of its *election manifesto* is, by an existing convention regarded as plenary power in political policy — power accorded by the electorate to the lawmaker. Or it is regarded as a plenary power to which a government lays claim on the grounds of its success in an election based on a clearly-defined programme of political principles.

*D. Butler and D. Kavanagh*¹⁶ describe election manifestos as part of the ritual of British general elections. A party manifesto is a multi-aim document intended for different audiences, and often designed for conflicting purposes. It usually contains something for each subgroup of any significance: consumers, producers, pensioners and immigrants.

Parties take their manifestos seriously and regard them as authoritative statements of party policy. If a party wins an election it claims to have a mandate to implement all its proposals on policy. In fact however, only a small sector of the electorate read through the whole manifesto, and even many of those who have voted for the particular party do not agree with all the manifest proposals. Most people vote for a party because of its public image or because of its achievement as the ruling party. A party's mandate reflects its voters support for the general trend of its policy and not for each of its specific subsections.

Preparing a manifesto is partly an exercise in party management and reflects the balance of power in the party and an effort to win the favour of the electorate.

An election manifesto is an official published statement of political convictions and general policy compiled and propagated by a political party.

Responsible parties see it as a fundamental document on the grounds of which the electorate can during general elections choose which party they want as the ruling majority party.

*Richard Rose*¹⁷ explains that the machinery of the electoral and party system does not allow the English electorate the choice of voting on individual issues; instead, it restricts them to voting for or against the party that offers the most attractive *package of policies*. For a vote to be meaningful the two parties should submit to the electorate contrasting sets of policy proposals with differing standpoints on a number of issues.

Insofar as the outcome is intended to be a mandate the majority of those voting for a party should also agree on the policies their parties offer and support.

Scientific analyses have shown that on the whole party manifestos in England provide the electorate with a clearly defined choice between teams of politicians with different ideas of what the government ought to do.

In their election manifestos political parties and party leaders offer the electorate a choice of political policy preferences. The substance of government policy is legislation. The undertakings in a manifesto are simply statements of intentions, and bills converted into laws merely represent their implementation.

RESPONSIBLE PARTY GOVERNMENT AND THE ROLE OF ELECTION MANIFESTOS WITH SPECIAL REFERENCE TO THE REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

The election manifesto with its mandatory, binding effect on both the extra- and intraparlimentary operations of political parties, is basic to effective responsible party government. This was the case in the Republic of South Africa up to 1983, during which period the National Party in particular scrupulously honoured this convention.

Thus there is a direct political connection between government parties' election manifestos (election mandates) and their legislative programmes. Bone¹⁸ maintains that responsible party government, broadly formulated, is a method for the implementation of majority rule. In this system each party develops and formulates a coherent set of policy alternatives consisting of the party's political platform and programmes, with the active cooperation of party followers and the party's public officials. These programmes for public action are then submitted to the electorate. It is of the greatest importance for a party's candidates to associate themselves with the policy decisions and accept, if they are elected, a collective responsibility for

implementing them. This calls for a measure of party discipline for those elected to the legislature. The party activists assume responsibility for coping with the election campaign and for presenting the party's alternatives to the electorate.

If the contents are intended to result in the acceptance of one of the alternatives by the electorate, the latter must fully understand the programme, and must vote for the candidate first because of their faith in the programme and the approach recommended by the candidate's party, and secondly because of the candidate's personal qualities.

In its conception of responsible party government a party does not see victory in an election as an end in itself, but rather as the appropriate way of fulfilling its true aim: the conversion of its platform, programme and principles into actual public policy. When a party has a majority of votes and publicly elected representatives, the leaders of this majority party in the legislative body introduce bills embodying aspects of the party's programme. These are loyally supported by the party members in the legislative body, who vote in their favour. Then the party leaders make sure that the legislation passed is faithfully enforced by the administrative agencies. When the parties act in this way, it is said, the majority party is clearly and unambiguously responsible for what the government does or omits to do. At the very next election the electorate will pass judgment on the party, showing its approval by electing it for a further term or its disapproval by unseating it.

To maintain a system of responsible party government the participating parties must consider themselves strictly bound by an important convention that has developed with the system, namely that they are fully responsible to the majority who supported them at the polls for the formulation of public policy in terms of the "majority mandate" received on the grounds of the election manifesto submitted for the electorate's assessment.

Decisions of the party organisation on the extraparliamentary level of government are implemented by the parties' officially elected officers on the intraparliamentary governmental level, who report on this (accounting) to the party outside the government. In other words: the party-in-the-government (majority party) is responsible to the electorate who have given them an election mandate based on the party programme. Thus responsible parties ensure responsible party government.

South African political parties in general, and the National Party in particular, are centralised, strictly disciplined, closely-knit, almost inflexible ideological parties with fixed principles and programmes and organised mass membership card-carrying party members who regularly pay membership fees and reveal extremely strong loyal and rigid party ties with the party programmes and party leaders.

As programme-bound parties, all of them have clearly defined alternative programmes of principles and policy which they submit to the electorate for the latter to choose from during general elections. Party responsibility requires that the parties' programmes are clearly distinguishable from each other, and that when a party is in power it ought to be able to govern and to convert its programme into public policy. For this party discipline is indispensable and is strictly enforced.

Thus party programmes represent a choice between genuine alternatives and are not mere echoes of one another. Some are very much more ideological, and others more pragmatic. Voters in general vote for the parties and their respective policies, and not for the candidates as such. Parties therefore regulate their election campaigns in such a way that the electorate can clearly see the differences between their respective programmes.

The public representatives elected on the grounds of the respective programmes and under the auspices of the party organisations are morally obliged to convert the party programmes into official government measures if theirs is the majority party. Their party is then held responsible for all government activities in terms of the convention of the "election mandate".

Parties therefore make sure that they nominate and elect candidates who consider themselves bound by the party programme and election mandate, and who will implement it if they gain the majority at the polls. Party loyalty and discipline contribute to things turning out like this.

That the present National Party government categorically subscribed to the principle of responsible party government is clearly shown in an address by the former Prime Minister, Mr. B J Vorster, to the Associated Chambers of Commerce (ASSOCOM) its annual congress in Port Elizabeth on 18 October 1976. He clearly stated the government's (and therefore its National Party's) view on whose policy instructions the government should carry out, and on whether any other, outside body could dictate to the government or compel it to change its policy as set out in its election mandate. In the course of his address he said:

I say as a result of what happened elsewhere I must start off, this afternoon, by saying to you, so that in future there be no misunderstanding, that I do not only happen to be Prime Minister of South Africa, but it also happens that I am the leader of a certain political party. A political party with certain policies, policies which I happen to believe in very sincerely, otherwise I would not be in public life. No doubt many of you, if not most of you, disagree with me politically; that of course is your right. It is not only your right to disagree with me but it is your right to talk to me about the differences; it is also your right, if

you so wish, to attack me as far as these differences go. That is the essence of democracy as I see it. But whilst on the one hand that is your right as businessmen, I think you will agree with me that you cannot ask me now or in the future to accept policies which have been rejected by the electorate and in which I do not believe Following from this appreciation of the close links between economics and politics, it falls entirely within the legitimate activities of business organizations, as I have already said, to comment on political developments in as far as these impinge upon the functioning of the economy. There are, however, different possible approaches to such comment, some of which are more likely to lead to constructive results than others. It is on these various ways in which business organizations can approach their comment on political issues that I want to offer you some thoughts on this occasion In this connection I wish to make it clear that although I do not question the right of any businessman, as I have already said, or for that matter any individual to hold and, within the limits of the law, to express his own views on the way in which our society should be structured, I do question, and I think you will understand it, the propriety of using as vehicles for such viewpoints business organisations which have been constituted not for this purpose, but to represent the legitimate business interests of their members. It must be understood quite clearly that in South Africa the way to change overall, broad directions of policy, is through the political processes provided for in our constitution.

In terms of those processes the government derives its legitimacy from a mandate given the governing party by the electorate on the basis of the policies it has espoused at successive elections, and for the government to let itself be dissuaded from the terms of that mandate by extra-electoral pressures, be they from business organizations or from other sources, would amount to adulterating the whole basis of our political system.

Having said this, I immediately wish to add that it does not mean that within the broad policy framework adjustments to the practical implementation of policies cannot be made in consultation and collaboration with specific groups, such as business organizations whose particular interests may be affected. Indeed, in the economic sphere specifically, recent history affords numerous examples in which representations by and consultations with organized business have led to clarification of policies or adjustments to the application of policies where it could be shown that the efficient conduct of legitimate business activities were being hampered.

... In this respect, I cannot help being surprised to hear frequent appeals to the government to "force open" the labour market, regardless of the consequences. Apart from the fact that this amounts to asking the government suddenly to abandon policies on which it has been elected at successive elections, and to adopt the policies of parties defeated on those same policies at those elections, such appeals surprise me because over the years the government ... has also gone to great lengths to meet the legitimate difficulties of the business sector with regard to the utilisation of labour.

... I trust, however, that I have also given you sufficient examples to convince you of the government's responsiveness to specific, constructive suggestions from the business sector which can contribute, within the broader policy framework, towards eliminating bottlenecks and unnecessary frictions which may hamper the efficient conduct of business operations. The channels for conveying such suggestions are always open, either by approaching individual government departments and/or their ministers directly, or through forums such as the Economic Advisory Council and others.¹⁹

The British party system and its practical functioning are held up as a model of responsible party government, and the requirements with which parties outside and inside parliament have to comply are clearly defined; but the parties have certain fundamental shortcomings which prevent them from qualifying in all respects as "responsible parties".

In contrast, the South African political parties, and especially the ruling National Party in all aspects of its organisation and in its day-to-day activities, undoubtedly came nearest to being models of how responsible parties in a system of responsible party government ought to behave. The record period (since 1910) for which the National Party has been in power is largely the result of the constant loyalty to its platform shown by party leaders and the mass of enrolled members, of its solidarity and unity, intraparty democracy, strict discipline, of a party machine with full control over candidate selection and nomination and the election campaigns, and above all the elected representatives' accounting to the party organisation outside parliament in regard to the implementation of the party's election mandate as contained in the election manifesto.

THE ORIGIN, PREPARATION, FORM AND CONTENT OF ELECTION MANIFESTOS WITH SPECIAL REFERENCE TO SOUTH AFRICA

In discussing political parties' election manifestos we must know by whom and on what authority the manifesto is compiled, and who decides what its content should be.

The formal responsibility for compiling the British Labour Party's election manifesto is borne by the party's annual party congress. Article 5 in the party constitution stipulates that the National Executive

Committee and the parliamentary leaders together compile the manifesto, basing it on the party's policy programme.²⁰

In the British Conservative Party the initiative for formulating party policy is taken by the parliamentary leadership, in which the principal leader holds an especially strong position.²¹ He is on the Steering Committee which is a group of senior cabinet ministers; and in the case of the Opposition party they come from the ranks of the shadow cabinet. Long before an election the Conservatives use the preparation of the manifesto to settle their mutual difference about policy. Their manifestos are usually formulated round certain themes and policies such as "Putting Britain ahead" (1965) and "Make life better" (1968). Kavanagh writes:

In comparison with the Labour Party exercise, the Conservative process is more elitist and has more of a parliamentary 'in-group' character. It is less divisive, largely because the party leader presents a clear focus of authority within and outside the parliamentary party and because the party structure presents fewer opportunities for policy disputes to carry on The preparation of the manifesto is a more orderly process, being discussed extensively in the Steering Committee and well in advance of the election, in contrast to Labour's usual eve of election rush.²²

The nature and scope of the content of manifestos vary from one party to another, and even sometimes in the same party from one election to another. Sometimes a manifesto is a long detailed account of a number of principal and policy standpoints, and sometimes a concise description of only a few aims, undertakings or promises. As a rule parties like the National Party in the Republic of South Africa, which feel more strongly committed to their election undertakings as contained in the election manifestos, pay more attention to the content and scope. Thus in the past these manifestos were fairly long and more detailed, as in 1915, 1948 and 1981.

Manifestos have a key role in South African election politics and considerably influence the electorate's voting behaviour. The election debate turns on the themes of the participant parties' manifestos. Manifestos are powerful weapons in politics, since the ruling parties are praised or criticised for fulfilling their mandatory undertakings or neglecting to do so. Some parties very exceptionally and for well-founded reasons publish no official manifesto. For example, the Afrikaner Party in 1948, the National Party in 1961 and the Labour Party in 1933 published no manifestos of their own.

Some parties, including some in West Europe, publish a series of policy statements during elections which then jointly gain a status comparable with a British election manifesto. The custom that has existed since the founding of the Progressive Party in 1959 of publishing not comprehensive election manifesto but only a series of policy statements on the main central issues prominent during a particular election falls into this category.

The following official statement issued by the PFP acts as proof:

STATEMENT BY MR. COLIN EGLIN, MP, NATIONAL CHAIRMAN OF THE PROGRESSIVE FEDERAL PARTY AND FORMER LEADER OF THE PROGRESSIVE PARTY, THE PROGRESSIVE REFORM PARTY AND THE PROGRESSIVE FEDERAL PARTY

At no stage has it been the practice of the PFP or its predecessors, the PP and the PRP, to issue comprehensive "election manifestos" at the time of a general election.

Since the outset when the PP was formed in November 1959, it has been the practice of the parties to issue their election campaign material in the form of a series of separate brochures each dealing with a specific aspect of party policy.

By adopting this "sharp focus" rather than "broadside" technique, the parties have been able to direct the thrust of their election campaigns towards the key international issues which at the time confronted the South African voters.

The titles of some of these PP, PRP and PFP election brochures include:

- The PP has a vital role to play
- PRP has a plan for your future security
- This is our policy
- The collaborators
- Don't split the vote
- How to build a combined opposition
- Who cares? We do! (1981)

21 July 1983.

Sometimes an election is dominated by a single issue. Probably the best example in South Africa was the National Party's apartheid policy (apartheidsbeleid) — one of the main issues in 1948. In England "free trade" was the main subject in 1906, and "reconstruction" in 1945.

In 1923 when one issue dominated the election, the British Prime Minister, Stanley Baldwin, used his electoral address as the Conservative Party's election manifesto. In a public statement he acknowledged that he was bound by an undertaking of his predecessor, Bonar Law "... not to introduce a tariff without first consulting the electorate. I am in honour bound to ask the people to release us from this pledge without further prejudicing the situation by any delay. That is the reason, and the only reason, which has made this election necessary."²³

Sometimes at the beginning of a general election and the beginning of his party's intensive fieldwork, a party leader delivers his most important public address. This acts as the party's election manifesto, is published in pamphlet form and is widely distributed in the electorate. During the general election of 1915 the opening address by General Louis Botha, leader of the South African Party (SAP), acted as the party manifesto and was distributed in pamphlet form.²⁴ This was also true of General J.C. Smuts's opening address in 1920,²⁵ 1921²⁶ and 1924.²⁷ In 1924,²⁸ 1929²⁹ and 1938³⁰ the opening address of General J B M Hertzog, head leader of the National Party and later of the United Party, acted as the party manifesto.

It is not possible to apply "mandate" or "responsible government" models to countries with multiparty systems, and therefore to countries with coalition governments, where a party's manifesto is merely a political bargaining platform, some of the policy aspects of the various parties in the coalition being accepted through negotiation, and others rejected.

In the United States of America the two biggest parties' election platforms are discussed and approved by the parties' quadrennial National Nomination Conventions. Since the USA does not have responsible party government the parties' platforms are not invested with the same expectations as those of a British or South African party manifesto. The USA parties are not disciplined parties and the party platform is not necessarily the individual candidates' own manifestos. The presidential candidate does not feel himself so strongly bound by them either, which explains why elected presidents sometimes show so little respect for them.

Before the general election of 1938 the caucus of the National Party instructed the party leaders in the Cape Province, the Transvaal and the Orange Free State to prepare and publish an election manifesto.³¹ This was subsequently done and the manifestos were widely distributed in pamphlet form.³²

On 5 December 1928 the General Secretary of the South African Party wrote to all members of the Party's Head Committee reminding them that a previous meeting on 3 May 1928 "word besluit dat 'n Party Platform sou opgetrek word en dat die ontwerp aan die Kongres sou voorgelê word. 'n Sub-komitee, bestaande uit die here Generaal J C Smuts, C Joel Krige, Patrick Duncan, F S Malan, W J O'Brien en J P Steyl was saamgestel om met hierdie saak te handel."³³ (... it was decided that a Party platform should be drawn up and that the draft should be submitted to the congress. A subcommittee consisting of General J C Smuts, C Joel Krige, Patrick Duncan, F S Malan, W J O'Brien and J P Steyl had been constituted to deal with this matter.) In December 1928, after the subcommittee of the Head Committee had considered proposals from many of the party's various bodies and others, they submitted a draft motion for a "statement of government policy" to the Head Committee for acceptance and forwarding to the party's Central Congress. The congress did this and so the SAP's election manifesto was finalised for the general election of 1929.³⁴

It has become customary to inform the electorate of election manifestos by convening a press conference where a senior officer of a party reveals the manifesto for the first time, explains certain aspects of it and answers questions asked by the mass media's political correspondents. On 19 March 1981 Dr Piet Koornhof, Minister of Cooperation and Development and head of the National Party's information service, publicly informed a press conference in Johannesburg of the Party's election manifesto for the 1981 general election.³⁵ Sometimes to ensure wider distribution among the electorate parties publish their election manifestos in full-page newspaper advertisements.³⁶

The 1948 election manifesto of the Reunited National Party was the end result of what was surely the most comprehensive study and consultation undertaken for the preparation of a manifesto since 1910. In 1947 Dr D F Malan leader of the Herenigde Nasionale Party, appointed a Colour Issue Commission to compile an election manifesto for the party.³⁷ The terms of reference of this commission were: "Om op die grondslag van apartheid 'n omvattende beleid vir die Nasionale Party uit te werk ten opsigte van die Naturelle-Kleur-ling- en Asiatiese bevolkingsgroepe afsonderlik, sowel as in hulle verhouding tot die blanke ras en in hul verhouding onderling tot mekaar. Sodanige beleid moet die toepassing van die apartheidsbeginsel beoog op politieke, industriële gebied, moet prakties uitvoerbaar wees, en moet ten opsigte van die belange beide van blankes en nie-blankes positief en opbouend, sowel as negatief en skeidend van aard wees."³⁸ (On the basis of apartheid to work out a comprehensive policy in regard to the Native, Coloured and Asiatic population groups separately, as well as in their relation to the white race and in their interrelations to one another. Such policy must envisage the application of the apartheid principle in the political, industrial and residential spheres, must be a practical possibility and must in regard to the interests of both whites and non-whites be positive and constructive, as well as negative and separatist.)

At the beginning of 1948 the work of the commission culminated in the Report of the Coloured Question Commission of the Reunited National Party, which was submitted to Dr D F Malan and signed by P Sauer,

MP (chairman), Dr E G Jansen, MP, Dr G B A Gerdener, J J Serfontein, MP, and M D C de Wet Nel, MP (Secretary). This report acted as the party's election manifesto in 1948.

The election document, distributed far and wide by South African parties, is usually their election manifesto. Consequently the parties' nominated candidates make full use of them in their constituencies and publish some sections of them in their personal manifestos, which are distributed locally.

- ¹ Kavanagh, Dennis, "The Politics of Manifestos", in *Parliamentary Affairs*, Vol. XXXIV, No. 1, Winter 1981, pp.7-9.
- ² *Ibid.*, p. 10.
- ³ *Ibid.*
- ⁴ *Ibid.*, p. 11.
- ⁵ *Ibid.*
- ⁶ *Ibid.*
- ⁷ *Ibid.*, pp. 11-15.
- ⁸ Crossman, R.H.S., *Inside View*. London, 1972, p. 87.
- ⁹ Kavanagh, Dennis, "The Politics of Manifestos" in *Parliamentary Affairs*, Vol. XXXIV, No. 1, Winter 1981, p. 12.
- ¹⁰ McKenzie R. "Policy Decision in Opposition: A Rejoinder", in *Political Studies*. June 1957, p. 180.
- ¹¹ Kavanagh, Dennis, "The Politics of Manifestos", in *Parliamentary Affairs*, Vol. XXXIV, No. 1, Winter 1981, pp. 13-14.
- ¹² *Ibid.*, pp. 14-15.
- ¹³ *Ibid.*, p. 15.
- ¹⁴ *Ibid.*, p. 21-23.
- ¹⁵ Roberts, Geoffrey K. *A Dictionary of Political Analysis*. London: Longman Group Ltd. 1971, p. 121M.
- ¹⁶ Butler, David & Kavanagh, Dennis, *The British General Election of 1979*. London: The Macmillan Press Ltd. 1980, p. 144.
- ¹⁷ Rose, Richard *The Problem of Party Government*. London: The Macmillan Press Ltd. 1974, pp. 314-317.
- ¹⁸ Bone, H.A. *American politics and the party system*. New York: McGraw-Hill pp. 15-16.
- ¹⁹ Vorster, B.J. Afgerolde kopie van toespraak gelewer tydens die 74e jaarlikse ASSOCOM-Kongres. Port Elizabeth. 18 Oktober 1976, pp. 1, 3, 7, 8, 11,12.
- ²⁰ Kavanagh, Dennis, "The Politics of Manifestos" in *Parliamentary Affairs*, Vol. XXXIV, No. 1, Winter 1981, p. 15.
- ²¹ *Ibid.*, pp. 19-21.
- ²² *Ibid.*
- ²³ *Ibid.*, p. 8.
- ²⁴ Redevoeringen gehouen door Generaal L. Botha en Ministers op het Speciale Kongres van de Z.A.P. te Bloemfontein. Augustus 1915. (Wallach's Beperk, Pretoria, 1915) pp. 3-8.
- ²⁵ Toespraken geleverd door Genl. J.C. Smuts te Pretoria en Bloemfontein en Kol. H. Mentz te Pretoria. 30 Oktober 1919 (Wallach's Beperk, Pretoria 1919) pp. 15-26.
Sien ook: Hancock, W.K., "Smuts. The Fields of Force 1919-1950". Volume 2 (Cambridge: Cambridge University Press. 1968) pp. 28-29: "At a conference of his party in Bloemfontein on 11 December 1919 he announced his government's decision to hold a general election. 'We are going into the election, he declared, on our own legs without any understanding or pact with any other organization. My appeal is to the moderates of all parties.'"
- ²⁶ Generaal Smuts Opent de Strýd. Grote Vergadering in Pretoria (Wallach's Beperk, Pretoria) 1920, pp. 1-16.
Sien ook: Hancock, W.K., Smuts. The fields of Force. 1919-1950, Volume 2 (Cambridge: Cambridge University Press 1968) pp. 33-34. "On 26 November he (Smuts) announced new elections for 8 February 1921. On 3 December he opened his campaign at Pretoria with an onslaught against secession and an appeal for constructive nation building."
- ²⁷ Die Volk moet kies. "Ik laat met vertrouwe die beslissing aan u." Genl. Smuts se belangrike toespraak. S.A. Party Manifes (Pretoria: Wallach's Beperk, 1921) pp. 3-32.
- ²⁸ Die Burger, 5 Mei 1924.
- ²⁹ Die Burger, 19 April 1929. "Skitterende prestasie van Nasionale Regering. Hoe Unioniste Genl. Smuts met onmag geslaan het. Nasionaliste se vegprogram."
- ³⁰ The Star. 5 April 1938: "Gen. Hertzog launches U.P. Election Campaign. Party proud of its record. Five years' proof of unity is strength. Much still to be done."
- ³¹ Nasionale Party van Transvaal. Notule van 'n Vergadering van die Dagbestuur gehou in die Hoofkantoor op Woensdag, 16de Maart, 1938. (Daeliksebestuur-notule boek).
- ³² Die Nasionale Party se Verkiesingsmanifes. Algemene Verkiesing 1938. (Uitgegeen namens die Federale Raad van die Nasionale Party deur Dr. D.F. Malan, Dr. N.J. van der Merwe en Adv. J.G. Strydom en gedruk deur die Nasionale Pers Beperk, Keeromstraat, Kaapstad.)
- ³³ 'n Brief van Louis Esselen, Algemene Sekretaris, van die SA Party aan die lede van die Hoofkomitee, gedateerd 5 Desember 1928.
- ³⁴ Verklaring van staatsbeleid van die SA Party ('n 18 klousule manifes).
Sien ook: *The Cape Argus*, 1 Mei 1929. "Summarising briefly the main items in the election programme of the South African Party, General Smuts said the programme itself was formulated by the party at the Bloemfontein Congress last December, to which he referred his audience for further details."
- ³⁵ *Die Burger*, 20 Maart 1981. "Veiligheid, Voorspoed en Vryheid. NP se manifes vir Verkiesing."
- ³⁶ *Die Burger*, 5 November 1977. "Grondwetplan open deure vir 'n nuwe Suid-Afrika."
Daily Dispatch, 5 November 1977. "New Constitutional dispensation for South Africa."
Beeld, 20 Maart 1981. "Manifes van die Nasionale Party."
Die Transvaler, 20 Maart 1981. "Manifes van die Nasionale Party."
- ³⁷ Brief van M.D.C. de Wet Nel (Sekretaris) aan Dr. P. van Biljon (Kommissielid) gedateerd 27 Februarie 1947.
- ³⁸ Opdrag van Kommissie (1947).

1910

15 SEPTEMBER

Deelnemende partye wat setels verower het	Setels verower/ Seats won	Participating parties which have won seats
1. De Zuid-Afrikaanse Nasionale Party (ZAP)	67	1. The South African National Party (SAP)
2. Die Unioniste Party (Un.P)	39	2. The Unionist Party (Un.P)
3. Onafhanklikes	11	3. Independents
4. Die Suid Afrikaanse Arbeids Party	4	4. The South African Labour Party (SALP)

Bronne van verkiesingsmanifeste

1. Program van de Zuid-Afrikaanse Nasionale Party. Volkstem Drukkerij, Pretoria, 1910, pp. 1-4. (Gelees deur Dr. Bok tydens Genl. L. Botha se eerste groot verkiesingstoespraak in Pretoria op 2 Junie 1910. (The Star, 3 Junie 1910).
2. Geen Afrikaanse weergawe kon opgespoor word nie
3. Geen manifeste kon opgespoor word nie.
4. Geen Afrikaanse weergawe kon opgespoor word nie.

Sources of election manifestos

1. Programme of the South African National Party. Volkstem Printing Works, Pretoria, 1910, pp. 1-4. (Read by Dr Bok, during the Prime Minister's address at his first major public meeting in Pretoria on 2 June 1910 (The Star, 3 June 1910)
2. Unionist Party of South Africa Programme — 1910. Adopted at the Bloemfontein Conference, May 24th 1910. (The Friend, 26 May 1910).
3. No manifestos could be traced.
4. Manifesto of the South African Labour Party 1910. Published by the South African Labour Party (Central Electoral Committee).

PROGRAM

VAN DE

**ZUID-AFRIKAANSE
NATIONALE
PARTIJ.**

1910.
„Volkstem” Drukkerij, Pretoria.

PROGRAMME

OF THE

**SOUTH - AFRICAN
NATIONAL
PARTY.**

1910.
“Volkstem” Printing Works, Pretoria.

MANIFEST.

De politieke Unie van Zuidafrika is niet langer een ideaal, doch is, onder de leiding van de Voorzienigheid, een daadzaak geworden. Door de gemeenschappelijke arbeid en de opofferingen van de blanke rassen en van alle delen van Brits Zuidafrika is een werk tot stand gekomen dat, naar ten zeerste gehoopt wordt, blijvende vrede en geluk aan dit land zal geven.

Doch een taak van bijzonder grote moeilijkheid en verantwoording ligt alnog voor het volk en het Goevernement van Zuidafrika. De publieke- en spoorweg-diensten van de verschillende Kolonies, door de Unie ineengesmolten, moeten worden samengevoegd, hun spoorweg politiek moet worden herzien, hun financiële systemen zullen moeten worden samengesmolten, een fiskale politiek zal moeten worden ingevoerd die zal leiden tot de spoedige ontwikkeling van de bronnen van het land, het dichter bevolken van het land zal moeten worden bevorderd, een verdedigingsorganisatie, die de heldentraditie van Zuidafrika waardig is, zal in het leven moeten worden geroepen, aan de toenemende behoeften van onderwijs moet worden tegemoet gekomen, en bovenal, een naturellen kwestie van ongeëvenaarde ingewikkeldheid en die het grootste geduld en het helderste oordeel vereist, zal in behandeling moeten worden genomen.

Doch achter en buiten deze ernstige zaken ligt het grotere nationale probleem om tot één Zuidafrikaanse Natie, de verschillende volken, die dit land tot hun blijvende woonplaats hebben gemaakt, samen te smelten.

Om deze zaken met sukses te behandelen, is het nodig om de samenwerking van alle Zuidafrikaners, van welk ras dan ook, te verkrijgen en om rassengevoel uit alle politieke en nationale kwesties te bannen. En verder is het nodig dat politieke partijen berusten op verschil van beginsel inzake praktische kwesties en niet op verschil van ras.

Ik ben overtuigd dat een grote meer-

derheid van Zuidafrikaners voor het vormen van een politieke partij zijn, waarvan het hoofddoel zal zijn om Unie een werkelijke en blijvende kracht te maken in onze toekomstige ontwikkeling, ten volle daarbij Zuidafrika erkennende als een belangrijk deel van het Rijk. Het is met het doel om zulk een partij te vormen, dat ik een beroep doe op mijn medelandgenoten, in welk deel van Zuidafrika zij dan ook mogen wonen.

Daar het ons hoofddoel is om een Zuidafrikaanse Natie te vormen, zou ik aan de hand willen geven dat de naam van onze partij zal zijn:

DE ZUID-AFRIKAANSE NATIONALE PARTIJ,

en dat de partij zich ten doel stelt:—

(a) Om haar uiterste krachten in te spannen om een sukses van de Unie te maken en om de geest van de Unie over geheel Zuidafrika en onder alle delen der bevolking te bevorderen.

(b) Om een gezonde Zuidafrikaanse geest te bevorderen bij de behandeling van onze politieke en nationale problemen.

Ook zou ik aan de hand willen geven dat, ten einde deze oogmerken te bereiken, de volgende beginselen worden aangenomen:—

1. De rechtvaardige en gelijke behandeling van alle delen van de Unie.

2. Het instandhouden van de gelijkheid bepalingen vervat in de Zuid Afrika Wet en het vermijden van alle oorzaken van verwijdering en misverstand tussen de verschillende delen der bevolking.

3. Het plaatsen van de naturellen kwestie boven partij politiek en de bilijke- en sympathieke behandeling van de kleurling rassen in een brede en liberale geest.

4. Het aanmoedigen van Europese en het voorkomen van Aziatische immigratie naar Zuidafrika.

5. Een brede onderwijs politiek ter voldoening aan de toenemende behoefte van Zuidafrika.

6. Het verbeteren van de toestand van de arbeider en het verzekeren aan

de blanke arbeider van zijn behoorlijk aandeel in de industriele en de landbouw ontwikkeling van Zuidafrika.

7. Het daarstellen voor Zuidafrika, als gedeelte van het Rijk, van een bevredigend systeem van nationale verdediging, dat de verplichting van de burger om deel te nemen in de verdediging van zijn land, erkent.

8. De goede organisatie van de Staats Departementen met behoorlijke inachtnaam van de gevestigde rechten van Civiele Ambtenaren.

9. De ontwikkeling van economiese en spoorweg politiek langs lijnen die groter vrijheid voor de ontwikkeling van Zuidafrikaanse industrieën en handel zullen opleveren.

10. Het bevorderen van blijvende toestanden in verband met de mijnindustrieën van Zuidafrika ten einde het beleggen van meer kapitaal daarin en het krachtig ontwikkelen van de minerale bronnen van het land aan te moedigen.

11. Het bevorderen van landbouw ontwikkeling en landontginning door middel van verbeterde methoden van produktie, het verspreiden van kennis inzake landbouw en het openen van overzese markten voor Zuidafrikaanse produkten.

Dit zijn de oogmerken en beginselen welke ik getracht heb te volgen tijdens mijn ambtstijd in de Transvaal en welke ik en mijn kollegas naar ons beste vermogen wensen te volgen in de Regering van Zuidafrika, en ik doe een beroep op alle Zuidafrikaners om onze handen te sterken door in deze richting met ons samen te werken.

Pretoria, 14 Junie 1910.

MANIFESTO.

The political Union of South Africa is no longer an ideal but has, under the guidance of Providence, become an accomplished fact. Through the joint labours and sacrifices of the white races and of all parts of British South Africa a work has been accomplished which, it is fervently hoped, will bring lasting peace and happiness to this country.

But a task of enormous difficulty and responsibility still lies ahead of the people and Government of South Africa. The public and railway services of the various Colonies absorbed by the Union will have to be co-ordinated, their railway policies will have to be recast, their financial systems will have to be assimilated, a fiscal policy will have to be inaugurated which will lead to the rapid development of the resources of the country, the closer settlement of the land will have to be promoted, a defence organisation will have to be created worthy of the heroic traditions of South Africa, the expanding educational requirements will have to be met, and above all, a native question of unexampled complexity and requiring the utmost patience and the fairest judgment will have to be dealt with.

But behind and beyond these grave matters lies the greater national problem of welding into one South African Nation the various peoples who have made this country their permanent home.

In order that these matters may be dealt with successfully, it is essential to secure the co-operation of all South Africans of whatever race, and to eliminate racialism from all political and national questions. And it is further essential that political parties should rest upon differences of principle on practical questions and not upon differences of race.

I feel certain that a great majority of South Africans are in favour of the

formation of a political party, whose fundamental object shall be to make Union a real and abiding force in our future development, fully recognising South Africa as an integral part of the Empire. It is with the object of forming such a party that I appeal to my fellow country-men, in whatever part of South Africa they may live.

As it is our primary object to form a South African Nation, I would suggest that the name of our party shall be:—

THE SOUTH AFRICAN NATIONAL PARTY,

and that it shall undertake:

(a) To use its utmost endeavours to make a success of Union and to promote the spirit of Union throughout South Africa and among all sections of its people.

(b) To promote a healthy South African spirit in dealing with our political and national problems.

I would also suggest that to secure these objects the party adopt the following principles:—

1. The just and equal treatment of all parts of the Union.

2. The maintenance of the equality provisions contained in the South African Act and the avoidance of all causes of estrangement and misunderstanding between the various sections of the people.

3. The placing of the native question above party politics and the fair and sympathetic treatment of the coloured races in a broad and liberal spirit.

4. The encouragement of European and the prevention of Asiatic immigration into South Africa.

5. An expanding education policy to meet the growing requirements of South Africa.

6. The improvement of the conditions of labour and the securing to white labour its proper share in the

industrial and agricultural expansion of South Africa.

7. The establishment for South Africa as part of the Empire of an adequate system of national defence which will recognize the obligation of the citizen to take part in the defence of his country.

8. The efficient organisation of the State Departments with due regard to the vested rights of Civil Servants.

9. The development of economic and railway policy along lines which will give greater freedom of expansion to South African industries and commerce.

10. The fostering of stable conditions in connection with the mining industries of South Africa so as to encourage the investment of additional capital therein and the vigorous development of the mineral resources of the country.

11. The promotion of agricultural expansion and land settlement by means of improved methods of production, the diffusion of agricultural knowledge and the opening up of foreign markets for South African products.

These are the objects and principles which I have endeavoured to carry out during my period of office in the Transvaal and which I and my colleagues desire to carry out to the best of our ability in the Government of South Africa, and I appeal to all South Africans to strengthen our hands by co-operation with us on these lines.

Pretoria, 14th June, 1910.

Unionist Party of South Africa

PROGRAMME.

Adopted at the Bloemfontein Conference, MAY 24th, 1910.

The Union of South Africa renders it necessary for us to place before the people the main principles for which we invite support.

Our object is to bring to completion the Union of South Africa in accordance with the spirit and intention of the Constitution, to work for the advancement of every section of the people; for the promotion of agricultural, commercial and industrial prosperity; for the settlement in the country of a permanent and contented population; to build up in South Africa a strong and united nation, morally, mentally and physically equipped for the task before it; working out its own domestic problems according to its own needs and aspirations, and taking its share in the defence of the Empire and in all movements leading to more efficient participation by the different portions of the Empire in its common benefits and obligations.

With these general objects in view, the party adopts the policy set forth below on the chief questions now before South Africa, and will endeavour, whether in or out of power, to promote legislation giving practical effect to such policy.

(1) TO MAKE SOUTH AFRICA STRONG WITHIN HER OWN BORDERS AND WITHIN THE EMPIRE.

By the adoption of a comprehensive scheme of national defence, including practical support of the Imperial Navy and by furthering all movements calculated to unite the peoples of the Union, and to draw closer the ties which bind the various portions of the Empire.

(2) TO SECURE AN EFFICIENT AND IMPARTIAL PUBLIC SERVICE.

By upholding the status of the public service and its freedom from all political influences, and the payment of liberal compensation to any public servant who may not be retained in the service on account of Union.

(3) TO IMPROVE THE SOCIAL CONDITIONS OF THE PEOPLE.

(a) By a vigorous education policy, including provision for compulsory education wherever possible, and the extension of free education where required, as well as a liberal system of technical education applied to agriculture, industries, mining and commerce.

(b) By opposing the introduction of Asiatics into South Africa, while securing fair treatment for those now lawfully settled in the country; a commission to be appointed as soon as possible to investigate and report upon the special labour conditions prevailing in Natal, in order to bring them into harmony at the earliest possible date with this principle without detriment to established industries.

(c) By a native policy, admitting of the treatment of questions relating to natives, in accordance with the degree of civilization attained by them, and with the different and local conditions under which they live and work.

(d) By the maintenance of an excise, of the restrictions on the sale of intoxicating liquor, and of the prohibition of the sale of drink to natives.

(e) By the effective supervision and improvement of the conditions under which miners, artisans, railway servants, factory hands and other workers are employed. By the introduction of legislation where necessary (and particularly in cases where the nature of the occupation may have any injurious effect upon health), to regulate the hours of labour and the conditions of employment—such legislation to make provision in particular for:—

1. Workmen's compensation.
2. Conciliation boards.
3. A fair wage clause in all Government contracts.
4. Adequate Ventilation of mines, factories and work-rooms.

(4) TO PROMOTE CLOSER SETTLEMENT AND INCREASE THE PRODUCTIVE CAPACITY OF THE LAND.

(a) By the encouragement of closer settlement coupled with State acquisition of land where necessary, and an active policy having for its aim the attraction and assistance of suitable immigrants.

(b) By the systematic development of the agricultural resources of the country, by legislation and otherwise with special attention to water conservation, the arresting of veld denudation, irrigation and afforestation as well as by the vigorous suppression of animal diseases and other plagues to which South Africa is subject.

(5) TO ENCOURAGE INDUSTRIAL DEVELOPMENT AND EXPANSION.

(a) By the administration of the railways, ports and harbours, in accordance with the spirit as well as the letter of the South Africa Act, with a view to the early reduction of the cost of living, the systematic development of the country, and the encouragement of an export trade.

(b) By the fostering of mining in all its branches, and the immediate extension of facilities for prospectors and small workers.

(c) By the adoption of a moderate Customs Tariff primarily for revenue purposes, but providing for adequate encouragement of legitimate South African industries and products, together with the maintenance and extension of the principle of preferential tariffs within the Empire.

A. C. WHITE, P. & F. Co., Ltd., Bita.

MANIFESTO

— OF THE —

South African Labour Party.

THE opening of the first Union Parliament will signify the true entry of the people of South Africa upon their career as a self-governing nation; and the coming Elections must bring home to all the heavy responsibility that rests upon our shoulders. No party can claim the support of the country that fails to realise this responsibility and to put before the people a policy which shall be a broad, national one, dealing with the requirements not of a section only, but of the whole people. But the nation does not desire amiable platitudes to which all can subscribe, nor is it interested in political theories, however excellent, unless translated into practice. What is needed, but is lacking in all other party programmes hitherto put forward, is a straightforward statement of the practical measures required to meet the present necessities of the country. Above all, the people will have nothing to do with racialism or sectionalism of any kind, and those who, to further their selfish ends are now engaged in spreading vile insinuations of bad faith and sinister designs will be regarded as the enemies of South Africa.

The South African Labour Party is absolutely non-racial, and will fight racialism wherever it shows its head. It seeks only the national interest, and by national interest we mean the interests of men and women living in the country, whether rich or poor, skilled or unskilled. But it stands for persons, not property; for homes, not dividends; for a free nation, not for a money-making machine.

It is independent of all other parties, but it will welcome and support measures of social reform from whomsoever they emanate.

The programme of practical social reform which will be advocated by all Labour members, and which we confidently appeal to the country to support, is as follows:—

Education.—Free and compulsory primary, and free secondary education. The medium of instruction to be that desired by the parents. Free medical inspection and treatment of school children.

Labour.—To create conditions which will attract a free white population by prohibiting the importation of contract labour, white or coloured. Abolition of compound and trap system. Provision of a bonus to mines and factories employing white labour. General Workmen's Compensation Act, including compensation to all workers for industrial diseases, State insurance and old age pensions. General eight hours day, or forty-eight hours week, and prohibition of Sunday labour. Proper safeguards for the health of workers in mines and factories, and the prohibition of child labour. Prohibition of black-listing:

Women.—Removal of legal sex disabilities from women with regard to political and municipal franchise. Raising of the age of consent and putting the two sexes on an equality in criminal legislation.

Triennial Parliaments.

Fiscal and Commercial.—No fiscal burdens to be placed on food. Where local industries require assistance, such assistance to be given by way of bounty rather than through protective Customs

tariff. Establishment of a diamond-cutting industry and tax upon the export of uncut diamonds.

Defence.—Establishment of a citizen defence force. A practical recognition of the value of the Navy for the defence of South Africa.

Mining Laws.—Open prospecting upon privately owned land under proper safeguards. Compulsory working of mines, taxation of unworked claims, and the retention of control by the State over areas of proved mineral value.

Land Legislation.—Easy and cheap transfer of land. Graduated tax on unimproved land values and compulsory expropriation for the purpose of closer settlement. Compensation to tenants for improvements. Encouragement of white labour on farms.

Native Policy.—Separate representation for Kaffirs in separate Advisory Council, and no further extension of Parliamentary franchise to them. Prohibition of squatting and "Kaffir farming" and of native ownership of land in areas occupied by whites, and provision of suitable native reserves. Proper educational facilities and agricultural training for natives in reserves.

Asiatics.—Prohibition of Asiatic immigration. State-aided Asiatic emigration.

Signed on behalf of the South African Labour Party:

H. W. SAMPSON,
President.

C. H. HAGGAR,
Gen. Secretary.

VOTE FOR THE OFFICIAL LABOUR CANDIDATES.

Read the WORKER and Pass this on.

1915

20 OKTOBER/OCTOBER

Deelnemende partye wat setels verower het	Setels verower/ Seats won	Participating parties which have won seats
1. De Zuid-Afrikaanse Nasionale Partij (ZAP)	54	1. The South African National Party (SAP)
2. Die Unioniste Party (Un.P)	40	2. The Unionist Party (Un.P)
3. De Nasionale Partij (NP)	27	3. The National Party (NP)
4. Die Suid Afrikaanse Arbeids Partij	4	4. The South African Labour Party (SALP)
5. Onafhanklikes	5	5. Independents

Bronne van verkiesingsmanifeste

1. Redevoeringe gehoude deur Generaal L. Botha en Ministers Op Het Speciale Kongres van de Z.A.P. te Bloemfontein. Augustus 1915.
(Gedrukt en Uitgegeven deur Wallachs' Beperkt Pretoria.)
2. Geen amptelike manifes kon opgespoor word nie.
3. Voordat die Nasionale Party as 'n federaal-georganiseerde party saamgestel kon word, is 'n Algemene Verkiesing uitgeskryf. Elke provinsiale afdeling het sy eie manifes uitgereik.
 - (a) *Die Kaapprovinsie.*
Manifest en Programma van Aktie van De Nasionale Partij van De Kaap Provinsie. (Goedgekeur deur het Party Kongres te Middelburg, September 16, 1915.) Sellick & Ko., Drukkers en Uitgewers, "Uitenhage Tyd", Uitenhage.
 - (b) Volledige Verslag van het Kongres van de Nasionale Partij van Transvaal. Gehoude in de Stadsaal, Pretoria, 17 Augustus 1915.
De Atlas Drukkerij en Binderij, Pretoria, pp. 48-50.
 - (c) *Die Oranje-Vrystaat.* Die Hertzog-toesprake. Deel 3. April 1913-April 1918. Saamgestel deur 'n redaksiekomitee bestaande uit Prof. F J du Toit Spies, Prof D W Kruger en Prof J J Oberholster. Perskor-Uitgewery, Johannesburg 1977, pp. 218-225.
 - (d) *Natal.* Die Nasionale Party was hier nog nie behoorlik gevestig nie en geen amptelike manifes is derhaive uitgereik nie.
4. Manifes van Die Suid Afrikaans Arbeids Partij 1915.
9 September 1915 (Gepubliseer deur die Suid-Afrikaanse Arbeids Partij.)
5. Geen amptelike manifeste kon opgespoor word nie.

Sources of election manifestos

1. Speeches delivered by General L Botha and Ministers at the S.A.P. Special Congress, at Bloemfontein. August 1915.
(Printed and Published by Wallachs' Ltd., Pretoria.)
2. No official manifesto could be traced.
3. Before the National Party was constituted as a federally organised party, a General Election was held. Each provincial division issued its own manifesto:
 - (a) *The Cape Province*
Manifesto of the National Party of The Cape Province. (Adopted at the Party Congress at Middelburg, September, 16, 1915). Sellick & Co., Printers and Publishers, "Uitenhage Times" Uitenhage.
 - (b) No English version could be traced
 - (c) No English version could be traced
 - (d) No official manifesto was issued by the Natal division of the National Party.
4. Labour Manifesto 1915.
The Election Bulletin, 1 October 1915.
Issued by the South African Labour Party (Pretoria District Committee).
5. No official manifestos could be traced.

Redevoeringen

GEHOUDEN DOOR

Generaal L. BOTHA

en MINISTERS

OP HET

Speciale Kongres van de Z.A.P.

TE

BLOEMFONTEIN.

AUGUSTUS 1915.

Getrukt en Uitgegeven door Wallachs' Beperk, Pretoria.

REDEVOERINGEN

gehouden door

Generaal L. BOTHA en Ministers,
op het Speciale Kongres van de Z. A. P.
te Bloemfontein,
AUGUSTUS, 1915.

TOESPRAAK DOOR GENL. BOTHA.

Genl. Botha onder daverend applaus het woord nemend, spreekt ongeveer als volgt:

Mijnheer de Voorz. en Heren:— Het is mij een groot voorrecht hier voor u te staan en u een welkomstwoord toe te roepen. Toen ik vanochtend die oude gezichten hier doorzag vond ik dat die oude staatmakers weer allen hier zijn. (Applaus). En toen ik dit zag werd ik vervuld met blijdschap en dankbaarheid. Namens mijn Regering en het Hoofdkomitee is het mij aangenaam u hartelijk te verwelkomen op dit speciaal kongres. Ik weet u hebt veel opofferingen gemaakt maar waar een mens opofferingen maakt voor land en volk, weet ik dat niets verkeerd kan gaan. Dit spec. kongres komt bijeen onder speciale omstandigheden. Niet alleen zijn er oorlogstoestanden over de gehele beschaafde wereld, ongeëvenaard in die geschiedenis, doch ook in Z.A. is de toestand zeer buitengewoon. Natuurlijk heeft onze org. onder die bijzondere omstandigheden veel geleden. Vorig jaar zouden wij een kongres hebben, dat uitgesteld moest worden vanwege de rebellie en de grote oorlog over de wereld. Nu aan de vooravond ener generale elektie heeft het Hoofdkomitee besloten om niet het gewone kongres te houden doch een speciaal kongres.

In de afgelopen 5 jaar hebben we een Reg. van onze Partij gehad. Bij een gelegenheid als deze moeten we een overzicht nemen van die eerste gewichtige jaren. Ik durf beweren dat in Z.A. altans geen regering ooit tevoren de teugels heeft gehad in moeilijker omstandigheden dan mijn kollega's en ik (ap.). Om de Grondwet uit te voeren en het bestuur van vier provincies ineen te smelten, was een reusachtige taak. Provinciale gevoelens en vooroordeel werden warmer bij ieder voorstel dat de een of ander prov. raakte. Niemand die niet zelf dit moeilijke werk heeft gedaan, kan beseffen wat mijn Reg. heeft moeten doen. Elke provincie achtte zich vanzelf gebonden aan haar eigen belangen. Bijna bij elk ontwerp kwamen we in kwesties die een of andere vroegere regering had doen vallen. Tweemaal was er een ministeriële crisis bij ons. Ik behoef geen bijzonderheden te geven — u kent ze. Tweemaal werd de Regering zwaar getroffen door de dood van ministers: oude, beproefde staatslieden. Dit toent onze moeilijkheden, van dag tot dag. Een erfenis van vorige regeringen was de Indiër-kwestie. In 1913 kwam de staking op de Rand en hoewel die ten slotte geschikt werd, bleef het vuur smeulen tot Jan. 1914, toen een losbarsting kwam en feitelijk een algemene staking in verscheiden bedrijven zowel als bij de spoorwegen.

Het was eers nadat wij 40,000 gewapende officieren en manschappen hadden opgeroepen om orde te handhaven, dat een einde aan de oproeren gekomen was zonder bloedvergieten. Deze waren niet alleen nieuwe ondervindingen voor de Reg., doch ook voor onze politiek. Het is te hopen dat de lessen niet alleen de werkers doch ook de werkgevers en Reg. geleerd hebben, opdat wij lang gespaard zullen mogen blijven voor zulke gebeurtenissen (ap.). De werkers hebben geleerd dat op de weg van geweld door hem niets te halen is. De werkgevers hebben, hoop ik, geleerd, dat rechtmati-

ge grieven bijtijds moeten worden weggeruimd (ap.), en er niet getalmd werden tot niemand meer in een gemoedstemming is voor wegneming van rechtvaardige grieven. De grootste ramp van al was het uitbreken van de oorlog en die rebellie. Wij hadden dus in de laatste 5 jaren met grote moeilijkheden te kampen. Het was geen tijdperk zonder teurstelling en bekommernis, doch iedereen zal moeten erkennen dat de Unie een bepaald sukses is gebleken (appl.), en dat ze aan alle redelijke verwachtingen heeft beantwoord en tans op een hecht en vast fundament is gevestigd. Ter verkrijging van dit bevredigend groot resultaat, heeft een groot aantal factoren medegewerkt, waarvan ik slechts enkele zal noemen.

De twee voornaamste blanke rassen zijn op voet van gelijkwaardigheid behandeld (hr. hr.), vooral in de toepassing van art. 137 in de Staats- en spoorwegdienst. De twee talen zijn op absoluut gelijke voet geplaatst. Volgens het rapport der Volksraads-kommissie zijn in 3 provincies taal-ordonnanties gemaakt, die een eind maakten aan de ontevredenheid welke tijdens de vorige elektie zulk 'n ernstige omvang aannam. De Aziaten-kwestie, die tot veel wrijving en stoornis leidde, is tot aller bevrediging opgelost. Door de benoeming der kommissie ingevolge de wet op kaffer-grondbezit is een besliste stap gedaan om de kafferkwestie goed te regelen. De weg is gebaad voor een geleidelijke oplossing van moeilijkheden die elke medestander ernstig moeten stemmen. De wetten op werkmans-kompensatie en mijntering hebben de toestand der arbeiders verbeterd. De natuurlijke hulpbronnen zijn ontwikkeld door wetten op landbouw, besproeiing en de landbank. De Verdedigingswet schiep de militaire organisatie. Dit stelde de Regering in staat de binnenlandse onlusten betrekkelijk snel ten onder te brengen en een voor Z.A. waardig deel te nemen in de oorlog, waarin het land tegen zijn zin gewikkeld werd in het recht van het Rijk.

Als iemand nog daaraan twijfelt dat de oorlog door Duitsland opgedrongen werd, zou ik hem aanraden te lezen het boek: "Ik Beschuldig". Ik weet dat blauwboeken door de meesten niet worden gelezen, doch hier is een boek, gemakkelijk en met gezag geschreven door een bekwaam Duitser, waarin absoluut bewijs geleverd wordt dat niemand anders schuld draagt aan deze oorlog dan de duitse Regering en de militaire macht (ap.). Ik weet niet of het boek in Engels is gedrukt, doch de hollandse uitgave is bij elke boekhandelaar verkrijgbaar. Ik hoop dat men dit boek zal aanschaffen en lezen.

Mijnheer de Voorz. en Heren:— Ik sidder als ik eraan denk wat gebeurd zou zijn in de europese oorlog en rebellie als wij bij het uitbreken daarvan niet onze Unie hadden gehad en daardoor het machtig gezamenlijk optreden als één staat, in plaats van vier afzonderlijke kolonie met verschillende belangen en inzichten. Wij hebben het genoeg eraan te kunnen denken hoe dapper onze officieren en manschappen van beide rassen voorwaarts zijn gekomen en zich gedragen hebben in die crisis. De kleurlingen en naturellen hebben zich in die dagen stil gedragen, zowel gedurende de rebellie als gedurende die veldtocht in D.Z.W. Afrika (Applaus).

Bij het begin van de oorlog werd de Unie op een zware proef gesteld. Zij heeft die met schitterend sukses doorstaan (ap.). De ongelukkige binnenlandse onlusten werden zonder groot verlies onderdrukt en de operatiën tegen de vijand buiten de grens werden bekwaam en krachtig gevoerd, zodat de Unie zich vandaag kan verblijden in het bezit van de vrede, nadat het vijandelijk gebied in ons bezit is gekomen.

De financiële toestand der Unie is geheel bevredigend en gezond (luid ap.). De schuld was bij de Unie £116 miljoen. Daarbij is £22 miljoen gekomen. Uit leningsfondsen zijn be-

steed aan Spoorwegen en Havens £9½ miljoen; Landbank £2 miljoen; Bouw van telegraaflijnen ens. £1,450,000; Landbouw £1,030,000; Lokale werken en schoolleningen £800,000; Publieke werken £2,200,000; Oorlogskosten £8,760,000; Kosten v. Leningen £1,160,000. Hierbij komt nog pl.m. £7,000,000 voor de oorlog in D.Z.W., hetgeen de rebellie ook insluit. De rebellie kostte omtrent £4 à £5 miljoen. Alle kosten van het bouwen der nieuwe spoorlijnen zijn hierin begrepen.

Na aftrek van publieke schuld gedurende dat tijdperk was de publieke schuld der Unie op 31 Maart van dit jaar: £130,800,000. Hiervan kan als produktief beschouwd worden een bedrag van £114,150,000, wegens uitgeven voor spoorwegen, havens, telegraaf, telefoon enz. Het totaal aantal mijlen spoorweg gebouwd vanaf Unie tot einde 1914 was 1,449. Onder konstruktie, waarvan 't grootste gedeelte bij 't einde van dit jaar gereed zal zijn, is 950 mijlen, zodat in 5 jaar vanaf Unie, de Regering het land ontwikkeld had met 2,400 mijlen spoorweg. De kosten van nieuwe lijnen tans in aanbouw en verbetering van oude lijnen alsook verbetering van gebouwen en havens was £13,000,000. Voor aankoop van rollend materiaal was besteed £3,400,000. Hoewel de staatschuld vermeerderd is, wordt het land daardoor des te meer ontwikkeld. Een andere zaak voor ons van groot belang, is de jaarlijkse vermindering in spoorwegtarieven van £1,306,000. Welnu, dit is een bewijs van verbazende ontwikkeling en vooruitgang, welke niettegenstaande alle moeilijkheid bij ons heeft plaats gevonden. Dit werd mogelijk gemaakt door het grote krediet dat de Unie in Engeland en Europa genoten heeft. (App.). Het zal ons uiterst streven zijn om dat krediet op de wereldmarkt voor ons te blijven behouden. (App.). Wat de toekomst betreft, geef ik in overweging, dat het tans de tijd niet is een uitgebreid program van aktie voor wetgeving voor te leggen.

De vreselijke oorlog duurt nog voort. De eerste gedachten moet zijn die strijd tot een suksesvol einde te brengen. (ap.). Als ik de eer heb het vertrouwen van het volk te erlangen in het nieuwe Parlement, zal de Regering haar verantwoordelijkheid in dit opzicht trouw nakomen evenals in het verleden (ap.). Niemand weet tot welke ekonomiese toestand de oorlog zal leiden. Niemand kan voorspellen in hoeverre het mogelijk zal zijn een konstruktieprogram uit te voeren na de oorlog. Ik geef dus aan die hand dat men zich tans niet bezighoudt met plannen die misschien onmogelijk blijken. Men houde de aandacht gevestigd op de noodzakelijkheid om de oorlog te winnen. Hetgeen de Reg. deed in Z. W. A. was niet allen in het belang van het Rijk en bondgenoten, doch speciaal in dat van de toekomstige vrede en van de Unie. (Ap.).

Er zijn punten van groot belang, waaromtrent de politiek onzer Partij kan worden uitgevoerd worden. De Goevts.-gronden zijn ongeschikt daarvoor. Voor andere grond wordt veel geld gevraagd. Dit hield de vooruitgang tegen. De positie echter veranderde door de okkupatie van D.Z.W.A. waar 'n gebied is zo groot als Transvaal en de O.V.S. tezaamen.

Het merendeel daarvan behoort aan de overheid en is eminent geschikt voor landbou en vooral veeteelt. Indien aan mijn Reg. de gelegenheid wordt gegeven haar plannen ten uitvoer te brengen, zouden duizenden onzer burgers die zich aan landbou en veeteelt willen wijden, de gelegenheid krijgen zich daar te vestigen. Zodoende zouden niet alleen ongezonde toestanden in de Unie verbeterd worden, doch zou het veroverd gebied een bron van sterkte en steun worden voor de Unie. Naar mijn kennis en ondervinding is daar een grote toekomst voor veetelers, voor wie grond in de Unie te duur geworden is en voor wie het noodzakelijk is een plaats

op het platteland in te ruimen. Wat het brede standpunt betreft van de politiek der Z.A. Partij staan wij nog op hetzelfde standpunt als 5 jaar geleden. (Ap.). Toen kwam de blanke bevolking van Z. Afrika over een in een solemnele overeenkomst, neergelegd in de Nat. Konventie, om in de toekomst den verenigd volk te hebben. Dar verbond werd bekrachtigd door het Imperiale Parlement in het paseren van de Z.A. Wet, en werd door elk deel van de afrikaanse bevolking met dankbaarheid begroet en ontvangen met ongeëvenaarde geestdrift. Een nieuwe dag scheen aan te breken voor dit diep geteisterd land en het ganse volk was geïnspireerd met een nieuwe geest van samenwerking en nationale eensgezindheid. Onze partij maakte haar hoofddoel, also vervat in artikelen 1 en 2 van ons Program van Beginselen, de ontwikkeling van een Z.A. geest van eenheid en zelfstandigheid, door de hechte aaneensluiting van alle sekties der bevolking.

Tot dien einde zou de grondwettige gelijkheid gehandhaaft worden en alle oorzaak van vervreemding en misverstand tussen de verschillende sekties vermeden. Deze woorden zijn ondubbelzinnig. Hier was geen gedachte, en ook geen woord van de verderfelijke tweestroom-politiek (luid ap.), waarvan wij sedert zoveel gehoord hebben en de eerste vruchten gezien zijn in de noodlottige rebellie. Het volk besloot in 1910 voor altijd de oude verdeeldheid van scheidingslijnen vaarwel te zeggen. Men wilde verenigd zijn en blijven. Dit staat voorop in ons Program. Ik hoop dat het daar zal blijven en nagestreefd worden tot in lengte van dagen (toej.). Onze Nationale tegenstanders zijn 't die veranderd zijn — niet wij. Zij jagen de blanke bevolking in verschillende kralen en willen ze afzonderlijk laten opvoeden en ontwikkelen. Daarin zie ik enkel onheil. 't Is een verbreking van de band waarop de Unie is gebaseerd. Indien de 2-stroom wordt aangenomen, hetgeen ik voor geen ogenblik verwacht, voorzie ik gevaar voor 't voortbestaan der Unie.

Neen, mijnheer de Voorzitter en heren: Laten wij niet teruggaan op hetgeen we 5 jaren geleden finaal afgehandeld en afgesloten hebben. Laten we volharden op de weg die alleen kan leiden tot een verenigd groter en vreedzaam Zuid-afrika. Laat beide sekties der blanke bevolking terwijl zij hun eigen taal en tradities handhaven, ook elkaar onderling respekteren en elkaar tegemoet komen in een geest van waaraachtige samenwerking. (Ap.). Voor zover ik kan oordelen is reeds enorme vordering gemaakt op deze weg naar nationale Unie en ik hoop dat op die weg zal worden voortgegaan. Het is absoluut vals te beweren, als de Nationalisten doen, dat het bestaansrecht van het Afrikanerdom betwist word. (Ap.). Het is nog bespottelijker te zeggen dat de Z.A. Partij zulks doet. Die bewering wordt niet alleen weerlegd door de diensten van mannen in het verleden bewezen, doch ook door het feit dat de Z.A. Partij in zich sluit de leer van de verschillende afrikaanse partijen in de oude provincies der Unie. Er worden zoveel verkeerde en valse uitleggingen gegeven inzake mijn houding omtrent de taal, in verband met mijn één-stroom politiek, dat ik hier dit net wil zeggen, dat het onmogelijk is voor mij, precies als voor u, om nezelf op te geven. (App.).

Mannen die de grootste offers gebracht hebben voor taal, en tradities, kunnen niet onverschillig zijn voor die taal. Het is belachelik! Hoe kunnen onze ministers tegen hun eigen taal zijn! Mijn taal heb ik lief en ik ben er trots op (ap.). Elk verantwoordelijk persoon moet helpen om de tradities en taal van elke sekte te behouden in de éne stroom. In andere delen der wereld zijn ook 2 talen naast elkaar. Waarom moet dan hier 't Hollands stadig-aan er uit gedrukt worden? Het kan niet! (App.). In Zwitserland zijn 3 talen op

gelijke voet. Het is één natie (hr. hr.). Daar hoor je niet van 3 stromen (gelach en appl.). Wat wij wel betwisten is het recht van wie ook om de blanke rassen onnodig te verdelen en onder de dekmantel van nationaliteit een uiterst gevaarlijke vorm van rassehaat aan te moedigen. Wij streven naar nationale eenheid. Het succes van het werk betwijfel ik niet in het minst. Bij velen is de 2 stroomneiging van voorbijgaande aard. Slechts 5 jaren geleden tekenden de hoofdleiders der Nationalisten ons program van nationale eenheid. Dit geeft mij moed voor de toekomst (ap.). Wij zijn niet veranderd. Onze deur is nog open voor hen die van ons afgewaald zijn (ap.). Wij zien uit naar de dag waarop zij wille terugkeren naar de oude moeder-partij, na tot inkeer te zijn gekomen (ap.). In elk geval staan en vallen wij bij de hoofdbeginselen. (Luid applaus).

De grote vraag die iedere burger op dit tijdstip en in de komende elektie zich zal moeten afvragen is: Stem ik saam met het ideaal waarop de Zuid-Afrikaanse Partij is gebaseerd of ben ik ten faveure van de twee-stroom politiek en de segregatie der blanke rassen in Z.Afrika? Ben ik ten gunste van een krachtiger, verenigder en groter Zuidafrika, of ben ik voor een kleiner en verbrokkelend Zuidafrika? Deze kwestie is niet nieuw, doch werd 5 jaar geleden beslist, en ik

geloof dat de kiezers der Unie zullen zeggen, dat deze kwestie beslist werd bij het aangaan van Unie, en zij geen begerde hebben, tans of ooit, op die beslissing terug te gaan.

Mijnheer de Voorzitter, ik dank u zeder voor de gelegenheid mij gegeven deze paar woorden te spreken. Een zware en moeilijke tijd ligt voor ons. Ik wil u vragen die tijd tegemoet te gaan op een eervolle en mannelijke wijze. (Ap.). Onze ondersteuners, hopen we, zullen niets doen om ons onaangenaamheid in die elektie te veroorzaken. Wij zijn de moederpartij van allen; in ons is de kern van ons volk. (Appl.). Dit zo zijnde, is het voor ons onnodig om te vloeken en te schelden (hoor, hoor). Onze kristelike beginselen staan ons niet toe om een andere dan een eerlike elektie te strijden. Ik doe dit beroep op de kiezers van Zuidafrika, en vraag hen mij te ondersteunen en te vechten voor een meerderheid uit onze eigen partij. (Applaus). Wij staan als een pure Z.A. Partij en gaan vechten voor een meerderheid van die partij. (Applaus).

Ek verzeker u dat ik alle redenen heb om te zeggen dat het mogelijk is die meerderheid te krijgen (ap.). Ik dank u nogmaals hartelik (luid en langdurige toejuichingen, terwijl 't gehele Kongres opstaat).

*Manifest en Programma
van Aktie*

VAN DE

Nationale Partij

VAN DE

KAAP PROVINCIE

(Goedgekeurd door het Party Kongres te Middelburg, Sept. 18, 1918).

Manifest en Programma van Aktie

VAN DE

Nationale Partij

VAN DE KAAP PROVINCIE

(Goedgekeurd door het Party Kongres te Middelburg, Sept. 16, 1915).

Goede Begin en Slechte einde van het Eerste Unie Parlement.

Het eerste Unie Parlement is nu ten einde gelopen. Gedurende de eerste twee jaren van zyn bestaan heeft het een goede begin gemaakt met de oplossing van vraagstukken, die zich voordeden. De taalkwestie in de scholen, die vyf jaren geleden het moeilijkste probleem van de dag was, werd op bevredigende wyze voor allen opgelost, waren de Taal Ordonnanties van de Vrystaat, Transvaal en Kaap Provincie slechts in de praktyk uitgevoerd; en men was begonnen met de taak om Nationale uit provinciale wetten en inrichtingen te scheppen. Daarna echter kwam er verandering. De eerste Botha-Regering, zich verlatende op de steun van een soliede, eendrachtige party, bedankte, en de tweede Botha Regering, vertegenwoordigende parlaments leden, die geen opdracht van 't volk hadden, kwam aan het bewind. Sedert die tyd in stede van vreedzame vordering met de praktiese vraagstukken van 't land, volgden er een reeks van geweldige opbruizings. Er waren niet minder dan zes opstanden, als tekenen van de diepgrypende ontevredenheid by elke klas van de maatschappy—twee werkstakingen onder de arbeiders, 't lydelik verzet van de Indianen, rebellie van de Kaffers in Grikwaland Oost, de opstand tegen de Duits West Afrika politiek van de Regering en de anti-Duitse oproeren. Dringende vraagstukken, zoals de vereffening van belasting tussen de verschillende Provincies, en de verschaaffing van Universitiets opleiding, heeft men doen overstaan. Onze geldzaken kwamen in de war. De volksaandacht werd afgetrokken naar een vruchteloze broedertwist. In gevolge van dit alles is het volksgevoel, dat vyf jaar geleden gekenmerkt werd door een blye, vaardige ondernemingsgeest, overgegaan tot de droefheid en slaphed van vandaag. Nog nimmer van te voren is een Parlement, dat met zulke schitterende vooruitzichten aanving, op zulk een noodlottige mislukking uitgelopen; by zyn afsterven zo weinigen nagelaten om zich over zyn daden te verheugen; zo velen om zich over zyn dood te verblyden.

Noodzakelijkheid voor Verandering.

Het land wordt nu geroepen om zyn regering voor een nieuw tydperk te kiezen. Niemand verlangt, dat de toekomst een herhaling van het onmiddelijke verleden zal zyn. Het betaamt ons om de aard en oorzaken van ons mislukking te begrypen opdat wy ons ervoor wach kan kunnen in de toekomst. Een vloek is op ons gedaald omdat wy gedooft hebben, dat een partygeest, boos en duiveis maar onbeschaafd over ons zou heersen.

De oude bevolking aan elkaar gehecht in zelfverdediging. De Jingo's trachten de eenheid te verbrekken door zyn leidsmannen af te lokken. Het volk moet kiezen tussen getrouwheid aan zichzelf en

De oude bevolking heeft steeds gevoeld, dat men haar niet verstaat en dat ze bedreigd wordt door immigranten, die verblind blyven, wat het karakter van hun mede-Afrikaners en hun eigen belangen betreft, omdat ze onder de invloed verkeren van een drukpers geheel en al in de handen van kapitalisten, die er op uit zyn om 't laatste pond profyt voor zichzelf uit te halen vóór de mynen uitgeput zyn. Derhalve is de oude bevolking steeds gehecht aan elkaar gebleven in een geest van zelfverdediging, ofschoon ze allen als broeders verwelkomen, die hen als broeders behandelen, en een verdedigende houding

getrouwheid aan zyn voormannen. opneemt ten opzichte van de overigen. Het was van liever-lee het geliefkoosde doel van de Jingo-sektie om de eenheid van de oude bevolking te verbrokkelen. Een sluwe instinkt heeft de Jingo's steeds ertoe geleid om de leiders van de Afrikaners af te rokennen. En wanneer ze erin slaagden heeft hetzelfde instinkt, dat dit gedeelte van 't volk noopt om samen te hangen, vele edelmoedige Afrikaners genegen om getrouw te blijven aan de oude voormannen, en het oog te sluiten voor 't feit, dat dezen afgedwaald waren van de rechte weg. Dit was 't geval met Rhodes, met S. J. du Toit, en met Schreiner, en dit is nu ook weer 't geval met Genl. Botha. En nu ook, evenals in het verleden, bestaat de enige weg naar veiligheid in noeste arbeid om die verbrokkelde eenheid te herstellen, en dat moet weer geschieden door de volksbelangen boven die van de verdwaalde voormannen te stellen. Genl. Botha, de apostel van conciliatie, werd in 1910 gekozen als kollega van Genl. Hertzog, de voorspraak van het nationale sentiment, en kon op geen ander voorwaarde ondersteuning erlangen. Gedurende drie jaren bleef hy als vyand van nationalisme, aan het bewind, door stemmen hem toekend als vermeende bondgenoot.

Waarom wij niet langer Jingoïsmen mogen dulden. Zijn aard.

In alle landen is het de taak van de Regering om het volk te leiden tot een vollediger nationaal leven; en voorspoed hangt er van af of bij het volk 't vertrouwen gewekt wordt, dat zijn belangen, en niet minder zyn gevoelens, vereerd en verzorgd worden door zyn regering. In ons eigen land meer nog misschien dan in enig ander, wegens de verscheidenheid van zyn bevolking, moet de geest van de regering gekenmerkt worden door een ruime, omvangryke verdraagzaamheid en een veelzijdige simpatie; terwijl ontstaande uit deze omstandigheid, er steeds gevaar is, dat aan de stem van rassehaat gehoor zal gegeven worden by de Regering om ze af te lokken van de enge baan van recht en veiligheid. Het is niet slechts door zyn rassenhaat dat Jingoïsmen gekenmerkt wordt, maar ook door zyn gewelddadigheid. In een land waar een simpatieke politiek onmisbaar is voor alle sekties, heerst de Jingo met een voorhamer en verbeeldt zich dan, dat hy een held is. Het voorwerp van zyn geweld mag zyn de Boer de mynarbeider of de Naturel, doch hoe duidelijk ook het geval de tedere hand van de geneesheer vereist, de Jingo behandelt het maar steeds met de hamer van de smit. Het gebrek aan deelnemend verstand aan de kant van de Regering en haar gewelddadige methodes zyn de ware oorzaken van de werkstakings op 't Rand en de Boeren opstand. Wy begeren niet een herhaling van deze dingen. Derhalve moeten wy de oorzaken wegruimen. Wy kunnen geen Jingoïsmen in dit land gedogen.

Generaal Botha gevangen door de Jingo's.

De eerste Unieregering werd gevormd met de uitdrukkelike opdracht van 't volk om aan Jingoïsmen met een mannelike weerstand het hoofd te bieden. De tegenwoordige Regering, zonder de toestemming van 't volk en in weerwil van 't volksgevoel, is tot stand gekomen om jingoïsmen tegemoet te gaan met een lakeiengeest van gehoorzaamheid. Genl. Botha heeft, ongetwyfeld, gemeend om langs die weg het doel te bereiken, dat wy allen beogen-vrede tussen de twee Europese nationaliteiten. Doch in zyn angstvallige ijver heeft hy nagelaten om rekening te houden met de onveranderlike karaktertrekken van zyn eigen volk en is hy voort gegaan hen over het hoofd te zien. En gevolgelyk zyn diegenen, die best verstaan om de jingogeest te strelen, meesters geworden over de Ministers van Zuid Afrika; en in iedere biezonderheid, is het bevel uitgegaan, niet van het Ministerie, maar van anderen, die nooit van te voren iets over hadden, en nog minder vandaag iets omgeven, voor de gevoelens van de mensen, die een meerderheid in het Parlement hadden gebacht. Op deze wyze is de party, die beheersd wordt door ryke jingo's, bekend als de Unionisten, de ware meesters van het land geworden, en de Ministers worden slechts toegelaten om hun posten te bekleden op voorwaarde, dat ze de politiek van hun meesters uitvoeren. Unionist parlementsleden spreken openlik van de verstandhouding, die er bestaat, en het gedrag van het Ministerie getuigt ervan.

Hy verstoot de getrouwste leden van zyn Party. Terwyl de eerste Minister dus door zyn optreden de toejuiging van de jingoes uitgelokt heeft, spreekt het vanzelf, dat hy tegenstand heeft van diegenen, die, indachtig aan de opdracht van 1910, de politiek van overheersing destyds hadden afgekeurd en het tans ook niet beamen, overtuigd, dat het in belang van geen der beide rassen nooh van het land is. En met betrekking tot dezen heeft de regering-dezelfde politiek van geweld gevolgd, die steeds de Imperialisten gekenmerkt heeft, zowel als de tirannieke metodes die zich altyd laat welgevallen by mensen, die niet hun eigen baas zyn. Zy betogen, dat de Party bestaat om de zin van de meerderheid te geven, onverschillig wat de gevoelens van de minderheid mogen zyn, een dwingelandsleer, die de Party aanstonds tot het instrument van tirannieke overheersers zou doen ontaarden. Zy verklaren, dat niemand, die niet bereid is om de Ministers te volgen in de Party mag blyen. En toen kandidaten door het volk, wiens vertrouwen de Regering verbeurd had, genomineerd werden, hebben ze de konstitutie van hun eigen Party verkracht door te weigeren om de volksvertegenwoordigers als wettig gekozen Party-kandidaten te erkennen. Vele oprechte Afrikaners zyn nochtans by de Regering blyven staan, in een geest van getrouwheid, en de Ministers behaalden een meerderheid op het kongres krachtens 't reglement, dat leden van het Hoofd Komitee mogen stemmen al zyn ze niet afgevaardigd, en door het invoeren in de Party van nieuwe elementen, die niet in sympatie waren met de oude.

En na zy op die wyze vele duizenden van de getrouwste leden van de Party verstoten hadden, hebben ze nog geweigerd om de nieuwe Party, die gevolgelik onstond, te erkennen onder landsomtandigheden waaronder een Regering geroepen wordt om alle partyen te raadplegen. Alle andere partyen werden trouwens in dit geval ook geraadpleegd, alleen de Nationale Party werd opzettelik en beledigend over het hoofd gezien.

Ministers zitten op de veiligheids klop. Daarna is de Regering voort gegaan om de stem van de nationaalgezinden te smoren. Vrye bespreking werd in 't parlement met geweld gekortwiek, en andere maatregelen van nog ernstiger aard werden zelfs voorgesteld. Ministers namen persoonlik stappen om de ganze pers, zover deze niet reeds in handen van hun jingo-geestgenoten was, in eigen bezit te krygen. Pogingen werden in werk gesteld om openbare vergaderingen van hun opponanten in het land te beletten. En wanneer vergaderingen belegd werden hebben ze de metodes van Tammany Hall ingeroepen en de plaatselik stem gesmoord met gepeupel, dat van elders opgezweept was om de regeringspolitiek te steunen. Strenge maatregelen werden geproklameerd onder het voorwendsel van geweld te willen voorkomen, doch in de werkelijkheid om vrye bespreking te dempen; maatregelen, die de toppunt bereikten met de proklamatie, dat het seditie was om taal te gebruiken, die enigerwyze de strekking had om Ministers in minachting te brengen, zich zelven gelyk stellende met de Koning, en ernstiger nog, de Koning met hen.

De gevoelens van Hollandse Afrikaners geweld aangedaan. Aldus zyn ze ministers geworden van de ryke Jingoos, de tegenstand van hun oude vrienden, aan wie ze de macht te danken hebben, onder de voeten verpletterd, en zyn ze voort gevaren om uitsluitelik met het oog op één sekte te regeren. De gevoelens van de Hollandsprekende Afrikaners werden geweld aangedaan en hun vrees werd gewekt door een voorstel, dat de waarborg van gelyke taalrechten in de Grondwet, niet van toepassing zal zyn op de Universiteit. Op onverantwoordelike wyze sprak de eerste Minister van immigratie van staatswege geldelik gesteund, trots de vrees, die onvermydelik daardoor zou gewekt worden in 't gemoed van een volk zo kort geleden veroverd, en wel bewust, dat een garnizoen van immigranten een welbekende kunstgreep is van de overheerser om een veroverd volk te verdringen, en dat Lord Milner werkelijk dit plan gedeeltelik reeds tot uitvoer gebragt had in Zuid Afrika, toen hy aan 't hoofd stond van de Party, die tans de baas speelt over 't ministerie. Ons reoht van zelf-regering hebben ze verkort met de verklaring, dat het land niet meer vry

was om naar wens te handelen met zyn Invoer Tarief maar gebonden was totdat de Imperiale Konferentie haar toestemming gaf om 't voorkeur tarief op te heffen, dat ons £600,000 per jaar kost, en in ruil waarvoor wy niets, dat de moeite waard is, zullen terug krygen al verzaakt Engeland ook zyn traditionele politiek van vrye handel—Trouwens, al dat voorgesteld wordt door de pleitbezorgers van "Imperiale Preferentie" is een geringe voorkeur op een invoer tarief van niet meer dan 10 per cent. op fabrikaten uit Britse kolonies ingevoerd naar Engeland, die in het geheel slechts een zeer kleine hoeveelheid, uitmaken, waarvan ons aandeel nietsbeduidend is.

De Regering heeft zich voorts schuldig gemaakt aan ambtelike aanstellingen die berekend waren om de Nationalisten zo ver mogelijk zich vervreemd te doen gevoelen van de landsregering, een tergende politiek die de toppunt bereikte met het ontslaan van Dr. Ramsbottom, Administrateur van de Vrystaat, een man steeds getrouw aan zyn plicht en bemind door het volk, maar gehaat door de Jingo's, omdat terwyl hy een Engelse naam draagt hy nochtans op vriendschappelijke voet staat met de Afrikaner bevolking. En eindelijk hebben zy wetteloosheid geduld, werkelijk aangehitst door sommigen die onder de voornaamste ondersteuners van de Regerings-party gerekend worden, en gehandeld op een wyze, die op 't gemoed van een groot gedeelte van de bevolking de indruk maakte, dat de bescherming van de politie alleen bestond voor een gedeelte van de maatschappij; en wanneer het een Jingo-gepeupel behaagde om geweld en brandstichting te plegen, dan is het naar het oordeel van de Regering de de plicht van de politie om, na een flauwe berisping gedwee toe te zien en in te stemmen. Dat dit alles een noodlottige bedreiging van 't Britse Ryk zelf was kwam er blykbaar niet op aan. Het zyn trouwens ook niet de belangen van het Ryk die ze behartigen even min als die van Zuid Afrika maar die van een onverdraagzame geest van overheersing en van degenen die ervan gebruik maken om hun eigen doel te bereiken.

Belasting van Hollandse Afrikaners. Doch 't Jingoisme van de Regering heeft zich vooral geopenbaard in de valse voorstellingen van de wensen en idealen van de Nationalisten, waardoor de rust en vrede verpest werden. Trots de uitdrukkelike verklaring van ons politiek, volhardt zy in een kwaadwillige verdraaing van gezegdes van de voormannen van de Nationale Party, en geeft zy voor dat wy vyandig gezind zyn tegen de Engelse bevolking.

En nog erger, zy heeft niet geschroomd om de landelike bewolking te belasteren hoewel zy goed wist, dat het Afrikaner volk alleen er op gesteld was om eigen rechten te handhaven en zich met eigen zaken te bemoeien. Doch de Regering heeft de Afrikaners aan de wereld voorgesteld als een gepeupel van sohelms en samenzweerders, die zich ophielden met Duitse agenten en spioenen, waarvan echter geen enkele bewys aan de dag gekomen is. Hierdoor hebben ze de woede van de Britse bevolking tegen de Afrikaners opgezweept. En dit alles heeft een gevoel doen ontstaan by de landelike bevolking, dat de Regering vervreemd was van zich en dat hun gevoelens niet in rekening kwamen by de personen die ze vertrouwd en aan 't bewind gesteld hadden.

De Oorlog: De Nationale Party over 't hoofd gezien. Onder deze omstandigheden moesten wy een oorlog tegemoet gaan. De leidsman van de Nationalisten heeft dadelik een beroep gedaan op zyn ondersteuners om niets te doen, dat de Regering kon dwarsbomen. Doch de Regering heeft goed gedacht om juist die weg te volgen om het Ryk te steunen, die zy goed wist de landelike bevolking het meest tegen de borst stuitte, maar die overeenkwam met de veroveringsgeest, voorheen uitgedrukt door Genl. Smuts. Terwyl men de gevoelens van de andere Partyvoormannen raadpleegde moesten de Nationalisten, vertegenwoordigende 't Afrikanergevoel, met minachting over 't hoofd gezien worden, en instede van tot een besluit te komen, dat aan allen zou bevrediging geven, wat tevens niet moeilik was, heeft 't Ministerie besloten om met de zwaargelaarsde dreunstrap van de militarist de gevoelens van 't volk, dat zy de rug toegekeerd had, onder de voeten te vertreden.

De Rebelle.

De rebellie, die daaruit onstond is onmiddellik toe te schryven aan wanbestuur van Regeringswege, wat trouwens ook het geval is met de meeste oproeren, zoals 't officiële verslag van de arbeidsonlusten op de Rand ook bewyst. Met betrekking tot deze laatste, zowel als die van de Aziaten en Kaffers en de de roekelooze vernieling van eigendommen van burgers van werkelike of denkbeeldige Duitse afkomst, heeft de Regering ingezien, dat ze de gevolgen waren van diepgewortelde ontevredenheid en, dat men iets moest doen om de gemoederen tot bedaring te brengen. Slechts in een geval werd dit beginsel niet toegepast. En dat, het geval van de mensen aan wie de Regering alles te danken heeft; het geval tevens, dat direkt te wyten is aan de misdaden van de Regeering zelf. Slechts voor de Afrikaner was er geen simpatie. Alle anderen konden vergeven worden, alleen voor diegenen tegen wie de Ministers verraad en onrecht gepleegd hadden, was er geen genade.

Bultengewone

De rebellie was gewis een vergryp en heeft het verlies van kostelik goed en bloed veroorzaakt.

strengheid tegen

Het verlies van eigendom was echter geen tiende deel zo groot, als de vernieling door de brandstichting aangebracht. En wat ook al de schade mag zyn, naauwkeurig zorg wordt gedragen, dat het verlies op de schouders van de Boeren zal te lande komen. Op de Rand werd niets van deze aard gedaan; integendeel, de Regering heeft toen werkelijk £47,000 aan de myneigenaars uit de landskas betaald als schadevergoeding om de stakers weer in hun posten te herstellen. Hierin zoals in andere opzichten werden de Afrikaners uitgezonderd om wraak en wrede vervolging op uit te oefenen, omdat de Regeringsbazen dat begeerden. General de Wet en Dinizulu werden beiden schuldig gevonden aan hoogverraad. Let echter om het verschil van de behandeling in de twee gevallen, en de oorzaken van dat verschil. De een heeft geen ryke Jingo vrienden; hy heeft alleen de liefde van zyn mede-Afrikaners. Voor de naturellen echter bestaat er een sentimentele teder gevoeligheid in Engeland, benevens de goede gezindheid algemeen in Zuid Afrika. Derhalve wordt Generaal De Wet blootgesteld aan de skerpe behandeling van de tronkstraf, terwyl de Regering een plaats voor £16,000 aangekocht heeft voor Dinizulu en hem met de grootste eerbied behandelt als een gevangen keizer.

Kapitalisten

Het is trouwens in de vervolging van Afrikaners trekken voordeel en de vertreding van hun gevoelens, dat de despotiese aard van de Regering het helderst te voorschyn komt. Het is tevens uit het wanbestuur van de openbare geldzaken, dat de Jingobazen het meeste profyt trekken van de Regerings-tak van hun bezigheid. En hoe volstrekt hun beheer over de Regering is wordt bewezen uit het feit, dat het ministerie werkelijk een grondbelasting voorstelde op aandrang van de Unionisten en Arbeiders Party, menende op die wyze hun bazen te behagen; en de dezelve weer terug trok op bevel van de kapitalisten in Engeland, die weer meesters zyn van de Unionisten hier. Tot de belasting, die genoodzaakt wordt wegens de oorlog, dragen de myneigenaars werkelijk minder by per cent. dan de armste belastingbetaler in de Unie; en de inkomstebelasting is zo geranschikt, dat, in evenredigheid, de oorlogsbydrage van de ryksten in het land de helft minder is dan die op de armsten gelegd! Voorheen heeft de overheid reeds getracht om de Premier mynmaatschagpy van alle inkomstenbelasting vry te schelden, en voor drie jaren achtereen werd ze slechts door de besliste oppositie van de Nationalisten verhinderd om de helft van het Bewaarplaatsen geld, dat de Staat toebehoort volgens de verklaring van Generaal Smuts zelf, als een geschenk aan een groep van kapitalisten weg te geven. En het blykt, dat nog groter baten op de Oost Rand op diezelfde wyze moeten overhandigd worden aan de heren kapitalisten, die gewis moeten geluk gewent worden met de voordelige belegging van hun politieke steun. Maar diegenen onder ons, die niet graag het land geruineerd willen zien, zullen het niet betreuren dat het volk spoedig in de gelegenheid zal gesteld worden om te verklaren of men een Vennootschap wil bekrachtigen dat zo winstgevend voor de kapitalisten, zo nadelig voor het land is.

**Noodzakelik
terug te keren.**

Het is niet nodig om in de bijzonderheden te treden van het rampzalige tydperk van Jingo overheersing gedreven door Afrikaners. Het is genoeg om het volk te waarschuwen tegen de betekenis van Jingoïsme, en aan te tonen, dat de tegenwoordige Regering onder het beheer staat van deze noodlottige macht; dat al de rampen, die zo schielik de zegen, die op een Vereenigd Zuid Afrika moest rusten, tot een vloek veranderden, aan de genoemde oorzaken te wyten zyn, als de snode bron van alle kwaad. Ons begeerte is om terug te keren tot de zegen die wy verwachten; en om dat te kunnen doen vragen wy om de staatsmasjienerie te mogen omkeren; om de politieke leiddraad vast te knopen aan een gezonde verdraagzame Nationalisme, die steeds naar de ontwikkeling van een frisser volkskarakter zal streven, in plaats van dezelve te binden aan een misvormde Jingoïsme voor eeuwig bevlekt met broederbloed.

**Beginsels van
Nationalisme.**

De geest van Nationalisme, die de Nationale Party tot gids en inspiratie omhelst, komt helder te voorschyn uit haar Programma van Beginselen, dat tot grondwet dient van de Party, en diegenen, die de Party willen oordelen naar verdraaide rapporten en niet volgens haar uitgesproken beginselen, maken zich schuldig aan voorbedachte leugentaal. Ons oogmerk is om by het volk een krachtig besef van Christelik nationalisme aan te kweken, dat erkent, dat de eerste en ernstige taak van de Staatskunde in Zuid Afrika, waaraan alle andere ondergeschikt zyn, bestaat in de ontwikkeling van een fris en degelik volksleven, en een oprechte nationale trots. In het volksleven begeren wy om de harten van alle sekties samen te binden door een nauwkeurige waardering van en zorg voor hun bijzondere gevoelens, vrees en belangen, door zorg te dragen dat alle nationale stromen naast elkaar samen vloeien op de brede bodem van Zuid Afrikaanse patriotisme. De verhouding tussen ons Vaderland en het Britse Ryk erkennen wy zonder omweg. En terwyl wy erop staan, dat niets zal gedaan worden in de organisatie van het Ryk, dat berekend is om ons rechten van Zelfregering te verkorten, of de vrees te wekken, dat zodanige rechten een vryheden gevaar lopen, zyn wy er overtuigd van, dat langs de aangewezen weg wy de belangen behartigen, niet alleen van Zuid Afrika maar ook van het Ryk zelf. De geest van revolutie, voortgesproten uit het wangedrag van de Regering—want in Zuid Afrika is deze geest aan niets anders te wyten—willen wy bedwingen met een yverige handhaving van de volksvryheden, en de verspreiding van een grondige kennis van de rechten en vryheden die het volk toekomen. Wy doen een beroep op allen om ons by te staan in deze taak, in de geest van President Steyn's rede van December, 1913, waarvan het voornaamste orgaan van diegenen, die ons tegenwerken, verklaarde dat zyn toespraak "het visioen was van een groothartig staatsman; het aanbod van Christelike broederschap door het hoofd van het een ras tot zyn landgenoten van het andere." Van deze geest zullen wy geenzins afwyken, noch minder van de demokratiese beginselen, die de party leiders beschouwen als raadgevers en tolken van het volkshart tot diegene die van ons verschillen maar niet als bazen. Deze beginselen zyn een waarborg aan ieder lid van de party dat hy zyn invloed op haar kan laat gelden. Want, gewaarschuid door de dure ervaring van het verleden, heeft de party zich gevrywaard tegen alleenheersing met de bepaling, dat Ministers niet leden van het Hoofd Komitee mogen zyn.

**Verhouding tot
ander Partyen.**

De Party verklaart zich bereid om samen te werken met enig andere, die dezelfde beginselen toegedaan zyn en keurt af alle oppositie tegen maatregelen die ten voordele van het land zyn, onverschillig van wie de voorstellen uitgaan, en al verschilt zy ook van mening in andere opzichten van degenen, die zodanige maatregelen voorstellen. En by name zou het ons verheugen om weer samen te werken met onze kameraden van 't tydperk voor 1910, en die wegens een eerlik misverstand een ander weg hebben ingeslagen. En wat ook al de uitslag

van de algemene verkiezing, wy voor ons zullen ons uiterste doen om de eenheid van de Zuid Afrikaanse Nationale Party van 1910 te herstellen. Ter zelfder tyd stellen wy geen vertrouwen in de politiek van een der andere Partyen : In de Unionisten niet, omdat zy in 't belang van kapitalisten groepen werken en geen simpatie hebben met de gevoelens van Afrikaners even min als van de arbeidende klasse. Wegens hun dominerend gedrag verwekken zy eerst oproer en daarna verergeren zy het kwaad door middel van geweld. Ook niet in de Regering, omdat zy gedwee de bevelen uitvoert van de Unionisten en hun meesters overtreffen in hun gebrek aan simpatie en in geweld, en onlangs getoond heeft, dat zy niet in staat is om de wet en orde te handhaven, en by name toen het gepeupel van de steden de eigendommen van burgers van niet Brits geboorte naar willekeur vernielde : En eindelijk, ook niet in de Arbeiders Party ; omdat deze onverschillig is omtrent nationale zaken en openlik de afschaffing van private bezitting vooral wat grondeigendom betreft bepleit, en voorts te veel genegen is om haar rechten met geweld te handhaven zonder eerst alle konstitutionele middelen te hebben beproefd.

Programma : De taak van het volgende Parlement zal zyn om
Helen en het volksgemoed te helen en tot bedaring te
herstellen. brengen.—De Engelse sekte door hen de verzekering te geven, dat de vlag aan geen gevaar bloot westeld is, en dat het land bereid is om zyn plicht te doen als onderdeel van het Britse Ryk, en dat niemand in Zuidd Afrika begeert om aan de Engelsprekende Afrikaners hun plaats te ontzeggen als gewaardeerde leden van het Zuid Afrikaanse broederschap. De Hollandssprekenden door hen de laten gevoelen, dat hun nationale sentimenten aspiraties en vrezes gëeerbiedigd en verzorgd zyn. En de arbeiders door een gevoel van vertrouwen by hen te wekken, dat alles zal gedaan worden door de Regering om aan hen volledige vryheid en gelegenheid te verzekeren.

Amnestie. De onontbeerlikste van alle politieka daden, met het oog op de vrede en samenwerking in Zuid Afrika is de onmiddellike in volkomen vrystelling van alle politieke gevangenes.

Konstitutionele De eerste voorwaarde van burgervrede is, dat de
Hervorming—Het Regering op de toestemming van het volk zal
Volkswil moet berusten. Tegenwoordig is een kamer van het
geschieden. Parlement de enigste waarborg daarvan, en de ervaring heeft geleerd, hoe gevaarlik het is voor een volk om zich uitsluitelik daarop te verlaten. De Volksraad wordt gekozen voor vyf jaar, en als deze raad verkiest om ontrouw te zyn aan zyn plicht, dan onstaat er verwydering tussen het volk en de wetgeving, die een ondragelike spanning kan veroorzaken. De aanmatiging van het recht om tegen de volkswil te regeren, door het Eerste Unie Parlement, was de indirekte oorzaak van herhaalde oproeren, die het land miljoenen gelds en veel meer in ander opzichten gekost hebben. Het stelsel van Party Regering, tot een uiterste gerekt door gewetenloze Ministers, en leden, getrouw aan hun Party maar ontrouw aan hun kiezers, doet de ganse konstitutie ont-aarden tot een gevaar, dat de vrede bedreigt. Een waarborg moet beraamd worden tegen de herhaling van dergelike aanmatiging als die door ons beleefd, om het volk in de verzekering te doen berusten dat zyn wil zal zegevieren. En dat eist zeer ernstige overweging en maakt de samenwerking van alle Partyen wenselik.

Hervorming Van Parlements leden moeten minder afhankelik zyn
Parlementaire van het Ministerie meer afhankelik van het volk.
Regelement van Aanmerkelike hervorming is nodig om het Parlement
orde. in staat te stellen zyn werk behoorlik te verrichten.
 Een algemene verkiezingswet is een vereiste. Het Parlementaire Regelment van orde moet in herziening genomen worden ten einde de Volksraad te bekwamen om zyn gevoelens eenvoudiger en spoediger te doen blyken zonder inbreuk te maken op het vrye zeggingsrecht van leden. Men moet meer werkzaamheden opdragen aan private Parlementsleden

en belangryke wetsontwerpen dienen vroegtydig gepubliseerd te worden opdat het volk in de gelegenheid gesteld wordt zyn stem te doen gelden. Kunstgrepen, die berekend zyn om het beheer over zaken uit de hand van het Parlement te nemen, zoals de Spoorweg Raad en de Civiele Dienst Kommissie, moeten vermeden worden.

Krygswet niet onnodig te worden geproklameerd. Het proklameren van de Krygswet om beuzelachtige redenen en voor Party-doeleinden moet strengelik verboden worden. Het recht van de burger om voor de gewone siviele hoven te recht gesteld te worden moet onvervreemdbaar zyn.

Taalrechten. Gelykheid van taalrechten reeds in de Konstitutie gewaarborgd moet op aangedrongen worden en een werklikheid gemaakt worden.

De Pers. De vryheid van de pers moet een werklikheid gemaakt worden door wetgeving, berekend om te voorkomen, dat de vrye uiting van gevoelens niet het uitsluitend recht van kapitalisten zal zyn, en om voorziening te maken, dat eik aanzienlike sektie van de bevolking in de gelegenheid gesteld wordt haar stem te laat horen.

Plaatselike Regering. Met het zelfde doel om de Regering in nauwer aanraking te brengen met het volk, en lettende op de mislukking van het Eerste Unie Parlement, wat dat betreft, alsmede met het oog op de onlusten die in gevolge daarvan ontstaan zyn, moet men meer macht aan de Provinciale Raden toevertrouwen; of indien men zulks verkiest in de een of ander der plaatselike lichamen. De geldzaken van deze lichamen moeten onverwyld op een gezonde en permanente basis gesteld worden.

Opvoeding. Ze moeten voorts in staat gesteld worden en gelast om, zonder uitstel, een national stelsel van onderwys in het leven te roepen, dat voorziening zal maken voor degelik algemeen onderwys voor alle leerlingen en speciale opleiding voor Europese kinderen—landbouwkundig, technies of professioneel—volgens aanleg van de leerling. Niets minder kan de toekomst van het land waarborgen, en de hoop om langs die weg de Arme Blanken kwestie op te lossen, die zulk een politiek zal in het leven roepen, zal meer dan volledige vergoeding zyn voor de de geldelike opoffering, die daarmee zal gepaard gaan.

Orde en Vryheid. De handelwyze der tegenwoordige Regering moeten wy omkeren; want dewyl vrye bespreking met geweld onderdrukt werd is men er geenszin's in geslaagd om de orde te handhaven. En terwyl de orde onverbiddelik moet gehandbaafd worden, zullen wy gewis vinden, dat hoe meer men het volk vertrouwt, des te meer zal het volk genegen zyn om zich aan de kant van de wet en orde te scharen.

De Oorlog. Zo lang de oorlog duurt zyn wy geroepen om zo te handelen, dat wy de gevoelens van alle klassen van de maatschappy respekteren en elkander zo ver mogelijk tegenmoet komen.

De Unirversiteits Kwestie. De knoestige Unirversiteits kwestie moet opgelost worden door langezamerhand de bestaande Unirversiteits kolleges te doen ontwikkelen tot zelfstandige Unirversiteiten.

Besproeiing en Landbouw. Het besproeiingsvraagstuk moet met energie aangepakt worden, en land-nederzetting en de Land Bank moeten werklikheden worden.

Arbelds en Industriële Vraagstukken. Buitengewone zorg is nodig in de behandeling van de arbeidstoestanden en industriële vraagstukken. Op de Spoorwegen moeten Adviseerende Komitees, vertegenwoordigende de werklieden, tot stand gebract worden; gewelddadige en tirannieke handeling moet een einde nemen. Op de goudmynen en elders moeten de Arbeiders Unies zonder schroom erkend worden, en geraadpleegd in zaken die hun helangen gelden. Vrywillig konciliatie Raden moeten gesticht worden. Men moet Zondag zo ver doenlik als rustdag heiligen. Myntering dient, na behoerlike kennisgeving, als een okkupatie kwaal onder de Werkmans Kompensatie Wet geplaatst te worden. Een Fabriekakte is nodig. Een ernstige poging moet aangewend worden om ekonomiese en industriële wanorde, die

oorzaak is van het bestaan van ellendige armoede naast weelderig rykdom, en de onlusten die daaruit vloeien, te ontdekken en verbetering daarin aan te brengen. Het recht om eigendom te bezitten en te genieten moet beschermd worden; aan de mens moet de gelegenheid gewaarborgd worden om zich volledig te ontwikkelen.

Het Naturellen Vraagstuk. De politiek, waarmee als proefneming, aanvang gemaakt werd in de Kafferland Wet, dient met beslister hand voort gezet te worden, en ter zelfdertyd moeten de Naturellen, op eigen grondgebied, opgeleid worden tot een besef van Nationale eenheid. Met dat doel moet men het Naturellenonderwys plaatsen onder het Departement van Naturellenzaken.

Konsolideren van Wetten. Het Konsolideren van handels en ander wetten, dat door de tegenwoordige Regering schromelik is verzuimd geworden, moet men voortzetten en voltooiën.

De finansiële toestand. Dit alles hangt echter af van een gezond beheer over de geldzaken van het land. Afgezien van de oorlogs uitgaven bestaat er een tekort in de landskas van ettelike miljoenen sterling behalve de oorlogs onkosten, een landschuld van £150,000,000 waarvan een groot gedeelte niet door baten kedekt is, en een gedeelte van het overige door baten gedekt die afhandelik van het voortbestaan van de mynindustrie zyn; dringende behoefte bestaat voorts voor uitgaaf, vooral in verband met opvoeding; de oorlogs uitgaven duren intussen voort; geruchten doen de rondte, dat het leven van de mynen van korten duur zal zyn; men moet rekening houden met het vooruitzicht, dat na de oorlog er ernstige ellende en ermoede overal zal heersen wanneer die mensen de nu iets verdienen in de oorlog terug komen en met de anderen konkurere om werk to krygen; het is gewis dat losbandigheid in verband met het beheer over de finansiën, vooral over de oorlogs kontrakten en uitgaven bestaat; de landskas is terdege uitgeput. Het voorstel komt nog bovenop van de Regerings Party om onze verantwoordelikheden te vermeerden met de inlyving by de Unie van Duits West Afrika en Rhodesia, en om de bronnen van onze inkomste te verminderen door van de gelegenheid gebruik te maken om aan groepen van myneigenaars groote staatsbaten op de Bewaarplaatsen en Oost Rand weg te geven. Voorwaar het is moeilik om de ernst en de betekenis van dit alles to overdryven; moeilik een besef te vormen van wat het voorgaande betekent voor 't volksgeluk en landswelvaart. Niets kan inderdaad zo dringend noodzakelik zyn als, dat wy zoudenterug keren van het onverschillige onbekwame achteloosig beheer over geldzaken, dat het tegenwoordige Regering gekenmerkt heeft gedurende de laatste drie jaren, en dat wy een helder-doorachte, beslister nationale finansiële politiek zouden aanvaarden.

Uitbreiding van grondgebied en ons finansiën. De anneksatie van nog meer grondgebied zou betekenen, dat de baten die wy tans beschikbaar hebben om het land te ontwikkelen, zouden verstrooid worden, zodat het aanbouwen van spoorwegen, bruggen, dammen scholen enz in de Unie zal vertraagd worden, terwyl de verlenging van spoorwegen om de Unie in spoorweg verbinding te stellen met Duits West, veel zou bydragen om ons eigen havens een nekslag toe te dienen. Doch deze vraag is niet hoofdzakelik finansiël. Het zou de toppunt bereiken van dwaasheid wanneer wy eenig deel van Rhodesia anneksere sonder de toestemming van het volk, en dat kan niet geschieden voor dat Rhodesia volkomen zelfregering heeft. De vraag, hoewel geopperd door de Eerste Minister, dient dus vandaag nog hoegenaamd niet ter sprake gebracht te worden. Afgezien van dat, moet de Unie onder geen omstandigheden zich verantwoordelik maken voor de landschulden van Rhodesia die niet gedekt zyn door baten, en geen deel van Rhodesia moet geannekseerd worden sonder de uitdrukkelike toestemming van het volk van de Unie, by wyze van een algemene elektie. Onder tegenwoordige omstandigheden zou het dwaasheid zyn voor ons om onze finansiële en politieke verantwoordelikheden te vermeerderen.

Finansiële Politiek. Wat onder de tegenwoordige omstandigheden dringend noodzakelik is, zyn het volgende: (1) Een sterke delgings fonds om alle schulden

langzamerhand uit to wissen die niet gedekt worden door baten van gelyke waarde, die voorts de last zal dragen wanneer die mynen uitgeput zyn; (2). Lichte belasting, die zo min mogelike de uitbreiding van industrie zal belemmeren. Wy moeten alles aanwenden om de bronnen van voorspoed in het land te ontginnen uit inkomsten zonder de staatsschulden te vermeerderen. Om dat mogelijk te maken, zelfs na een reeks van jaren, dienen wy er op aan te dringen dat de baten van de staat tot voordeel van het volk als een geheel zullen helegd worden. Dit op zichzelf maakt het noodzakelik om kwyt te raken van de tegenwoordige Regering, die reeds te kennen heeft gegeven dat zy van plan is om miljoenen sterling van de staatseigendommen weg te geven. Het vereist ook de afschaffing van dure administratieve gewassen zoals de Spoorweg Raad, en de daarstelling van eenvoudige administratie. De havens moeten zelfbetalend zyn. Alle openbare uitgaven dienen onderhevig te zyn aan waakzaam toezicht en streng beheer. Wat belasting betreft, moeten wy werkelik de lasten verlichten waar deze het leven dunder maken, en zwaar drukken op de arme klassen in ons stelsel van Invoer Tarief en Inkomsten belasting, al was het om geen ander reden dan dat dergelike vorderingen de kosten van produktie verbogen en aldus voorspoed vertragen. Er moet voorts vereffening van belasting komen tussen de verschillende Provincies. De tyd is aangebroken wanneer een uitvoerhelasting op ruwe diamanten noodzakelik geworden is, hoewel de belangen van de delvers beschermd moeten worden en de belasting zodanig vast gesteld, dat een aanzienlik opbrengst verzekerd wordt aan de staat en een diamantslypery tot stand komt, en niet zodat het op de delvers zal drukken. Alle klassen van de maatschappy moeten zich gereed maken voor grote zelfopoffering. Al wilden wy ook, dan kunnen wy eenvoudig niet afzien van een politiek van bescherming. De landsomstandigheden moeten zonder vooroordeel in overweging genomen worden en een politiek daaruit afgeleid, die zich by alle rechtgezinde patriotten zal aanbevelen als niet eenzijdig maar nationaal. Niets minder zal toereikend zyn om in de dringende behoeften van het volk te voorzien. Het volk is er bereid voor en de omstandigheden eisen het.

De Verdedigingsmacht. Het volksvertrouwen in ons verdedigingsmacht moet hereteld worden, en het ganse verdedigingsplan moet in herziening genomen worden by het licht van de ervaring.

Verhouding tot het Ryk. Sedert geruime tyd is er al sprake van een Imperiale Federatie; zelfs prinses van het Koninklike Huis hebben zich veroorloofd om voorstellen in die zin te bepleiten. Indien geen verstandiger voorstellen te voorschyn komen dan blyft het waar voor Zuid Afrika, zoals gezegd door de leider van de een party in Canada en bekrachtigd door de aanvoerder van de ander party, dat het onmogelik is om een stelsel te bedenken, dat beter aan zyn doel zal beantwoorden voor het Ryk dan het tegenwoordige; en elk voorstel berekend om een verandering te weeg te brengen in de bestaande verhouding moet het hoofd geboden worden in belang zowel van eigen land als van het Ryk. Terzelfdertyd kan veel goeds geboren worden uit een volkomen openhartige bespreking van de positie met de Engelse Ministers. Aangezien het hoogste belang, beide voor Zuid Afrika en voor het Ryk, vryheid is, hestaat er goede grond te geloven, dat zulke bespreking met eensgezindheid zal geschieden en goede vruchten kan afwerpen.

Rust en Vrede onder het Volk. De eerste en ernstigste behoefte van Zuid Afrika is Vrede binnen de perken van eigen gebied. En om dat te erlangen moeten wy in het gemoed van elke sektie der bevolking de overtuiging vestigen, dat de Regering rechtvaardig, simpatiek en billik zal handelen, en vooral dat hun sentiment, voorliefde en vooroordelen in rekening zullen genomen worden; hetgeen ook niet onmogelik is daar er geen wezenlik vyandschap bestaat tussen deze sekties, en met onderlinge verdraagzaamheid zal alle wryving weldra verdwynen. Maar bovenal moet de lust om kwaad te denken van elkaar uitgedelgd worden, zowel als het verraad tegen de belangen van Zuid Afrika gepleegd door mensen die niet proberen om elkanlers gevoelens te verstaan en te waarderen. Wanneer dat geheurt zal ons geliefd vaderland eindelijk geluk en voorspoed behalen; en zolang als de bevolking gelukkig en voorspoedig is onder de Britse vlag, zal die vlag ook door

geen gevaar bedreigd worden. Het is derhalve de taak en plicht van allen, die de vlag waarden en Zuid Afrika beminnen, om toe te zien, dat degenen, die nog niet de vlag als hun eigen kunnen denken, zorgvuldig beschermt worden tegen alles, dat hen kan doen gevoelen dat er geen ruimte meer is voor hen en voor de vrye posielag van hun harten in eigen vaderland, dat alles voor hen betekent. Indien wy slechts volharden op deze weg dan zullen de stormwekkende vraagstukken die vandaag in verwaring zyn vanzelf wegsterven. Niet alleen zal de verdeeldheid verdwijnen maar de eenheid van Zuid Afrika zal zich doen gelden en de eerste taak van de staatkunde zal voltooid zyn. Wy zullen ontdekken dat er ruimte bestaat in Zuid Afrika, wel is waar, niet voor onverdraagzaamheid maar voor een mannelike en onbuigzame vaderlands liefde voor allen, evenals voor loyaliteit tegenover ons eigen broederschap en voor de broederschap van naties waartoe wy behoren. Deze geest, die zoals een boom, niet gemaakt kan worden maar groeien moet zal in gans de wereld geen ryker aarde vinden voor zyn aankweking dan het hart van ons eigen volk, zo lang verdeeld, zo diep verwond, zo wreed belasterd en nochtans zo gevoelig en bereidwillig om de hand van vriendschap te vatten.

Het beroep van Nationalisme. De geest van nationalisme beoogt geen scheuring; het beoogt de broederschap van naties. Haat en wraakzucht druist aan tegen zyn aard, Hy begeert eenheid, niet echter door middel van prysgeving van wat de mens toekomt, naar door de aankweking van onderlinge respekt en samenwerking in ons gemeenschappelijke taak. Hy spreekt naar het hart van Boer en Brit en doet een beroep op allen tot verwezenliking van het groot werk, dat zoals wy waarachtig geloven, deze geest bestemd is om in de wereld te verrichten.

SELLIG & Ko., Drukkers en Uitgevers, "Uitenhage Tyd," Uitenhage.

VOLLEDIG VERSLAG

VAN HET

KONGRES

VAN DE

NATIONALE PARTIJ

van Transvaal,

GEHOUDEN IN DE

Stadszaal, Pretoria, 17 Aug. 1915.

**De Atlas Drukkerij en Binderij,
Pretoria.**

VOLLEDIG VERSLAG VAN HET KONGRES VAN DE NATIONALE PARTIJ VAN TRANSVAAL.

Dinsdagmorgen, 17 Augustus, werd in de stadszaal het Kongres van de Nationale Partij van Transvaal gehouden. De opkomst was bijzonder groot en schatten wij het aantal aanwezigen op 500.

Onder luid applaus verschenen tegen 10 uur de leden van het hoofd-komitee op het podium. Aan de tafel namen plaats de heren A. D. W. Wolmarans, advocaat Tielman Roos, Dr. T. C. Visser en de heer S. J. P. Eloff. Verder waren nog op de verhoging aanwezig mev. de wed. C. F. Beyers en enige andere dames, benevens de heren Ds. Neethling, P. W. Orban, H. S. Webb, J. Meijer, M. Moodie, professor Kamp en verscheidene anderen.

Nadat Ds. Neethling de vergadering met een gebed geopend had en de aanwezigen psalm 146 vers 1 staande hadden gezongen, verwelkomde Advokaat Tielman Roos de aanwezigen, waarvan velen van verre gekomen zijn, op dit eerste grote Kongres van de Nationale Partij van Transvaal. Het nationale volksgevoel wordt steeds groter en dit kongres wil bijdragen om dit gevoel steeds sterker en reiner te maken. De ontvlaming van deze nationale geest is te danken aan het feit, dat men heeft leren inzien dat zaken verkeerd gaan. Om de hoge roeping te volbrengen is het nodig alle gevoel van eerzucht en bejag op voordeel weg te branden. De gehele nationale beweging staat te hoog daartoe. Niemand kan voordeel behalen door zich bij de partij aan te sluiten. Wij zijn de partij gevormd uit het armste deel der bevolking, zijnde het deel dat het volksgevoel het juiste weergeeft, en dus is er geen voordeel te behalen. Men moet dus alleen leven en streven voor de volkszaak, de Afrikaner zaak (applaus). Met een glimlach kunnen wij dan ook toezien als men van ons spreekt als „paddestoelen-politicie” en baantjes-zoekers. De tegenpartij weet alleen nog ons te beschimpen (applaus). De naam paddestoelen is het duidelijkste getuigschrift hoe de regeringspartij van autokraten haar aanhang heeft gekregen (applaus). Wij wensen niet, zolas zij, het hele land door één persoon te laten regeren (applaus). Wij willen hen leren, dat het volk zichzelf weet te regeren (hoor, hoor).

De Nationale Partij is de verlichameliking van de nieuwe volksgeest. De stoffelijke zaken, die ons volk gedreven hebben tot het stichten van de Nationale Partij is: de verkrachting van alle vrijheden van de onderdanen. Dit is reeds vroeg begonnen o.a. toen de regering de onwettige deportatie uitvoerde. Dat de regering na deze onwettige daad zich verder en verder op de weg der wetteloosheid heeft gewaagd, is voor een groot deel te wijten aan het feit, dat wij toen niet openlijk onze afkeuring hebben uitgesproken (applaus). Spreker heeft bij een protestvergadering na de werkstaking reeds gezegd, dat, als een deel van de bevolking toelaat dat wetteloosheid plaats vindt, zijn beurt vroeger of later ook komt, en dit is gebleken. Had men toen geprotesteerd over het gehele land, dan zou de regering niet zo licht verder gegaan zijn.

Tans wil spreker een enkel woord spreken over een zaak waarover het volk nimmer de gelegenheid is gegeven zijn opinie uit te spreken, n.l. de goddeloze daad van de inval in Duits Z.W. Afrika (toej.) Spreker heeft daartoe eerst volk moeten vragen. Men had destijds het gehele volk over deze gewichtige zaak moeten raadplegen, en niet een paar parlamentsleden die omgepraat werden. Spreker weet dat vele parlamentsleden beslist tegen de ekspeditie waren, maar in de kaukus bepraat werden en er voor stemden. Dat noemt de regering dan het volks gevoelens raadplegen!

(gelach). Maar men heeft het volk nooit nog het recht gegeven er vrijuit zijn opinie over te geven.

En de gevaren voortspuitend uit die regeringsdaad, waren nog niet voorbij, en wanneer ons volk nog zwaar zal moeten lijden voor deze daad, dan is het omdat de meesten bang zijn geweest er hun eerlijke opinie over uit te spreken. Toen de ekspeditie was doorgedreven heeft men de krijgswet afgekondigd en het uitspreken van een opinie onmogelijk gemaakt. De krijgswet is eenvoudig gebruikt om hen, die men onder de gewone wet niet in de tronk kon zetten, toch in de tronk te stoppen. Hoewel de Afrikaner gewoon is zijn opinie op waardige wijze uit te spreken, werd hem zulks onmogelijk gemaakt. Het gevolg was toen een uitbarsting van verzet waarvan de gehele verantwoordelijkheid op de regering rust. Tal van personen zijn zonder enige reden in de gevangenis gezet. Zo werd door een hunner, de heer Posthumus Meijes, nadat hij weer vrijgelaten was, aan de kommandant van politie gevraagd, of deze de reden ook voor zijn gevangename kon opgeven. Deze wist het niet. De magistraat wist het ook niet, en toen hij bij de Minister kwam, verwees deze hem weer naar de kommandant terug! En dan zegt men nog, dat wij nooit een beter regering kunnen krijgen. Spreker zou het de grootste schande voor Zuid-Afrika vinden als wij geen beter regering konden samenstellen. Het volk was moreel zo gezonken, dat men in slaafse onderwerping te bang was z'n mond open te maken tegen onrecht. Het volkskarakter was door de regeringspraktijken zwak en slecht geworden.

Overal trof men spioenen onder z'n eigen volk, die door de regering er op na gehouden werden. Spreker noemt een voorbeeld waarin men twee uur lang tevergeefs getracht heeft een zaak tegen een persoon te maken, waarbij hem b.v.b. gevraagd was, of hij in Augustus, dus lang voor de „protest zaak”, in de straat met wijlen Generaal Beijers en Ds. van Broekhuizen had gesproken! Men had ons volk gekommandeerd om een aanvallende oorlog te beginnen, waar het volk de oorsprong totaal niet van kende.

Immers men had in Z.A. slechts sympathie van de Duitsers ondervonden en de reden waarom Engeland de oorlog begon, was het Afrikaanse volk nooit duidelijk gemaakt. Waar de Verdedigingswet spreekt van verdedigen, had de regering het volk gedwongen tot een aanvallende oorlog, met het doel om te annexeren. Het heette dat men opgekommandeerd was om de rebellie van Maritz te onderdrukken, maar hoe kwamen de troepen dan in Windhoek uit?

Een andere bewering was, dat de Duitsers ons hadden aangevallen. Maar hoe rijmde men het dan dat de Duitsers op 19 Augustus bij Nakob zogenaamd aanvielen, terwijl op 10 Augustus door de regering reeds beloofd was D.Z.W.A. te zullen aanvallen? (applaus). Dat dit alles toen aan het volk niet bekend was, toont de eerlijkheid van de regering!

Bovendien had men de zware lasten van de ekspeditie voornamelijk op een zeker deel van de bevolking laten drukken. De Rand, waar men zo voor de ekspeditie was, werd niet gekommandeerd, ook niet in Pretoria, dorpen waar men tans zo druk snelvuur kanonnen bijeen kollekteerde. De buiten-districten hadden het spit afgebeten.

Tans moet men zorgen dat diezelfde mensen, die altoos 't spit moesten afbijten, ook de wetgeving kunnen doorzetten. Een Engelsman, lid van Enslin's Horse, die niet wilde meegaan, werd niet naar Upington gestuurd. Hij werd eenvoudig met rust gelaten. Stem uit het publiek (wat omtrent het Blauwboek). Spreker meende dat voldoende bewezen was dat al zeer weinig waarde kon worden gehecht aan de beweringen in dat boek. Spreker achtte het een schande dat dit boek gepubliceerd was toen de zaken voor de Hoven nog hangende waren.

De schandelijke verkrachting van de wet was vooral gebleken in het treurig geval van wijlen Josef Fourie. Wat Dr. Gey van Pittius voor de krijgsraad heeft verklaard, herhaalde spreker nu weer, n.l. dat volgens zijn opinie en die van zijn kollega's, de krijgsraad geen recht had hem te straffen. Een appèl in het Hoge Hof was onmogelijk gemaakt. Men heeft willen beweren dat wij minachting voor 't Hoge Hof hebben, maar er is zeker geen groter minachting dan om het Hof de kans te benemen 'n vonnis te geven of oordeel uit te spreken. (Geroep van: moord! moord!) De veroordeelde die onder de Verdedigingsmacht werd opgebracht, had volgens die Wet het recht om de notulen van de Krijgsraad te krijgen, maar dit werd onder de krijgsraad weer geweigerd. (Geroep: schande!)

In de oproerzaken die voor de speciale hoven waren gebracht, had men geen recht op appèl. Drie zaken, die toevallig onder de gewone wet vielen, werden bij appèl alle drie gewonnen. Maakt die niet tamelijk duidelijk dat er tegen de veroordeelden feitelijk niets in te brengen was. Iemand in Durban die durfde verklaren dat hij niet geloofde dat de Russen in Berlijn zouden komen is veroordeeld tot £5 boete. Was die man toen geen profet? Maar hij moest zoals zovele profeten lijden. (Toejuichingen).

In andere landen betekent de krijgswet, dat men de macht uit de handen van de civiele autoriteiten overhandigd aan de militaire autoriteiten, hier had men de macht uit de handen van de civiele autoriteiten genomen en aan zichzelf overhandigt!

Als veldheer blijft onze minister partijleider, dus is het begrijpelijk hoe de tegenstanders daar de dupe van worden. In geen enkel land kent spreker zulk een gruwel. Zo'n regering behoort niet aan het hoofd van zaken te staan, zelfs niet in een dorpje dat 'n 6d. belasting opbrengt. De regering heeft tans de vermetelheid te verklaren, dat de Unie nooit het Duitse gebied zal afgeven. Zeer begrijpelijk! De Unie heeft het niet en kan het dus ook niet afgeven. Dat is even dwaas als een man die geen plaats heeft en die verklaart: „Ik zal geen transport van die plaats geven.”

Onlangs zeide de heer Koos v. Heerden op een vergadering, het Duitse gebied behoort aan de Unie. Toen men hier tegen opkwam, zeide hij: Nu ja, maar het wordt toch door de Unie geadministreerd. Is een agent, die uw geldzaken administreert, de eigenaar van uw geld? Volgens het Witboek heeft de Rijks regering de beschikking over D.Z.W. aan zich behouden tot na de oorlog. Het is nu onmogelijk te zeggen wat zal gebeuren. Men ziet dus tans hoe gevaarlijk het is geweest zich met de veldtocht of strooptocht (uit het publiek „rooftocht”) in te laten. Het is tijd dat het volk paal en perk gaat stellen aan zulke daden, door goede wetten. Enige dwaas kan regeren met een krijgswet. Maar wat als de losbarsting komt?

Wie gaat de £20,000,000 schuld betalen? De enige billike oplossing die spreker ziet, is, dat de Rijks regering dit bedrag betaalt. Die had het voordeel. Wij gaan het niet betalen! Spreker denkt dat dit punt een van de verkiezings-leuzen van de Nationale Partij zal zijn.

Botha heeft onlangs op 'n vergadering gezegd, dat zijn regering voor de vreedzame samenleving tussen alle delen van de bevolking staat. Spreker had z'n ogen eens moeten uitwrijven toen hij dat las! De werkstakers, de koelies, de rebellen, zijn hier de bewijzen van! Was het ook een pogen naar vreedzame oplossing toen Botha generaal Beyers bij Kommissiedrift aanviel, terwijl hij wist dat Beyers wilde onderhandelen.

De toepassing van straf was ook onevenredig. Spreker vergeleek de straffen aan de brandstichters opgelegd en die over de rebellen voormannen uitgesproken. Minister de Wet (niet Generaal de Wet) waarvan men zoveel verwacht had was gewogen en te licht bevonden.

Het grote doel van een regering moet toch zijn, de bevolking onder goede levensomstandigheden op eigen bodem zich te doen ontwikkelen. De regering wilde echter nu de mensen naar D.Z.W.A. laten trekken en zich daar vestigen. Dit zou nog een vermetelheid zijn.

De grote reden van dit alles moest men zoeken in het bondgenootschap (geheim of openlik) dat de regering met de kapitalisten had.

De Nationale Partij zou:—

1ste De rust en vrede in het land herstellen, door amnestie te geven aan de politieke gevangenen, niet omdat wij de fouten niet willen zien, maar omdat wij menen dat de regering hen daartoe gedreven heeft. Daarom willen wij die fouten vergeven. Zolang die niet gebeurt zal er geen vrede komen in het land.

2de Verbetering brengen in de rechtspleging geen speciale hoven meer. Onze gewone rechtspleging is meer dan voldoende.

3de Aan de krijgswet paal en perk te stellen. Wil men iemand onder de krijgswet arresteren, dan moet er een beschuldiging wezen.

4de De verdedigingswet wijzigen, of nog beter opheffen, en een nieuwe wet voorbrengen, zodat geschiedenissen als Upington niet meer kunnen voorkomen.

5de De verantwoordelijkheid van de ministers uitbreiden met betrekking tot: (a) de siviele dienst, (b) de spoorwegen, (c) de Prokureur Generaal. De ministers zelve behoren de verantwoordelijkheid van die departementen te dragen. Spreker zou willen aanbevelen onder-ministers aan te stellen, die altoos op hun kantoor kunnen zijn en niet op kosten van het land behoeven rond te reizen voor elektie campagnes.

6de De inlijving van Rhodesia onder de Unie niet goed te keuren zonder de wil van de bevolking van de Unie zowel als Rhodesia. Ook niet onder een krijgswet zoals D.Z.W.A.

7de In de arbeidskwestie dezelfde sympathie aan de arbeiders te schenken, die tot nog toe alleen de werkgevers hadden ondervonden. Het aanstellen van een arbeidsraad zou hiertoe nodig zijn. De regering had getoond alleen voor de grote grondbezitters en kapitalisten sympathie te hebben.

8ste De profijt van de mijn-industrie aan landbouw, besproeiingswerken enz. te besteden.

Bij alles moest de nationale geest op de voorgrond treden. De belangen van Zuid-Afrika moesten voorstaan, en als het Rijk iets eist, dat in strijd is met die belangen moest men het eenvoudig weigeren. Spreker kende zelfs geen andere belangen dan Zuid-Afrikaanse belangen (applaus).

9de De taalrechten beslist handhaven en met klem uitvoeren vooral in de buiten-distrikten. Indien de Nationale Partij in de meerderheid komt, zal men binnen zeer weinig maanden de ambtenaren tweetalig maken! Vooral in de buiten distrikten eiste men sympathieke ambtenaren.

10de In de steden het wegzinkend deel der bevolking opheffen waar tot nu toe geen hand naar uitgestoken was. Voor spreker was het meer waard de armen op te heffen uit hun morele degeneratie, dan de rijken nog rijker te maken. Hieronder viel ook de schandelijke drankwet.

11de De gevangenen laten bezigen om zelfrespekt bij de mensen terug te doen keren, niet om hen al hun zelfrespekt te doen verliezen. Was de behandeling Dr. Steenkamp aangedaan geen schande geweest?

12de Industrien bevorderen, en de inlandse industrien die doodgebloed waren weer ophelpen.

13de Het kind een christelike nationale opvoeding geven.

Men beschuldigde de nationalist, dat zij de burgers, die naar D.Z.W.A. waren gegaan, voor kakies uitgescholden. Wie had dit de minister verteld, of was het zijn eigen geweten dat sprak? Spreker zou het

nooit een man verwijten, dat hij naar D.Z.W.A. was gegaan. Alleen die voor de meerdere glorie van de Empire er zich op beroemden. Hij was er van verzekerd, dat velen van hen, die naar D.Z.W.A. waren geweest, bij de Nationisten zouden staan.

In de Volkstem was een schandelijke bewering gedaan, n.l. dat de nationalisten Genl. Hertzog overboord hadden geworpen. Nimmer zouden de Transvalers zo ondankbaar zijn. De Nationale Partij was federaal en dus werkte Generaal Hertzog meer in de Vrijstaat, vandaar dat men tans minder van hem hoorde, maar ondanks enkele kleine foutjes die elk mens, en dus ook Generaal Hertzog aankleven, was hij altoos de rechte kampioen voor de nationale volkszaak geweest, en zou men hem dan nu met ondank belonen? Zonden Generaal Hertzog's optreden zou de nationale geest nimmer zo ontwaakt zijn. Men hoopte die dankbaarheid vroeger of later te kunnen tonen.

Zonder de ontwaking van de nationale volksgeest zou ons volk tot waterdragers en houthakkers zijn gemaakt, doch God heeft dit verhoed (daverende toejuichingen).

Hierop werd staande een motie aangenomen, diepe deelneming betonende aan de familieleden van wijlen Kapitein J. Fourie, Generaal de la Rey en Generaal Beyers.

* * *

De volgende spreker was de heer Senator A. D. W. Wolmarans, die onder luid applaus naar voren trad.

Spreker zeide weinig te zeggen te hebben na deze grote toespraak van de heer Roos, temeer nu 't Kongres veel zaken had te behandelen, en hij zich niet over de toekomstige politiek zou uitspreken, waar het Kongres nog over moest beslissen. Terugziende op 't Kongres van 26 Augustus 1914 werd tans wel bewezen dat de Nationale Partij recht van bestaan had. Dit was te danken aan de verkeerde politiek van de regering gevolgd sedert 1907.

In zekere mate is spreker, en zijn allen, daarvoor mede-aansprakelijk. We hebben de voormannen te blindelings gevolgd. God laat somtijds straffen toe en dat is ook hier gebeurd. Een beschaafd volk als het Transvaalse kan niet geregeerd worden als Rusland—voordat het onze bondgenoot was (gelach). Ook in Rusland is de uitbarsting gekomen in de vorm van een revolutie. Hetzelfde is hier gebeurd. Wij betreuren wat er gebeurd is. Voor wie? Alleen voor de eer van het Britse rijk. Het volk kan zich niet op die wijze laten onderdrukken (hoor, hoor). Er is scheiding gekomen tussen regering en volk. Toen is de uitbarsting gekomen in kleine klompjes. In de kaukas zegt de regering wat de Parlementsleden moeten doen. Weenigen hielden rekening met 't volksgevoelen. Ze hebben zelfs gezegd dat ze tegen de opinies der kiezers stemden. Dat is bedrog jegens het volk (hoor, hoor). Het Transvaalse volk is gebouwd op het voorgeslacht, godsdienstig en nationaal. Waar is in Smuts' onderwijswet iets daarvan? Spr. heeft gevochten met anderen tegen het stelsel om 't volk godsdienstloos en totaal Engels te maken, in het hoofdkomitee van C.N.O. Doch de vice-voorzitter maakte 'n wet waarvan Lord Milner de vader was. Spreker had ernstige kwesties met generaal Smuts. Generaal Botha legde dat bij. Generaal Smuts zei „wacht tot 1908” en beloofde verandering. Toen kwam 'n kleine verbetering. Spr. eiste meer, maar generaal Smuts raadpleegde George Farrar. Er kwam ontevredenheid. Onderdrukking leidt tot ontwaking. De Zondagswet is ook 'n aanleiding. De regering ging tegen het woord Gods en liet te veel toe op Zondag. Dat is zondigen tegen de natie en Gods wet.

Zonder de ekspeditie naar D.Z.W.A. zou er geen rebellie zijn geweest (luid applaus). Spr. wil zich niet uiten over 't recht handelen of niet door de gewapenden maar toen tot de ekspeditie was besloten en het volk

ontevreden werd, zond generaal Botha cirkulaires rond: We zullen alleen vrijwilligers vragen. Net daarna was er krijgswet. Het was niet om Maritz. Er was n.l. al gekommandeerd voordat het Parlement ooit besloten had (luid applaus).

Het volk werd bedrogen. De la Rey en Beyers zouden nog leven als er geen ekspeditie geweest was—daarvan was spreker overtuigd (langdurig applaus). Indien men vroeg hoe hij zulks overeen kon brengen met de opvatting dat ons leven in Gods hand is, dan antwoordt hij: Men kan zijn leven verkorten, doch niet verlengen!

Het volk is de afgrond ingestort en de Nationale Partij kwam om nog te redden wat nog te redden is. Spr. ziet geen kans om het volk te redden. Hij is daartoe niet sterk genoeg, maar evenals David en Goliath, zegt spr. „God zal voor mij strijden.” Met die hulp hoopt men 't volk nog te redden. Het is ver gaan omdat het zonder kennis was.

Spr. wil slechts 'n minuut of tien spreken (gelach). In 'n paar trekken wil hij tonen wat er te doen is.

Twee-stroom wordt gebruikt als beschuldiging van rassehaat. Dat is absoluut onbillik. Men wil de nationale stroom uitkeren en voeren in de Engelse stroom doch God heeft elke rivier geschapen. Uiteindelijk vloeien ze alle in elkaar. Dit is de beste politiek. Laat de Hollands-sprekenden en de Engels-sprekenden toch na wederzijdse hulp elk hun eigen politieke stroom hebben. Als de Engelsen tonen dat zij het goed menen met Z.A. krijgt men misschien later één grote partij.

Men kan de kleur van de luipaard niet veranderen (gelach).

Spr. heeft geen rassehaat. Hij heeft saamgewerkt voor de konsiliatie en dit getoond in 1893 toen 'n onpartijdige rechter mensen ter dood veroordeelde. Ook na 1912 heeft spr. met de toenmalige „Nationalisten” saamgewerkt. Maar, toen generaal Hertzog, die men beschouwt als de verpersoonliking van het Afrikaner-volk, niet kapitalisties en jingoïsties genoeg was, werd hij uitgezet ten bate van één Imperialist of jingo—men noeme het zo men wil. Dit was de dank voor de konsiliatie.

Op 10 Okt. 1914 is te Pretoria in het Opera-gebouw rassehaat bewezen. Men respekteert de President nog, maar toen men over hem wilde spreken werd 't belet. De Regering heeft nu alle jingo's op haar hand. Zij steunt op de mensen die te P.M.Bg opstand dreigden, toen de venster-ingooiers vervolgd werden. Zij steunt 'n water en melk politiek, op 'n gebroken riet, zoals bleek met Fitzpatrick's overwinning van Botha in 1910. Ongeveer 16 pCt. der ambtenaren is Hollands-sprekende (geroep: schande). Een Hollandse regering behoort gelijke rechten ook op dat gebied te geven. Bijna geen enkele Hollands sprekende is magistraat geworden, ofschoon men bekwame mensen heeft. Recht verteert ongerechtigheid en men moet proberen 'n meerderheid te krijgen, indien mogelijk.

Spr. is eerstens Transvaler, tweedens Afrikaner in de Unie en derdens Brits onderdaan omdat God dit over hem beschikt heeft (gelach en applaus).

Hij is geen vreemdeling en men kent zijn politiek.

Op 't Room-Kongres (gelach) verwachtte men hulp van Dr. Krause tot heling. Hij noemde generaal Hertzog op lage wijze 'n brakhondje en beledigde de generaal. Tans doet Dr. K. 'n voorstel tot samenwerking. Weliswaar kan men vriendschappelijk samenleven als burenen, maar tans is 't niet de gewenste tijd om een woord te spreken over schikken en samenwerking. Neen: men staat nu om te vechten en moet zijn mannelijkheid tonen. Eerst na 't gevecht zal 't tijd genoeg wezen om bij te leggen (hoor, hoor).

Prinsipe is hoger dan partijbelang. Kalvinisties is dat als de Regering 'n last oplegt, men moet weten dat zij ertoe gerechtigd is. Als zij iets doet zoals be-

schreven is in „Eeuw van onrecht” door J. C. Smuts, zegt spr. „Ik doe zoals de mannen van Uppington, voor wie ik 't meeste respect heb.” Spr. is 2 maanden geïnterneerd, zonder dat redenen opgegeven werden. Generaal Smuts en de politie wisten de reden geen van beiden (gelach). De Krijgswet is op de allerverrotste wijze uitgevoerd. Dit blijkt uit het feit, dat de Vrijwaringswet nodig was. Was alles behoorlijk gegaan, dan was die wet overbodig. Nog nooit heeft spr. gehoord dat bloed vergoten werd zoals met de koelies in Natal en later met de staking in Johannesburg. Men schoot maar op de menigte inplaats van vrede te maken, zoals President Kruger. De staking in 1914 werd veroorzaakt door 'n onrechtvaardige spoorweghandeling der Regering. De heer Poutsma (applaus) liet 'n onderzoek instellen te Pretoria, en terwijl nog onderzoek gehouden werd ontsloeg de Regering 70 spoorweg mensen. Dus onbehoorlijk. De staking volgde, Krijgswet, het opkommanderen en het schieten. Spr. zei toen: We staan aan de vooravond van een burgeroorlog. Waar heeft men gehoord dat een volk werd geroepen om te vechten voor degenen die het volk verdrukten, zoals de Engelsen in de Eeuw van Onrecht? (gelach en appl.) 't Bestuur der Regering is gewogen en te licht bevonden (luide, aanhoudende toejuichingen).

Op de wand zag hij geschreven de woorden: Mene, Mene, tekkel upharsin (luide applaus).

* * *

Dr. T. C. Visser wijst er op hoe men Senator Wolmarans de Demostenes van de Afrikaners zou kunnen noemen. Spreker is 100 maal liever „paddestoel-politikus” dan een onderdrukker van zijn natie.

Men moet oppassen voor de honingkwast van „de ongekroonde koning der Unionisten”, voor de stories van bloed en tranen en graven. Dit zijn alles kafpraatjes. Spr. waarschuwt tegen anneksatie van Rhodesia, dat bankrot is. Onze bevolking is te klein om 't gebied zo ver uit te breiden. De plaatsen die generaal Botha aan de mensen wil geven in D.Z.W. worden al minder naarmate de Russen door de Duitsers worden geklopt (luide gelach). Eerst was het in Johannesburg 10,000 later 5,000 en te Krugersdorp sprak hij in 't geheel niet meer van plaatsen. De oorlog in Europa „gaat g'n oorwinning wees voor die allies nie. Dit gaat 'n draw wees. Julle weet wat 'n draw is (luide gelach). De Unie zal moeten betalen voor de schade die in D.Z.W.A. gedaan is. De mensen zullen belast worden dat 't barst—met de rente op £200,000,000. „Hul set 'n landtax op onze plaatse” Dit betekent dat de plaats verkocht moet worden „ons sal hul veg tot die dood tegen grond belasting; kleingrondbezit moet onbelast blijven. Alleen op groot-grondbezit moet belasting komen. De Regering die niet naar de arbeider kijkt is geen steun waard. Spr. zegt; 'n man heeft geen baas behalve zijn eigen geweten. Spr. is tegen „Victimisation” (ap.).

Vervolgens worden door Adv. T. Roos verscheidene telegrammen van gelukwensen zoals van Senator Marais, Volksraadlid v. Niekerk en de heer Rheeder L.P.R. uit Boshof en sommigen in T'vaal voorgelezen. Verder leest spr. nog 'n brief voor van S. P. Erasmus.

Prok. Minnaar brengt de groeten en wensen over van genl. de Wet, Kemp en andere krijgsvangenen. Zij zijn in de geest in het midden der vergadering (luide appl.).

Om half een verdaagde het kongres.

DINSDAG NAMIDDAG.

Te 2 uur hervat het Kongres.

Door de Sekretaris wordt de lijst van de geakkrediteerde afgevaardigden voorgelezen, alsmede de Notulen van het laatste Kongres te Pretoria gehouden.

Door de Voorzitter wordt een telegram van gelukwens van het Hoofd-bestuur van de Nationale

Partij in de Oranje Vrijstaat voorgelezen, dat met luide applaus begroet werd.

De Voorzitter stelt aan de orde Punt één van de

BESCHRIJVINGSPUNTEN.

n.l. de vrijstelling en amnestie voor politieke gevangenen.

REDEVOERING VAN DE HEER H. S. WEBB.

Het punt wordt ingeleid door de heer H. S. Webb. Hij verklaart hoe hij al de grote zaken van de zogenaamde rebellen heeft doorgezet. In het Hof is daarbij wel niet voldoende uitgekomen. Hij durft te verklaren dat hij een beter besef, van de zogenaamde opstand of rebellie heeft dan de meeste andere personen in Z.A. Als Engels Afrikaner (luide applaus) is hij in staat te spreken zonder dat van hem beweerd kan worden dat hij aan rassenhaat lijdt (hoor, hoor). Het is tegenwoordig al so gesteld, dat zodra een Hollands sprekende Afrikaner voor zijn rechten opkomt men roept van rassenhaat. Spreker is voor absolute rechtvaardigheid. Hij zal niet beweren dat de Nationale Partij de opstand geheel goedkeurt en verdient zeker niet de naam van Rebellenpartij. Om te pleiten voor amnestie aan de leiders moet men een reden hebben en die is er ongetwijfeld.

De geschiedenis van de rebellie begint in de oneerlijke politiek van de voormannen der Z. A. P. reeds jaren geleden begonnen. Door de heer Senator A. D. W. Wolmarans is reeds gesproken over het blindelings volgen van de leiders. Die leiders hebben altoos gezegd: Blijf stil, 't is een kwestie van hoge politiek, jullie kent het niet verstaan. We gaan de Engelsen verneuken. Wij werken achter het gordijn”. Dat was altoos het mooie ekskuus als men beginsels wilde zien prijs geven. De mensen hebben het toen toegelaten, in de veronderstelling dat men het door konsiliatie wel recht zou krijgen. Maar zowel de Engelsen als de Afrikaners werden beiden ontevreden over hetgeen gegeven en genomen werd.

Spreker wijst op hetgeen voorgevallen is bij de aanname van de Verdedigingswet. Door Slim Jannie werd toen beloofd dat men alleen verdedigend zou optreden en alleen dan buiten de grenzen van de Unie zou gaan, als er eerst een aanval op ons gedaan werd. Dat was de eis van het Volk en het was onnodig om nu met spitsvondige uitleggingen aan te komen. In Engeland had Generaal Botha allerlei grote beloften gedaan en in Augustus 1914 werd hij voor de keuze gesteld wie hij zou verneuken: de Boer of de Engelsman. Hij kon niet langer dubbel spel spelen. Daar hij niet bedanken wilde, dompelde hij liever Z. A. in een bloedbad. (luide toejuichingen). Kommandant Alberts zou toen kastig vrede maken, maar toen Alberts verklaarde, dat, om dit te bereiken Generaal Botha moest aftreden, weigerde Botha dit en werd de rebellen leiders de eis gesteld zich binnen 3 dagen over te geven, indien men een bloedbad wilde voorkomen. Botha wist dan ook goed, toen hij Pretoria verliet, dat er bloed zou vloeien, aan zijn Kommandanten werd voorgesteld 20,000 man onder de wapens te brengen: 5000 vrij willigers 8000 gekommandeerde burgers en 7000 man van de permanente verdedigingsmacht. Het heette dat deze troepen nodig waren om de opstand van Maritz te onderdrukken. Het is een leugen dat er alleen gekommandeerd werd voor de opstand van Maritz. Eerst na de gevechten bij Nakob en Schuitdrift werd het Parlement bijeen geroepen. Had Botha gehandeld zoals hem betaamd zou hebben dan had hij het Parlement moeten voorstellen alleen vrijwilligers op te roepen evenals in de andere kolonies is geschied en anders had hij moeten bedanken. Hij vertelde toen echter de grootste leugen die hij maar kon vertellen, omdat hij de leugen met een waarheid be-

dekte. Op 10 Augustus had hij al beloofd D.Z.W.A. te zullen aanvallen, en liet hij het voorkomen of Engeland het dringend gevraagd had. Dit was niet waar, Generaal Botha heeft dit telegram niet voorgelegd vóór in de tweede zitting van het Parlement in begin van dit jaar. Spreker blameert Engeland volstrekt niet maar heeft het daar alleen toegelaten.

Op 21 September werd te Lichtenburg een besluit genomen te eisen dat de regering van de aanval op het Duitse gebied moest afzien. Toen besloot Generaal Botha om alleen vrijwilligers te vragen. De verdedigingsmacht was toen al weg en ofschoon het besluit oorspronkelijk misschien eerlijk bedoeld was, was het zulks later ongetwijfeld niet. De regering wilde zich alleen dekken met een wetspuntje, maar zo iets is geen politiek.

Op 23 September heeft de Regering weer een brutale leugen verteld. Terwijl Genl de Wet op Kopjes vergaderde, werd door de regering aan de Magistraat getelegrafeerd, dat alleen vrijwilligers voor de tocht naar D.Z.West gevraagd zouden worden. Op diezelfde dag kreeg echter Maritz een telegram hem gellastende met de Aktieve Burgermacht tot steun van Genl. Lukin naar Warmbad op te trekken. Genl Smuts beveerde later dat dit was om Maritz tot rebellie te forceren. Maar is het dan staatsmans manier om een bloedbad te beginnen? (luide toejuicing). Maritz is toen opgestaan. Op 12 October kwam de tijding daarvan hier aan. Mevr Maritz heeft aan Generaal Hertzog het antwoord d.d. 25 Sept. getoond en daarin deelde hij mede dat hij geweigerd had D.Z.W.A. aan te vallen omdat hij wist dat de Regering beloofd had, alleen vrijwilligers te zullen gebruiken. Generaal Hertzog heeft het antwoord van Maritz aan generaal de Wet laten zien.

Op 21 Sept. werd te Lichtenburg een Kommissie aangesteld om protestvergaderingen te organiseren. Op 2 Oktober sprak Generaal de Wet te Potchefstroom en werd hij door 't gepeupel met dode katten en rotte eieren gegooid. Op 13 Oktober zou men te Kopjes weer bijeenkomen om verder te besluiten. Op 12 Oktober kwam de tijding van de opstand van Maritz en Generaal de Wet, die ou leeuw, kon de reden niet verdragen en zei: 't geweer als het dan nodig is (hoor, hoor). Hij zag geen andere kans dan Maritz te helpen. Piet Grobler wilde het langs Konstitutionele weg liever zoeken en was voor het sturen van een deputatie. Liebenberg deed hetzelfde (geroep van: Boe, boe!) Ook Brand Wessels was daarvoor, en zo gebeurde dan ook. Al antwoord dat de deputatie kreeg was, dat Genl. Botha het betreunde dat men zich tegen het besluit van het Parlement verzet.

Kort daarop is er weer een verraderlike leugen verteld. Op 19 Oktober kreeg Genl. Hertzog van enige zijner vrienden te Upington het telegrafies verzoek om over te komen om te trachten Maritz tot inkeer te brengen. Genl. Hertzog gaf aan Generaal Botha hiervan kennis en bood zijn diensten aan om de vrede te herstellen maar het antwoord van Botha was: We onderhandelen niet met rebellen; alleen met geweld. Dit vond vooral bij de Engelsen weerklink, (gelach) maar op diezelfde dag—19 Oktober, vroeg Generaal Botha aan Generaal Beyers om naar Maritz te gaan om vrede te maken! Wie van beiden heeft Generaal Botha toen belogen, Generaal Hertzog? Of wilde Botha dat Beyers naar Maritz zou gaan om Beyers zodoende ook te kunnen beschuldigen van verraad?

Bij het opkommanderen naar D.Z.W.A. kwamen de „Gelijke rechten” toen weer op de voorgrond als: „Societas Conina.” De Engelsen kregen de rechten om thuis te blijven en de Boeren kregen de plichten om te gaan vechten! Spreker werd ook gekommandeerd (gelach). In Pretoria werd dus gekommandeerd. Spreker weigerde echter en de kommandeer order werd in-

getrokken. Als vrijwilliger had spreker wel willen gaan. Toen volgde leugen op leugen totdat de opgekommende burgers om raad en hulp naar Generaal Beyers vluchtten. Generaal Beyers handhaafde zolang hij kon zijn positie.

Op 27 September werd spreker door Generaal Beyers verzocht aan Generaal Hertzog te schrijven om geen toespraken te houden daar hij (Generaal Beyers) er zich buiten wilde houden en het volk wilde laten beslissen. Hieraan voldeed spreker. Zelfs in het Opera gebouw had Generaal Beyers niet willen spreken maar Ds. van Broekhuizen had hem gezegd: Het is geen politieke vergadering maar een gewijd konsert en u heeft de President gekend. Na enige aarzeling had hij er toen in toegestemd.

Generaal Beijers werd overal vervolgd en bedreigd zodat hij dan hier en dan daar moest slapen (geroep van: schande!) Op 20 Oktober besloot Generaal Beijers naar buiten te gaan en veiligheid bij zijn eigen burgers te zoeken. Op 24 Oktober trok hij met Ds. van Broekhuizen te Steenbokfontein een dokument op dat als volgt luidt:—(Zie Blauw-boek).

Men ziet dus hij wilde geen rebellie maar een protest. Dat heeft hij ook bij de begrafenis van Generaal de la Rey gezegd.

Op 4 November had hij een onderhoud met Meintjes en deed hij een schriftelijk voorstel aan de regering, waarin hij verklaarde dat indien men alleen met vrijwilligers naar D.Z.West zou optrekken hij terug zou komen en bereid was voor een Hof te verschijnen. Spreker heeft hier een brief van Generaal Beijers d.d. 23 November gericht aan Generaal Botha, doch onafgeleverd. Het was toen al te laat. Daarin schrijft hij:

Er werd dus niet gevochten voor onafhankelijkheid doch geprotesteerd tegen de inval en tegen het ontnemen der vrijheid van het volk—geenszins tegen de Britse vlag. Men heeft het hier zwart op wit in het eigen handschrift van Generaal Beijers (luide toejuicing).

In de Vrijstaat waren de zaken enigszins anders. Op 22 Oktober hadden de burgers het antwoord van de regering komen horen en werd er besloten de zaak verder over te laten aan Generaals de Wet en Beijers, Generaal de Wet besloot toen, aangezien hij geen vergaderingen mocht houden, het onder de wapens te doen. Op 8 November reed Generaal de Wet met zijn burgers tot op 15 treden van de regerings troepen, zijn zoon Danie de Wet werd met een dum dum kogel dood geschoten de helft van zijn hoofd werd verbrijzeld. De burgers hadden van Generaal de Wet orders om allen ongeladen geweren bij zich te hebben. Maar toen liet hij hen schieten en joeg hij de regerings troepen tot bij Winburg. Onder het fluiten van de kogels kwamen C. Steyn en Fichardt hem vragen om vrede te komen maken. Is het te verwonderen dat hij dit toen weigerde bij het lijk van zijn zoon?

Spreker geeft een omstandig verhaal van de verdere pogingen van de heren C. Steyn en generaal Hertzog om vrede te maken met Generaal de Wet. De Wet antwoordde dat hij zijn burgers niet verlaten zou, zonder een belofte van de regering. Hertzog wist deze te krijgen en keerde darmede terug maar toen had Generaal de Wet juist vernomen dat de regering troepen op 27 Oktober—terwijl de Wet bezig was geweest naar President Steyn te gaan—Generaal Beijers hadden aangevallen. Toen wilde Generaal de Wet zich niet laten overhalen tot een onderhoud met President Steyn, tenzij Generaal Beijers daarbij ook tegenwoordig zou zijn.

De regering heeft beweerd dat zij dit bericht niet op 30 Oktober aan Generaal Beijers kon overhandigen omdat deze achter Pilandsberg was, maar diezelfde dag werd door de regering hier gepubliceerd dat Beijers door Alberts te Treurfontein was verjaagd. Op 4 November ging Meintjes Generaal Beijers opzoeken op last van Generaal Smuts, doch de brief van Generaal

de Wet bracht hij niet over aan Generaal Beijers!! De regering wilde vreedzame schikking.

Toch heeft Generaal Beijers getracht Generaal de Wet te bereiken.

Zonder aan te vallen trok hij over het treinspoor. De regerings troepen beschoten zijn burgers van achter maar hij liet hen niet terug schieten. Toen hij het gevraagde vrijgeleide kreeg begaf hij zich onmiddellijk naar President Steyn. Generaal de Wet wilde toen niet van een schikking weten en Beijers ging terug, achterjaagd door de regeringstroepen, tot hij zijn leven verloor. Ziehier min of meer de geschiedenis van de zogenaamde rebellie.

Spreker gelooft niet dat het volks karakter er door heeft geleden, en beschouwt hij de opstand als ene zegen van God, want men ging hard achteruit. De idealen begonnen weg te sterven, maar de opstand deed ze weer herleven. (luid applaus.)

De leiders zijn schuldig bevonden door het Hof aan Hoogverraad. Als wetspunt is dit misschien juist, omdat de rebellie medehielp om de aanval tegen het Duits gebied tegen te houden. Maar politiek drijft men niet op wetspuntjes.

Spreker wil niet beweren dat hij de opstand goed keurt. Hij zelf had paarden, geweren en ammunitie gehad en had dus als hij gewild had ook kunnen rebelieren. Hij is echter tegen het gebruiken van wapengeweld, maar in dit geval is de zaak door de regering geforseerd. Men had lijdelijk verzet kunnen plegen, maar daarvoor moet men een koelie geaardheid hebben! (gelach).

Een gewone man slaat terug, of het nu volgens de Bijbel is of niet! Het mag onwenselijk zijn, maar is zeker wel menselijk! Bij velen stroomt het bloed zo warm dat ze niet in de tronk gaan zitten maar liever naar de wapens grijpen. Spreker is overtuigd dat de rebellie het gevolg is van de verderfelijke konsiliatiepolitiek van de Botha-regering en dringt daarom aan op algehele amnestie voor de leiders en al de veroordeelden.

De heer L. E. Krause wenst de motie te sekonderen. Ook hij durft vrijmoedig beweren, dat de regering zelf schuldig is aan het in de tronk zijn van onze arme helden van het verleden. Generaal Smuts durft verklaren dat hij voor de oorlog van 1899 geen Transvaals burger was! moet hij dan door de Engelsen gestraft worden als rebel? Of is het misschien een onwaarheid dat hij geen burger was? (gelach). Hij meent dat alle leden van de Partij alles moeten doen wat in hun vermogen is om amnestie voor de veroordeelden te verkrijgen. Met algemene stemmen wordt dit punt van de agenda aangenomen.

Na een korte schortings hervat het Kongres te 4.30 de zitting.

De Voorzitter maakt verschillende medelingen bekend in verband met kleine konferenties tussen afgevaardigden van enkele afdelingen in het Hoofd Komitee.

Ds. DE KLERK.

Ds de Klerk van Potchefstroom is blij over de historische toespraak van de heer Webb. Al de daarin genoemde gegevens wezen op één punt n.l. dat de opstand het gevolg was van de onvoorzichtige stap van de regering om de burgers op te kommanderen voor de aanval op D.Z.W. Spreker is van dezelfde overtuiging en wil zich korteliks nog bepalen tot het punt: „waarom de bevolking zo tegen dat opkommanderen was.” De Engelsen kunnen daarvoor geen oplossing vinden. Ook het hoofd van de Z. A. Partij—spreker kan hier niet zeggen Generaal Botha maar zal maar zeggen „General” Botha—kan dit niet begrijpen. Natuurlijk niet, dit zal hij ook nimmer zolang hij op de

tans door hem ingeslagen weg voort blijft gaan. Was hij nog de Botha van 1899 dan had hij het wel geweten. Bij de bevolking bestond er nog respekt voor hun land en hun tradities. Bij Botha kon zoiets niet meer opgewekt worden hij weet alleen te praten van de weg van „zijn plicht!” Botha had niet zeer gekregen toen een Engels oorlogs schip naar hem genoemd werd. Een bekend geleerd schrijver Dr. A. Kuiper had daar omtrent geschreven dat hij niet kon begrijpen dat Generaal Botha niet uitgeroepen heeft „Spar mij toch die smarte”. Het volk voelde wel die smarte! En daarom was het tegen de ekspeditie naar D.Z.W.A. Nog maar 13 jaar geleden hadden de burgers rond gevluht, gejaagd en achtervolgd door de destijds vijandelijke Engelse troepen. Toen men na de oorlog naar huis keerde had men zijn woningen afgebrand, zijn kraal leeg gevonden en de dierbare vrouwen en kinderen op de kerkhoven van de konsentrasie kampen en tans vroeg men dat zelfde volk de wapens op te nemen en voor Engeland te gaan vechten. Daarvoor had de Afrikaner te veel zelfrespekt! Neemt aan dat Engeland ondergaat (gelach en applaus) en Duitsland de overwinning behaalt (applaus en hoera geroep) zal een van de Engelse vrienden zelfs na 25 jaar er over denken om voor Duitsland de wapens op te nemen? Als dat zo was, zou spreker geen respekt voor een Engelsman hebben. Elk volk heeft het heilig recht om een nationaal gevoelen te bezitten ook al is het overwonnen. En dat deel van het volk, dat dit gevoelen hoog houdt, dient gerespekteerd te worden. Het volk zou doodstil, lijdelijk loyaal gebleven zijn, indien de regering door haar optreden het niet tot een desperate opstand had gedreven.

Generaal de Wet—een man zoals wij er maar een hebben—(luide toejuichingen) zit in de tronk. De ander die geen voeling hield met zijn volk, wordt opgemeld. Onze vrouwen en zelfs 80,000 vrouwen in Nederland hebben om genade voor hem gevraagd en mijn respekt voor Zuid-Afrika zal moeten dalen als de tronkdeuren voor hem gesloten blijven. Van vrede en rust kan geen sprake zijn zolang Generaal de Wet in de tronk blijft al moesten er ook tien van ons in zijn plek gaan zitten. (Luide toejuichingen).

De heer Roux van Johannesburg verklaard nog nooit zulk een prachtige vergadering te hebben bijgewoond, die feitelijk het gevolg is van de losbandige politiek van de regering.

In een zakboekje schreef hij eens Rebel van 1908 af!

Hij leest een brief voor van wijlen Generaal Beijers. Spreker was bij de Kleinfontein werkstaking en geeft een breedvoerige uiteenzetting van die werkstaking. Hij heeft toen met dinamiet patronen in zijn zak rond gelopen om Generaals Botha en Smuts op te blazen.

De Voorzitter onderbreekt de spreker en wijst de vergadering er op dat dergelijke geweldplegingen geheel en al indruisen tegen de gevoelens van de Nationalisten.

Spreker gaat voort nog verscheidene punten aan te halen maar vindt weinig aandacht bij de afgevaardigden en besluit dan ook eindelijk zijn aanspraak.

De heer P. W. Joynt van Zeerust zegt dat hij dankbaar aan Generaal Botha is, want die heeft van hem een Afrikaner gemaakt zoals er wellicht geen tweede in de zaal is.

In 1914 heeft hij Generaal Botha gewaarschuwd dat het vuur in het bos was en het antwoord was: Ach, allemaal laffe stories.

In September kreeg hij een telegram dat hij bij huis kon blijven maar wordt tegelijkertijd door de Veldkornet opgekommandeerd. Hij wist niet waar zich aan te houden en werd eindelijk gevangengenomen en in de tronk te Zeerust gehouden, daarna naar het Duitse kamp te Pietermaritzburg gebracht, toen in de ondergrondse cellen op Marshal Square gezet, later naar Pretoria gebracht, van daar naar Beaconsfield, toen

weer naar Johannesburg en eindelijk losgelaten en huis toe gezonden.

Als reden voor het verlenen van amnestie wijst hij er op, hoe, toen in 1809 Spanje tegen Napoleon rebelleerde Engeland Spanje had ondersteund. Toen in 1906 Dinizoele beschuldigd stond van rebellie was er een advocaat uit Engeland gestuurd om hem te verdedigen. Men zag hier dus het verschil tussen blank en gekleurd! Dinizoele kreeg maar 4 jaar en werd al heel spoedig uit de tronk gehaald, kreeg een prachtige plaats present en £500 toelage per jaar en later een koninklijke begrafenis die £226 gekost heeft. En welke begrafenis kreeg onze Generaal Beyers? Vergelijk de behandeling die wij Afrikaners als politieke gevangenen krijgen, bij die van een Zoeloe. Neemt de koelies, die ook in verzet kwamen! Hoeveel werden er in de gevangenis gezet en wie betaalde de schade? Van Staatswege werden hun grieven weggenomen en 33000 koelies vrij gesteld van het betalen van belasting. Wij moeten alles betalen en de koelies kregen nog £100,000 per jaar persent. Bij de werkstaking in 1913 was er ook veel schade en werd zelfs £47,500 aan de strike breakers betaald en al die schade moesten de belasting betalers betalen. Maar dat noemde men „High politics”.

Het was een schande voor God dat men gedurende de werkstaking negen mensen had durven deporteren. De regering trad tegen de rebellen op als publieke vervolger en pleitbezorger voor hen die de onmogelijkste civiele eisen indienden. Maar de brandstichters worden niet vervolgd.

De heer Webb wenst nog de volgende toelichting op zijn vorige rede te geven: Ten 1ste heeft de heer Neser in een toespraak te Klerksdorp gezegd dat volgens Minister de Wet, de brandstichters ontslagen werden van rechtsvervolging, omdat de getuigen weigerden om tegen hen te getuigen. Gister was voor de Magistraat de jonge v. Nikkelen Kuyper tot 7 dagen gevangenisstraf veroordeeld omdat hij weigerde op grond van gewetens bezwaren getuigenis af te leggen, onder mededelingen dat hij daarna weer zou worden opgeroepen en zolang gestraft tot hij gedwongen zou zijn, zijn getuigenis te geven. Zijn appél is van de hand gewezen. (Geroep: Hoe oud is hij?) Hij is 19 jaar en toen ik hem vroeg om toch maar een getuigenis af te leggen, zei hij mij: Ik heb er gewetens bezwaren tegen en zal het dus niet doen!

Ten tweede hebben de rebellen naar schatting ongeveer £200,000 schade veroorzaakt hetgeen gedekt zal worden door de Helpmekaar verenigingen. De brandstichters veroorzaakten ruim £2,000,000 schade en die behoeven niets te betalen. Bij het gevangen nemen van de rebellen werd in vele gevallen aan de rebellen alles ontnomen, zonder dat hen compensatie werd gegeven en hun goed gebruikt voor de expeditie naar D.Z.W.A. Een van de rebellen leiders waren 513 paarden en muller ter waarde van ongeveer £17,000 afgenomen, maar later werd hij nog bovendien gedagvaard voor £560 waarde voor door hem gekommandeerde paarden enz.

Dit zijn punten die het Afrikaner hart zeer maken. Hij spreekt hier als Engels Afrikaner.

Van het daareven aangehaalde van die dynamiet geschiedenis wil hij niet weten. Zulke dingen werpt een Afrikaner van zich. Als mooi voorbeeld kan hij vertellen hoe op de vergadering te Lichtenburg een officier aan Generaal Beijers aanbod met 400 man Generaals Botha en Smuts gevangen te nemen en dan te publiceren dat Generaals Botha en Smuts de leiding van de rebellie op zich hadden genomen. Het antwoord van Generaal Beijers was toen geweest: Dit is oneerlijk, onnodig en ongewenst en wordt je dus door mij verboden!

De heer Webb herhaalt nu de motie voor
AMNESTIE

luidende:—

Dit Kongres besluit dat het wenselijk is, algemene amnestie aan politieke gevangenen te verlenen en dat de diskwalifikaties van alle zogenaamde rebellen weggenomen worden, 't welk ook aan 't programma der Partij voor de komende elektie zal toegevoegd worden.

Gesekondeerd door de heer Krause wordt dit voorstel met algemene stemmen aangenomen.

De Voorzitter stelt tans aan de orde het tweede beschrijvingspunt n.l.

„dat het hoofdkomitee zich in verbinding stelle „met de hoofdkomitees der Nationale Partijen „in de andere Provincies om een hoofdbestuur „voor de Unie in het leven te roepen en dat zulk „een Hoofdbestuur een algemene Parlementaire „Leider kiezen zal.”

Na enige discussies, waarbij door enkele afgevaardigden wordt aanbevolen nog geen Parlementaire leider te kiezen voor de verkiezingen zijn afgelopen, wordt het voorstel van het Hoofdbestuur aangenomen.

NATIONALEBLADEN.

Aan de orde punt drie n.l. het ondersteunen van het binnenkort te verschijnen blad: „Ons Vaderland”.

De heer Joynt (Zeerust) verklaart er zich tegen om een dergelijk besluit te nemen. Men beschuldigt de Botha-Smuts regering dat zij partijdig is en enkelen voortrekt, maar dit besluit zou hetzelfde tengevolge hebben. Als het nieuwe blad de ondersteuning verdient, dan verdienen zeker de bladen ondersteuning die gedurende de afgelopen maanden zoveel voor de Nationale zaak gedaan hebben. Spreker is voornemens „Ons Vaderland” te gaan ondersteunen, maar is tegen het besluit dat schade zou doen aan bladen als „De Spectator” en „Het Volksblad”, die de baanbrekers zijn geweest voor de Nationale zaak.

De Voorzitter, de heer Roos, zegt dat het besluit volstrekt niet bedoeld is om de andere bladen nadeel te berokkenen. Het Volksblad en vooral de Spectator hebben enorm veel voor de Nationale zaak gedaan en zou men nimmer ondankbaar tegenover die bladen willen zijn. Hij geeft het woord aan Prof. Kamp, die a.s. Redakteur van Ons Vaderland, die in het kort een en ander zegt omtrent de geest die het blad zal regeren. Het zal geen eng partij-orgaan zijn, maar een vrije koerant met nationale beginsels.

De heer C. A. de Buisson wil gaarne weten of de heer Oost en „Het Volk” nu maar vergeten worden. De heer Webb verklaart dat de heer Oost helaas in de gevangenis is en „Het Volk” geamalgameerd is met „Ons Vaderland”.

De heer Malan wenst ook dat „De Burger” zal ondersteund worden en alle andere nationale bladen.

De heer Rood meent dat men één officieel blad van de Partij moet hebben, zoals de Volkstem het orgaan van de Z. A. Partij is. De heer Roos deelt mede dat de Direktie van „Ons Vaderland” geweigerd heeft het officieel orgaan van de Nationale Partij te zijn. Later zal men dit wellicht kunnen vragen.

Besloten wordt: dat alle nationale bladen zoals: „De Spectator”, „Het Volksblad”, „Ons Vaderland” en „De Burger” ondersteund zullen worden, welk besluit met een paar tegenstemmen wordt aangenomen.

Op voorstel van de heer Joynt wordt een motie van sympathie met de gevangenen aangenomen, onder de dure belofte, dat door de leden van de partij geen steen onaangeroerd zal blijven, om hen invrijheidstelling te verkrijgen.

De Voorzitter deelt mede dat er een dames kollekte in het belang van de Partij zal worden gehouden. Hij wijst erop dat de vergadering haar deelname met het lot der gevangenen heeft betuigd, maar dat deze alleen op konstitutionele wijze kunnen worden vrijgemaakt.

De vergadering verdaagt om 6 uur n.m.

DINSDAGAVOND.

Om 8 uur hervat het Kongres de zitting.

De Voorzitter stelt aan de orde beschrijvingspunt 4 en geeft aan de hand het ledental van het Hoofdbestuur van 13 op 20 te brengen. Een lange diskussie ontspint zich.

Iemand stelt voor, dat 't ledental tot 21 gebracht wordt. De hr. Fourie sekondeert en dringt erop aan dat de hele provinsie vertegenwoordigd moet zijn.

Prof. Duvenage van Potchefstroom wijst erop, dat of men 't ledental vermeerderd of mannen herkiest, de bestuursleden die in moeilijke tijden aan 't hoofd waren, nu niet mogen over 't hoofd gezien worden. En wat zal men doen omtrent de leden die in de gevangenis zitten? In de Kaap was men tegen de rebellie geweest, totdat Fourie doodgeschoten werd. Toen was er 'n herleving van de nationale beginsels gekomen (hr. hr.). Men moest die grote mannen in 't hoofdkomitee hebben en niet teruggehouden worden door vreesachtigheid dat 't de Partij zal kwaad doen. Genl. de Wet en zijn medelijders behoren tot de grootste mannen die Zuidafrika in honderde jaren voort gebracht heeft. Of schoon ze geen aktief deel in de werkzaamheden nemen kunnen, men geve hun 'n plaats in 't komitee als ereleden. Ten slotte wil spr. nog 'n wenk geven; men moet toch vooral toezien dat de buiten distrikten vertegenwoordiging krijgen op 't komitee.

De hr. Pretorius van Fordsburg maakt erop opmerkzaam dat op de Witwatersrand 22 kiesdistrikten zijn en op 't platteland 23. Die twee moeten dus gelijke vertegenwoordiging hebben. Wat de gevangenen betreft, die zullen zij binnen 'n paar maanden vrijmaken (applaus,) maar alleen door hun stem Botha en Smuts moeten er uit (applaus) en de Nationale Partij zal hen eruit stemmen. Spr. eindigt met meer vertegenwoordigers voor de Rand te vragen.

De hr. Fourie spreekt weer; hij is voor vermeerdering van 't ledental van 't hoofdkomitee, indien nodig. Men had hem gezegd dat hij te kwaai was en niet moest spreken, maar hij wenste net te zeggen dat 't 'n klap in 't aangezicht van de mannen die voor onze nationale beginsels en belangen in de gevangenis zitten, zou zijn als bij de vorming van 't nieuwe hoofdkomitee voorbijgezien werden.

De volgende spreker waarschuwt sterk tegen de herhalingen waarin de kongresleden telkens vervallen. Als eenmaal iets gezegd is, is dat genoeg en men behoort slechts eenmaal over 't zelfde onderwerp te spreken (hr. hr.)

De hr. Rood stelt voor dat de samenstelling van 't komitee als volgt zij: 3 leden voor Pretoria, 8 voor de Rand en 10 voor de buitendistrikten, terwijl de leiders die in de gevangenis zitten als ere-presidenten aangenomen worden.

Adv. Tielman Roos is tegen 't idee van ereleden.

De hr. J. H. L. Schuman van "De Transvaler" spreekt namens Dr. Visser, die afwezig is en de positie van 't Komitee van Toezicht voor de Witwatersrand zou uitgelegd hebben. De vermeerdering van 't hoofdkomitee was mede door dit Komitee van Toezicht voorgesteld omdat men de Rand ruimer vertegenwoordigd wilde hebben. Op de Rand leefden de Nationalisten in 't midden van hun bitterste vijanden; daarom vroegen zij om nog 5 leden op 't hoofdkomitee. Spr. geeft ook aan de hand dat men sekundii op 't hoofdkomitee aanstelt voor de mensen in de tronk, totdat dezen vrij zijn.

Een kongreslid zegt dat 't uitmaken van hoe de verschillende delen des lands vertegenwoordiging moeten zijn, 'n ingewikkelde zaak is en stelt voor dat zij aan 'n kommissie van 3 overgelaten worde. De sekondant hiervan stelt de heren Schumann (voor de Rand), Scott van Pietersburg (voor 't platteland) en Webb, voor Pretoria) voor. Anderen achten 3 leden te min en wil-

len 6 of 7. 'n Ander kongreslid stelt voor dat 't tegenwoordige hoofdkomitee aanblijve en zelf zich met 12 leden vermeerdere, wat door de hr. Joint gesecondeerd wordt. Iemand anders stelt voor dat elk kiesdistrikt 'n lid op 't hoofdkomitee hebbe, maar wordt spoedig stilgemaakt.

Prokureur Webb legt uit dat 't getal 13 van 't hoofdkomitee overgenomen werd van de Vrijstaat, die echter slechts 17 kiesafdelingen heeft. Spr. stelt voor de statuten te veranderen op dit punt, en 't ledental van 't hoofdkomitee 21 te maken, daar Transvaal zoveel meer kiesafdelingen heeft.

De hr. Roos zegt dat de hele kwestie is, of men hier over 't hoofdkomitee zal stemmen of 't aan 'n kommissie zal overlaten om 'n rapport uit te brengen over de wijze van vertegenwoordiging der verschillende delen van 't land. Hierover, en over de vraag of 't hoofdkomitee uit 21 leden zal bestaan of niet, volgt nog enige diskussie.

De hr. P. W. Orban begint 'n toespraak en vergelijkt de Z.A.P. met de Nationale Partij, maar wordt onderbroken door geroep van: "Stem! Stem!", daar hij buiten de orde is. Over de vraag of hij zijn toespraak zal mogen beëindigen wordt ook nog gediskuseerd.

Men besluit tot stemmen over te gaan en 't voorstel van de hr. Webb wordt aangenomen.

Ook de vraag van 't al of niet aanstellen ener kommissie om over de vertegenwoordiging te rapporteren, wordt besproken. De hr. Webb wenst de samenstelling van 't hoofdkomitee aan de gezonde keuze van 't Kongres over te laten; als de twintig beste mannen allen in Pretoria zitten, laat hen dan 't hoofdkomitee zijn (hoor, hoor.)

't Voorstel van de hr. Webb, om geen belemmering te hebben door gedwongen plaatselijke vertegenwoordiging in 't hoofdkomitee, wordt aangenomen en men gaat tot 't nomineren van kandidaten over.

Ds. De Klerk vraagt wie de 6 aftredende leden zijn en hun namen worden voorgelezen. Twee daarvan de h.h. Malcolm, Moodie en F. C. Niemeyer, stellen zich niet herkiesbaar.

De heer Webb stelt hierop de volgende veertien heren voor als aanbevelenswaardige leden voor het Hoofdkomitee:

Door de vergadering worden aan deze lijst nog verscheidene namen toegevoegd:

De heren Webb, Eloff en v. d. Walt worden aangewezen als leden van het stembureau. Nadat al de stembriefjes zijn ingekomen wordt de vergadering verdaagd tot de volgende morgen 10 uur terwijl intussen het stembureau de uitslag van de stemming zal opmaken.

WOENSDAGMORGEN.

Om 10 uur wordt het Kongres heropend.

De Voorzitter deelt mede dat de sprekers niet in herhalingen moeten vervallen om tijd verlies te vermijden. Hij verwelkomt met een paar korte woorden de heer Jan Brand Wessels. (luide toejuichingen).

Een der aanwezigen wijst op het verslag in de Rand Daily Mail waarvan vooral het hoofd een verkeerde indruk kan geven omtrent „de poging om Generaal Botha en Smuts te vermoorden!”

De Voorzitter zegt dat men aan zulke hoofdes al gewoon is. Het is zeker onnodig te herhalen dat het Kongres tegen enig geweld is. Men zal alleen geestelijk dynamiet gebruiken. Men moet geen nota nemen van de lamheid van de Pers of de lamheid van een enkel persoon in het Kongres.

Als uitslag van de verkiezing van de vorige avond wordt mede gedeeld dat de navolgende heren verkozen zijn tot leden van het Hoofdbestuur van de Partij.

Genl. KEMP.
 Dr. VISSER, T. C.
 JAN JOUBERT.
 Adv. VAN HEES, A. S.
 GROBLER, P. G. W.
 J. SMIT.
 Genl. BEZUIDENHOUT, A. P.
 Prof. DUVENHAGE, A. C. N.
 S. BECKER.
 Ch. RAATH.
 Kommandant ERASMUS, S. P.
 Ds. DE KLERK.
 Ds. H. VAN BROEKHUIZEN.
 en J. FRANCKEN.

Aan de orde punt 6. (Punt 5 reeds afgehandeld onder punt 1.)

OPHEFFING VAN DE KRIJGSWET.

De heer W. Venter (Lichtenburg) geeft een verklaring omtrent de behandeling van de weigeraars te Upington en daagt elkeen uit te loochenen wat hij zegt. De regering spreekt met twee monden. Spreker is mishandeld geworden alleen omdat hij tegen de annexatie van D.Z.W. was. Men heeft hem met vuisten geslagen en hem van Zondag tot Dinsdag zonder kost gelaten en dan durft Generaal Smuts nog te verklaren dat ze gewoon als soldaten behandeld zijn. Spreker noemt dit een absolute leugen. Voor schande van het publiek heeft men spreker in de straten klippen laten optillen. Hij was met nakende lijve en dat terwijl de zon brandde. Ook heeft hij zakken mielies uit de wal van Grootrivier moeten dragen—net maar om werk te maken. Het brood was zo slecht dat het aan zijn tanden vastkleefde. Spreker noemt dit een eeuwige schande voor Zuid-Afrika en de Afrikaanse regering. Voor de mishandelde gevangenen is geen vrijwaring. Zij hebben moeten lijden onder de wraakneming van de Regering en werden onder het schuim van Kimberley dwars door de hel gestuurd. Spreker heeft eerst zoveel doenlijk getracht de rebellie te voorkomen en is alleen gestraft omdat hij niet voor de regering wilde vechten. Men moet nu de Regering in een wet aan banden leggen. Spreker zal niet rusten voor Botha uit de regering is.

De heer E. de Beer (P.C.Str.) gaat terug in de Engelse geschiedenis van 1628, toen de revolutie in Engeland begon. Karel I regeerde niet konstitutioneel. De burgeroorlog gaf de vrijheden van een Brits burger (hoor, hoor). 'n Rebellie is 't heerlijkste ding als ze slaagt, zoals de heer Fichardt zei, maar het ellendigste als ze faalt. Na Cromwell kwam er 'n nieuwe koning, die 4 artikelen moest tekenen, w.o. geen krijgswet in tijd van vrede en geen gevangenzetting zonder 'n Hof. In Januarije 1914 werd krijgswet geproklameerd alleen voor 'n staking. De rechten van het volk worden onderdrukt. Tans is er geen oorlog meer, maar de krijgswet is er nog—waarom, laat spr. aan het verstand van de vergadering over. Spr. behandelt de deportatie van 1914—ook 'n inbreuk op de Britse konstitutie. Hij herinnert aan de toestanden in Engeland die leiden tot de Habeas Corpus-wet van Lord Shaftesbury. De krijgswet heft Habeas Corpus (bescherming van den lijve) op. Er is tans geen wet; de regering doet achter 'n gordijn presies wat ze wil.

Hij stelt voor te besluiten dat de krijgswet dadelijk behoort opgeheven te worden.

De oude heer Jan Meyer, die onder luid applaus het woord neemt, zegt dat hij tot zijn spijt gister geen kans heeft gekregen een enkel woord te spreken. Hij wil niet over reeds geploegd land gaan maar alleen zijn zienswijze over de krijgswet geven. Spreker is 73 jaar oud en 68 jaar in Transvaal, een zoon van een voortrekker en heeft altoos bij zijn Volk gestaan.

Hij rekent dat de krijgswet alleen een wet is om

Botha en Smuts te beschermen in al hun onwettige daden.

Dr. Krause heeft Jannie Smuts onder zijn eed laten verklaren dat 10 dagen vóór het Parlement bijeen kwam, de oorlog aan D.Z.W.A. al verklaard was. Waarom wil de regering altijd zo graag binnen in een krijgswet zitten? Het was volgens spreker veel beter geweest als de regering de Burgers eerst over de onderneming naar D.Z.W.A. had geraadpleegd. Smuts had hem gezegd dat dit een verouderde gewoonte was. Spreker vraagt of ons Volk dan verouderd, vernederd is sinds wij onder het Britse Rijk staan. Heeft de Botha-Smuts regering dan de rechten van ons Volk getrapd? Heeft het volk niet meer de koningsstem? Spreker had indertijd acht dagen lang getracht Generaal Botha te spreken in verband met de uitzetting van Generaal Hertzog en hem toen op het verkeerde van zijn daad geweest en de burgeroorlog voorspeld, daar Generaal Hertzog de meest ideale Afrikaner is. En zo een man was uitgezet terwille van een Leuchars.

Botha had hem toen geantwoord: Ik zal altoos in de meerderheid blijven want de Unionisten hebben nu bij mij aangesloten (gelach). Spreker had hem toen gevraagd: Maar hoe kan je hen vertrouwen. Want ze hebben altoos op de muur gezeten en zijn er alleen afgekomen omdat ze gezien hebben dat ze alleen de meerderheid niet kunnen krijgen. Generaal Botha antwoordde mij toen: Ik vertrouwen hen géheel en al.

De krijgswet was volgens spreker geheel onnodig, daar er alleen buiten de Unie gevochten werd.

Hoe durft een regering oorlog te verklaren zonder eerst het volk te raadplegen? Botha beweert dat hij het Volk geraadpleegd heeft door het Parlement, maar hij heeft hen bepraat en gezegd: Ik heb me nu in een moeilijkheid gebracht, nu moeten jullie er mij uithelpen. (gelach). Hij had dienen af te treden als Minister. Velen zoals Tobias Smuts zelf verklaard heeft, hebben hun kiezers beloofd tegen de regering te zullen stemmen, maar in de kaukus zijn ze omgepraat en hebben ze voor de regering gaan stemmen. Gode zij dank, was spreker, zo oud als hij is een goed Afrikaner en belooft hij de Nationale Partij te zullen bijstaan en helpen. De Nationale Partij zal alleen de mensen werkelijk bijeen kunnen brengen.

De le Roux v. Niekerk ondersteunt het voorstel. Zuid-Afrika is tans niet meer in oorlog en de krijgswet heeft een demoraliserend effekt op het volk. Het volkskarakter is toch reeds genoeg gezakt. Als het volk vrij was geweest en niet onder krijgswet had bestaan had allen geweigerd te gaan. De kommissie voor de weigeraars heeft spreker duidelijk doen verstaan dat als hij maar net wilde zeggen: Ik zal gaan dat men hem dan naar huis zou laten gaan. Spreker heeft echter blijven weigeren en ging noor Booyens. Voor de komende elektie is het absoluut noodzakelijk dat de krijgswet wordt opgeheven.

Het voorstel wordt met algemene stemmen aangenomen.

Na een korte bespreking wordt naar aanleiding van beschrijvingspunt 7 het volgende besluit aangenomen:

Dit Kongres besluit dat er een wet behoort gemaakt te worden, bepalingen neerleggende waaronder de krijgswet alleen afgekondigd kan worden.

Aan de orde beschrijvingspunt 8.

WIJZIGING VAN DE VERDEDIGINGSWET.

De heer H. Munnik legt de gevaren uit die in de Verdedigingswet liggen opgesloten. De Premier die tevens leider van zijn Partij is is ook de hoogste militair. Toen wijlen Generaal Beijers als Kommandant Generaal een onafhankelijke positie wilde innemen, moest hij zijn ontslag nemen. Generaal Botha volgt tans het voor-

beeld van Meksiko en trekt, zo gauw hij als Partij leider het Volk niet meer kan dwingen, zijn uniform aan en kan dan met hen als militairen doen wat hij wil. Een Premier mag z.i. geen Kommandant Generaal zijn. Men heeft reeds een ontwerp gehad om overal Inspekteur Generaals aan te stellen om zodoende de oude positie van Kommandant Generaal op te heffen. Hij ziet niet in waarom men hier in Z. A. een verplichte dienst heeft terwijl in al de andere Britse Kolonies men vrijwillige dienstneming heeft. De heer W. Rood noemt de Verdedigingswet een misgewas. Met de werkstaking heeft men voor de eerste maal gezien hoe slecht het stelsel werkt. De mobilisatie is veel te kostbaar. De Parlementsleden voeren niets uit voor hun kiezers. Ze komen als vrotte eieren uit de kaukus (gelach). En het ergste is, wij geloven hen, zij geloven Botha en Smuts en uiteindelijk „is ons algaar verneukt!” (gelach). De Verdedigingswet is een Roofwet. Bovendien geeft het de Veldkornetten kans tot partijdigheid. Spreker kan bewijzen leveren dat de Veldkornetten in tal van gevallen willekeurig vrijstelling hebben gegeven. (Hij haalt bewijzen aan). Spreker is voor verandering van de wet of nog beter een geheel nieuwe wet. Niemand zal aarzelen of achterblijven om de wapens op te nemen als het land in gevaar komt. Wij Afrikaners zijn niet zoals zovelen die 's morgens de hemel bidden „to get at the Huns” maar 's avonds de Heer danken dat zij de „Huns” niet gezien hebben, of thuis blijven omdat ze niet voldoende betaald worden!

De heer Jan du Plessis de Beer heeft bezwaar tegen gedwongen dienstplicht, temeer daar die zelfs niet in Engeland bestaat. Hij verhaalt hoe zijn kind geleden heeft in het kamp te Booyens. Hij vertelt verder van een enige zoon die opgekommandeerd werd en doodgeschoten is. Spreker wijdt uit over wijlen Jopie Fourie over wie hij nog altoos rouwt. President Kruger heeft vergiffenis gevraagd als hij eens een fout maakte, maar de tegenwoordige regering niet. Hij wijst verder op het partijdig opkommanderen. De settlers, die de rebellen hebben gejoegd en met kaffermeiden leven, werden niet gekommandeerd voor D.Z.W.A.

De heer Venter wijst op de partijdige bevoordeling van personen bij het aanstellen van officieren. Men heeft zelfs eks-kriminelen aangesteld als officieren over onze kinderen.

De heer Luit. Carl Roos zegt dat een kommissie van oud-artillerie officieren aan Generaal Smuts hulp heeft aangeboden om de wet op te stellen. Toen werd door Generaal Smuts echter beweerd, dat de tegenwoordige kanonnen te ingewikkeld waren—hij had hun hulp dus niet nodig en werkte met Lord Methuen de ontwerpwet uit. Spreker wijdt verder uit over de artillerie kursus te Auckland Park en wijst er op hoe de officieren van de Verdedigingsmacht feitelijk slechts regeringsagenten voor de komende elekties zijn.

Met algemene stemmen wordt hierop het volgende besluit genomen:

Dit Kongres besluit dat de bestaande krijgswet terug getrokken dient te worden om plaats te maken voor een nieuwe wet waarbij het opkommanderen van de burgers voor aanvallende oorlogen onmogelijk zal zijn gesteld.

Aan de orde punt 9 van de agenda.

Strenger toepassing van artikel 137 van de Unie konstitutie.

De heer J. L. P. Erasmus (Johannesburg) voert het eerst het woord over het onderwerp doch is aan de rapporteur tafel niet te verstaan.

De heer Wjmarans (Roodepoort) wenst dat elkeen het eens is over dit punt en het dus zonder bespreking kan aangenomen worden.

De heer S. W. du Toit (Rustenburg) acht dit punt het belangrijkste van de gehele agenda en wil dus de diskussies voortgezet zien. al was het slechts om naar

buiten uit te doen zien, hoe belangrijk men het acht. De Afrikaner spreek nog maar al te graag Engels. Hierdoor wordt het Volk van zijn godsdienst en nationale beginsels afgeleid.

De heer Rood heeft door de tegenpartij horen bevestigd over de regerings politiek met betrekking tot dit punt. Spreker heeft eerst gemeend dat de Smuts-wet goed bedoeld was, maar toen men in het ontwerp-universiteitswet begon te spreken van: Hollands voor zover doenlik, had hij ingezien wat men er eigenlijk mede beoogde. Spreker vreest dat, waar een taal vernietigd wordt, ook het Volk ondergaat.

De heer J. S. Pretorius zegt dat het artikel 137 alleen als een dode letter bestaat, doch in werkelijkheid niet toegepast wordt. Kijk maar eens in de Goevernements kantoren. Onze kinderen wordt het Engels ingepompt. Als je protesteert over de Engelse onderwijzers dan heet het dat er geen Hollandse onderwijzers zijn. Ons volk wordt stelselmatig verengelt. Spreker wil dat men elk zijn billike rechten zal geven. 16 pCt. van de ambtenaren zijn Afrikaners. Komt men bij de spoorwegen en kent men geen Engels dan is er geen mogelijkheid om geplaatst te worden, maar komt de Engelsman die geen Hollands kent dan wordt hij in dienst genomen. Is dit recht?

De heer Rood heeft door de tegenpartij horen bevestigd dat Generaal Hertzog indertijd in de Vrijstaat met de Engelsen zou zijn overeengekomen om het gehele onderwijs alleen door Engels medium te geven. Hij zou gaarne willen weten of dit zo is.

DE HEER JAN BRAND WESSELS.

Onder luide toejuichingen stelt de Voorzitter de heer J. H. B. Wessels van Bethlehem aan de vergadering voor.

De heer Wessels zegt dat hij met een broeder uit de Vrijstaat tot hen is overgekomen om een paar woorden te spreken. Het onderwerp tans aan de orde is reeds grote vernedering aangedaan. Spreker acht dit een belediging voor het Volk. Onze taal wordt op papier erkend maar niet in de praktijk. Hierdoor worden de Afrikaner kinderen achteruit gesteld. Spreker ziet dat de afgevaardigden „een warm klompje is” en meent dus dat het onnodig is hun gevoelens nog meer op te wekken. Hoeveel Hollands sprekenden krijgt men op de Spoorwegen en hoeveel van hen brengen het dan nog tot de hogere rangen zoals stationchef. Misschien 1 percent. Is dit een aanmoediging voor onze kinderen? Maar het volk heeft zelf ook schuld. Spreker is zelf prokureur maar op de prokureurs kantoren wordt vooral de taal mishandeld. In elk vak dient elkeen zijn eigen taal te respekteren en te bevorderen. Niet door praten maar door doen moet men de regering op het rechte pad brengen. Weiger beslist om Engels te spreken op de spoorwegen. Weiger zelfs om hen die geen Hollands verstaan tegemoet te komen. Vraag onmiddellik het nummer en de naam van de ambtenaar die u niet te woord kan of wil staan en rapporteer hem! (Een stem: Bij wie?) Ja ik weet dat de Ministers alle verantwoordelijkheid van zich afgeschoven hebben door overal kommissies voor aan te stellen, maar geef mij maar de be-eedigde verklaringen van zulke gevallen en ik zal zorgen dat het van de banken in het Parlement voor de regering zal worden gebracht. De tijd is nu voorbij voor algemene beschuldigingen. Tans moeten wij feiten bijbrengen en specifieke gevallen moeten aanhoudend voor de regering gelegd worden tot er verandering komt. Voortdurende druppels hollen de klip uit. Ik wil voor de regering niet meer komen zonder met be-eedigde verklaringen elk woord te kunnen bewijzen en van Jannie Smuts wil ik geen enkel woord meer aannemen zonder dat hij een be-eedigde verklaring uit zijn zak kan halen om te bewijzen wat hij zegt.

Ons volk is achteruit gegaan omdat de taal rechten verkracht zijn. Wat betreft de vraag van een der sprekers omtrent Generaal Hertzog, kan spreker verklaren dat er nooit een groter leugen is verteld. Al was ik de grootste vijand van Generaal Hertzog dan zou ik toch moeten verklaren dat hij de man is geweest die juist op het hachelijkst ogenblik het gevaar gezien heeft en voor de taal kwestie in de bres gesprongen is. Hij heeft voor die zaak gestreden toen deze onpopulair was. Maar wij weten het bij ondervinding dat het juist de mannen zijn die het meeste principe tonen, die voor iets durven op te komen en te strijden als het onpopulair is. Tans is elkeen vol van de Nationale zaak, maar toen in de rebellie de zaak onpopulair was, liet men een paar flinke personen de strijd alleen strijden. Barry Hertzog heeft ge-eist dat de Hollandse taal in de Vrijstaat gelijke rechten zou krijgen en het is aan hem te danken dat wij tans in de Vrijstaat absoluut gelijke rechten voor de beide talen hebben. Hierdoor heeft hij bewezen dat hij voor absolute rechtvaardigheid staat. Niemand zal kunnen beweren dat hij het Engels als enig medium heeft aanbevolen. Ik zeg dit met verontwaardiging vlak in de tanden van de man die zo durft liegen. Als de Transvalers mij willen beschouwen als een kind van ons Volk, dan wil ik ook als zendingeling voor de heilige zaak van ons Volk optreden en hier onder jullie rondgaan om op elk platform aan te tonen dat de regering geheel en al te licht bevonden is. Zoals ik reeds gezegd heb: de taal kwestie wordt beter bevorderd door de n dan door p r a t e n. In elke sphere van ons leven moeten wij met klem strijden voor de handhaving van onze rechten op het taalgebied! Onder daverende toejuichingen en het geven van drie hoera's voor de spreker neemt de heer J. Brand Wessels weer zijn plaats in op de verhoging.

Een der afgevaardigden brengt een specifieke klacht in. Hij zegt dat er te Krugersdorp geen Hollandse formulieren zijn voor geboorte bewijzen.

De heer J. A. Diepering van Johannesburg brengt een voorstel voor dat elke ambtenaar van welke aard ook beide talen moet kennen en anders met een maand kennisgeving uit de dienst moet worden ontslagen.

De Voorzitter is er voor om een meer algemene opdracht te geven en wil de regering verzoeken de taalgelijkheid ten volle toe te passen.

Met algemene stemmen wordt dit voorstel aangenomen.

MIJNINDUSTRIE.

Op verzoek van de Voorzitter zal men de heer Dr. T. C. Visser, die moet vertrekken, in de gelegenheid stellen een voorstel toe te lichten met betrekking tot punten 34 en 35 van de Agenda. De heer Visser bespreekt tans de belasting op mineralen en wijst op de ongelijke belasting op de diamant-mijnen. In de Kaap betaalt (De Beers) 10 pCt. in de Vrijstaat 40 pCt. in de Transvaal 60 pCt. De Beer's maken grote profijtjes ongeveer £3,500,000 per jaar. Zij moeten zwaarder belast worden. Spreker is voor belasting volgens schaal stelsel. Hierdoor zou het land een inkomst kunnen krijgen van £900,000. Als de Nationale Partij aan de regering komt zal er een grote landsschuld zijn en zou dit bedrag dus zeker welkom zijn. Spreker wijdt verder enige opmerkingen aan het „victimisation” stelsel.

Hij stelt voor de diamant belasting gelijk te maken over de gehele Unie en een invoerrecht te heffen op ruwe diamant teneinde hierdoor diamant slijperijen hier te vestigen. Op de goud profijtjes wil hij een belasting volgens schaal invoeren.

Kommandant Edwards wijst er op hoe zelfs in Engeland 25 pCt. belasting op alle mineralen wordt geheven, daar de mineralen aan de Staat behoren.

De heer Henry Munnik wijst, als oud Staats mijn-ingenieur er op dat jaarliks voor £6,000,000 diamanten het land uitgaat en aan goud ongeveer £40,000,000.

Voor het Imperiale Gouvernement is men gewillig daarvan tans 6/6 uit het pond dus ongeveer £10,000,000 af te geven voor bijdrage in de oorlogskosten. Dan kan men de mijnen in normale omstandigheden hier ook maar gerust zwaarder belasten. Spreker wijst er op hoe Smuts het goedgekeurd heeft dat de mijnen met een geschenk van £500,000 verschoond werden van het betalen van alle belastingen en hen daarvoor nog de helft van de bewaarplaatsen gaf, geschat op £1,500,000 dus voor £500,000 krijgen zij £750,000 terug en worden te vrijgesteld van alle belasting!!

Na enkele verdere discussies wordt het voorstel van de heer Visser aangenomen.

ADV. VAN HEES.

De Voorzitter vraagt een ogenblik aandacht voor een paar woorden die de heer van Hees wenst te spreken, die nog niet gesproken heeft, daar hij eerst gisteravond als lid van het Hoofdkomitee werd verkozen (luide toejuichingen).

De heer Adv. A. S. van Hees spreekt hierop ongeveer als volgt:

Voorzitter, Dames en Heren!

Ik dank u biezonder voor de eer mij aangedaan om mij in uw Hoofdbestuur te kiezen. In dit Kongres zijn burgers van alle delen van de Transvaal tegenwoordig, waarvan de meesten mij zeker nog niet kennen. Toch vertrouw ik dat u door de koeranten wel mijn stem in het Hof zult hebben gehoord (applaus) en als de voorvallen van de laatste maanden op uw harten gedrukt hebben zoals ze dit op mijn hart hebben gedaan, dan ben ik zeker dat de Botha-Smuts regering nooit meer op de kussens zal komen.

Generaal Smuts heeft te Johannesburg verklaard dat hij gevoeld heeft dat de Voorzienigheid hem en Botha gestuurd heeft om D.Z.W.A. te gaan in bezit nemen. Toen spreker die woorden las, schoot hem een storie te binnen van een Boesman Kieviet die door zijn baas betrap was op het stelen van een kalkoen. Toen de baas hem vroeg hoe hij tot zulk een daad kon komen, was zijn antwoord dat hij de Heer er om gebeden had! De Baas was verwonderd over het antwoord daar hij zelf ook wel eens om het een of ander onnodig voorwerp gebeden had, maar het dan ook nooit gekregen. O, zei de Boesman, dat komt omdat die Baas verkeerd bid, als ik om iets bid vraag ik net: „Blief toch Heere, stuur toch voor Kieviet om een kalkoen te gaat haal' en dan verhoort die Heere die gebed en ik ga hem haal! (gelach). Daar hebt ge nu Jan Smuts met betrekking tot zijn godsdienstige opvattingen (gelach).

Ik hoop dat wij allen uit deze storie die les zullen leren dat wij zullen bidden: Blief toch, stuur ons om onze gevangenen uit de tronk los te krijgen! (luide toejuichingen).

De Nationale Partij staat voor wettigheid en rechtvaardigheid.

In Stellenbosch heeft Generaal Botha 3 redenen opgegeven waarom hij D.Z.W.A. heeft veroverd.

Eerstens zou er bloedvergieten geweest zijn als hij het niet gedaan had. (Wat meent hij hiermede? Wiens bloed zou vergoten zijn? Door de ekspeditie is immers het Afrikaner bloed vergoten. Was Botha dan soms bevreesd dat de Engelsen zouden gaan rebelleren? Heeft hij er dus toe besloten uit vrees dat Engels bloed vergoten zou worden?)

Tweedens stond de regering voor de keuze te bedanken of het doen.

Waarom zegt hij: de regering zou dan op andere schouders gekomen zijn? Het was omdat hij wist dat hij niet weer herkozen zou worden. En daar het volgends

Britse Konstitutionele beginsels ge-eist wordt, dat een regering die weet dat zij bij een aftreden niet herkozen zal worden, onmiddellijk aftreedt, ziet men hoe de Rege-ring zich onwettig in haar zetel heeft gehouden.

Derdens is het voorstel zo schielik opgekomen dat er geen tijd was het Volk te raadplegen.

President Steyn van wie niemand kan zeggen dat hij ooit een leugen verteld heeft, heeft volgens het Blauwboek gezegd dat hij Generaal Botha reeds 3 jaar geleden gewaarschuwd had tegen de plannen met D.Z.W.A. Generaal Botha had dus 3 jaar lang dit plan en had 3 jaar lang zijn volk om raad kunnen vragen. Opmerkelijk is het zeker dat dit plan dus moet ontstaan zijn na de konferentie van Generaal Botha te Londen. Opmerkelijk is het ook hoe kort daarop Generaal Hertzog sprak van „eerst de belangen van Zuid-Afrika en dan die van het Rijk”. Werd Zuid-Afrika wellicht toen reeds door Generaal Hertzog bedekt gewaarschuwd tegen wat nu gebeurd is? Neen Botha wil de het Volk niet raadplegen.

Wij hebben van Senator Wolmarans gehoord hoe hij gezegd heeft dat hij in de eerste plaats een Transvaler is, in de tweede plaats een Afrikaner van de Unie en in de derde plaats een Brits onderdaan onder de toelating Gods. Ik wil nog verder gaan en verklaren dat ik in de eerste plaats een Transvaler ben, in de tweede plaats een Zuid Afrikaner en onderdaan van de Unie, in de derde plaats een Brits onderdaan, maar n o o i t zal ik een „Imperialist” zijn.

Ik wens in 't breed nationalist te zijn. Volgens ekonomiese belangen mag een volk verdeeld zijn in leden van de Arbeids partij, S. A. P., Unionistiese en Syndikalistiese, Socialistiese of welke partij ook, maar dit alles helpt een volk niet als zijn Nationale rechten niet verzekerd zijn.

De heer Poutsma die hier in ons midden is zal moeten erkennen dat al zijn streven naar verandering en verbetering op ekonomies gebied niets gebaat hebben. Hij werd gedeporteerd zijn rechten als burger waren niet verzekerd. Ook uit de klachten over de taal kwestie is U gebleken dat de Nationale rechten hier niet verzekerd zijn. Wij raden dan ook elkeen van welke andere gezindheid hij ook al is aan te sluiten bij onze Nationale Partij. Men kan alleen voor de toekomst in welke richting ook zorgen, indien de Nationale rechten verzekerd zijn.

In de Hoven ziet men hetzelfde. Wij hebben een uitstekend Hof van Appèl, Hooggerechtshof, enz, maar in een paar jaar tijds hebben wij overal Speciale Hoven zien aanstellen en zelfs Veld krijgswaarden.

Neem de zaak van Jopie Fourie. De Veldkrijgsraad waarvoor hij terechtstond had geen recht te zitten. De krijgswaarden die de 200 weigeraars naar Upington heeft gestuurd had eveneens geen recht om te zitten en is een van de grootste schanddaden in Zuid-Afrika. Het doel was om ons Volk te vernederen en hen als bandieten te laten wegvoeren. De Engelse bladen konden dan schelden en praten van „shirkers”. De Rand Daily Mail noemt ons dan „bekrompen”. Het is bekrompen als men protesteert tegen Generaal de Wet's opsluiting terwijl Jameson Premier werd. Laat men het dan maar bekrompen noemen, dat wij protesteren dat Jopie Fourie werd dood geschoten en de weduwe zelfs niet weet waar het lijk rust. Zuid-Afrika kan voor mijn part dan maar helemaal bekrompen blijven (luide toejuichingen). De regering maakt dat het Volk de Koning haat, ofschoon het Volk niet haatdragend is en zeer gezaglievend. De regering zal tot in het graf gewetens vroeging gevoelen. Zij heeft elke beschaafde sekte van de gemeenschap hier laten rebelleren. God helpe onze arme vrouwen en kinderen als zij uiteindelijk ook de miljoenen zwarten in opstand zal hebben gebracht. Vrees en minachting voor het Volk zijn de bron van de handelingen van de regering. De regering zegt een-

voudig jullie kaffers, koelies, arbeiders, blanken, jullie weet niet wat je belangen zijn. Wij weten het alleen en daarom zullen wij je eenvoudig dood schieten als je niet wil zoals wij willen. In de zaal zitten afgevaardigden die net als de kaffers passen dragen om hier te zijn. Generaal Botha durft echter beweren dat hij zijn Volk zo lief heeft; wel dat heeft prokureur Webb u gister duidelijk gemaakt. Laat ik nog als voorbeeld er op wijzen dat in 1877, 3000 burgers geprotesteerd hebben tegen de Engelse regering. Sir Bartle Frere heeft toen geen krijgswet afgekondigd. Heeft Botha nooit gehoord van gewapende protesten. Indien ons Volk tans weer zulk een regering aan het hoofd van zaken plaatst dan verdient het ook niet beter.

De Engelsen hopen met hun vote British op 40 a 50 zetels. Zij zullen Generaal Botha dan weer opzij stoten zoals zij reeds bewezen hebben. Dezelfde dag dat Botha het bericht zond dat hij Windhoek ingenomen, wierpen zij de ruiten in van De Volkstem, het regerings orgaan. Zij hebben u allen nodig om het vuil werk voor hen te doen.

Ik hecht geen biezondere waarde aan een eed afgedwongen of gekregen op de loop van het geweer. Dit is een algemeen erkend rechts beginsel. Waarom zou ons volk dan niet hetzelfde beginsel mogen huldigen? Ik wens u nog met betrekking tot de zaak van de jonge Kuyper mede te delen dat hij weigert getuigenis te geven en toen ik hem vroeg om zulks toch maar te doen, was zijn antwoord: Ik houd me aan mijn geweten; laat Pretorius dan ook maar wat langer blijven zitten.” Dat is de houding van een waar Afrikaner

Ik vraag U allen in Transvaal onze zaak te steunen en het gebed van Kieviet zo te bezigen dat de Nationale Partij gestuurd mag worden om de Wet en de anderen uit de tronk te halen.

Onder luide toejuichingen eindigt de spreker zijn redevoering.

De heer S. du Toit van Rustenburg is vast overtuigd dat de Satan in de Hel zal protesteren tegen een regering als die van Botha en Smuts, want door hun optreden worden al de Afrikaners nu Nationalist (gelach).

De zitting verdaagt.

Woensdagmiddag.

De Voorzitter waarschuwt in verband met het be-eerde dreigement van Rooi Danie te Kaalfontein, de afgevaardigden tegen de stories die verspreid worden om de mensen vrees aan te jagen voor de Nationale Partij, zoals b.v.b. door opzegging van voorschotten door de Landbank, terugbetaling eisen van Repatriatieschulden enz. Men wordt verzocht van zulke gevallen dadelijk be-edigde verklaringen naar het Hoofdbestuur te zenden, waarna ze gepubliceerd zullen worden.

Op een vraag deelt de Voorzitter mede dat Mevr. de Wed. Jopie Fourie l.l. Zondag aan Generaal Botha gevraagd heeft waar haar man begraven is. Generaal Botha heeft toen echter gezegd dat Generaal Smuts het weet maar die zegt het ook niet, evenmin als Minister de Wet. (geroep van schande). Ja, al was er niets anders tegen de regering dan dit, dan was die reeds genoeg. (luide applaus).

De heer Dr. Gey van Pittius en Jan Meijer en Jan Joubert worden aangewezen als een kommissie om de regering te naderen om de uitlevering van het lijk van Jopie Fourie aan de familie te vragen.

De heer N. J. v. d. Walt zegt dat beweerd is dat de Konstitutie weggenomen zal worden als de Nationale Partij het wint.

De Voorzitter zegt dat zo iets meer dan belachelijk is. Het is onder de Konstitutie van het Britse Rijk nu eenmaal onmogelijk zo iets terug te trekken.

De heer Jan Meijer zegt dat Rooi Danie Opperman gezegd heeft dat de Landbank en de Repatriatie het geld zullen opeisen als de mensen Nationaal worden.

De heer van Zijl van de O.V.S. houdt hier op nog een korte aanspraak waarin hij de leden aanmoedigt om vooral toch hun best te doen en allen naar de steinbus te brengen. In de O.V.S. denkt men 16 van de 17 zetels te zullen winnen. Spreker was tegenwoordig bij het verdrinken van Generaal Beyers.

Het publiek wenst tans daaromtrent iets naders te horen, maar besloten wordt met de verrichtingen voort te gaan.

De heer A. P. Bouwer is sterk voor meer organisatie en zou de vrouwen het stemrecht willen zien toegekend.

INDUSTRIEEN.

Aan de orde wordt gesteld punt 11.

Regerings ondersteuning bij het oprichten van binnenlandse industrieën.

De heer D. v. d. Merwe (Lichtenburg) is er voor om wolfabrieken op te richten en diamant slijperijen. De heer Wolmarans wenst looierijen en jam fabrieken opgericht te zien.

De heer Schumann (Johannesburg) bepleit het strafbaar stellen van intimidatie door werkgevers.

De heer J. Pretorius zegt dat de regering de industrieën niet schijnt te willen ondersteunen.

Nadat nog enkele sprekers het woord gevoerd hebben wordt een besluit op dit punt aangenomen.

Aan de orde punt 12.

Werkelijke bescherming van industriele arbeiders.

De heren J. Burger (Krugersdorp), Erasmus van Vrededorp, en nog enkele andere sprekers voeren het woord waarna besloten wordt een Arbeidersraad aan te stellen, de schadevergoeding aan mijnteringlijders door de mijnen te doen dragen en de phthises wet herzien zal worden.

Aan de orde punt 27.

HET ARME BLANKEN VRAAGSTUK.

De heer J. H. L. Schumann van Johannesburg meent dat veel gedaan kan worden indien bij de Regering het hart maar op de goede plek zit. De bewering van Sir Percy FitzPatrick dat het stuk brood dat hier is, niet groot genoeg is om elkeen een hapje ervan te geven absoluut verkeerd is. In een rijk land als Z.A. is genoeg voor allen.

Men kan de armen in drie klassen verdelen: a. zij die buiten eigen toedoen verarmd zijn; b. Zij die een verkeerd levens bestaan gezocht hebben; c. Zij die te lui zijn om te werken. Gevangen arbeid moet aangewend worden voor in orde brengen van gronden.

Toen Genl. Hertzog nog Minister van Justitie was, was dit reeds voorgesteld.

Ds. de Klerk wenst vooral armoede te voorkomen, dit is beter dan de armoede te genezen. Hij geeft verschillende oorzaken van de tegenwoordige armoede op. Inplaats de miljoenen weg te gooien voor D.Z.W.A. had men het armen vraagstuk moeten trachten op te lossen. Zo tal van mensen zouden met een spannetje beesten er geheel boven op zijn gekomen. Plaatsen zijn er genoeg. Plaats de mensen op het land. De stroom naar de dorpen is de ondergang van het volk. Spreker wil ook Straf Kolonies en Arbeids Kolonies. De zulken die daar tonen hulp waard te zijn moeten dan later grond krijgen.

De heer Meyer heet, ais een van de 50 boeren die naar Europa zijn geweest enig bezwaar tegen het oplossen van het arme blanken vraagstuk door fabrieken. Hij heeft nergens groter armoede gezien dan in landen waar de meeste fabrieken waren. Hij zoekt de oplossing in de landbouw en besproeiings werken.

In Amerika geven de grote Roosevelt dammen bij 5 duim regenval genoeg water voor irrigatie van 120,

ooo morgen. De heer J. N. R. Joubert, wijst erop dat er veel gedaan kan worden als men aan blanke arbeiders hier de voorkeur gaf. Gewoonlijk neemt men liever de kaffer.

De afgevaardigde van Waterberg zegt dat de arme blanke kwestie een der voornaamste punten op het elektie programma van Generaal Botha is geweest en wat heeft hij voor deze zaak gedaan?

De heer Webb verwijst naar het Bijbelwoord: De armen hebt ge altoos bij U. Spreker was deze tekst te binnen gekomen toen hij Ds. De Klerk over de kwestie daar juist hoorde spreken. Op een Kongres kan zo'n zaak onmogelijk opgelost worden. Wij hebben hier de moeilijkheid dat de blanken er niet aan gewoon zijn ruwe arbeid te verrichten. Hierdoor is de bijwoner klas ontstaan.

Een der sprekers heeft gezegd als een blanke en een kaffer om werk vragen, krijgt de kaffer de voorkeur maar de schuld daarvan ligt niet altijd bij de rijke. Velen hebben het door bedrog zo gemaakt dat men bang is hen in dienst te nemen.

De regering heeft dit ook ondervonden. Er is een eerlike poging door de Botha regering gedaan om door beesten uit te delen de burgers te helpen. Bij velen ging dit goed, maar er waren ook andere gevallen.

Welke soort van hulp zullen wij nu gaan geven?

De setlement schema's waren mislukt gedeeltelijk door verkeerde behandeling van de kwestie door de regering, gedeeltelijk door schuld van de personen zelf.

Spreker kan dus onmogelijk een dadelike oplossing geven, maar wenst voor te stellen: dat met klem aan het Hoofdbestuur van de Nationale Partij wordt opgedragen om alle pogingen aan te wenden om deze zaak prakties op te lossen.

Ds. v. d. Walt van Middelburg meent dat als men de kwestie wil oplossen men meer sympathie met de armen moet hebben dan uit de toespraak van de heer Webb valt op te maken. Spreker meent een grote oplossing te moeten zoeken in een Christelik Nationale opvoeding op de scholen.

De heer Fourie is ook teleurgesteld over de wijze waarop de heer Webb over de armen heeft gesproken, en hoopt dat het Kongres niet met die geest zal samengaan.

De heer Jan du Plessis de Beer houdt een geestige aanspraak over het onderwerp die voortdurend de lachlust van de afgevaardigden opwekt.

Verscheiden afgevaardigden willen de heer Webb antwoorden, waarop deze verklaart, dat hij niet bang is om de waarheid te horen en te zeggen. Als allen uitgesproken hebben zal hij van repliek dienen.

Het Kongres verdaagt hierop tot de volgende morgen.

DONDERDAG-MORGEN.

Nogeens de Nationale bladen.

De heer Dr. Gey van Pittius zegt dat er Dinsdag een misverstand is geweest omtrent de nieuwe Nationale koerant. Het beginsel in „Ons Vaderland” is „Nationaal.” De Partij heeft een orgaan beslist nodig. Het doel van de oprichting van het blad was juist een partijorgaan te hebben. De koerant moet ondersteund worden want als de onderneming mislukt is het een nekbreek voor de partij. Het blad zal voorlopig 2 maal per week verschijnen, doch later een dagblad worden. De politiek van het blad is neergelegt in het prospectus en deze artikelen kunnen nooit veranderd worden. (Hij leest de vijf artikelen voor.)

Wij zijn de andere bladen dankbaar voor wat ze gedaan hebben maar wij willen een koerant hebben die het eigendom van het volk is. Er zijn 40 stichters aandelen uitgegeven om te voorkomen dat de koerant veranderen kan. Men moet voor 6 September 7500

aandelen geplaatst hebben. Spreker stelt dus voor het blad „Ons Vaderland” het officieel orgaan van de Partij te maken en doet een beroep op de steun van allen, dan zal de koerant op 7 of 8 September verschijnen.

De heer Venter brengt een boodschap op van Generaal de Wet over meldende dat weer 56 gevangenen uit Bloemfontein zijn gestuurd en verzoekende geld voor hen bijeen te brengen. Spreker denkt dat er een £200 nodig zal zijn.

De Voorzitter deelt mede dat er te Pretoria een S.A. Ondersteunings Fonds is en men alles doet om te helpen.

De heer Moll acht de zaak van de koerant een zeer gewichtige, daar de pen sterker is dan het zwaard. Wij hebben tans reeds De Spectator en het Volksblad. Het idee is echter dat iedereen een aandeel in de nieuwe krant moet nemen. De Volkstem is tans „net Botha.” Wij moeten een blad voor, door en uit het volk hebben. De partij moet een orgaan hebben. Laat elkeen 50 aandelen nemen, maar in elk geval toch een.

De heer Rood zegt dat men Dinsdag al de 4 Hollandse bladen als organen van de Partij heeft aangenomen. Dit is onmogelijk. Men moet een orgaan hebben. „De Burger” is te ver voor de Transvaal. „De Spectator” is het eigendom van een persoon. Een man kan draaien. Dit is echter niet waarschijnlijk en spreker hoopt het ook niet. Met Ons Vaderland is dit een andere zaak. Als dit blad het eigendom wordt van de leden van de Nationale Partij dan kan men er mede doen wat men wil. De Volkstem is alleen de Botha's stem. Spreker stelt voor:

Dit Kongres besluit „Ons Vaderland aan te nemen als officieel orgaan van de Nationale Partij.”

De Voorzitter de heer Tielman Roos verklaart dat hij met bewondering gedurende de laatste jaren het werk van De Spectator heeft gadeslagen. Hij durft beweren dat het in zijn oog 't beste is geweest. Neemt slechts wat er drie weken geleden geschreven werd re de zegetocht van Generaal Botha. Het is onmogelijk om zo'n koerant te laten vallen en beveelt het blad dan ook ten sterkste aan.

Het voorstel van de heer Rood wordt hierop aangenomen.

Ds. du Plessis gaat nu verder op het punt de arme blanken kwestie, en stelt voor dat het Kongres zijn diepe afkeuring uitspreke over de jongste brandstichting. Dit is rechtvaardig tegenover de vele neutrale onderdanen die er door benadeeld zijn.

Het voorstel wordt met algemene stemmen aangenomen.

Vele sprekers voeren nog het woord. De heer C. Grobler wijst er op dat men gister de heer Webb verkeerd verstaan heeft en dus liever van deze kwestie moet afstappen.

De heer Coetzee is ook voor grote besproeiingswerken.

De heer van Gass stelt zich voor de kwestie op te lossen door doeltreffend onderwijs, land nederzettingen, irrigatieschema's en gedwongen arbeid voor onwilligen.

De heer Orban is van mening dat, aangezien de Nationale Partij grotendeels uit de armere klasse is voort gekomen, de Partij ook de meeste aandacht daaraan moet wijden. Lang niet altijd is die armoede de schuld van de mensen zelf. In Wet No. 12 over de landnederzettingen mist men het Hoofdstuk voor de arme blanken, dat Piet Grobler eraan toegevoegd had willen hebben. Toen Minister Smuts nog in z'n kiesafdeling dorst te komen heeft hij verklaart dat dit hoofdstuk er wegens grote drukte uitgelaten was, maar dat het er bij de volgende zitting ingelast zou worden. Dit is echter nooit gebeurd. De wet is goed mits ze goed wordt uitgevoerd en dit ontbrekend hoofdstuk er

bij gevoegd wordt. Het is de plicht van het Kongres hier op aan te dringen bij de eerst volgende Parlementsitting.

Prof. Duvenhage meent dat het vraagstuk niet een kwestie van de arme blanken is maar van het gehele volk. Dagelijks verliest ons volk meer grond en dit is feitelijk alles wat ze bezitten. Hij zal als lid van het Hoofdbestuur er voor waken dat de zaak dadelik wordt aangepakt. De heer Webb geeft hierop zijn repliek. Wat hij gezegd heeft is de waarheid. Het doet hem leed dat hij enkelen zeer gemaakt heeft. Hij haalt de gelijkenis van de talenten aan om aan te tonen wat hij bedoeld heeft.

Spreker wenst geen honigkwast te gebruiken; hij wenst ook geen schema's en beloften te doen. Men is hier bijeen om elkander richtsnoeren aan de hand te doen. Wat wij hier bespreken zal de wereld door gaan. De Z.A.P. heeft altoos schone beloften gemaakt. Neem b.v. de Ko-operatie schema! Nederzettingen op droge gronden is een mislukking geweest. Verschillende andere zaken staan in nauw verband met het vraagstuk zoals het naturellen vraagstuk, Industrieën, Onderwijs, drank verkoop. Wij moeten niet aan idealen vasthouden maar aan praktische oplossingen.

Voor het tegenwoordige is het-meest voor de hand liggende: a. Nederzettingen onder besproeiings werken; b. Het uitgeven van vee onder behoorlijk toezicht.

Hij wil gaarne het voorstel van de heer van Gass in zijn voorstel opnemen.

Na de nog enige bespreking wordt uit de verschillende voorstellen een voorstel opgetrokken en met algemene stemmen aangenomen.

De heer Webb geeft verslag van wat de kommissie besloten heeft over de wijziging van de konstitutie, programma van beginsels en statuten.

Een zeer lange discussie ontspint zich over deze verschillende punten. Daar de aangebrachte wijzigingen gepubliceerd zullen worden, geven wij hiervan geen uitvoerig verslag.

De Voorzitter is tegen de vernietiging van 't Komitee van Toezicht voor de Witwatersrand. Hij is van mening dat de Krijswet alleen in stand gehouden wordt om de organisatie der Nationale Partij in de buitendistrikten te hinderen (hoor, hoor). Van geen regering zou men dit verwachten, behalve de tegenwoordige. Ook is er een gerucht dat de verkiezingen veel spoediger zal plaatsvinden dan men vermoedt. Gevolgelyk trekt de vertegenwoordiger van de tak die 't voorstel voor afschaffing van 't. Komitee van Toezicht ingeleverd heeft, dit voorstel terug.

De Voorzitter benoemt 'n kommissie voor 't samenstellen van 'n program van aktie, dat zo spoedig mogelijk verslag moet doen.

't Kongres schorst om kwart voor één.

Donderdagmiddag.

Op voorstel van de heer H. W. Huisen besluit het Kongres de nood onder de Afrikaner bevolking op de publieke delverijen onder de aandacht van de regering te brengen.

Aan de orde het

NATURELLEN VRAAGSTUK.

De heer J. de Beer spreekt over het feit dat de bastaards geen hut belasting betalen. De kleurling wordt bovendien te veel voorgetrokken.

De heer Rood is voor de segregatie politiek in de zin als door Generaal Hertzog voorgesteld.

De heer Scott (Zoutpansberg) klaagt over de Kommissarissen die meer als Kafferagenten optreden.

Hij is tegen het veelvuldig gebruik van Kafferwerkvolk op de plaaten.

De heer Toerien van Losberg meent dat al wat het

Kongres moet doen is het wetsontwerp van Generaal Hertzog doorvoeren.

De heer de Lange stelt voor dat het employeren van Kaffers op goevernements kantoren anders dan voor naturellen zaken belet moet worden.

Nadat nog enige sprekers over het onderwerp hebben gesproken wordt besloten dat de segregatie zo mogelijk moet worden uitgevoerd. Aan de orde beschrijvingspunt 14.

HET REIZEN VAN NATURELLEN IN AFZONDERLIKE SPOORWAGENS.

Dit punt wordt eenparig aangenomen.

Besloten wordt het punt: het al of niet instandhouden van de Provinciale Raden onaangeroerd te laten.

Op voorstel van Ds. v. d. Walt wordt goedgekeurd het weder in dienst stellen van alle, tengevolge van de rebellie enz. ontslagen ambtenaren en onderwijzers.

Het verplichtend maken van Volksraadsleden om vóór zitting te nemen hun bedanking in handen te stellen van de vertegenwoordigers van de Partij wordt verworpen. De Voorzitter meent dat de Nationalisten eerlijk genoeg zullen zijn om te bedanken wanneer zij het vertrouwen van hun kiezers verloren hebben.

Punt 18. Het Hollands als medium op Staatscholen te maken wordt aangenomen.

Punten 19, 20, 21, 23, 24 en 25 worden zonder discussies aangenomen. Punt 22 wordt tot het volgend Kongres uitgesteld.

De Voorzitter stelt aan de orde punt 29.

Het al of niet toelaten van vrouwen als leden van de Partij.

Dit punt verwekt heel wat verschil van opinie en de heer Pretorius meent zelfs dat vrouwen-stemrecht in strijd met Godswoord is. De Voorzitter voorziet te veel discussies en stelt dus voor van het punt af te stappen. Hij wijst echter op de grote dingen die de Afrikaanse vrouw gedaan heeft en deelt mede dat het verzoek om als dames-lid van de Partij te worden aangenomen ingekomen is van een aantal zeer invloedrijke en algemeen ge-eerde dames van Pretoria.

De heer Webb leest hierop het

HET PROGRAM VAN AKTIE

van de Nationale Partij voor de aanstaande verkiezing, dat als volgt luidt:—

PROGRAM VAN AKTIE.

De Nationale Partij van Transvaal, in Kongres vergaderd te Pretoria op 17, 18 en 19 Augustus 1915, besluit de volgende punten in haar Program van Aktie op te nemen en verbindt zich aan die punten zo mogelijk effect te geven door praktische wetgeving.

1. Amnestie voor Politieke overtreders in verband met het jongste gewapend protest en kansellatie van diskwalifikaties, alsmede onmiddellike invrijheidstelling van genoemde overtreders, omdat de opstand veroorzaakt werd door de misleidende politiek van de Regering, en omdat er geen sprake kan zijn van rust en vrede zolang deze ongelukkige gebeurtenis in herinnering gehouden wordt door gevangenschap en diskwalifikaties van burgers.

2. Landsverdediging.

Afschaffing van het tans bestaande militaire stelsel, en invoering van een algemene weerplicht in de zin van een Burgermacht in plaats van de Verdedigingsmacht.

3. Strengere handhaving van artikel 137 van de Unie-Konstitutie, opdat de twee talen des lands absoluut gelijke rechten erlangen.

4. Bevordering van onze Landbouw en Veeteelt over de gehele Unie.

5. Binnenlandse Industrieën en Nijverheden.

Rechtvaardige behandeling van bestaande en het aanmoedigen van nieuwe industrieën, die onmisbaar zijn voor de ontwikkeling des lands en algemene welvaart der bevolking.

6. Bescherming van Industrieële arbeiders.

(a) Uitvoering van Staats, Provinciale en Municipaliteitswerken in eigen beheer; vaststelling van een minimum loon en maximum arbeidstijd voor alle werklieden in dienst van openbare lichamen en bij openbare werken; alsmede bij alle ondernemingen waarvan concessie van overheidswege gegeven wordt; afschaffing van stukwerk; verschaffen van produktieve arbeid aan werklozen.

(b) Het totstandbrengen van een betere verhouding tussen werkgever en werknemer door het invoeren van een Arbeidsraad, door beter kompensatie aan mijntering-lijdens, ten laste van de mijneigenaren, en door invoering van een uniforme Werkmans Kompensatie Wet over de gehele Unie op de basis van die van Transvaal.

7. Belasting van mineralen.

Het verkrijgen van uniforme belasting op diamantmijnen, en hogere belasting op alle uit te voeren ruwe diamanten en ruw goud.

8. Afschaffing van alle belastingen op de noodzakelijke levens middelen.

9. Arme Blanken.

Een oplossing van dit vraagstuk te bereiken onder anderen door:

(a) Besproeiings-schemas en nederzettingen.

(b) Technies Vakonderwijs aan Kinderen.

(c) Hulp om armen zoveel mogelijk terug te krijgen op het Platteland.

10. Elekties.

(a) Uniforme wet op elekties voor de gehele Unie.

(b) Vaststelling van de datum voor het houden van verkiezingen door het Parlement.

(c) Voortdurende registratie van kiezers door middel van zesmaandelijke aanvullingslijsten.

11. Krijgswet.

Het proklameren van de Krijgsraad niet mogelijk te maken behalve wanneer goedgekeurd door het Parlement.

12. Drankwet.

(a) Het afschaffen van het z.g.n. trap-systeem

(b) Het toelaten onder behoorlijke kondities en onder Staats-lisentie aan boeren om hun naturellen werklui een redelijke hoeveelheid drank te geven.

13. Onderwijs.

(b) De keuze van gekwalificeerde onderwijzers door de ouders moet ge-eerbiedigd worden.

(a) Staatssubsidie aan private scholen volgens het pond voor pond stelsel.

(c) Wettelijke regeling van het voorbereidend onderwijs, verplicht lager onderwijs tot het 14e jaar. Gratis voortgezet onderwijs tot het 18de jaar.

(d) Algemene invoering van Ambachtonderwijs.

(e) Kosteloze openstelling van alle inrichtingen van openbaar onderwijs met gratis verstrekken der leermiddelen en, zo nodig, van verpleging der leerlingen.

14. Staatsfinancien.

Te zorgen dat de inkomsten en uitgaven van de Schatkist balanceren.

15. De Naturellen Kwestie.

Segregatie van kleurlingen.

16. Algemeen.

Konsept-wetten drie maanden voor indiening te worden gepubliceerd voor de informatie van het publiek.

Na punt-puntsgewijze behandeling wordt dit programma goedgekeurd.

De heer J. Francken van Maraisburg deelt mede dat, met het oog op zijn kandidatuur, de heer Poutsma zijn politieke positie zal uitleggen.

DE REDEVOERING VAN DE HEER POUTSMA.

De heer Poutsma spreekt ongeveer als volgt:

Mij is gevraagd om uit te leggen waarom ik van de Arbeiderspartij naar de Nationale Partij ben overgekomen.

In 1914 was ik Sekretaris van de Spoorweg en Haven Arbeiders Vereniging. Ook onder hen veroorzaakte de regering een opstand. Zij grepen echter niet naar de wapens maar staakten het werk. Onder die arbeiders zijn duizende Afrikaners die voortdurend achteruitgesteld worden. Voor tot de staking besloten was heb ik alles gedaan wat ik maar kon om de regering te overtuigen waar de fout lag. Tengevolge van de staking in 1913 was er een Grieven Kommissie aangesteld. Eerst vernamen wij dat er 1000, later dat er 500 mensen ontslagen zouden worden. Wij hebben getracht langs konstitutionele weg te protesteren daar de Grieven Kommissie nog zat. Men ging naar verschillende Ministers, maar kreeg eindelijk antwoord: Je moet je mond houden en doen wat wij willen. Tengevolge van de staking ben ik in de gunst van Slim Jannie gekomen, die mij zelfs een vrij-biljet naar Engeland gaf. Toen ik Duitsland en Frankrijk bezocht kon ik zien welk een voorbereidselen gemaakt werden voor de oorlog. Teruggekeerd in Engeland begreep ik hoe nodig het was dat land te helpen, want ik geloof dat indien Duitsland alle macht alleen kreeg, het een ramp zou zijn voor de democratie. In Europa hoorde ik dat allen hier bij Botha stonden met zijn D.Z.W.A. ekspeditie maar toen ik in Durban aankwam bevond ik dat dit ver van de waarheid was. Het was voor mij toen duidelijk dat de burgeroorlog een reden had. Zouden de Afrikaners gaan vechten tegen de Duitsers die hen nimmer kwaad hadden gedaan? (applaus). Ik bevond ook dat de Arbeids partij hier geen rekening had gehouden met de gevoelens van het andere ras en dat hun leiders, op een kleine uitzondering na, achter de regering aangingen wat betrof de oorlog. Ik had dus te kiezen tussen het Afrikaner Volk of „Imperialisme”. Ik ben een Brits onderdaan en wilde dus niet ontrouw zijn aan de vlag, die ik vrijwillig had aangenomen, maar ik gevoelde dat ik in de eerste plaats de zijde van het Volk moest nemen omdat hun zaak recht was. (hoor, hoor). Een Arbeiders partij kan niet bestaan, als zij geen rekening houdt met het volk. Daarom heb ik mij los gemaakt en mij bij de Nationale Partij aangesloten. Ben ik een overloper, dan zijn wij het allen, wij zijn overgelopen van de verkeerde politiek van de Regering naar de rechtvaardige politiek van de Nationale Partij. Ik ben sedert November bij de Nationale Partij en kan jullie gelukwensen met haar vooruitgang en het prachtig program van aktie (luide toejuichingen). Als de Johannesburgse Kongresleden naar de Rand terug gaan, kunnen zij de arbeiders zeggen, dat zij niet beter kunnen doen dan bij onze Partij aan te sluiten. Ik zal dit ook doen. De Arbeiders partij doet tans door de politiek die zij volgt, dingen waar zij vroeger nooit haar stem voor zou hebben gegeven. Het zal de Regering en de Unionisten ditmaal niet gelukken: wij hebben reeds de meerderheid! (hoor, hoor). Indien de regering ooit een schrik heeft gekregen dan is het door dit Kongres geweest. De democratie wil zich aan het oplossen van de grote volksproblemen wijden. Democratie is niets anders dan de stem van het Volk en dat is de stem van God. Zij staat voor het volksbestaan: Wij moeten ons vrij maken en aan de anderen zeggen: Komt en helpt ons tegen de tyrannen, om hen uit hun zetels te lichten. Indien er andere partijen waren, zou de Regering reeds alle achting en vertrouwen verloren hebben. Er zijn

echter geen andere partijen, die de wonden kunnen helen en ons vrede, rust en eensgezindheid wedergeven, dan alleen de Nationale Partij. Ik ben overtuigd dat het doel van de Nationale Partij niet is om verdeeldheid of scheuring onder het Volk te brengen, zoals dit wordt voorgesteld door onze vijanden de Pers, de Regering en de Unionisten. Ons doel is om te zorgen dat ons Volk niet opgeslokt wordt door een andere natie die niet hoger staat dan wij zelf, maar om een regering te hebben waaronder elk ras zijn eigen tradities en neigingen volgen en zich langs eigen lijnen ontwikkelen kan. Ik hoop dat elkeen naar huis zal gaan in de vaste overtuiging dat wij eindelijk de rechte koers hebben gevonden en dat onze politiek het land zal ontwikkelen. Andere partijen zullen nooit een vasthouden (krijgen op het Volk. Afrika moet voor alles gaan. Laat men met deze beginsels van hier gaan en anderen vertellen wat hier besproken is als zijnde ons doel; niet zoals het door de pers verteld word. Het Volk moet nu bij elkaar staan. Wij moeten onze medemensens overtuigen, niet afstoten. Pas op voor opraten of be-invloeden door geweld. Indien wij standvastig blijven—in het bewustzijn dat het verleden een vloek was, maar de toekomst een zegen zal kunnen zijn, dan zie ik met zulk een regering in vertrouwen de toekomst van Zuid-Afrika tegemoet!

Onder daverende toejuichingen neemt de heer Poutsma zijn plaats weer in.

De heer Gavie Wolmarans wijst er op hoe de heer Poutsma de afgevaardigden een zeker niet geheel overbodige les heeft gegeven. Spreker wil tans nog in een paar woorden zeggen waarom hij meent geen lid van de Z. A. P. langer te kunnen blijven.

Tot 1910 heeft hij met die Partij kunnen samengaan maar toen heeft men de ene hand aan Jameson en de andere aan George Farrar gereikt. Het gevolg van die amalgamatie was dat een ineensmelting totaal onmogelijk bleek. Toen Generaal Hertzog uit het Kabinet werd gezet, gingen de ogen verder open.

Men heeft ons toen Jan Rap en z'n maat genoemd en paddestoel politici.

Bij de werkstaking heeft de regering niets trachten te schikken, bij de rebellie evenmin. De rebellie is alleen ontstaan door de tocht naar D.Z.W.A.

Spreker was ook in D.Z.W.A. maar Goddank heeft hij niet nodig gehad mensen te schieten die hem nooit enig kwaad gedaan hebben.

Men heeft hem regerings politiemans genoemd omdat hij Kommandant de Villiers de hoofdofficier van Maritz als gevangene heeft meegevoerd. Maar de heer de Villiers had hem hier persoonlijk voor bedankt. Spreker hoopt dat men toch vergevings gezind zal zijn tegen over andersdenkenden. Scheldwoorden doen slechts afbreuk aan de partij. Laat Generaal Botha dat maar doen als hij dit wil.

Vervolgens worden verscheidenen zaken over organisatie besproken.

Hierop spreekt de Voorzitter het afscheidswoord.

Spreker dankt allen voor de geduldige wijze waarop zij aan de verrichtingen hebben deel genomen en voelt zich zeer vereerd met dit grote Kongres. Met verachting werpt spreker de beledigingen van bladen als de „Pretoria News” van zich, geen koerant doet de Partij meer goed dan de „Pretoria News” want de schrijvers van die artikelen zijn Botha-Smuts mensen. Spreker is overtuigd dat Zuid Afrika voor altoos klaar is met de zogenaamde konsiliatie politiek; die politiek is niets den verkrachting van de rechten van het Volk.

Men heeft te kampen tegen 3 partijen en spreker hoopt dus men de grote noodzakelijkheid van organisatie zal gevoelen. Hij waarschuwt tegen afvalligheid door omkoperij. Hij die nu afvalt steekt een dolk in het hart van zijn eigen Volk.

Wij hebben geen leer dat de rijken rijker moet worden en de arme maar armer. Wij gaan beginnen met de arme blanken kwestie en zullen niet langer dulden dat het geld van de schatten die in uw land zijn, het land uit zullen gaan. Waar was nu de Hertzog faktie? Het was geen faktie maar een Kongres van het grootste deel van het Volk. Onze overwinning is zeker en gewis. De mensen zijn door de regerings partij bedreigd op alle mogelijke manieren, maar dat zal juist hun vloek worden. Wij willen geen mensen die ons blindelings volgen, maar onze medebroeders overtuigen dat zij bij de kapitalisten staan. De Nationale Partij zal weldra het gehele Volk zijn. Wij worden gevoed uit de Hogescholen. De ontwikkelde Afrikaner is op onze zijde en die gedachte geeft ons moed voor de

toekomst. 90 pCt. van onze predikanten zijn Nationaal. Spreker ziet zelfs in de toekomst dat de Engelsman zelfs zal leren inzien, dat er voor hem ook een plaats bij ons open is.

De overwinning is zeker, maar het schoonste is, dat wij kunnen verklaren: Wij hebben de goede strijd gestreden en het geloof behouden. (applaus).

Een motie van dank aan de Voorzitter wordt staande aangenomen.

Op voorstel van Ds. du Plessis wordt voorts een motie van dank betuiging aangenomen aan de dames.

Met het zingen van Psalm 100 vers 4 en een gebed uitgesproken door Ds. de Klerk, wordt het Kongres gesloten.

DIE HERTZOGTOESPRAKE

DEEL 3
April 1913–April 1918

Saamgestel deur 'n redaksiekomitee bestaande uit
Prof. F.J. du T. SPIES, Prof. D.W. KRÜGER en
Prof. J.J. OBERHOLSTER

ρ

Perskor-uitgewery

Platform van de partij

Woensdag avond kwam men weer bijeen te 8 ure.

Er worden telegrammen gelezen van de meest uiteenliggende plekken in de Unie, waarin het kongres sukses toegewenst wordt.

Hierna neemt Senator Marais de voorzitterstoel in op verzoek van Genl. Hertzog.

Genl. Hertzog neemt 't woord over 't program van aktie. Hij zegt dat men zoiets anders stilletjes in de zak houdt om 't schroomvallig nu en dan voor de dag te halen. Deze partij heeft 't beter gedacht 't volk in z'n vertrouwen te nemen, omdat daarin vervat zijn al de kwesties en punten waarbij men later zal staan en welke men in praktijk brengt. Dit is een gezonde manier van doen, want 't volk heeft recht 't te weten en ook tegenstanders moeten 't kunnen weten.

In de eerste plaats zal, als bij de elektie nog geen vrijstelling is geschiedt aan de gevangenen, voorop gesteld worden algemene amnestie. 't Volk moet voorts de verzekering hebben dat

zijn fundamentele rechten

niet meer verkracht zullen worden. Desnoods moet in de grondwet neergelegd worden, dat geen persoon zonder veroordeling in de tronk mag gezet worden, en niet dat zoals hier geschied is, de rechten van de onderdaan vertrappt worden. Gebeurt dit wel, dan zullen de regeerders terecht moeten worden gesteld hetzij voor 't hof of voor 't parlement. Dit is 'n zeer punt bij het volk. Het verbannen van de negen mensen is 'n voorbeeld. Het doodschieten van Jopie Fourie is van a tot z onwettig. Hij is voor 'n veld krijgsgerechthof gebracht, dat helemaal onregelmatig was en hij is doodgeschoten, voordat zijn rechtsgeleerde adviseurs zich konden laten gelden. Het derde punt, de eigenlike wortel van 't kwaad, is dat de regering elke haverklap krijgswet kan proklameren. Dat recht mag zij niet hebben, behalve in bij de wet vastgestelde gevallen. Bij 'n staking worden 60 000 onder de wapens geroepen en krijgswet verklaard. Met 't gewapende opstand net zo. Die is onderdrukt maar de krijgswet blijft. Als er net geen voldoende politie is — krijgswet. Dit is onwettig en 't volk wordt vrees aangejaagd. De wet moet ook bepalen op welke manier de krijgswet uitgeoefend mag worden. In Holland en Frankrijk b.v. wordt bepaald, dat binnen acht of twintig dagen de volksraad opgeroepen moet worden, omdat dit de enigste macht is boven de regering.

De Verdedigingswet

moet herzien en zodanig gewijzigd worden, dat de regering ons niet in 'n aanvallende oorlog mag wikkelen en onze zoons tegen hun zin ervoor gebruiken. Bij de speciale zitting vertelde de regering dat men Zuid-West niet wilde veroveren, doch ging vechten omdat de Duitsers bij Nakop over de lijn trokken. Er werd 'n spoor gevraagd naar Upington, doch de ambtenaren wisten niet hoe belangrijk Nakop was en zetten dit, zoals 't behoort, aan Duitse kant. (*Gelach.*) Dit was 'n lelik ding en last werd gegeven Nakop dadelik aan de Unie-kant te zetten. (*Gelach.*) Doch er waren 121 kaarten klaar. Spr. heeft bij de Regering opgemerkt, dat de leugen van de regering achterhaald. In 't Blauwboek waren drie Nakops, een aan weerskanten van de grens en een op de lijn. Hier in 't hof komt genl. Smuts vertellen dat in Augustus de regering reeds besloten had op verzoek van de Britse regering Zuid West aan te vallen, lang voor de Nakop geschiedenis. Hij zei ook, dat men gedeeltelik voor offensieve doeleinden de Verdedigingsmacht opriep. De regering had geen recht daartoe. Dat 400 of 500 onwilligen, die de regering liet veroordelen, naar Upington gezonden werden, stelt 'n groter misdad daar dan de rebellie. Die jonge mannen hadden geen gelegenheid in hoger beroep te gaan en de regering had eenvoudig van haar macht misbruik gemaakt.

Verantwoordelijkheid

Men moet er verder op staan, dat minister werkelike en geen nominale verantwoordelijkheid zullen dragen. Daar zijn de krijgswet regulaties waarin bepaald werd, dat 't belachelik maken of in diskrediet brengen van de regering oproer zou daarstellen. De toestand was wel zo, dat men niet over de regering kon spreken zonder tegen die regulatie te zondigen. Omdat de Koning geen

kwaad kan doen, zijn de ministers verantwoordelijk, daar anders niemand verantwoordelijk zou zijn. Hun optreden was 'n schending van een van onze fundamentele rechten. De regering heeft andere personen met verantwoordelijkheid bekleed, zoals de spoorwegraad die telkens voorgeschoven wordt, als men de minister aanvalt. Daar is ook de Siviele Dienst kommissie, die al de verantwoordelijkheid voor aanstellingen voor de minister op zich nemen; ofschoon de minister dikwels zelf aanstellingen maakt als hij daartoe lust gevoelt. Dit is 'n ontduiking van een van de grootste plichten van de minister. Die spoorwegraad en die kommissie moeten afgeschaft worden. Zij kosten van £15,000 tot £20,000.

Finantien.

'n Verder punt is, dat er strenger financieel beheer en groter bezuiniging moet zijn. Gelukkig is de Minister van Verdediging niet meer de poeba, die 't geld beheerde en eens vijf portefeuilles had. Als men ziet hoe weinig ministers van hun departement weten, is 't beter minder bekwame mannen te hebben, doch mensen, die van hun werk alles afweten. Wij worden door de hoofdklerken geregeerd. De heer Graaff is benoemd voor financiën, maar hij en minister Smuts zijn een. De minister van financiën moet 'n onafhankelijke man zijn van wilskracht, die bij gelegenheid zijn voet kan neerzetten. Daarom is mnr. Hull indertijd afgetreden.

Binnen 5 jaar van de Unie is de schuld van £124,000,000 gestegen tot £150,000,000 en wel niet voor produktieve ondernemingen, doch 15 miljoen is gegaan voor Zuid West. We zullen nog zien wat we ervoor krijgen. Er is 'n hoge belasting gelegd op suiker, koffie en dergelijke dingen. Iemand, die vroeger £1 belasting betaalde, zal nu £35 betalen, en er is nog meer op komst. tengevolge van de overhaaste wijze van geld uitgeven.

Prov. Raden

Daar zijn de Prov. Raden, die de regering wil afschaffen. 't Komt spr. voor of toen de regering Dr. Ramsbottom uitstootte, 't doel was de Prov. Raad in zo 'n positie te brengen, dat zij des te meer reden zou hebben hem af te schaffen. Dit kan niet, want Natal is b.v. in de Unie gekomen op voorwaarde, dat er 'n Prov. Raad zou zijn en om die af te schaffen, zou trouwbreuk zijn. De regering heeft reeds zoveel te doen, dat er weinig van terecht komt om 't werk van de Prov. Raden ook over te nemen, 't zou enkel tot belachelijk maken van de regering strekken. Waar onder een ambtenaar wordt ontslagen, wordt boven anderhalf aangesteld. Is 't nodig bij al de bestaande grieven nog een te voegen ter wille van de besparing van 'n klein beetje geld.

Rhodesia

Spr. komt tans tot de inlijving van nieuw grondgebied. Hij heeft 't oog op Rhodesia en Duits Zuid West — spr. wil het vel van de beer niet verkopen, zolang deze nog loopt. Hij zou Zuid West uitlaten, maar hij en andere volksraadsleden zijn uitgenodigd tegen einde Julie 't nieuwe gebied te bezichtigen, zodat men tot andere gedachten over anneksatie schijnt gekomen te zijn. Hij heeft meer 't oog op Rhodesia, dat volgens genl. Botha ingelijfd moet worden. Daartoe moet vrijwillige toestemming zijn van de kant van de inwoners en met de toestemming van de Unie bij wijze van 'n elektie. Zo niet, zullen wij ons moeten harden voor de gevolgen. Als zij later los willen zijn, wat zal men doen. Wil men niet en zij nemen de wapens op, welk recht zullen wij dan hebben hen gewapenderhand te dwingen tot blijven. De toestemming van de Chartered Mij. kan men voor geld gauw genoeg krijgen, maar die van 't volk (*sic*). 't Zal 'n voortdurend klagen zijn en vragen om spoorwegen en geld. 't Volk moet geraadpleegd worden, want 't zal feitelijk zijn 't stichten van 'n nieuwe unie.

Wil men geen stakingen hebben, dan moeten de arbeiders tegemoet gekomen worden door 'n staatsdepartement aan hun eisen gehoor te geven, en hen te beschermen tegenover hun overheden, en wel door de aanstelling van 'n zelfstandige raad, waarbij zij kunnen klagen en niet bij 't mannetje net boven, want deze is dikwels de man tegen wie de klacht gaat.

Mineralen

De mineralen is nog 'n kwestie. In 't verleden werd zorg gedragen dat enkelen zich daaruit verrijkten ten koste van de Staat en zo hebben wij vele miljoenairs, maar geen rijke Staat. De Staat moet er meer voordeel uit hebben

in de toekomst. Doch de grote vraag is, wat is er uit al de weggegraven schatten overgebleven als rijkdom van de Staat. Als die bronnen uitgeput raken, moet er belasting op 't volk gelegd worden. Er moet voor gevocht worden, dat de inkomsten van de kant besteed zullen worden aan reproductiewerken. 't Laatste punt is dit: de meeste grieven zouden vermeden zijn, indien men een nationale politiek had gevolgd. Daarom moet voortaan op de nationale in 't program neergelegde beginselen gehandeld worden.

Dit zijn de punten voor de a.s. elektie. Daarom moeten die zaken goed besproken worden. Is men 't eens, dan kan men te velde trekken.

Heeft men nog punten, dan kan men die te berde brengen en zal opnemning in 't program overwogen worden.

Hierna wordt 't program puntsgewijze behandeld.

Een vakante plaats

Bij de plank, handelende over de Krijgswet, zeide de heer J.H. Brand Wessels, dat hij onder de Krijgswet in de tronk was gezet. Hij kon de zitting van het Parlement niet bijwonen en zodoende was zijn plaats ledig. Hij wilde wel weten, wat zijn positie was?

Generaal Hertzog antwoordde, dat in het land geen mensen meer van mening verschilden dan rechtsgeleerden. Zij verdienden hun kost door de verschillen. Zijn plaats was nog niet vakant verklaard, maar de rechtsgeleerden hadden beweerd, dat zijn zetel vakant verklaard moest worden. „Ik raad u aan bij het bijeenkomen van de Volksraad in uw plaats te zijn. Alleen de Volksraad kan beslissen of gij uw plaats al of niet verloren hebt.”

Een afgevaardigde vroeg in verband met de Provinciale Raden wie het hoofd was, de Direkteur van Onderwijs of het Uitvoerend Komitee?

De voorzitter dacht, dat generaal Hattingh of de heer Havenga die vraag zouden kunnen beantwoorden.

Een schitterende overwinning

De heer E. W. Fichardt vroeg om een vollediger uitleg over de inlijving van Duits West. Ze hadden een schitterende overwinning behaald. Ze hadden een van de wonderbaarlijkste feiten van de oorlog volbracht. Zestig duizend man hadden drie duizend man verslagen. Hij had gezien, dat de wapens teruggegeven waren aan de gevaarlijke 3000 Duitsers, die Zuid Afrika zouden hebben willen veroveren. Hij wenste te weten wat ze zouden doen met de huid van de beer, als de beer in Europa, die nog rondliep, gedood was.

Generaal Hertzog zeide, dat de heer Fichardt zich vergiste, als hij dacht dat spr. hem zou voorspellen, wat het uiteinde van de beer zou zijn. Men moest er aan denken, dat het Imperiale Goevernement gezegd had, dat ze het lot van het land beslissen zouden na de oorlog in Europa. Wat de inlijving betreft kon hij op het ogenblik nog niet zeggen wat gedaan zou worden. Hij had geen gevoelens betreffende het onderwerp en in elk geval zou het minst gevaarlijke zijn te zwijgen.

De kosten

De heer Venter had gezegd, dat de ekspeditie vijftien miljoen gekost had. Hij had gedacht, dat het land van hen zou zijn, maar klaarblijkelijk behoorde het aan het Britse Rijk. Wie zou dat betalen?

De Voorzitter antwoordde, dat het geld aan de schuld van het land was toegevoegd en zo hadden zij te betalen. Hij herinnerde er de afgevaardigden aan, dat zij voor de oorlog het land hadden kunnen kopen voor zes pence per morgen. (*Gelach.*)

De heer Rheeder, terugkomend op de kwestie van Rhodesia, zeide, dat ze eerst hun eigen huis in orde hadden te maken voor naar nieuw grondgebied om te zien. Er waren duizenden mensen in het land, voor wie zij te zorgen hadden. Ze moesten grote streken van hun land onder besproeiing brengen en hun volk vestigen, voordat ze naar Rhodesia keken. Ze verlangden nog geen immigratie. Ze hadden voor hun eigen mensen te zorgen. Rhodesia kon zoveel immigranten aanmoedigen als het wenste.

De heer van der Merwe (Frankfort) drong er op aan, dat de leiding van God in de Wet van de Unie zou worden gezien. Dat behoorde een van de punten van hun programma te zijn.

De heer Euvrard meende, dat de belangrijkste reden, waarom het gevaarlijk zou zijn voort te gaan met anneksatie was, dat de naturellen kwestie in de Unie nog niet geregeld was. Het was absoluut nodig in de belangen van Zuid Afrika

hun naturellen politiek op gezonde grondslag te plaatsen voordat ze Rhodesia zouden inlijven.

De leiding der voorzienigheid

Generaal Hertzog, antwoordende op de vraag om de leiding van de Voorzienigheid op te nemen in de Unie-wet, zeide dat de reden, waarom hij niet op de erkenning had aangedrongen was, dat het gedaan, behoorde te worden. Maar tegen het einde van de zitting van de konventie te Bloemfontein had iemand de zaak genoemd en er was gezegd, dat het in Australië gedaan was. Sommigen meenden, dat het goed zou zijn het voorbeeld te volgen, vooral met het oog op de verkiezingen. Toen sprak hij er zeer sterk tegen, omdat hij er tegen was de Voorzienigheid als verkiezingsagent te gebruiken. Hij meende ook, dat, als zoiets gedaan zou behoorde te zijn, het nodig gedacht zou zijn bij het begin. De meerderheid was er tegen geweest en naar hij dacht met recht. Hij was bij de Konventie en hij had deel genomen aan de strijd, een bittere strijd somtijds, en hij had ook gezien hoe zaken door middel van geven en nemen werden aangenomen, hoewel hij en anderen voelden, dat ze verkeerd waren. Andere zaken waren er op een manier bijgevoegd, die hun het recht gegeven had bitter teleurgesteld te zijn. Ze hadden niet het recht God er bij te noemen en te veronderstellen, dat hij samenwerker geweest was in zo'n onvolmaakt werk. Als hij God voor het dokument zou danken, zou hij overtuigd moeten worden, dat het volmaakt was. Het was dat in 't geheel niet en hij kon niet eerlijk zulk een dokument aan de Almachtige toe te schrijven. Ze moesten niet oneerlijk zijn in godsdienstzaken. Ze konden even goed een gewone wet nemen en zeggen, dat het Gods werk was. God had hun de kracht gegeven hun werk te doen, maar het was verkeerd hun onvolmaakt werk aan Hem toe te schrijven. Ze konden God dankbaar zijn voor het leiden van het volk, omdat Hij het volk tot de overtuiging geleid had, dat de Unie goed was, als hij geloofde, dat het goed was. Hij dacht niet, dat die zaak aan hun planken moest worden toegevoegd. Hij had de grootste eerbied voor de mensen, die het idee ondersteunden, maar hij voelde dat hij het tegen moest gaan.

De heer Raath, terugkomend op de inlijving van grondgebieden, zeide, dat ze er aan moesten denken, dat een groot aantal Hollands-sprekende Zuid-Afrikaners in Rhodesia woonden. Daar werd de taal onderdrukt. Hij voelde bijna, dat er een tak van de Nationale Partij daar gesticht moest worden. Ze moesten de kwestie van inlijving aan omstandigheden overlaten.

Onzijdigheid

De heer E. W. Fichardt wenste een onderdeel toe te voegen aan de inlijvingskwestie, om te bepalen, dat de kwestie van onzijdigheid in aanmerking genomen behoorde te worden.

De Voorzitter zeide, dat dat later behandeld kon worden.

Generaal Hertzog zeide, dat de onzijdigheidskwestie een zaak was, die hem persoonlijk raakte tengevolge van het feit, dat, naar wat hij over het onderwerp gezegd had gedurende de speciale zitting, dit een langdurige discussie had teweeggebracht. Hij had gezegd, dat de aanval op Duits West betekende een deelnemen aan de Europese oorlog op een manier, die onnodig en gevaarlijk voor hen was en gezegd, dat ze het recht hadden buiten zulk een oorlog te blijven. De positie was, dat, toen Brittanje in oorlog was, alle dominiums gezegd hadden, dat, als ze de oorlog niet goedkeurden ze er buiten konden blijven. Kanada en Australië hadden lange tijd volgehouden, dat een oorlog tussen Brittanje en een andere Europese Mogendheid hen er niet noodzakelijk bij betrok. Toen hij dat gezichtspunt in de Volksraad had aangevoerd, zeide de heer Merriman, dat dat onzijdigheids idee bespottelijk was. Ongeveer drie jaar geleden had „De Volkstem” een dergelijke verklaring afgelegd. „De Volkstem” was hierover sterk aangevallen door het hoofd van het Goevernement. De heer Merriman, had het idee van uit de hoogte belachelijk gemaakt. In weerwil van de hoge positie van de heer Merriman en de frontverandering van „De Volkstem” geloofde hij nog, dat Zuid-Afrika, evenals de andere dominiums, het volste recht had

te weigeren deel te nemen aan de oorlog

van Groot-Brittanje. Elke andere mening was belachelijk, want die zou Verantwoordelijk Bestuur maar schijn maken. Het zou betekenen, dat Brittanje beslissen kon hoeveel geld de Dominiums hadden uit te geven. Zelfbestuur was gegeven met het fundamentele recht te beslissen hoeveel ze uitgeven

zouden. Werd dat weggenomen, dan bleef niets van zelfbestuur over. Door Kanada en Australië was op dat recht gestaan. Voor de Amerikaanse Omwenteling was het recht van onzijdigheid als een absoluut recht beschouwd. Men hoefde slechts het werk van Benjamin Franklin te lezen, want hij sprak over het recht van onzijdigheid, door de Amerikaanse kolonies bezeten. Moesten ze vandaag geloven, dat ze minder recht hadden dan de Amerikaanse kolonies hadden gehad. Ze wilden dat recht niet overgeven. Wijlen de Hoofdrechter, Lord de Villiers, had gezegd, dat onzijdigheid belachelijk was. Met alle respect voor wijlen de Hoofdrechter, zou hij met hem van mening blijven verschillen.

Beperkte onzijdigheid

Toen Brittanje in oorlog was, verkeerden zij zonder twijfel in staat van oorlog, maar dat verschilde van als een der voornaamsten in de strijd op te treden. Ze hadden het recht te zeggen Brittanje was in oorlog; zij als een dominium hadden zekere verplichtingen aan Brittanje. Ze konden Britse oorlogsschepen niet beletten van hun havens gebruik te maken; ze waren die rechten zelfs in oorlogstijd aan Brittanje verschuldigd. Wanneer de vijand hen met vrede liet, hadden ze het recht stil te zitten.

In het tegenwoordige geval hadden ze volkomen recht gehad stil te zitten en Duits West niet aan te vallen. Ze hadden een verzoek ontvangen, waarop volgens Generaal Botha slechts een antwoord mogelijk was. Dat was een van de beschuldigingen, die hij de Regering had voorgeworpen. Generaal Botha had de Imperiale Regering een onrecht gedaan, want hij gaf het volk de indruk, dat die Regering het volk een bevel gegeven had. Op die manier had generaal Botha het Imperiale Goevernement in miskrediet bij het volk gebracht. Generaal Botha had geen open kaart gespeeld met het Imperiale Goevernement, evenmin als met het volk van de Unie. Ze konden de onzijdigheid van de Dominiums een beperkte onzijdigheid noemen, maar onzijdigheid was het. Ze hadden het recht verplichtingen uit te voeren, voor het uitbreken van de oorlog aangegaan, zonder aan een breuk van onzijdigheid schuldig te zijn. Ze hadden het volmaakste recht zulk een houding aan te nemen.

Dit was evenwel een academische kwestie, omdat hij niet dacht, dat het door enig persoon, die de betrekkingen tussen de Dominiums en Groot Brittanje kende, ernstig bestreden zou worden. Hij zou dit gaarne als een van de planken aantemen, omdat ze het als een feit hadden.

Smuts' bewering

De heer C. G. Fichardt zeide, dat Genl. Hertzog in het Parlement verklaard had dat Zuid-Afrika evengoed in oorlog was als Londen of een graafschap in Engeland, maar in dezelfde toespraak had de Minister gezegd dat Zuid-Afrika kon geweigerd hebben om aan het verzoek van het Imperiale Goevernement te voldoen. Wanneer Zuid Afrika even goed in oorlog was als Londen, hoe konden dan het verzoek weigeren? Gen. Smuts ondersteunde in een deel van zijn toespraak Genl. Hertzog, daarom omdat zij Genl. Hertzog en Genl. Smuts op de ene zijde hadden en Genl. Smuts op de andere zijde, had de meerderheid genl. Hertzog's inzichten aangenomen.

De heer Wilcocks sprak als een lid van het gekozen comité op de kwestie van het erkennen van de leiding Gods in de Unie Wet, hij zeide dat hij getracht had om het in de wet ingevoerd te krijgen, maar het was hem niet gelukt. Het rapport van het gekozen comité was overwogen geworden en het Parlement was overgegaan om te erkennen dat het de leiding van God erkende, maar dat het niet in de wet kon worden opgenomen. De kwestie was bij de Nationale Partij opgenomen, die in het tweede artikel van haar konstitutie verklaarde wat het in de zaak gevoelde, en het was niet nodig het in de planken van het platform op te nemen.

Het gehele programma van aktie, zoals voorgelegd door generaal Hertzog, werd toen aangenomen.

De gerechtshoven

Adv. van Hees verklaarde dat de gehele Transvaal het programma van principes zou ondersteunen. Hij zeide, dat de rechtspraak in de toekomst slechts in handen van behoorlijk benoemde rechters moest zijn. In December hadden ze bij Pretoria een aantal speciale hoven gehad, zoals krijgswethoven en andere en geen recht van beroep werd toegestaan. Die hoven waren door

Generaal Smuts benoemd. Toen werd een zaak van seditie voor de gewone hoven gebracht en er werd aangetoond, dat er niet zo iets bestond als gewone seditie in de wet van het land. Hij hoopte, dat ze er voor zouden zorgen, dat in de toekomst slechts behoorlijk samengestelde rechtbanken recht zouden spreken en dat er altijd het recht van beroep zou zijn.

Hij verwees naar de zaak van de beide Fouries. Een was doodgeschoten en de ander, een jonge man van 22 jaar, had vijf jaar dwangarbeid. Hij was de enige man, in verband met de zogenaamde opstand veroordeeld tot dwangarbeid, en hij was gevonnisd, niet door de geregelde hoven van het land. Ze moesten er op staan, dat de handelingen in de gerechtshoven in het Hollands behandeld werden zonder tussenkomst van tolken. Hij verklaarde, dat voor de laatste drie jaar Generaal Botha de aanval op Duits West overwogen had. Als Transvaler ondersteunde hij alle punten van het programma.

MANIFES VAN DIE **Suid Afrikaanse Arbeids Partij.**

Aan die Kiesers van Suid Afrika.

Dit was met grote verwagting, toen u vijf jaar gelede die eerste Unie Parlement gekies het.

U het toen besef welk 'n vloek die rassestrijd in die virede vir Suid Afrika gewees het. Die lojale waarneming van die Vereeniging Trakaat deur beide partije het die pad naar die Nasionale Konvensie en die Akte van Unie oop geleg. Die Akte van Unie ten volle toegestem deur die Parlemeute van al die virenigende Kolonies, het finaal 'n seel geset op die ooreenkoms van Suid Afrikaners om rasse wrijving te vormij—die in die virede soveel bitterheid virwek het en die politiek onvrugbaar gestel.

Die posisie van Suid Afrika, als een van die self-regerende dele, binne die Britse Ryk, die gelykheid in die oog van die Konstitusie van alle Afrikaners Brits sowel als Hollans, die gelyke taalregte, die vraagstukke was ten enemale beslis deur die Akte van Unie—om nie heropen te word nie. Die pad was oop om Nasionale kwessies te bespreek op regmatige en vrugbare lijne. Die virdeling van politieke partije sou nie langer op die dorre rasse virdeling bestaan nie, nog op die virhouding naar virede en reeds beliste twiste, maar moes strijk met die beginsels voorgestel vir die behandeling van die vraagstukke, ten voordele van die inwoners van Suid Afrika.

Die hoop van vijf jaar gelede is beswaar geword deur die ondervinding in die eerste Parlement en die gebeurtenisse van die laaste twee jaar.

U het gesien in dieselfde Parlement, hoe die Suid Afrikaanse Partij Gouvernement altijd die belange van eindom en profijte studeer en niemendal oorhet vir die grote werkende massa van mense nie.

Mettertijd het die Gouvernement meer en meer oppermag gebruik en los gebreek van uw ware behoeftes en gedagtes. Onbetwifelde tekens van uw grote ontevredenheid skijn niks anders aan die Gouvernement voor te stel nie, dan die noodsakelikhed van mag en dwang te gebruik nie.

En toen u uitsien vir die breek die moes angedraai word om sulke neigings in die Gouvernement teen tewerk, wat het u gevind?

U het gevind dat die sogenaamde Opposisie—die Unioniste Partij—ingeslote virteenwoordigers van meeste van die Stedelike en Industriele afdelings, uw virtrouwe geskonde het en u hoegenaamd geen beskerming virskaf het nie.

Toen die Gouvernement met Myntering en ander Industriele kwessies gehandel het, of toen dit die vraagstuk van ingevoerde kontrak diens was of die ontevredenheid in die spoorweg diens, het u gevind dat die Unioniste Partij net soos die Suid Afrikaanse Partij gestaan het vir die belange van eindom en profyte wanneer dit in strijd was met die belange van die volk.

Die hoogste punt was bereik toen dit die Gouvernement ondersteun het en self toegejuig het gedurende die werkstaking van 1914 met betrekking tot die

handelwijse van die heersers in die virtrapping van die mees gewone beginsels van vryheid, toen sonder die skijn van ondersoek en ten spijte van 'n order van the Hoge Geregshof, die Gouvernement 9 burgers van die Unie die land uitgeset het.

Die waarheid was toe aan u bekend. Daar was geen onderskeid tussen Gouvernement en Opposisie nie in sulke sake wat werklik uw belange betref.

Ieder van die twee Partije staan net vir die belange van land en mijn einaars teenoor die voordeel van manne en vroue die die werk van die land doen. Hul enigste ekskuus om nie een Partij te wees nie was eenvoudig dat hulle op virkillende kante van die rasse kwessie in die verlede gestaan het.

In tussen het u gesien dat 'n deel sig van die Gouvernement Partij onttrek het. Wat eers net 'n persoonlike en provinsiale geskil was het gegroei en uitgebrei. Die ontevredenheid van vele in die buite distrikte, oor die nalatigheid van die Gouvernement met betrekking tot hulle belange, was virmeerder en het deurmekaar geraak met die aanblasing tot vlam, van die dooie kole van rasse gevoel.

Net soos in 1910 vele van die Engelse werkers in die dorpe misleid geword het deur die geskreuw "Vote British," om vir Unioniste te stem, net so word vandag alle Hollands Afrikaanse werkers gevraag om "Nasionalist te stem" om hul toekoms te vertrou, aan 'n Partij die in die laaste Parlement, maar weinig meer belang gestel het en maar min meer ware goed vir die werkende klas gedaan het dan die Suid Afrikaanse-Unionist Partije.

Die Suid Afrikaanse Arbeids Partij vraag u nou weer om die hoop van vijf jaar te bewerkstellig. Virbeter die foute van 1910 en weiger om van die regte pad afgelei te word deur die geskreuw van rasse vooroordeel, in welke vorm die ook mag voorkom en deur welke deel van die oue remskoen Partije of belange dit mog voorgehou word, of die deel homself nou Suid Afrikaanse, Unionist or Nasionalist Partij ook noem.

Othou hoe maklik die drie Partije saam gestaan het in die laaste Parlement als dit 'n kwessie was van virdediging van grote eindoms belange die jou belange teen gewerk het.

Othou by voorbeeld hoe hulle saangewerk het om op die mijn werker te pak 'n deel van die mijntering kompensasie, die naar regte deur die mijn einaars moes gedra word en beskou net die teenwoordige bejammerlike kondisie van die vele slag offers van die kwaal onder die voorstelle van die wet.

Die Suid Afrikaanse Arbeids Partij staan vandag, soos dit altijd gestaan het, vir die voordeel van die grote massa van werkende manne en vroue in die Unie—die enigste ware en blijwende Nasionale belange.

So doende werk ons ewe sterk en ernstig teen—op die een hand—die klomp wat van oorlog gevaar van buite praat, net om die belange van die bevolking gedurig na te laat en aan die ander kant, die ander klomp, die u vraag om nie maar die gevaar om te sien nie, of die die oorlog weer gebruik om die oue en dorre kwessies van die verlede op te ruie.

Ons Partij sien in dat die grote wereld moeilikheid waardeur ons nou gaan, nie dieselfde gevoel in die harte van almal van die twee witte rasse in ons land kan bewerk nie.

Maar ons is oortuig dat die ware belange, van ieder mens van welke ras ook in Suid Afrika, eis dat ons ons bes sal doen om die Imperiale Gouvernement te steun in die gevaar en om sorg te dra dat die grote militaire heerskappy van

Midde Europa nie die oorhand kry nie in die oorlog deur hulself begin, want als dit sou gebeur dan staan ons vryheid en die van Suid Afrika in hagedik gevaar.

Ons weet dat die gewone moeilikhede die vloei van die teenwoordige sisteem van geld produksie en uitdeling, virmeerder word deur die swaar van oorlog. Ons beveel dringend aan dat dit viral nodig is in hierdie tyd om voorsorg te maak dat all die produserende mag van die nasie sal gehandhaaf word, dat werkloosheid sal weggedaan word en dat die volk sal beskerm word van pogings deur private persone om prijse onwettelik op te jaag, en dus profijt te maak uit nasionale noodsaakelikeid.

Ten dien einde meen ons dat die Gouvernement, gedurende die oorlog, al die natuurlike bronne sal oorneem vir die voordeel van die volk, waarvan die einaars nie ten volle gebruik maak nie; en die Gouvernement behoort 'n wakende oog te hou oor, en als nodig in hande te neem, die sake wat die produksie en virdeling van lewes behoeftes reguleer.

Verder beskou ons dat die oorlog tyd waarin ons leef, dit meer -nood saaklik maak dat ons moet veg teen die grootste en venijnigste vijand binne ons eie land—die virwurgende grijp van die kapitalis monopolie sisteem, of die van industrie, land of geld mag wees. Die monopolies wurg die vryheid en aktiwiteit van die nasie; dit maak ieder nasionale noodsaak, in oorlog of vrede die ekskuus om sij vat op die land te virsterk; dit vermeerder armoede, swaar en ontevredenheid onder die bevolking.

Dit moet beveg word gedurig en sonder vrees, in die Unie Parlement en daarbuite, als ons Suid Afrika 'n vrye nasie wil maak.

Laatstelik meld **Die Arbeids Partij** dat hoewel ieder kandidaat deur ons opgesit virbonde is om sij uiterste te doen om 'n algemene eleksie te doen plaats neem binne ses maande na die oorlog oor is, geen van die andere Partije sulk 'n onderneming gee nie.

Ons vraag u om ons virteenwoordigers naar die Parlement te stuur om 'n sterke Arbeids Partij in die Huis te vorm—'n Partij die aanhoudend sal trag om wette vir uw voordeel deur te werk en die sal belet dat saamspanning sal plaats vind tussen ander Partije om uw vooruitgang gedurig te virhinder—tussen Partije die self geen opbouwende programma besit nie.

DIE SUID AFRIKAANSE ARBEIDS PARTIJ,

GEORGE B. STEER, Voorsitter.

REG. BARLOW, Algemene Sekretaris.

9 September, 1915.

VECHT PLATVORM.

1. Beletting van die invoer van Arbeid onder kontrak—wit sowel als gekleurd. Tegenwerking van naturelle immigrasie naarentrums van blanke inwoners—en die bevordering van naturelle vooruitgang in naturelle reserves.
2. Taksasie van die Onvirbeterde of Plaatswaarde van alle land, landbougrond of mineraal; gedwonge onteigening van land vir digter settlement, of publieke virbeterings.
3. Oprigting van 'n Staats Bank en Staats assuransië, inbegrepe assuransië teen werkeloosheid.
4. Agt uur dag, Raad vir loon bepaling, minimum loon en wekelikse betaling van loon. Werkmans kompensasië ingeslote kompensasië vir beroepskwale.
5. Ope prospektering en gedwonge werking, die dadelike ontwikkeling deur die Staat van die Gouvernment mijn distrik Oost Rand. Nasionalisasië van mijne.
6. Uitvoer taks op rouw diamante, met die oog om die oprigting van 'n Diamants Slijperij in Suid Afrika.
7. Nasionalisasië van die drank handel*. Afskaffing van trap-sisteen.
8. Vroue stemreg.
9. Vrye spraak op publieke virgaderings.
10. Medium van onderwijs in lagere skole, te wees wat ouers virkies.
 - * Die Suid Afrikaanse Arbeids Partij is daarvoor dat die kiesers met eleksie tijd sal gevraag word, te stem of hul daarvoor is (a) of die drankhandel sal genasionaliseer word; (b) of die handel sal gestaak word.

SPEECHES

DELIVERED BY

General L. BOTHA

and MINISTERS

AT THE

S.A.P. Special Congress,

AT

BLOEMFONTEIN.

AUGUST, 1915.

Printed and Published by Wallachs' Ltd., Pretoria.

SPEECHES

delivered by

GENERAL BOTHA AND MINISTERS,

at the S.A.P. Special Congress at Bloemfontein,
AUGUST, 1915.

GENERAL BOTHA'S SPEECH

The congress resumed at two. General Botha was the first speaker, and his rising was the signal for a loud and prolonged outburst of cheering. Delegates rose in their seats and vociferously greeted their leader.

General Botha said: I deem it a great privilege to have the opportunity of welcoming you all here. When I glanced at your faces this morning I found all the old "staatmakers" among them—(loud cheers)—and I say when I saw that I was filled with joy and gratitude. In the name of the Government, and in the name of the head committee, it is a great pleasure to me to bid you welcome. I know you have made many sacrifices, but where patriots make sacrifices for the country nothing much can go wrong. This is a special congress, and it meets in very special circumstances. Not alone are the war conditions throughout the world unprecedented in the history of humanity, but also with us in South Africa conditions are very exceptional, and, of course, our organisation has suffered a great deal through these exceptional circumstances. Last year we had called a congress, but that had to be postponed owing to the war and the rebellion. And now, on the eve of a general election, we decided not to hold the ordinary congress, but a special congress for the discussion of business in connection with the election.

FIVE YEARS OF UNION

During the last five years the administration has been formed out of our party, and on an occasion like this it is fitting to review the first five years of Union. I think I can say without fear of contradiction that in South Africa, in any case, no Administration has ever taken the reigns of Government under more difficult conditions than my colleagues and myself. (Cheers.) To bring into being the Union and to unify into one Administration the four separate Governments was a gigantic task. Prejudices and provincial feelings became stronger with every proposal which was submitted which touched the interests of each Province. That was the case even when officials had to be appointed,—(Hear, hear)—and no one who has not taken part in that difficult work can possibly realise how great the task of the Government was. For, as you know, the representatives of the four Provinces each developed along its own lines, were attached to their own interests. Mostly every legislative proposal brought us in touch with questions which had in previous days caused the fate of Governments.

MINISTERIAL CRISIS

Twice during this period a ministerial crisis broke over the Government. It is unnecessary to go into details connected with that, for you are acquainted with the circumstances. Twice also the Government was hard hit by the death of Ministers, in both cases old, able and tried statesmen. I mention these things so that you can appreciate the difficulties with which the Government has had to contend.

Then again, we found as the legacy of previous Governments the industrial problems, which also led to rioting. Then also we had also the strike on the Rand in July, 1913, and

although after a good deal of destruction and some shedding of blood, it was amicably settled, the fires remained smouldering until January, 1914, when there was a great outburst, and practically there was a general strike, not only on the mines and railways, but also in many other industries, and it was only after we had called out 40,000 men that we could end the trouble without bloodshed.

INDUSTRIAL LESSONS

Now these were new experiences, not only for the Government, but also in our political history, and it is to be hoped that the lessons which not only the workers and employer, but also the Government, learnt will tend to prevent a recurrence of those incidents. (Cheers.) The workers have learned that on the road of violence nothing is to be attained, and the employers have, I hope, learned that legitimate grievances must be removed in time,—(cheers)—and that one must not wait until no section is any longer in a mood for an amicable solution.

THE UNION A SUCCESS

But the greatest calamity came with the outbreak of war and the rebellion. Thus we have had great difficulties to contend with in the five years, and the period has not been without disappointments and anxieties; but I think everyone will admit that the Union has been a decided success. (Loud cheers.) It has answered all reasonable expectations, and it is now established on a strong basis. Toward the achievement of this satisfactory result many factors have contributed, of which I shall mention only a few. The two dominant races in the Union were treated on a basis of equality,—(cheers)—especially in the application of clause 137 of the South Africa [. . .] well as in the the railway service, the two languages were placed on an absolute footing of equality. And in regard to education, in consequence of the report of a Parliamentary Committee, in three of the Provinces ordinances were passed which removed the grievance which threatened to take a serious turn.

ASIATICS AND NATIVES

The Asiatic question, which in one way or another has continually caused friction during many years, has also been satisfactorily solved. By the passing of the Natives Land Act and the appointment of the Commission for which provision is made therein, a definite step was taken to solve the native question in a statesmanlike manner, and the way was found towards the solution of difficulties and problems which gave cause for anxiety to all citizens.

An improvement has been effected in the conditions of the workers by the passing of the Miners' Phthisis Act and the Workmen's Compensation Act. The development of the natural resources of the country has been furthered by the passing of important acts like the Land Bank Act and the Irrigation Act.

THE DEFENCE ACT

The Defence Act has been passed whereby organisation for war was created. That made it possible for the Government not only to subdue internal troubles in a comparatively short time, but also to enable South Africa to take a worthy part in the world-wide war in which we, together with the Empire, have become involved against our wish. (Cheers.)

If anyone yet doubts whether the war was caused by Germany, I advise him to read the book called "I Accuse". I know Blue Books are not read by most people, but here is a book easily and interestingly written by a capable German,

giving absolute proof that no else is responsible for the war than the German Government and the military party there. (Cheers.) I do not know whether the book has been published in English, but the Dutch edition is obtainable here, and I hope that our members will get that book, read it, and study it.

IF THERE HAD BEEN NO UNION

I fear when I think what would have happened on the outbreak of the war and the rebellion if we had not had Union. (Cheers.) Thereby the power of combined action of all the people in South Africa was obtained, instead of our still being divided into four Provinces, each with different interests and views. We have reason to be proud when we think how gallantly the officers and men of both white races have conducted themselves in the crisis—(cheers)—and how well the natives and coloured people behaved in remaining loyal and continuing their work, both in the rebellion and during the campaign in German South-West Africa.

A GREAT TEST

On the outbreak of war a great test was given the Union. It has stood the test with brilliant success. (Loud cheers.) The unfortunate internal unrest was suppressed without great losses, and the warlike operations against the enemy on our borders were carried on ably and vigorously so that the Union can rejoice to-day in a return to peaceful conditions after the enemy country has come into our possession—also with small losses.

FINANCIAL POSITION

Now I am glad to say that the financial conditions of the Union are satisfactory and sound. (Cheers.) Our national debt was 116 millions at the time of Union. Since Union there has been an increase of £22,100,000. From loan funds £9,500,000 were spent on railways and harbours, on the land bank £2,000,000 was spent, on telegraphs and telephones, £1,450,000, on agriculture and irrigation £1,030,000, on local works and schools £80,000, on the war £8,715,000, and the costs and loans amount to £1,160,000. But the war costs in regard to German West must be increased by about £7,000,000. This amount does not include only the cost of the campaign, but also the expenses in connection with the rebellion. I have not the exact figures, but the rebellion figures alone were about four or five millions.

NATIONAL DEBT

Then there is also in the amount the cost of building hundreds of miles of railway which are now administered by my friend here (Mr. Burton). (Cheers.) After deducting the amount of sinking fund, the amount of the National Debt on March 31st last was £130,800,000. Of that sum we can regard as productive £114,150,000, which is invested in railways, harbours, telegraphs, etc. The total railway mileage built from the time of Union until the end of 1914 was 1,449. Besides this there is under construction 950 miles of railway, the greater part of which will be completed at the end of the year. So that in these five years in spite of all these difficulties the Government has developed the country with 2,400 miles of railway. The costs of new lines now under construction and of work on old lines and of harbours was £13,000,000. The acquisition by purchase of new rolling stock cost £3,400,000.

I mention these facts to show that although the National Debt has increased the people have the satisfaction of knowing that the country has benefited by the expenditure. There

is another figure which is of great importance, and it is this: There is an annual reduction of railway tariffs of £1,356,000.

THE FUTURE

Well, all this is a proof of astonishing development and progress which has taken place in spite of all the difficulties. And that was made possible by the credit which the Government enjoyed in Great Britain and in Europe—(hear, hear)—and it will be our striving to maintain that credit in the markets of the world.

As to the future, I believe it is not wise just now to submit a fitting programme of action and legislation. The terrible war in which the Union together with the rest of the Empire is engaged continues, and our first aim must be to bring that struggle to a successful conclusion. (Cheers.) The Union will, if I have the honour to obtain the confidence of the country in the next Parliament—(cheers)—accept her responsibilities as faithfully as in the past. (Cheers.) No one knows how long the war may last and in what a state of financial and economic exhaustion the countries concerned may find themselves at its conclusion; and no one can say in how far it will be possible during or after that war to carry out a constructive programme.

THE GREAT AIM

I suggest therefore that at the present time we should not occupy ourselves with the submission of programmes which we may be incapable of carrying out, but that we should concentrate our minds on the absolute necessity of bringing the war to a successful conclusion as soon as possible. The steps taken by the Government in this connection, especially in the campaign in German S.-W. were not taken only in the interests of the Empire and its Allies, but also, and, more especially, in the interests of the permanent peace and of the future of the Union.

SETTLEMENT OF GERMAN SOUTH-WEST AFRICA

Although for these reasons it is not desirable to submit a full programme to-day there are points of deep interest on which the policy of the Party can make itself felt. It is clear that a great deal more will have to be done in the future for land settlement than in the past. Owing to the unsuitability of the Crown lands and the high price asked for private lands, land settlement has not progressed as much as we expected. But that state of affairs is now changed with the occupation of South-West Africa—(cheers)—where we have a territory belonging to the State bigger than the Transvaal and the Free State together, the greater part of which belongs to the Government, and which is eminently suitable for agriculture and stock raising. If the Government is given the opportunity of carrying out its plans thousands of our citizens who are desirous of taking up agriculture and stock raising will be given the opportunity of settling there. Thus we shall not only improve the unhealthy social conditions here, but we shall also make the conquered territory a source of strength to the Union. From my own knowledge of the country I may say there is a future for thousands of our people there for whom land in the Union is too expensive and for whom it is estimated to find room in the country instead of in the cities.

BROADER BASES OF POLICY

As to the broader bases of policy, our party still stands where it did five years ago. Five years ago the white people of South Africa were united in a solemn bond signed at the Convention in order to have for the future one united South Africa and one united people. (Cheers.) That compact was confirm-

ed by the Imperial Parliament by the passing of the South Africa Act, and it was greeted by every section of the people of South Africa in great enthusiasm and unity. A new day appeared to break for our sorely tried country, and the whole people was inspired with a new spirit of co-operation and national unity.

THE PARTY'S OBJECT

Our own Party declared its chief aim in the words of Articles 2 and 3 of our programme, viz.: "the development of the South African spirit of national unity and self-reliance, through the attainment of the lasting union of the various sections of the people," and for this purpose "the constitutional equality will be maintained, and all causes of estrangement and misunderstanding between the various sections avoided." These words allow of no ambiguity. "National unity" and closer co-operation, avoidance of all causes of estrangement and misunderstanding. Here there was no thought or word of the fatal two-stream policy,—(loud cheers)—of which we have since heard so much and of which the first fruits were seen in the calamitous rebellion.

RESOLUTION OF THE PEOPLE

With Union the people decided solemnly and finally to bid farewell to the old lines of cleavage and difference, and for the future to do its best to become and remain one state and one united people. That resolution has the first place in our Party programme, and I hope it will remain there and be striven for by our Party for ever.

We have not changed but it is our Nationalist opponents who have changed their ground and wish to drive the white population into separate camps and wish to have them educated and live apart from each other. In this two-stream policy I see NOTHING BUT DISASTER for South Africa—as this would be a breach of the fundamental agreement on which the Union is based. And if it is accepted—which I do not expect for one moment—by the people of South Africa, I see danger, not only for the future peace, but even for the continued existence of the Union. Let us not go back upon what was finally decided and disposed of five years ago. Let us, in spite of difficulties, continue on the path which will alone lead us to a united, greater, powerful South Africa. Let both sections of the white people, while they maintain their own language and traditions, also RESPECT EACH OTHER mutually and meet each other in a spirit of real and true co-operation. So far as I can judge, enormous progress has already been made along the road of national being, and I trust that we shall persevere along that road. It is altogether false to say, as the Nationalists do, that the right of existence of Afrikanerdom is denied.

A RIDICULOUS ASSERTION

And the assertion becomes more ridiculous when it is said, as they do, that that right is denied by the South African Party and its leaders. That assertion is refuted not only by the services which have been rendered by those leaders to their country and people, but also by the fact that the South African Party includes the essence of the old South African parties. Many false statements of my attitude towards the language in regard to my one-stream policy have been made. I would only say that it is as impossible for me as it would be for you to abandon what is our own. (Hear hear.) Men have made as great sacrifices as it is possible for men to make for their language and traditions and I should like to quote a speech I made some time ago: It is said that we are indifferent in regard to our status, but a more ridiculous state-

ment I have never heard. How could it be possible that men like our Ministers should be against our language? If there is ONE THING I HAVE, and of which I am proud, is my language. (Cheers.) I hope that every responsible person will co-operate to maintain in the one stream the language and traditions of each. In other countries we have seen two languages existing side by side, and why should we, when we speak of one stream, suggest that the Dutch language should be forced out? My answer is that the Dutch language should be forced pressed. In Switzerland they have three languages but one people, and I am sure that there you do not hear of three streams. (Cheers and laughter.)

THE RIGHT TO DECIDE

No; what we do deny, and what we shall continue to deny, is the right of anyone to divide the white people of the Union and the right of anyone to kindle a most dangerous form of racial hate under the cloak of nationalism, and to break down the work of national unity for which our Party has done so much. I have the greatest confidence in the eventual success of that work. I know my people, and I know that the disposition towards a two-stream policy is only a passing phenomenon; and I have the more confidence because I know that five years ago the present leaders of the National Party most cordially subscribed to our doctrine of national unity.

NOT CHANGED

We have not changed, and our programme is not changed, and our doors are still open to those who have strayed from us. We look forward with serious interest to the time when they will become converted and return to the fold of the Mother Party. In any case, we shall stand or fall by the fundamental principles of our Party. (Cheers.)

The question at the coming election which every voter will have to ask himself is "Do I agree with the policy of national unity of the S.A.P. or am I in favour of the two-stream policy, and the POLITICAL SEGREGATION of the white races? Am I in favour of a great and united South Africa or of a divided and small South Africa?"

I have said that this is not a new question for us, but it was decided five years ago, and that the electors will say that these questions were decided for them when Union was entered into and that they have no desire either now or at any other time to go back upon the decision.

I thank you sincerely for the time you have given me to address those words to you. A hard and difficult time lies before you. I ask you to meet it in a honourable and manly manner. The people who support me and the Government will, I trust, do nothing to cause unpleasantness at the elections. (Cheers.)

THE MOTHER PARTY

We are the Mother Party of all in the country and we have the essence of our people in the Party. That being so it is unnecessary for us to abuse and rave and for us who maintain Christian principles it is not fitting to fight the elections in any but an honourable manner. I make this appeal to the electors of South Africa, and I ask them to support me and to fight for a majority of our own Party. (Loud cheers.) We stand purely as a South African Party and we will fight for a majority of the S.A.P. And I assure you that I have every cause to tell you that it is possible to obtain the majority. (Cheers.) I thank you again heartily for the way you have listened to me. (Loud and prolonged cheers.)

General Botha resumed his seat, having spoken for about 70 minutes.

MANIFESTO
OF THE
National Party
OF THE
Cape Province

(Adopted at the Party Congress at Middelburg, Sept. 16, 1915).

MANIFESTO

OF THE

National Party

OF THE

CAPE PROVINCE

(Adopted at the Party Congress at Middelburg, Sept. 16, 1915).

Good Beginning and Bad Ending of First Union Parliament.

The first Union Parliament is now at the end of its natural life. During the first two years it made a fair start in handling the problems which confronted it. It settled the question of language in the schools, which five years ago was the most difficult problem of the day, in a way which would be satisfactory to all, if only the ordinances passed in the Transvaal, Cape and Free State were carried out, and it began the work of evolving national out of provincial institutions and laws. After this, a change was made. The first Botha Government, resting on the support of a compact and united party, resigned, and the second Botha Government, representing members of Parliament not commissioned by the people, took its place. Since then, instead of peaceful progress with practical work, the country has had a series of violent explosions. There have been no less than six risings—two strikes, the passive resistance movement of the Indians, the rebellion of the Kafirs in Griqualand East, the Boer rising, and the anti-German riots—representing profound discontent among every class of the people. Urgent questions, such as that of the equalization of taxation between the Provinces, and the provision of University education, have been left over. Our finances have been left to drift into serious disorder. The attention of the people has been diverted to unfruitful mutual animosities, and in consequence the mind of the nation has passed from the hope and cheerfulness and enterprise of five years ago to the unhappiness and inertness of to-day. Never did a Parliament start with brighter auspices, prove itself so disastrous a failure, or leave at its demise so few to rejoice over its achievements, or so many to rejoice over its death.

Necessity of a Change.

The country is now called upon to choose its rulers for another term. No one desires that the future should be like the immediate past. We must understand our failure, lest we repeat it. A curse has come upon us because we have allowed ourselves to be overridden by an evil party spirit.

In Self-Defence the Older Population Cling Together. The Jingoism Try to Break Up Its Unity by Seducing Its Leaders. The People Have to Choose between Loyalty to Leaders and Loyalty to Themselves.

Misunderstood and menaced by new-comers, who, in turn, are kept blind to the virtues of their fellow South Africans, and to their own interests, by a Press wholly controlled by capitalists intent on extracting the last ounce of profit for themselves before the mines are worked out, the old population has clung together in the spirit of self-preservation, welcoming as brothers all who will treat them as brothers, and standing on the defence against the rest. It has always been the cherished aim of the Jingo section to break up the solidarity of the older population. A true instinct has led the former to aim at seducing the leaders of the latter. When they succeed in this, the very instinct which leads the people to cling together, leads many high-minded South Africans to follow their old leaders, and to close their eyes to the fact that they have left the right road. It was so with Rhodes, with S. J. du Toit, with Schreiner, and it is so now with General Botha. And now, as in the past, the one path of safety for the people lies in laboriously building up again our shattered unity, putting the interests of the people before those of the leaders.

**Why We Cannot
Afford Jingoism.
Its Character.**

In every country the task of government is to lead the people into a richer national life, and progress depends on establishing among the people the confidence that their interests, and not less their feelings, are respected and cared for by their rulers. In our country, more, perhaps, than in any other, owing to the manifold origin of our people, the spirit of the Government must be one of wide tolerance and broad sympathy, while, owing to the same circumstance, there is constant danger that the voices of racial antipathy may capture the ear of Government, and seduce it from the narrow path of justice and safety. It is not only by this racial antipathy that Jingoism is characterized, but also by its violence. In a country where a sympathetic policy is necessary for all sections, the jingo rules with a sledge hammer and fancies himself a hero. The subject may be the boer, or the mine-worker or the native, but, however clearly the case may call for the gentle hand of the physician, the jingo invariably treats it with the smith's hammer. The want of sympathetic understanding on the part of the Government and its violent methods are the real cause of the strikes on the Rand and the Boer rising. We do not wish for a recurrence of such things. We must therefore strike at their cause. We cannot afford Jingoism in this country.

**General Botha
Captured by the
Jingoes.**

General Botha, the apostle of conciliation, was elected in 1910 as a colleague of General Hertzog, the exponent of nationalist sentiment, and could not obtain support on any other condition. For three years he has remained in office as the enemy of nationalism by means of votes given him as its ally. The first Union Government was formed, with the express consent of the people, to meet jingoism with a manly resistance. The present government was formed, without the consent of the people, to placate jingoism by obsequious obedience. No doubt General Botha meant by this to achieve the end we all have in view,—peace between the two races—but in his eagerness he forgot the unalterable characteristics of his own people and proceeded to ignore them. Accordingly those who can best play on the intolerant feelings of the jingo have become masters of the Ministers of South Africa, and at every step the order has been given not by the ministers but by others, who neither now care nor ever have cared anything at all for the feelings of those who put the majority of the members of parliament in their places. In this way the party controlled by the wealthy jingoes which calls itself the Unionist Party has become the real ruler of the country, the ministers being allowed to retain office on condition that they carry out their masters' policy. Unionist Members of Parliament have openly referred to the understanding which exists, and the conduct of the ministry is sufficient evidence.

**He Drives Out
the Staunchest
Members of His
Party.**

While he has thus earned the applause of the jingo section the Prime Minister has naturally been resisted by those who are not blinded by the glamour of party leaders false to themselves and who remember their pledges of 1910 and disapprove now, as they did then, of the policy of ascendancy, believing that it is not in the real interest of either race nor of the country. In regard to these Ministers have displayed the same policy of violence which has always been shown by Imperialists, and also the despotic methods which generally commend themselves to men who are not themselves free. They insist that party exists to carry out the will of the majority, no attempt being thought necessary to ensure the acquiescence of the minority, a rule which at once converts party into an instrument of tyrannical schemers. They declared that no one who could not follow the ministers could remain in the party. When candidates were elected by the people who did not support the Government they broke the constitution by refusing to recognize them as party candidates. Still many good South Africans clung to the government in simple loyalty. And Ministers secured a majority in the congress by the provision that members of the Head Committee can vote though not delegates, and by introducing into the party new elements not in sympathy with the old. Having thus driven many of the staunchest members of the party out of it they refused to recognise the new party which they had formed, and

on the occasions when the government naturally consults all parties, while consulting everyone else, they pointedly neglected to consult the nationalists.

Sitting on the Safety Valve.

They then proceeded to stop up all the channels by which the nationalist section might utter its voice. Violent measures of closure were adopted in parliament and more violent ones were proposed. Ministers personally intrigued to get the whole of the press which did not belong to their masters into their own hands. Attempts were made by them to prevent the holding of public meetings by their opponents in the country districts. When meetings were held they employed the methods of Tammany Hall and swamped the local people by introducing masses of their supporters from outside. Stringent laws were passed nominally to prevent violence but really to prevent free speech, culminating in the proclamation making it seditious to use words calculated to bring ministers into disrepute, and so placing themselves on a level with the King, and, more serious still, the King with them.

Outraging the Feelings of the Dutch-speaking People.

Having thus become ministers of the wealthy jingoes and trampled under foot the opposition of their old friends, to whom they owed their power, they ruled with regard exclusively to one section of the people.

They outraged the feelings and excited the fears of the Dutch-speaking people by proposing that the clause in the constitution making the two languages equal should not apply in the case of the University. They spoke loosely of immigration, careless of the apprehensions which this was bound to excite in the mind of a people recently conquered and well aware that the establishment of garrisons of immigrants is a well known device of dominant powers and that it was actually attempted in South Africa by Lord Milner, then the chief of the party which now controls our Ministry. They announced that the country was no longer free to do as it chooses in regard to the Customs Tariff, and must retain, until it can persuade an imperial conference to release it, the system of preferential tariffs, which costs us over £600,000 a year and in return for which we could not get anything worth mentioning even if the free trade policy of England were abandoned. (The utmost that is proposed is a small preference on a tax of not more than 10% on manufactured goods coming into England from the colonies, which amount in all to very little and of which our share is negligible). The ministry proceeded to make appointments so that that the nationalists should feel as much as possible separated from the government of the country. This has culminated in the dismissal of the Administrator of the Free State, Dr. Ramsbottom, who has never failed in his duty and is beloved by the people, but is odious to the Jingoes because, while bearing an English name, he is on friendly terms with the mass of boers. Finally they have dealt with disorder, actually urged on by some of their leading friends, in such a way as to create in the minds of large sections of the people the conviction that police protection is only for one section of the community and that when a jingo mob is pleased to exercise violence it is, in the opinion of the government, the function of the police, after at most a modest remonstrance, to make a display of acquiescent humility. No matter that all this is a fatal menace to the British Empire. It is not the British Empire that Ministers serve any more than South Africa, but the intolerant spirit of ascendancy, and those who use it for their own ends.

Libelling the Dutch-speaking People.

But the Jingoism of the Government has been displayed mostly by poisoning the peace of the country by misrepresenting the Nationalists. In the face of deliberate declarations of policy they have distorted the phrases of nationalist leaders and pretended that they are hostile to the English. Worse still, they have not scrupled to malign our country people, who, as they well know, are only set on being allowed to mind their own business, and represented them to the world as a set of schemers and intriguers busy with German agents and spies (of whom there is at present no trace at all), and thus lashed up against them the anger of the British section. Altogether they produced in the minds of the mass of the country people a sense that the government was estranged from them and that their feelings were

not to be considered by those whom they had trusted and put in power.

**The War:
Ignoring the
Nationalist
Leaders and
People.**

Under these circumstances we were confronted by the problem of the war. The leader of the Nationalists at once issued a statement calling on the people not to do anything to thwart the government, but nevertheless the government at once decided to take the one way of assisting the empire which it knew to be most distasteful to the country people, but which accorded with the desire for extension previously expressed by General Smuts. While consulting all the other party leaders it ignored the Nationalists, and instead of endeavouring to arrive at a decision satisfactory to all, which might easily have been done, Ministers determined to ride rough-shod over the tender feelings of the people they had deserted.

The Rebellion.

The rebellion which followed was the direct consequence of misgovernment, as indeed most rebellions are, and as the official reports show that the risings on the Rand were. In regard to these, and also the rising of the Asiatics and Kafirs, and the recent brutal attacks on the property of citizens of real or supposed German origin, the government at once recognized that they were the result of deep-seated feelings and considered that something must be done to soothe them. In one case this principle has not been adopted, and that is the case of the people to whom the government owes everything and whose rising is most directly traceable to its folly; the ministers can forgive everyone but those whom they have betrayed and wronged.

**Exceptional
Severity to
Rebels.**

The boer rising, whatever the provocation, was, no doubt, wrong, and it resulted in the loss of a considerable amount of property, as well as precious lives. The destruction of property was indeed far less than in the riots. Such as it was, however, elaborate precautions were taken to ensure that the whole of this should be paid by the boers. On the Rand nothing of the kind was attempted, and the government actually paid £47,000 to the mine-owners to enable them to reinstate strikers. Here, as in everything else, special severity is shown towards the boer, because the masters of the government so desire. General de Wet has been convicted of high treason. He has few friends except among the boers, and accordingly he has been subjected to the rigorous treatment of the gaol. Dinizulu was also convicted of high treason. There is a sentimental tenderness for natives in England, beyond the kindly feeling general in South Africa. Accordingly General Botha's government bought a £16,000 farm for Dinizulu and treated him with reverence as a captive emperor.

**Throughout
Capitalists Gain
Financial
Advantages.**

It is in the persecution of the boer and the disregard of his feelings that the despotic character of the government and its masters is most clearly shown. It is in finance that these gentlemen draw the most direct profit from the governmental branch of their business. How complete is their control is shown by the fact that the ministry actually proposed a land-tax, as urged by the labour party and the opposition, in the belief that this would please their masters, the Unionists, and withdrew it on instruction from the masters of the Unionists in the financial houses in Europe. In the taxation made necessary by the war, they levied on the mines taxation at a rate rather less than that imposed on the poorest income-tax-payer, while the income-tax was so graded that the war contribution of the richest was in proportion to his income actually half that of the poorest. The government had already endeavoured to relieve the Premier Mine from income-tax, and they have for three years in succession only been prevented by the determined resistance of the Nationalist from giving away to a group of financiers half the large sums derived from the bewaarplaatsen, though there is the authority of General Smuts himself for saying that the whole of this belongs to the state. It appears that even larger assets on the East Rand are likewise to be handed over to these gentlemen, who are certainly to be admired for the profitable manner in which they have invested their political support. But those of us who do not desire to see this country ruined will not

be sorry that the people will shortly have an opportunity of deciding whether they desire the continuance of a partnership which is so lucrative to the capitalists.

**Necessity of
Turning Back.**

It is not necessary to go into the details of the unhappy period of Jingo government by Afrikaanders. It is enough to warn the people what Jingoism is, and to show that the present government is Jingo in its policy, because it has thought fit to make the Jingo its masters, and that all the evils which have so quickly turned the blessing of Union into a curse are to be traced to this. We wish to travel back again from the curse to the blessing, and in order to do this we ask to be allowed to reverse the machinery, and to attach the policy of the state not to the lodestar of a jaundiced Jingoism for ever guilty of brother's blood, but of a tolerant nationalism ever rising to fresh heights of national character and attainment.

**Nationalist
Principles.**

The spirit of nationalism, which the nationalist party takes for its guide and inspiration, is clearly characterized by the party's programme of principles. This is the fundamental law of the party, and those who judge the party by reports and not by our declared principles stand self-convicted of deliberate falsehood. We aim at fostering in the people an overpowering sense of Christian nationalism, which recognizes that the primary task of South African statesmen, to which all others are subordinate and secondary, is to secure to our country a vigorous and proud national life. In that national life we desire to draw together the hearts of all sections of the people by scrupulously respecting and caring for their special feelings, fears and interests and letting them flow together, side by side, in the broad stream of South African patriotism. We unequivocally accept the connection between our country and the United Kingdom and while we insist that nothing shall be done in the organization of the Empire which shall either curtail the self-governing rights of the people of South Africa, or tend to excite apprehension that those rights are in danger of being curtailed, we have no doubt that in so doing we are serving the best interests, not only of South Africa, but of the whole Empire. We would draw the life out of any revolutionary spirit which may result from mis-government—in South Africa there is no other—by jealously safe-guarding the liberties of the people, and diffusing among them a thorough knowledge of the rights and the freedom they possess. We call upon all to join us in this work, in the spirit in which President Steyn spoke in December, 1913, when the chief organ of those who oppose us said that his speech "was the vision of the large-hearted statesman, the overture of Christian reconciliation, from the head of one race to his fellow-countrymen of another." From this spirit we shall not depart, nor from the democratic spirit which regards Party leaders as advisers and as interpreters of the heart of our people to those who differ from us, but not as masters, which thus secures to every member of our Party the full opportunity of making himself felt, and which after the experience of the past the Party has safe-guarded by the provision that Ministers cannot be members of the Head Committee.

**Attitude to Other
Parties.**

We are prepared to co-operate with any Party which is genuinely in agreement with us, and we do not approve of opposing any wise suggestion merely because we may differ from those who propose it on other points. In particular we should rejoice if it were again possible for us to co-operate with those of our old comrades of the period before 1910 who have since then left us owing to genuine misunderstanding, and whatever the result of the election we shall do our utmost to re-establish the old unity. At the same time we have no confidence in any of the other Parties as they are now,—not in the Unionists because they work in the interest of financial groups, and because they have no sympathy either with the feelings of the Dutch-speaking, or of the working, people, and have a habit of first creating trouble by their domineering methods, and then making it worse by their violent remedies; nor in the Government because they do what they are told by the Unionists, and outdo their masters in want of sympathy and violence, and because they have recently shown that they are not to be trusted to maintain law and order when mobs attack the property of citizens who are

not of British birth; and not in the Labour Party because in so far they openly aim at the abolition of private property, especially in land, and tend to seek their ends by violence without first exhausting constitutional means.

**Programme.
Healing and
Settling.**

The work of the next parliament will be to heal and settle the mind of the people—to calm the English section by convincing it that the flag is secure, and that the country is perfectly prepared to recognize and perform its duty as a part of the British Empire, and that no one in South Africa wishes to withhold from English South Africans their place as cherished members of the South African fraternity; the Dutch-speaking section by making them feel that their sentiments, aspirations and apprehensions are respected and cared for, and the industrial section by accustoming them to look with confidence to the government to do all that can be done to secure to them freedom and full opportunity in life.

Amnesty.

Of all acts of healing the most indispensable is the immediate grant of full and unconditional amnesty to all political prisoners.

**Constitutional
Reform to Secure
that the Will of
the Majority
shall Prevail.**

The first essential to public peace is that the government should rest on the consent of the people. At present the only safeguard is one house of parliament, and events have shown the danger of trusting solely to this. Parliament is elected for five years, and if it chooses to betray its trust there may be a divorce between the Government and the popular will which may put an unsupportable strain on the people. The usurpation of power by the first Union parliament was the indirect cause of repeated disturbances, which cost the country millions of money and much more in other ways. The system of Party government driven to an extreme by unscrupulous ministers and members falsely true to their party and truly false to their constituents renders the whole constitution a menace to peace. Some safeguard must be devised to prevent a repetition of the usurpation we have witnessed, and to give the people the sense of security that their will shall prevail. This will require very careful consideration in which the co-operation of all parties is desirable.

**Parliamentary
Reform and Abolition of Boards.**

Considerable reform is necessary to enable parliament to do its work. A general election law is needed. The rules of parliament must be revised so as to enable parliament to express its opinion more simply and quickly without restricting debate. More use should be made of private members, and as far as possible important bills should be published in advance so that the people may have an opportunity of making their voice heard. Such contrivances for preventing Parliamentary control as the Railway Board and Civil Service Commission must be abolished.

**Misuse of
Martial Law
Prevented.**

The frivolous and factious use of martial law must be sternly prevented, and the right of civilians to appear before civil courts made inalienable.

**Language
Rights.**

Equality in regard to language rights, already guaranteed by the Constitution, must be insisted on and made a fact.

The Press.

The freedom of the press must be made more real by taking measures so that the expression of opinion shall not be a monopoly of capitalists and the voice of every large section of public opinion shall be heard.

**Local
Government.**

With the same object of bringing the government more into touch with the people, and in view of the failure of the first parliament to bear this in mind and of the unrest which it has thus created, more power must be given to the provincial councils, or, if any province prefers this, to other local bodies.

Education.

The finances of these bodies must without delay be put on a sound and permanent basis, and they must be enabled and directed to introduce with the least possible delay a system of national education, providing for all children of European descent a thorough general education and a special educa-

tion, agricultural, technical, commercial or professional according to the aptitude of the child. Nothing less will secure the future of the country, and the hope of hereby solving the poor white problem which the determined pursuit of such a policy will justify, will amply compensate for the financial sacrifices which it will entail.

Public Order and Freedom.

We must reverse the action of the present government, which, while violently interfering with freedom of speech, has failed to maintain public order, and while order must be unflinchingly upheld we shall no doubt find that if we trust the people more they will be more on the side of order.

The War.

As long as the war lasts, we must act in such a way as to respect and as far as possible satisfy the feelings of all classes of our people.

The University Question.

We must cut the Gordian knot of the University question by gradually developing our present University Colleges into separate Universities.

Land Development.

The problem of the conservation of water must be energetically attacked, and land settlement and land banks made a reality.

Labour Problems.

Special care is necessary in dealing with the conditions of labour. On the railways advisory committees representing the men must be created, and violent and tyrannical methods discontinued. On the mines and elsewhere the men's unions must be frankly recognized and consulted, and voluntary conciliation boards established. Sunday must as far as possible be made a holiday. After fair notice Miners' Phthisis, as an occupational disease, must be brought under the Workmen's Compensation Act. A Factory Act is required. A real attempt must be made to ascertain and deal with the economic and industrial disorders which cause the existence of extreme poverty in the shadow of great wealth and general comfort and bring about so many disturbances. Property must be secured in the enjoyment of its rights and human life in the opportunity of full development.

Native Policy.

The policy tentatively laid down in the Native Lands Act must be pushed forward with determination, and at the same time the natives must be trained up in their own territories to a national life of their own. For this purpose native education must be brought under the Native Affairs Department.

Law Consolidation.

The work of consolidating commercial and other law, which the present government has grossly neglected, must be pressed on and completed.

The Financial Position.

All this depends on sound finance. There is a deficit of several millions apart from the war expenditure; a debt of £150,000,000, much of which is not represented by any assets at all and much of the rest by assets which depend on the mines; urgent need for expenditure, especially on education; war expenditure still continuing; rumours that the life of the mines may not be long; the prospect of grave distress when the men now employed in the war come back to compete for employment in civil life; profligate want of control, especially of war contracts and expenditure; an exchequer elaborately emptied, and the Government's proposal to add to our responsibilities by taking over German South-West Africa and Rhodesia and to diminish our resources by seizing this opportune moment to give away to groups of mineowners large state assets on the bewaarplaatsen and the East Rand. It is difficult to exaggerate what all this means to the homes and happiness of the people, and nothing is more essential than that the country should turn back from the easy-going, careless finance of the last three years and adopt a clearly conceived, determined national financial policy.

Territorial Extension and Finance.

The annexation of further territory will mean that the means we have of developing our country must be dissipated, so that progress in the building of railways, roads, bridges, schools, dams and so forth in our own country will become slower,

while the connecting of the German and Union railways will go far to ruin our present ports. But the question is in the main not financial, and it would certainly be the height of folly to take over any part of Rhodesia without the full assent of the inhabitants, which cannot be given until the people affected have complete self-government. The question therefore, which has been raised by the Prime Minister, ought not to be considered at all at the present time. Apart from this the Union must not under any circumstances assume responsibility for Rhodesian debt not represented by equivalent assets. Nor ought any part of Rhodesia to be annexed without the express consent of the people of the Union given at a general election. At the present time it would be madness indeed for us to seek to add to our political and financial responsibilities.

What is needed in view of our special **Financial Policy.** circumstances is (1) a strong sinking fund so as to extinguish all debt not represented by assets which would bear the debt charges if the mines were exhausted, and (2) light taxation which would interfere as little as possible with the progress of industry. We ought as far as may be to develop the country out of revenue without adding to our debt. In order to make this possible even after a term of years, we must insist on keeping the assets of the state for the benefit of the people as a whole. This alone makes it essential that the present government should be at once ejected, as it has already notified its intention of giving away millions of state assets. It also necessitates the abolition of costly administrative excrescences such as the Railway Board, and the adoption of a simpler administration. The Harbours must be made to pay for themselves. All public expenditure must be subjected to a vigilant scrutiny and a rigorous control. In regard to taxation, we must actually lighten the burden where it raises the cost of living, and presses unduly on the poorer classes in the Customs and the Income tax, if only because these things make production expensive, and so keep back the country's progress. There must be equalization of taxation as between the different Provinces. The time has come for a tax on the export of raw diamonds, though the interests of the digger must be safeguarded and the tax be fixed in such a way as to produce a large revenue and establish a diamond-cutting industry, and not so as to press on the diggers. The tax on imported spirits must be raised. But every form of wealth, and every class of the community, must be prepared to make sacrifices, and we cannot renounce protection even if we would. The circumstances of the country must be surveyed without prejudice, and a policy laid down which will commend itself to fair-minded men as not sectional, but patriotic. Nothing less than this will serve the urgent needs of the nation. It is prepared for this, and it demands it.

Defence. Confidence must be re-established in the Defence Forces, and our whole system of defence will have to be revised in the light of experience.

Relations with the Empire. For some time proposals have been whispered about for federating the Empire, and Royal Princes have been allowed to urge them. If no wiser proposals are forthcoming, then it is true for South Africa, as has been said by the leader of one party in Canada, with the approval of the leader of the other, that it is impossible to imagine any alteration of the Empire which would be as efficient as the present arrangement, and any suggestions of this kind must be resisted, not only in the interest of our country, but at least equally in that of the Empire. At the same time much good might come of a perfectly frank discussion of the position with the English Ministers, and since the first interest, both of South Africa and the Empire, is freedom, there is every reason to believe that such a discussion would be harmonious, and might lead to good fruit.

Peace in the People's Heart. The primary need of this country is internal peace. In order to obtain this, we must create in the heart of every section of our people the conviction that it is being justly, sympathetically and fairly dealt with by the Government, and, perhaps above all, that its sentiments, its predilections and its prejudices are being

respected. This is not impossible, because there is no essential antagonism, and with mutual forbearance all friction would vanish. But we must put away the lust of thinking evil of each other and the treason of not trying to understand each other. If this is done, our dear country will at last attain happiness, and if it is happy under the British flag, that flag will never be in danger. It is therefore the work of all who care for the flag as it is of all who care for South Africa to do all they can to secure that those who do not look at the flag as their own shall be scrupulously protected from anything which may make them feel that there is no longer room for them, or for the free pulsation of their hearts, in their country, which to them is their all. If this course is steadily pursued, the angry questions which to-day perplex us will die away; not only will recent divisions disappear, but the union of South Africa will assert itself; statesmanship will have achieved its primary task, and we shall find that in our country there is room, not indeed for the intolerance of any, but for the manly and unyielding patriotism of all, and that loyalty to our own fraternity and to the fraternity of nations of which we form a part—a spirit, which, like a tree, cannot be made, but grows of itself or not at all—can find in all the world no happier soil than the hearts of our people, so long divided, so deeply wounded, so cruelly maligned and still after all so quickly sensitive and so warmly responsive to the touch of friendship.

The Appeal of Nationalism. The spirit of nationalism is not sectional. Resentment and vindictiveness are foreign to it. It seeks union not through mutual concession, but by mutual respect and co-operation in a common task. To the British because they are British as well as to the boers because they are boers it appeals to join in the great achievements to which it believes that it is destined.

SELLICK & CO., Printers and Publishers, "Uitenhage Times," Uitenhage

LABOUR MANIFESTO.

The Manifesto of the S.A. Labour Party is now being issued and every voter would be well advised to obtain a copy. English and Dutch copies have been printed. The last five years are briefly reviewed and stress is laid on the false issues which are continually placed before the public at election time. At the last election the Unionist candidates advised the British section to "Vote British," and to-day a section of the Dutch have adopted the election cry of "Vote Nationalist." The Manifesto shows that the Unionists, after being sent to Parliament to oppose the S.A. Party, practically supported the Government in everything during their term of five years, and points out that no faith can be placed in the Nationalist Party's new formed democratic principles. It also points out the fact that the true and real Opposition in the last Parliament was the small group of Labourites.

We give the following extracts:—

The South African Labour Party stands to-day, as it has always stood, for the interests of the working mass of men and women in this Union—the only true and abiding national interest. In that interest it opposes with equal vigour and equal earnestness:—

Those, on the one hand, who would make the war the cloak and the excuse for continued neglect of your needs; and
Those, on the other hand, who ask you to disregard the external danger or use the war as a pretext and occasion for raising afresh the barren and progress-hindering quarrels of the past.

The South African Labour Party holds that the true and lasting interest of the people of both races requires that we should do our utmost to assist the Imperial Government in this crisis, and against the dangers which must arise to South Africa and the liberty of her people if the great military empires of Central Europe should be victorious in the war they initiated.

The South African Labour Party reminds electors that while every candidate put forward by it is pledged to do his utmost to secure a General Election within six months after the termination of the war, no such undertaking is given by other parties. It asks you to send its representatives to Parliament to form a strong Labour Party in the House—a party which will constantly urge the taking of measures needed for your welfare, and which will prevent your progress being constantly blocked by alliances between other parties themselves lacking in any constructive programme.

FIGHTING PLATFORM.

1. Prohibition of the importation of contract labour, white or coloured. Discouragement of native immigration to white centres, and the encouragement of native progress in native reserves.
2. Taxation of the site or unimproved value of all land—agricultural.

LABOUR MANIFESTO.

The Manifesto of the S.A. Labour Party is now being issued and every voter would be well advised to obtain a copy. English and Dutch copies have been printed. The last five years are briefly reviewed and stress is laid on the false issues which are continually placed before the public at election time. At the last election the Unionist candidates advised the British section to "Vote British," and to-day a section of the Dutch have adopted the election cry of "Vote Nationalist." The Manifesto shows that the Unionists, after being sent to Parliament to oppose the S.A. Party, practically supported the Government in everything during their term of five years, and points out that no faith can be placed in the Nationalist Party's new formed democratic principles. It also points out the fact that the true and real Opposition in the last Parliament was the small group of Labourites.

We give the following extracts:—

The South African Labour Party stands to-day, as it has always stood, for the interests of the working mass of men and women in this Union — the only true and abiding national interest. In that interest it opposes with equal vigour and equal earnestness:—

Those, on the one hand, who would make the war the cloak and the excuse for continued neglect of your needs; and

Those, on the other hand, who ask you to disregard the external danger or use the war as a pretext and occasion for raising afresh the barren and progress-hindering quarrels of the past.

The South African Labour Party holds that the true and lasting interest of the people of both races requires that we should do our utmost to assist the Imperial Government in this crisis, and against the dangers which must arise to South Africa and the liberty of her people if the great military empires of Central Europe should be victorious in the war they initiated.

The South African Labour Party reminds electors that while every candidate put forward by it is pledged to do his

utmost to secure a General Election within six months after the termination of the war, no such undertaking is given by other parties. It asks you to send its representatives to Parliament to form a strong Labour Party in the House — a party which will constantly urge the taking of measures needed for your welfare, and which will prevent your progress being constantly blocked by alliances between other parties themselves lacking in any constructive programme.

FIGHTING PLATFORM

1. Prohibition of the importation of contract labour, white or coloured. Discouragement of native immigration to white centres, and the encouragement of native progress in native reserves.
2. Taxation of the site or unimproved value of all land — agricultural, urban and mineral; the compulsory expropriation of land for purposes of closer settlement or public improvements.
3. Establishment of a State Bank and State insurance, including insurance against unemployment.
4. Eight-hour day, Wages Board, minimum wage and weekly payment of wages. Workmen's compensation, including compensation for industrial diseases.
5. Open prospecting, with compulsory working. The immediate development by the State of the mining areas of the East Rand. Nationalisation of mines.
7. Nationalisation of the liquor traffic.* Abolition of trapping.
8. Women's suffrage. Establishment of a diamond cutting industry in South Africa.
9. Free speech and public meeting.
10. Medium of instruction in primary schools to be that desired by parents.

*The South African Labour Party is in favour of referring to the electorate at election times requesting the electors to vote (a) whether there shall be nationalisation of the liquor traffic; (b) whether the traffic shall be prohibited.

1920

10 MAART/MARCH

Deelnemende partye wat setels verower het	Setels verower/ Seats won	Participating parties which have won seats
1. De Zuid-Afrikaanse Nasionale Party (ZAP) 2. Die Unioniste Party (Un.P) 3. De Nasionale Party (NP) 4. Die Suid-Afrikaanse Arbeidersparty 5. Onafhanklikes	41 26 44 21 2	1. The South African National Party (SAP) 2. The Unionist Party (Un.P) 3. The National Party (NP) 4. The South African Labour Party (SALP) 5. Independents

Bronne van verkiesingsmanifeste

1. Toespraken Geleverd door Genl. J C Smuts te Pretoria en Bloemfontein en Kol. H Mentz te Pretoria. Gedrukt en uitgegeven door Wallach's Bpkt., hoek Andries en Vermeulenstraten, Pretoria, pp. 15-26.
2. Geen Afrikaanse weergawe kon opgespoor word nie
3. Die Burger, 5 Maart 1920.
"Beroep van Genl. Hertzog op het Volk"
4. Geen Afrikaanse weergawe kon opgespoor word nie.
5. Geen amptelike manifeste kon opgespoor word nie.

Sources of election manifestos

1. Speeches delivered by Genl. J C Smuts at Pretoria and Bloemfontein and Col. H Mentz at Pretoria, Printed and Published by Wallach's Ltd., C/o Andries and Vermeulen Streets, Pretoria, pp. 15-25.
2. Unionist Party of South Africa (Transvaal Province) General Elections, 1920. Unionist Party's Appeal to the Electorate. (Published by J H Blaney, Organiser, Unionist Party)
3. No English text could be traced.
4. South African Labour Party Manifesto.
5. No official manifestos could be traced.

TOESPRAKEN

GELEVERD DOOR

Genl. J. C. SMUTS

TE

Pretoria en Bloemfontein

EN

Kol. H. MENTZ

te Pretoria.

Gedrukt en uitgegeven door Wallach's Bpkt., hoek St. Andries
en Vermeulenstraten, Pretoria.

TOESPRAAK

Geleverd door

Generaal J. C. SMUTS,

Te

Pretoria, 30 Oktober, 1919.

Genl. Smuts (luid applaus; alle aanwezigen, ook die op 't platform, staan op): Mijnheer de voorzitter, dames en heren; laat ik mijn waardering uiten van de toespraak, zo pas door de voorzitter gehouden. Dat is de toespraak van 'n vechter—van 'n vechter die weet dat hij 'n goede zaak heeft en 'n goed hart (hoor, hoor). Als onze partij in Transvaal dezelfde geest heeft als de voorzitter, dan ben ik zeker dat in de dagen die komen wij niet beschaamd behoeven te staan voor 't resultaat van wat gaat gebeuren (applaus). Ik ben zeer dankbaar weer in uw midden te zijn, dankzij de Voorzienigheid die ons geleid heeft langs wegen die we ons dikwels niet droomden. Ik ben dankbaar omdat gij temidden van droogte en moeite zo goed zijt opgekomen. Het is mij 'n voorrecht in uw midden te wezen. Ik was jaren weg in andere delen van de wereld. Temidden van mijn afwezigheid uit uw midden en van mijn gezin, temidden van de grootste moeilijkheden heb ik altijd de ster van Zuidafrika voor mij gezien (toej.) Voor mij was ons geliefde land altijd 'n lichtpunt in de toekomst. Wat ik ook dacht, leed en deed, altijd zag ik voor mij ons volk, ons land, onze toekomst. Het is dus grote stof tot dankbaarheid voor mij dat ik weer terug ben. De moeilijkste jaren in onze geschiedenis liggen achter ons, zoals de kritiekste misschien in die der wereld. In zulk 'n tijd wordt merf het rechte spoor licht bijster. Bij ons zijn mensen, ook voormannen, afgedwaald van de rechte weg. Gelukkig bleven wij zelf op het rechte pad. Vandaag zijn we erdoor heen en zien we het werk onze partij bekroond met sukses (hoor, hoor). Het einde kroont het werk. Beoordeeld naar de resultaten is er geen twijfel dat de partij die bij uitnemendheid de rechte koers hield is de Z.A.P. (hoor, hoor). Wij zijn op een licht punt, sterker dan ooit tevereen. Ons land is welvarender dan ooit en met de beste kansen tot ontwikkeling. Als wij de Voorzienigheid daarvoor danken, moeten wij bedenken dat de beginselen onzer partij de rechte waren en bijdroegen tot 't uitstekende sukses. Wij behoeven ons niet te schamen voor onze beginselen, onze partij of ons gedrag. Wie ook al reden heeft beschaamd te staan, het is klaar als de dag dat de beginselen en politiek van de Z.A.P. de enige succesvolle politiek is voor Zuidafrika (applaus).

Het is niet alleen vandaag zo; het was al zestien jaar zo. Sedert wij in Transvaal begonnen met ons program van beginselen hebben wij volhard. Wij begonnen in 1903 als Het Volk met banden om het verbroekelde volk weer bijeen te brengen. Samenwerking tussen de oude en nieuwe bevolking was ons doel. Dit leidde tot de Unie. Bij mij is geen twijfel dat de enige rechte politiek en de enige veilige voor Zuidafrika die is van de Z.A.P., die van Het Volk van vroeger. Mijn vurige wens en bede is dat die zal worden het fundament van de toekomstige politiek van Zuidafrika. Slagen wij daarin, dan voel ik zeker van de toekomst,

welke stormen mogen woeden, hoe groot de moeilijkheden mogen zijn.

Onze partij heeft altijd gestaan tussen de rest der partijen en staat vandaag nog daar. Aan de ene kant staan de Unionisten. Zij hebben in het verleden altijd de neiging gehad teveel te denken over, en teveel waarde te nechten uitsluitende aan 't buitenland, vooral aan Imperiale belangen. Ik kom nu op de toekomst en ik verbroekel die partij niet, want ik zie dat er in de laatste tijd 'n tamelijke verandering bij hen komt—meer en meer 'n goede en zuidafrikaanse geest (hr., hr.). Wij zijn daarvoor dankbaar. De toekomst berust daarop dat de hele bevolking, nieuw en oud, de rechte zuidafrikaanse geest krijgt. Meer en meer krijgen de Unionisten het zuidafrikaanse standpunt. Maar in 't verleden hielden zij teveel over naar de andere zienswijze en hechtten zij teveel waarde aan buitenlandse, Imperiale belangen.

Dit is het ene uiterste. Aan de andere kant wordt het uiterste vertegenwoordigd door de Nationale Partij. Zij meent 't goed en is patriotties, maar in enge en verkeerde richting. Zij bekijkt de dingen van zo nauw standpunt dat zij moeilijk de gehele positie kan overzien. Meer en meer is zij geworden een isolatie-partij. Ze wil ons isoleren van het Rijk en van de rest der wereld. Zij wil de zaken in bittere geest beschouwen.

Onze partij staat tussen die twee. Ons streven was altijd te tonen dat het mogelijk is, een serk zuidafrikaans patriotisme saam te doen gaan met onze positie tegenover het Rijk en de rest der wereld.

Onze positie is dat men 'n goed Afrikaner kan wezen en 'n goed onderdaan van het britse Rijk (applaus.) Er is geen tegenstrijdigheid of vijandigheid tussen die twee. Doch het is door de omstandigheden 'n moeilijke rol geweest. 't Gaat zo maklik, te praten van "Zuidafrika eerst" en "puur Zuidafrika." De feiten zijn lastig en wij hebben getracht eerlik rekening te houden met die feiten—de feiten in Zuidafrika en de feiten in de hele wereld. Hoewel onze taak moeilijk was, zijn wij geslaagd en hebben wij verzoening teweeggebracht tussen het Imperiaal belang daarbuiten en 't zuidafrikaans belang in ons midden (Ap). Dat was onze rol. In de toekomst moet ze zo blijven. Ware Afrikaner-patriotten moeten wij zijn en tevens wereldburgers die de belangen behartigen van het Rijk en zich niet blind staren op een enkel punt. De tijd van isolatie is voorbij. Wij kunnen ons niet afsnijden van de wereld. De les van de oorlog is dat de wereld bestaat uit een grote familie. Als een lid dier familie lijdt, lijdt het gehele lichaam. De volkeren zijn aan elkaar gebonden door godsdienst, bloed en ekonomiese zowel als politieke belangen. Wie daarmee geen rekening houdt werkt op verkeerde basis. Daar zijn onze Nat. vrienden verkeerd en dat geeft grote moeilijkheid; Zij zijn zichzelf alleen. Hun spreuk is die van de uiterest Ieren: Sinn Fein, onszelf alleen.

Wij zijn niet alleen! Het blijkt mij uit hun koeranten en toespraken dat zij die houding niet willen laten varen. Zij willen alles daarvoor opofferen, zelfs het grootste belang van Zuidafrika. Men kan alles te ver drijven en zij doen dat. Zij drijven het naar 'n punt waar het 'n gevaar wordt. Wij moeten ons zelve afvragen of zo'n politiek van enig nut voor ons is. Het recht van sessie, zeggen zij, moeten wij behouden wat er ook gebeurt. Ik zeg: Wij hebben ondervinding daarvan. Wij waren 'n vrije Republiek en waren des-

tijds ook geïsoleerd maar dat heeft ons niet geholpen tegen aanvallen en het verlies onzer onafhankelijkheid. Het zal altijd zo gaan. Zolang wij 'n klein volk zijn blijft 't gevaar bestaan indien wij geïsoleerd staan. De Nat. P. kijkt terug en is 'n terug-partij. Zij verlangt naar 't toestand die niet langer in overeenstemming is met de wereldtoestand. Misschien was 't mogelijk lang geleden doch tans is 't niet meer mogelijk. Laten wij zien wat het best voor ons is en daarop onze toekomst bouwen. Als wij niet de britse konnèktie hebben zal 'n andere konnèktie voor ons nodig zijn. Krijgen wij moeilijkheid met 'n grote natie dan zijn 'n paar schepen voldoende om onze kust te blokkeren en onze handel onmogelijk te maken. Waarom zouden wij uitzien naar 'n andere vriend? Wij zijn niet uit vrije keus in 't britse Rijk maar op de weg der Voorzienigheid. Wij hebben hard ertegen gevochten maar waarom zullen wij vandaag, naar al het gebeurde teruggaan op dat pad? Als de Nat. P. ernstig nadenkt zal zij instemmen dat 't onnodig is. Laten wij de feiten nemen zoals zij zijn.

De politiek van afscheiding is omtrent hun enige plank. Ik heb 'n zeer ernstig beroep gedaan op alle partijen, vooral op de Nat. P., om 't oude te laten staan, maar de Nat. P. heeft 't grote struikelblok op de weg van samenwerking gewenteld. Zoals uw voorzitter zei: onmiddellijk na mijn beroep heeft zij 'n ander artikel in haar proëgram gezet dat zal leiden tot allerlei moeilijkheid en verdriet. Mijn gevolgtrekking is dat de leiders der Nat. P. niet begerig zijn met ons saam te werken. Op hun weg zie ik de grootste gevaren. Zij zeggen dat zij ook samenwerking willen van de oude en nieuwe bevolking, maar ik vraag mij af hoe 't mogelijk is die te krijgen langs de weg van afscheiding. Daardoor wordt onze bevolking onmiddellijk in twee kampen gescheiden. Indien wij samenwerking verlangen, moet de politiek van afscheiding verdwenen.

Er is groot voordeel in de britse konnèktie. Als lid van 't Rijk hebben wij grote voorrechten en 'n sterke positie. Niemand kan ons aanvallen want ieder weet dat wij lid zijn van de machtigste groep naties ter wereld. Als afscheiding in ons belang was konden wij haar nog bespreken, maar wij hebben alle vrijheden die wij kunnen verlangen en worden erkend als de gelijke van de volkeren der wereld. Genl. Hertzog erkende 't te Bloemfontein. Toen ik voor 't eerst zei dat wij gelijk waren werd 't betwist, maar nu zegt genl. Hertzog 't. Natuurlijk is 't niet te danken aan Botha en Smuts (gelach). Het is te danken aan de Nat. Deputatie (gelach). Zij heeft het van Lloyd George gekregen en 't grote werk gedaan. Zij verdient de eer!

Ik wil niet erover redeneren aan wie de eer toekomt. Ik heb nooit gewerkt voor eer, maar altijd voor Zuidafrika (luid ap.) Ik ben blij dat 't erkend wordt dat wij op voet van gelijkheid staan, die wij niet hadden als Republiek. Wij hebben de vrede getekend en zijn in de Volkerebond op dezelfde voet als anderen. Welk nut heeft het dus te tornen aan de britse konnèktie? Als wij niet vrij kunnen zijn in 't britse rijk is 't wel anders, maar zoals ik u gezegd hebt bestaat die vrijheid. De isolatie-politiek is niet op feiten gevestigd. Die klein wil wezen wordt hoe langer hoe kleiner. 't Is 'n kwestie niet alleen van afscheuring van 't Rijk, maar ook van afscheuring van Transvaal en Vrijstaat tegenover de rest van Zuidafrika. Is die eenmaal behaald dan zal 't nog verder gaan en niemand weet waar 't eindigt. Dat is 'n gevaarlijke politiek.

Dikwijls heb ik mij afgevraagd wat er zou worden zijn van Zuidafrika als 't verzoek van de Deputatie was ingewilligd. Kan 'n partij die Transvaal en de Vrijstaat wor afscheiden van Zuidafrika eerlik vragen om 't vertrouwen van Zuidafrika als geheel? moesten wij teruggaan naar de toestand 1899? De samenstelling onzer bevolking is veranderd en indien Transvaal weer 'n Republiek wordt zal het geen Boere-republiek zijn. De onzinnigheid van zulk 'n verzoek slaat mij totaal dronken (gelach). Volgens de londense konventie mocht iedereen behalve 'n inboorling vrij zich vestigen, reizen en handeldrijven. De drifte-kwestie is u bekend. Volgens 'n ander artikel kon de Z.A.R. geen immigratiewetgeving in 't leven roepen. De Aziaten konden niet uit 't land gehouden worden en de grote indiese bevolking is destijds gekomen. De Nat. P., die schrijft tegen Aziaten wil de oude toestand herstellen! De londense konventie bepaalde dat ieder fabrikant, winkels en eigendom mocht bezitten in Transvaal. Onze wet van 1885 tegen de aankoop van eigendom door Aziaten is altijd 'n dode letter gebleven omdat zij in strijd was met art. 14 der konventie. Wij hebben nu 'n goede immigratiewet in de Unie en ook grondbezit komt op goede voet. Een van de grootste moeilijkheden is die der handels-lisenties, maar onze Nat. vrienden willen alles prijs geven terwille van ~~de hersenehem~~ 't republiek.

DE SCHEURPARTIJ.

Kan men zulk 'n partij vertrouwen? Neen! Goddank dat Lloyd George 't verzoek weigerde (hoor, hoor). Zuidafrika is gered en wij staan nog op gezonde voet. Dat is echter niet te danken aan de Deputatie. Zij wilden de konstitutie stuk scheuren en 't land prijsgeven aan de oude toestand. De Nat. P. is ongelukkig. Ik hoor altijd twee stemmen. Er zijn er die bang worden voor de bedoelde richting. De ene dag heet 't dat de Republikeinse propaganda vooraan staat en de volgende dag dat de belangrijkste kwestie die van de paswet is. Zij weten dat zij op 't verkeerde pad zijn en zij hunkeren op twee gedachten. Genl. Hertzog ziet waarschijnlijk waar 't gevaar ligt. Toen hij nog onze voorman was trok hij tegen genl. Botha te velde en begon hij naar de uitersten te gaan. Vandaag zijn er weer anderen die verder willen gaan dan hijzelf en wanneer hij nu voorzichtig wil zijn—want hij weet wat 't betekent—dan zijn er de jong Turken in zijn eigen partij die hem de voet willen lichten en zo wordt hij voortgezweept op 't verkeerde pad. Wie eenmaal bij uitersten zijn toevlucht zoekt vindt dat er geen einde aan de weg is, want er zijn altijd verdere uitersten: eerst afscheuring, dan opscheuring van de Unie met 'n republiek en dan moet 't zeker nog verder gaan! 't Einde weet niemand.

Er is slechts een enkele koers, nl. die van gematigdheid, billikheid, inachtneming van alle feiten, zoals van onze partij. De uitkomst leert dat wij gelijk hadden en 'n fundament hebben waarop wij kunnen voortbouwen van jaar tot jaar. Afbreken is niet nodig. Wij worden al beter en ik hoop dat wij in de toekomst in onze houding zullen volharden applaus).

Ik deed 'n beroep in 't Parlement op alle partijen en ingezetenen om 't verleden te laten staan en te zien of 't niet mogelijk was, na alle stormen, 'n nieuw begin te maken met 'n betere geest en meer verzoening. 't Antwoord der Nat. Partij was 'n struikelblok dat samenwerking onmogelijk maakt. Bij de gewone burger van de Nat. Partij is 'n waarachtige begeerte om met ons

te herenigen luid ap.). Waar ik kwam heb ik dat bespeurd. Die geest is sterk bij de leden van de Z.A.P. en de Nat. Partij. De voormannen willen medewerking onmogelijk maken. Zij hebben Botha dood gemaakt en willen Smuts nu ook dood maken (gelach). Zij willen niet verzoenen, maar enkel bloed zien. Ik heb genoeg bloed gezien. Evenals gij heb ik 7 jaren doorgebracht op slagvelden en de tijd is nu aangebroken om vrede te maken. Ik hoop dat ons doel zal verwezenlijkt worden, nl. dat in Zuidafrika 'n nieuwe geest ontstaat en 'n nieuwe partij, die bereid zal zijn te werken voor de ontwikkeling des lands.

De Unionisten hebben op hun kongres besloten dat zij aannemen de basis die ik heb neergelegd (hoor, hoor). Daarvoor ben ik dankbaar. 't Bewijst dat er 'n grote verandering komt. De partij die ver van ons stond en die wij hard bestreden hadden is nu zover dat 'n Afrikaner-geest van medewerking met de oude bevolking bij haar doordringt. Maar de leider heeft 'n toespraak gehouden waarin hij zeide bang te zijn voor inslikken. Dit is echter niet ons doel. Wij willen niet inslikken, maar hartelijk samenwerken (hoor, hoor). Wij zeggen: De beginselen van onze partij die wij hebben gevolgd in de afgelopen 5 jaren en langer zijn gezond gebleken. Onze daden pleiten harder dan enige woorden van mij zouden kunnen pleiten. Wij hebben bewezen in de donkere dagen dat de belangen van Zuidafrika veilig in onze handen zijn. Door de grootste moeilijkheden hebben wij de rechte beslissing genomen. In onze handen waren de belangen van Zuidafrika veilig. Hebben wij niet getracht 'n beroep te doen op 't vertrouwen van elk weldenkend man? (ap.). 't Is niet 'n kwestie van inslikken! 't Is 'n kwestie van hartelijk samenwerken en van ondersteuning onzer politiek door allen die menen dat wij onze plicht en ons best deden—dat ons werk sukses had.

Ik ga voort met mijn beroep en ik vraag alle burgers van Zuidafrika, mannelijk en vrouwelijk, of zij behoren aan de Z.A.P., aan de Nat. Partij, aan de Unionisten of zelfs aan de Arbeiders, ik vraag hen om steun voor de politiek van de Regering die geleid heeft tot de beste vruchten en 't grootste sukses in de geschiedenis van ons land (toej.). Als die steun gegeven wordt zie ik 'n nieuwe toekomst. Het zal zijn 'n totaal nieuwe politiek van ontwikkeling, van vooruitgang, groter dan ooit tevoren. Het Parlement zit bijna 6 maanden in 't jaar, maar 'n groot deel van de tijd wordt in beslag genomen door bespreken van politieke kwessies of rassekwessies. Laten wij liever onze tijd en krachten geven aan de ontwikkeling van ons land (applaus). Onze grote wereld-status is voor niet als wij zwak zijn en onze hulpbronnen niet ontwikkelen. Laten wij onze status waar maken, niet door grootpraatjes of door afscheuring die niemand rijk maakt en niemand 'n volle maag geeft (ap.). Bouw 't land op, bouw industrieën op en bouw 'n natie op die zal bloeien door eendracht en samenwerking. Er ligt 'n verbazend werk voor ons. Zuidafrika zal altijd in grote mate 'n landbouwaland blijven. Meen spoorwegen, meer irrigatie, meer nederzetting, zijn nodig inplaats van de hele dag rassekwessies en grote politieke zaken die van geen nut zijn.

GELDELIK EN INDUSTRIEEL.

Op industrieel gebied hebben wij in de oorlog 'n tamelijke sprong voorwaarts gedaan, maar in de aan-

staande 5 jaar hoop ik 'n nog veel grotere sprong te zien. Wij hebben 'n unieke kans, zoals geen ander land. Al die praatjes van afscheiding en afbrokkeling en te-suggaen op 't verleden zijn 'n struikelblok en daarvan moeten wij verlost worden. Als wij ons ontwikkelen, zal onze moeilijkheid inzake arme blanken dadelijk ophouden. Wij kunnen geen kunstmatige oplossing vinden. De natuurlijke oplossing is industrie (hoor, hoor). In 'n deel van Zuidafrika dat ik goed ken, was de arme blanken kwestie vroeger ook lastig. Er kwam 'n fabriek die binnen 'n paar jaar alle arme blanken absorbeerde; vandaag krijgen zij 'n goed loon en zijn zij nuttige leden der maatschappij. Al die mensen moeten geoefende arbeiders worden. Vandaag is er al schaarste aan vakmannen. Er kan niet gebouwd worden omdat er geen metselaars en timmerlui zijn. De krachten zijn al geabsorbeerd en wij zijn nog maar bij 't begin, dus is 't duidelijk dat wij van onze arme blanken vaklieden moeten maken. Ik ben niet voor kunstmatige immigratie, want die zal altijd 'n mislukking worden, en als wij arme immigranten invoeren en miljoenen besteden zou 't meeste geld toch verloren gaan. De rechte manier is immigratie aanlokken door 't stichten van industrieën, zodat die personen nie nodig zijn om de industrie te ontwikkelen, vanzelf komen.

Te Bloemfontein is door Genl. Hertzog sterk gesproken over de financiële toestand, maar hij slaat de bal geheel mis. Er is geen land met 'n zo kleine schulds als Zuidafrika, in aanmerking genomen onze grootte en hulpbronnen. Wij hebben 'n lichte belasting. Wij hebben 't beste krediet op de wereldmarkt, zoals blijkt uit de koers onzer leningen. 't Is gekheid te spreken van 't neerdrukkende van onze schuld. De schuld is licht. De toestand is veilig. De andere volkeren zien dat wij 'n land zijn met grote hulpbronnen, kleine schuld, lichte belasting en misschien de beste kansen van enig land ter wereld om te ontwikkelen. Zij willen hierheen komen. Zij willen de politiek die ik hier voorstel helpen, maar zij zullen bang worden wanneer zij horen van mogelijke afscheuring en van oorlog morgen of overmorgen. Laten wij al dat gepraat en gezank met rust laten. Laten wij onze krachten vereenigen teneinde van Zuidafrika 'n groot land te maken. Ik heb 'n konferentie te Pretoria bijeengeroepen over ons financieel stelsel. Vertegenwoordigers van banken en andere deskundigen hebben de Regering van advies gediend. De hele wereld rust tegenwoordig op papiergeld en de enige uitzondering is Zuidafrika (toej.). Wij zijn nog op 'n grote basis en in onze banken kan ieder goud eisen. Dat is 'n verbazend sterke positie en andere landen willen ons goud hebben, waardoor 'n grote stroom van gouden ponden uit ons land ontstaat. Dit wordt 'n positie die zorgwekkend is en 't advies van de konferentie luidt dat wij bij onze goudbasis moeten blijven zonder onze papieruitgiften te vergroten. Er moet 'n vrije goudmarkt zijn in Zuidafrika en op die grondslag moeten wij de industrie opbouwen. De Regering is van diezelfde opinie en gaat op die weg volharden. Ongetwijfeld zal hier 'n gezonder basis ontstaan dan in enig ander land. Als de mensen hierheen komen met hun bezit en hun werkkraft moeten wij 't onze bijdragen en zien dat wij de positie waardig blijken door van Zuidafrika te maken een sterk land dat al 't nodige fabriseert en ook nog kan uitvoeren.

DE WERELD EN WIJ.

Deskundigen die zijn teruggekomen uit Europa

vertellen mij dat er 'n ongekende toekomst voor onze produkten is op de wereldmarkt. Dit geldt zowel onze landbouw als nijverheid en in de eerstkomende 10 jaren kunnen wij 'n verbazende vooruitgang verwachten. Wij moeten niet alleen spreken maar doen. Daarom doe ik 'n beroep op de hele bevolking, afgezien van partij: steun de Regering en help haar die politiek uitvoeren want als dat gebeurt zal 't lot van de gehele blanke bevolking verbeteren. De armen zullen beter loon krijgen en ook de naturrellen zullen hun lot verbeterd zien. Wij staan vandaag voor dat nieuwe begin. Gij hier die in de afgelopen 20 jaar geteisterd zijt door grote rampen zult mij verstaan en op U kan ik 'n beroep doen. Wat wij nodig hebben is 'n nieuw begin in politiek, in nijverheid, in ontwikkeling, van de gehele bevolking. Ik persoonlijk zal doen wat ik kan (toej.). Ik ben zat van de oude partijpolitiek en van de oude beenderen waaraan wij al die jaren gekouwd hebben. Ik weet dat 'n zwaar zal gaan de nieuwe bladzijde om te slaan. Verenigde krachten zullen nodig zijn meer dan ooit. Ik reken vooral op de Z.A.P. Gij zijt de staatmakers geweest. Op u is 't beroep van Genl. Botha nooit vergeefs geweest. Gij hebt Genl. Botha vertrouwd ook al deed hij verkeerd (gelach). Al doe ik recht, zult gij mij misschien niet zo ver volgen (gelach). Maar wat ik kan geven bij wijze van leiderschap zal ik geven naar de beste krachten en geweten (luide toej.). Ik verwacht

dan ook van de Z.A.P. de hartelikste steun (applaus). Wij moeten 'n wakkere partij wezen. Degenen die slapen terwijl grote dingen gebeuren moeten nu wakker worden. Ik vertrouw dat duizenden die aan andere partijen behoorden, zullen zeggen dat dit de rechte politiek is. De Regering deed recht in het verleden; zij belooft goeds voor de toekomst en ik hoop dat zij gesteund zal worden.

Dat bedoel ik wanneer ik spreek van 'n politiek van samenwerking die de bevolking, oud en nieuw, zal samenbrengen om krachten te vergaderen voor de grote taak der toekomst. Wordt dit gedaan, dan ben ik zeker dat de volgende tien jaren 'n veel grotere vooruitgang en verandering zullen brengen dan de afgelopen tien jaren, al is er reeds veel vordering geweest sedert de Unie. Transvaal is veel vooruitgegaan. De toestand der boeren is veel beter dan vroeger. Wij mogen niets ongedaan laten om die grotere voorspoed te bevorderen.

Ik hoop dat dit kongres zal gedijen tot groot nut voor 't land en dat uw beraadslagingen zullen helpen om die politiek te bevorderen en veel vruchten zullen afwerpen voor de toekomst. Veel is door u gedaan. Nog moet er veel gedaan worden. Ik hoop dat gij in de toekomst nog groter sukses zult zien dan uw werk in 't verleden reeds bekroond heeft (luid en langdurige toejuichingen).

TOESPRAAK

GELEVERD DOOR

Generaal J. C. SMUTS

TE

Bloemfontein, 11 Desember, 1919.

Generaal Smuts, die een ware ovatie gebracht werd, sprak Hollands. Hij zeide, dat het hem een groot genoegen was het kongres bij te wonen en hij dankte de voorzitter voor diens woorden. Hij voelde heel dankbaar over de grote opkomst. Uit alle delen van het land waren ze gekomen en hij hoopte, dat dit kongres tot heil en zegen van het land mocht leiden. Het was hem een groot genoegen en een verheven eer voor hen te staan als leider, maar dit ging gepaard met een gevoel van een bitter verlies. Op het laatste kongres van de Z.A.P. van de Vrijstaat had spreker Genl. Botha voor het laatst gezien, want hij was toen naar Natal vertrokken. Ze hadden een troost en dat is, dat de generaal hun geschonken was in een tijd van de grootste periode van Zuid-Afrika. Ze hadden nooit de laatste tien jaar klaar kunnen komen zonder hem, die groot was in alles en groot in ziel. Door de leiding van de Voorzieningheid zijn ze onder hun grote leider door de jaren van oorlog heen gekomen. Sterker dan ooit staan ze, en daartoe hebben de gebeurtenissen van den oorlog ook bijgedragen. Door de Engelse Regering is veel geld in Z.A. gespanneerd tijdens de oorlog, £21 miljoen. En we hebben onge-evenaarde markten voor onze produkten gehad. Doordat de invoer door de oorlog belemmerd werd zijn

ONZE BINNENLANDSE NIJVERHEDEN

omhoog gegaan. In de landen in Europa is er wanorde en ellende, terwijl onze handel, voortbrenging en geldwezen 'n gezonde toestand zijn. Zuid Afrika was een lichtpunt in de wereld (hoor, hoor.) Door Gen. Hertzog was beweerd, dat wij op de weg waren naar een bankroet en revolutie (gelach), maar dit was geheel onjuist. Die verklaring kon alleen gemaakt worden door iemand, die geen het minste besef had van de staat van zaken. Hij plaatste dit gezegde op dezelfde basis als de zotte verklaring, dat de revolutie in Rusland veroorzaakt werd door enkele Johannesburg kapitalisten. Wel is waar bestond er gevaar voor zowel onwenteling als bankroet, maar dat zou dan zijn op de weg door Gen. Hertzog zelf bepleit (applaus).

DE AFSCHIEDINGSBEWEGING

was nu het hoofddoel der Nationalisten en voor ons een groot gevaar, evenals het Bolsewisme, dat gepredikt werd door Gen. Hertzog. Sterk als onze positie was, moesten we niet met onze toekomst laten spelen. Spr. herhaalde zijn elders geuite bezwaren tegen de republikeinse beweging en meende, dat onze gehele toekomst afhing van de innerlike eenheid en vrede in Z.A. In verband daarmee verwees hij naar het optreden van de Nationalisten insake hun deputatie naar Europa om de Unie uiteen te scheuren. De Nationalisten zouden niet aarzelen ons land uiteen te scheuren en de Bolsjewistische beweging hier te krijgen. Die afscheuringspolitiek was de grote hinderpaal tegen vereniging van de partijen. Men wist ook nooit waartoe dat kon leiden. Terwille van de vrede en de eenheid van Z.A. wilden ze van die politiek niets weten. De konstitutie was

immers door Gen. Hertzog een flentertje papier genoemd en zulk een houding zou de oude bevolking blijven in het harnas jagen tegen de nieuwe. Verdeeldheid onder onze blanken moest tot de ernstigste gevolgen leiden. Hoewel hun voorman, die hun politiek had opgesteld, er niet meer was, zouden ze op dat pad volhouden. Nog een bezwaar tegen de republikeinse beweging was de kwestie van eer en goede trouw. Voor ons was de handhaving van de Nationale Konventie niet zoals voor de Nationalisten

EEN OUD PAK KLEREN,

dat maar weggegooid kon worden. De goede verstandhouding tussen de beide rassen behoorde het hoofddoel te blijven, het was de kardinale politiek van de Partij. Het vierde artikel van de konstitutie van de Nationale Partij had hetzelfde gezegd als hij, dat op de goede trouw het staatsstelsel berustte, maar nu waren die woorden uit genoemd artikel zowel als uit het programma van beginselen van de Nationale Partij weggenomen. Ten derde was spreker tegen de beweging, omdat ze overbodig was. Degenen, die wilden afscheiden, vochten tegen een Brits Rijk, dat er niet meer was (gelach). Het Britse Rijk met zijn kolonies bestond niet meer. Sprekers werkzaamheden in Engeland tijdens de oorlog hadden er toe bijgedragen de britse regering en het volk te overtuigen, dat de tijd van britse kolonies voorbij was. Op de konferentie te Parijs werd Zuid Afrika vertegenwoordigd door zijn eigen vertegenwoordigers, niet door die van de Britse Regering. Spreker weide uit over de Volkenbond en de positie van Zuid Afrika daarin op voet van volkomen gelijkheid met de andere staten. In een vrije bond van volkeren, zoals het Rijk nu was, moest samenwerking gemakkelijk wezen. Zonder overheersing waren we nu baas over eigen lot, inwendig en uitwendig, over zaken van vrede en oorlog. De politiek van afscheuring was onnodig (applaus).

Spreker was nergens tegengesproken wat

ONZE HOGERE STATUS

betreft, ook niet in de engelse bladen, behalve door de Nationalisten en die deden dat omdat ze anders niet bestaan konden. De andere dominiums hadden in dit opzicht dezelfde houding aangenomen als Zuid Afrika.

Men moest hersenschimmig zijn om te kunnen beweren, dat spreker voor een politiek van nauwere vereniging met Engeland was (gelach). Zijn streven was altijd geweest naar absolute gelijkheid en vrijheid van alle delen van het Rijk (applaus). Velen onzer begeerden sterk hereniging met de Nationale Partij, maar de zuiverheid van beginsel moest voorgaan. Indien wij tans herenigden zou dit onze politieke heerschappij verzekeren, maar ten koste van de toekomstige vrede en eenheid van Zuid Afrika, en die konden niet worden opgeofferd. Spreker wilde het pad van plicht en eer volgen om de toekomst in Gods handen te laten. Maar zo zeker als ze hier vandaag vergaderd waren, zo zeker zou eens de tijd komen, dat de oude bevolking weer samen zou staan, maar niet langs het pad van afscheiding. Als de partijen zich zouden moeten verenigen ten koste van de toekomst van ons land, dan bedankte hij er voor (applaus).

Hij verwees naar de briefwisseling tussen Gen. Hertzog en Prof. Freemantle en zeide, dat de zaak hem nu nog duisterder was dan vroeger. Spr. had over deze

kwestie uitgeweid omdat de aanstaande verkiezingen grotendeels hierover zou lopen.

DE POLITIEK VAN DE REGERING

was om geen krachten te versnipperen in de strijd om konstitutionele kwesties. Ze wilde werken voor de ekonomies onafhankelijkheid van het land. Haar politiek was industrien te vestigen en het land te ontwikkelen. We hadden daartoe een enige kans met het oog op allerlei omstandigheden respektievelijk in het buitenland en hier. Al hetgeen wij produceren (kost, goud, diamanten, enz.), was hoog in prijs en zijn raad was op steeds grotere schaal te produceren. De Regering was ijver hieromtrent bezig. Dan was er onze ijzer- en steenkolenrijkdom. In de oorlog waren nieuwe industrien ontstaan en die behoorden door de Regering beschermd te worden als de wereldhandel weer hersteld werd. We behoorden de machinerie te krijgen om nu te gaan welke industrien hier ontwikkeld behoorden te worden en als ze dit deden en het Parlement gaf gehoor aan de aanwijzingen was er geen reden waarom er geen grote uitvoer zou komen naar alle landen van de wereld (applaus). De transportkwestie in Z.A. was ook een heel belangrijke kwestie. De Regering zou trachten goed te maken van wat in de oorlog ongedaan was gebleven (applaus). De Regering zou verder een tamelijk groot programma van irrigatie voor het Parlement kunnen leggen. Tijdens de oorlog, toen er niet voldoende gelegenheid was om de werken ten uitvoer te brengen, was de tijd goed besteed aan het maken van opmetingen. Ook hoopte de Regering over te gaan tot elektrifikatie van spoorwegen zoals aanbevolen in het desbetreffende rapport. Waarschijnlijk zou de op te wekken elektriciteit ook gebruikt kunnen worden voor andere doeleinden en verdere industrien.

Voor dit alles waren natuurlijke normale toestanden van inwendige vrede nodig. Indien er altijd getornd werd aan onze Staatsregeling zou de ontwikkeling worden gestremd.

WE MOESTEN RUST HEBBEN.

We moesten afzien van de politieke agitatie, die de koppen maar warm hield, dan zouden we uitbreiding van onze industrien kunnen krijgen. Er was nog een ander gevaar. Gen. Hertzog was naar Europa gegaan om de onafhankelijkheid te krijgen en was zonder die onafhankelijkheid teruggekeerd, maar hij was nu besmet met die gevaarlijke ziekte in Europa, met Bolsjewisme (gelach). Het Bolsjewisme is een volksziekte, een politieke ziekte, een zielziekte, die in Europa heerst als gevolg van de oorlog en alle honger en ellende. Niets zou gevaarlijker zijn dan het overbrengen van die ziekte naar Zuid Afrika. Het Bolsjewisme was de nieuwe vorm onder nieuwe toestanden van de oude anarchie, die tegen het hebben van eigendommen en tegen alle wetten is. Dat was de bron van het Bolsjewisme, zoals het in vorige jaren in Rusland bestaan had, onder het czarristische stelsel. De tegenwoordige duitse regering strekte het vooral tot lof, dat ze alle krachten ingespannen had om dat Bolsjewisme tegen te gaan (hoor, hoor). Ebert en Noske hebben niet gearzeld alle maatregelen er tegen te nemen. Hij kon niets zien wat gevaarlijker was dan het overbrengen van die zielsziekte naar Zuid Afrika. Spreker had die ziekte zien komen. Door de leiders der Nationalisten werden

beloften gedaan aan de armen, die ze nooit zouden kunnen vervullen. De wortel was daar en het plantje was aan het groeien, en als we niet oppasten zouden de afscheidingsbeweging en het bolsjewisme samen gaan en onze eigen oude Afrikaner bevolking zou er het meeste onder lijden. Hij deed een beroep op allen in Zuid Afrika om de kwestie goed te onderzoeken en om op te passen. We moesten proberen samenwerking en eenheid in het land te krijgen, maar niet langs bolsjewistische lijnen. We moesten

DE OVERHEID RESPEKTEREN.

Spreker wenste de armen en de werkers rechtvaardig te behandelen. Hij was voor gezamenlijke komitees van werkgevers en werknemers, teneinde meer maatschappelijke vrede en minder overheersing, een betere geest van liefde, broederschap en kameraadschap te verkrijgen. Hij was dankbaar, dat Minister Malan in al de jaren, dat hij Minister van Mijnen geweest was, getracht heeft de partijen op nijverheidsgebied bij elkaar te houden.

DE LEVENSDUURTE

maakte de positie zeer moeilijk. Allerlei factoren waren hierop van invloed, het was een kwestie van wereldoorzaken. De kwestie van koers b.v. was van veel gewicht. Door de uitputting tengevolge van de oorlog was de geldstandaard van de landen op de basis van het papiergeld geraakt, en de reactie van de toestand in Europa werkte hier. De duurte was verergerd door de droogte in Zuid Afrika en Australië. Een andere oorzaak was, dat in alle landen gebrek bestond aan produktie. De Regering gaf haar ernstige en voortdurende aandacht aan deze kwestie, maar somtijds werden middelen aan de hand gegeven tegen de levensduurte, welke allicht erger zouden blijken dan de kwaal. Men moest heel voorzichtig te werk gaan. Deskundigen als Hoover hadden verklaard, dat een vaststelling van prijzen geen verbetering bracht op de duur. Dikwels werd gevraagd waarom de uitvoer niet belet werd. De Regering zou echter het land makkelijk groot onrecht kunnen aandoen door de uitvoer te belemmeren. Waar dit nodig werd, behoorde de Regering echter niet te aarzelen. Ze had b.v. die weg reeds ingeslagen wat de mielies betrof. De Regering had in verschillende dorpen plaatselijke komitees doen aanstellen om klachten over profiteren te horen. Die komitees waren ernstig bedoeld en hij hoopte, dat het publiek de zaak ernstig zou opnemen en getuigenis afleggen. Naar aanleiding hiervan haalde spr. als voorbeeld aan van het optreden van Durban inzake het vleeskomitee. Er was een tekort aan vlees en de koelkamers waren vol, werd beweerd. De Regeringskommissie werd verzocht naar Durban te komen, en toen ze er was werd er geen getuigenis afgelegd. Dat was spelen met een grote en ernstige zaak. Het publiek behoorde gebruik te maken van de instellingen van de Regering om de toestand te verbeteren.

Dan was er een andere ernstige kwestie, n.l. die

VAN HUISVESTING.

Tijdens de oorlog was niet gebouwd en daardoor was een groot tekort aan huizen ontstaan. Er was een commissie aangesteld om de zaak te onderzoeken, maar er

was nog geen rapport uitgebracht. Hij verwachtte wel, dat een van de aanbevelingen van die commissie zou zijn, dat de Regering de plaatselijke autoriteiten te hulp zou moeten komen met geld. Dat zou zeker gebeuren. Er was aanzoek gedaan om tenten te verschaffen aan het publiek en de Regering was daartoe bereid. Op die wijze zou het mogelijk zijn de grote huren tegen te gaan. Wel zou spreker ook graag een beroep doen op de grote vakunies om mee te helpen. Er was een groot tekort aan geoefend werkvolk, en howel dit zo was, wilden de arbeiders niet toelaten dat er van de teruggekeerde soldaten opgenomen worden in de vakunies om het werk te leren. Er waren honderden, duizenden jonge mensen in Z.A., die opgeleid moesten worden voor technies werk, maar de vakunies hielden de deuren toe. Dat was niet de manier om een land vooruit te helpen.

De Regering zou zich sterk verzetten tegen elke kombinatie die de strekking had de

PRIJZEN OP TE JAGEN.

Hij wees op veel wat reeds gedaan was in verband met haver en koren. De Regering had de kwestie van haver onderzocht en de nodige maatregelen genomen, zoals bekend was (applaus). Waar er bewijzen waren zou de Regering optreden. De kwestie van koren was eveneens ernstig. De prijzen werden heel hoog en deze zaak werd ook onderzocht. De oorzaak van het omhoog gaan van de prijzen was volgens getuigenis, reeds voor de Regering gelegd, de schaarste aan scheepsruimte uit Australië. Als er koren en meel van daaruit ingevoerd kon worden, zou de spekulatie er in ophouden. De Regering wilde waken voor de belangen van de korenboer, maar ook voor die van de gewone konsument. Daarom had ze besloten om, als er geen scheepsruimte te krijgen was, ze haar eigen schepen zal gebruiken (hoor, hoor, en applaus) om koren aan te voeren uit Australië en Zuid Amerika. De lagere scheepsprizen zouden ten bate van de verbruiker komen. Ook zouden de spoorwegtarieven voor dat van koren verlaagd worden. Op ingevoerd koren was n.l. het tarief veel hoger dan op Z.A. produkten. Dat tarief zou nu verlaagd worden, maar nog niet met laatstgenoemd gelijk gesteld.

GELDWEZEN.

Wat de kwestie van geldwezen betrof was onze positie zeer gezond en wel omdat deze basis bestond uit goud en niet uit papier. Er was gevraagd waarom geen eigen muntstelsel ingevoerd werd. Er was geen moeilijker kwestie dan die van het muntstelsel. Spreker legde uit hoe de positie was. Het goud was niet langer een artikel van standaardwaarde, maar een handelsartikel geworden. De uitleg van Gen. Hertzog, te Smithfield gegeven, was helemaal verkeerd. Als schooljongen zou hij er geen merken voor gehad hebben, maar als staatsman werd er naar hem geluisterd. Als de Regering deed, zoals hij wilde, n.l. de vrije uitvoer van goudmunt toestaan, zou er al heel gauw geen goudmunt meer in het land zijn. Dan was zijn bewering omtrent de bankdekking voor noten ook verkeerd. Het was een ernstige beschuldiging. Als gevolg van Gen. Hertzogs verklaring stapten de Nationalisten in Transvaal reeds naar de banken om papier tegen goud in te wisselen. Onze hoeveelheid van banknoten bedragend £7 miljoen,)

was echter gedekt door £6 miljoen goud en bijna £1 miljoen zilver (applaus).

Gen. Hertzog had de Regering aangeklaagd, dat ze het land £2 miljoen verlies had doen lijden door

ONZE WISSELKOERS

op te mengen met die van Engeland. Dat was zo geweest, maar spreker kon daar niets aan doen. Lang voor hij geboren was, was die koers opgemengd met die van Engeland, maar het hoefde niet zo te blijven. De gehouden konferentie omtrent de wisselkoers had verklaard dat het beter zou zijn in de toekomst om af te scheiden, maar daarvoor moest er eerst een eigen munt komen. Men kon er de Regering niet de schuld van geven. Men kon haar er even goed de schuld van geven, dat het zo droog was (gelach). Men moest echter voorzichtig te werk gaan. Als we eenmaal onze eigen munt hadden, zou ons geld een hogere of een lagere koers hebben dan dat in Europa, en al naar gelang daarvan zouden we in het buitenland of lagere of hogere prijzen voor onze produkten krijgen in verhouding van de geldwaarde in ons land. Dan zouden we voor de ingevoerde artikelen ook minder of meer betalen, al naar de koers. Waren er vandaag een natuurlijke koers voor Zuid Afrika, dan zouden wij minder voor ingevoerd goed betalen, maar wij zouden ook mindere prijzen voor onze exporten krijgen. De prijzen voor wol, mielies en andere ekporten zouden van 15 tot 25 percent lager zijn dan nu. De gehele uitvoer en landbouw zowel als industriële ontwikkeling van Zuid Afrika zouden eronder lijden. De zaak was dus niet alleen belangrijk, maar ook zeer moeilijk, en er was veel aan weerskanten te zeggen.

Van groot belang voor onze toekomst waren

DE NIET-BLANKEN

in Zuid Afrika. De kleurlingen hadden zich tijdens de oorlog uitstekend gedragen en wat hun betrof was hun dank verschuldigd. Hij hoopte dat, als ze de kwestie van pensioenen voor de blanke vechters in overweging namen, ~~ze ook de~~ kwestie van pensioenen voor de gekleurde vechters in overweging zouden nemen (applaus).

Dan was er de Aziatenkwestie. Jaren geleden was gebleken, dat het inkomen van Aziaten gevaarlijk werd voor het land. In 1907 werd er een wet tegen immigratie van Aziaten ingediend in Transvaal. Na het vestigen van Unie werd die politiek door de hele Unie doorgevoerd, en de in 1914 aangenomen wet heeft paal en perk gesteld aan alle inlaten van Aziaten, behalve tegen speciaal permit. Nu had zich een andere moeilijkheid voorgedaan, n.l. betreffende het handel drijven van de Aziaten. Het was een gevaar, want de blanken werden uitgeboerd. Vandaag was er een beweging aan de gang, de Blankenbond geheten, die tegen deze zaak ging, en Min. Malan had als wvd. Premier destijds beloofd dat een kommissie zou aangesteld worden om een onderzoek in te stellen. Die kommissie zal a.s. maand rondgaan om getuigenis te nemen aangaande handel en grondbezit. Het publiek behoorde een deel van de verantwoordelijkheid te dragen en getuigenis af te leggen en suggesties voor een praktische oplossing te maken. Spr. hoopte dat de kommissie zou helpen een oplossing voor de kwestie te vinden.

INBOORLINGEN.

Een heel moeilijke vraag was die der inboorlingen. De kaffers hadden evengoed recht op bestaan in Zuid Afrika als de blanken en de handhaving van een goede verhouding was van het grootste gewicht. In de laatste tijd was er een totaal nieuwe geest over de kaffers gekomen, welke nieuwe geest trouwens ook elders ter wereld kenbaar was. Deels was de verandering echter toe te schrijven aan rechtmatige grieven. De kaffers waren de basis van de industriële positie in Z.A. en tegenwoordig werden ze beter onderwezen. Hij bespeurde dat er een kloof zou komen tussen de oude blanke bevolking en de natuurlijke bevolking. Dat zou een ernstig gevaar zijn. We moesten zien, dat die breuk geheel werd. Op het ogenblik hadden zij geen konstitutionele wijze om hun inzichten tot uiting te brengen. Dit leidde ertoe dat de raaddraaier een kans kreeg om invloed te verwerven en dat de kaffers hoe langer hoe meer verwijderd raakten van de blanken. Het gevaar was groot en er moest verandering komen. Een inboorlingraad was nodig opdat de Eerste Minister permanent advies kon krijgen wat naturellen zaken betrof. Bedoeld lichaam behoorde geraadpleegd te worden over wetgeving inzake de kaffers en andere maatregelen die hen nauw betroffen. Ook behoorde van tijd tot tijd samsprekingen gehouden te worden teneinde de kaffers een gelegenheid te geven hun mening te uiten. Het was hun dure plicht de zwarte bevolking van Zuid Afrika mee te dragen naar de toekomst. We moesten een scheuring voorkomen.

Wat de Prov. Raden betrof, was spr. tegen het voortdurend getorn en gekrab aan de konstitutie. Er bestond groot verschil van mening, maar hij was voor het voortbestaan van de Raden. Alles tezamen genomen was het stelsel goed geslaagd. Hij gevoelde dat het een gevaar zou zijn te grote sentralisatie te krijgen. Het land breidde zich steeds uit en het Parlement had nu reeds te veel te doen en de zittingen waren lang. Ook Afdelingsraden behoorden er te komen.

Er was veel gegist naar de datum van de verkiezingen. Hij had reeds uitgelegd dat gewacht werd op het verslag van de kommissie inzake afbakingen van kiesdistrikten, terwijl ook de nieuwe kiezerslijsten gedrukt zouden worden. Dit zou tijd nemen. Dan moest men zich ook houden aan de Elektiewet, in de laatste Parlementsitting vastgesteld. Was er voor, dat het tot een verkiezing zou kunnen komen voor 31 Maart, maar waarschijnlijk zou het eerst in Mei of April zijn.

De Partij zou de verkiezing beginnen op eigen benen en zonder overeenkomst of verstandhouding met enige andere partij. Samenwerking met de Nationalisten was onmogelijk zolang zij vasthielden aan de afscheidingsbeweging. Ze zouden staan en vallen bij de politiek van het opbouwen van een natie. De Partij moest haar organisatie maar klaar krijgen en zich gereed houden om onmiddellijk haar kandidaten aan te stellen zodra de nieuwe grenzen der kiesdistrikten bekend werden en dan met het werk voortgaan. In Januari moest alle kandidaten in het veld zijn. Het volk zelf moest nu maar beslissen. Hij had de beste verwachtingen van het werk in het verleden en ook van hun politiek, en hoopte dat de partij een goede meerderheid zou krijgen bij de elekties (langdurige applaus).

TOESPRAAK

GELEVERD DOOR

Kol. H. MENTZ

te Pretoria op 30 Oktober 1919.

Van harte verwelkom ik U hier en verblijd ik mij over de grote opkomst. Niet dat ik niet verwacht dat de geestdrift zo sterk zou zijn. Ook was zulk 'n mooie opkomst moeilijk te verwachten na de parlamentszitting, de lange droogte en de regen die nu weer werk nodig maakt. Ik ben blij dat er zoveel geld gemaakt wordt, dat afgvaardigden anderen kunnen achterlaten om naar vee en ploeg te kijken. In 't bijzonder verwelkom ik de dames. We luisteren niet altijd naar hen, maar zij zijn toch onze beste vrienden, voornamelijk wanneer de kleitrap tijd nabij is (gelach en applaus). Ik verwelkom ook minister van Heerden als voorzitter van de Kaapse Partij en van ons Unie Kongres. Hij heeft 'n moeilik kongres achter zich, en heeft 't heel goed doorge maakt. De geest in Transvaal is net als in de Kaap: ook hier zijn wij vol moed en kracht (toejuichingen). Verder verwelkom in minister Malan, die 'n tamelijk warm reije achter zich heeft (gelach). Hij heeft uitstekend werk gedaan, en tijdens genl. Botha's afwezigheid op bekwame wijze 't Premierschap waargenomen in 'n moeilike, buitengewoon lange zitting (ap.). Over die zitting waren de transvaalse leden hoogst tevreden, en wanneer dat zo is, zijn allen tevreden (gelach).

De vooruitgang op 't gebied van boerderij maakt dat de boeren toch ook iets krijgen van wat zij zo goed verdiend hebben. 't Zou jammer geweest zijn als er 'n ernstige terugslag van 't bedrijf geweest was. En wij zijn hartelik dankbaar voor de uitkomst van de regen.

De voornaamste gebeurtenis van de hele wereldgeschiedenis is de Vrede. Ik ben dankbaar dat al die vernieling van leven en eigendom is opgehouden. Zuidafrika is blij en voor al de Zuidafrikaanse Partij (ap.). In donkere dagen was 't moeilik de rechte weg te vinden, maar gelukkig hadden weleiders die de verantwoordelikheid aanvaardden (ap.). Velen twijfelden, maar ons werd de rechte weg van plicht en eer getoond. Wij volgen die, en wij zijn daarom vandaag blij (ap.). Zuidafrika is blij over de uitslag van de oorlog. Politiek en stoffelik kunnen wij dankbaar zijn voor hetgeen ons gebeurd is. Onze geachte leider, genl. Smuts, zal over de grotere gebeurtenissen uitweiden. De welvarende positie van Zuidafrika is te danken aan de houding die onze leiders aannamen in de donkere dagen. Wij zijn dankbaar dat wij 't voorrecht hadden mannen als Botha en Smuts naar Europa te sturen (ap.). Grote zaken moesten beslist worden en, dankzij onze verhoogde status, hebben wij de rechten genoten die wij zo rijkelik verdienden. De positie in verband daarmee is nog niet helemaal uitgewerkt, maar daarvoor wordt gezorgd, en ik vrees niet voor moeilikheden, op dat punt.

Ons hoofdkomitee heeft genls. Botha en Smuts hartelik verwelkomd bij hun terugkeer, en ik twijfel niet of dit draagt uwe goedkeuring weg (ap.). Temidden van 't feestvieren werd genl. Botha ons ontnomen in de volle bloem van z'n jaren, in volle geestdrift, in volle dankbaarheid tot God, die hem weer teruggebracht had onder z'n volk. Na de ontvangst te Johannesburg zei genl. Botha tot mij, dat dit nu genoeg voor hem was,

en dat, al kon hij niëts meer voor 't volk doen, hij toch inzag dat 't volk tevreden was na de jaren van kommer en werk.

Ieders taak is zwaar geworden. We hebben de bekwaaamheid, wijsheid en moed van elkeen nodig. Ieder moet de opvolgen van genl. Botha helpen om z'n werk voort te zetten. Elk moet op zijn manier zijn deel op de schouders nemen, terwille van de voortzetting van 't werk van onze afgestorven voorganger. Wij treuren diep over genl. Botha's heengaan en we vergeten ook niet hetgeen genl. Burger voor ons geweest is. Toen hij voor de laatste maal op ons Kongres verscheen, zei hij nog dat hij z'n best deed, en ofschoon hij misschien niet langer onder ons zou blijven, toonde hij ons toch wat onze plicht was in de toekomst. Op zijn eenvoudige, stille manier heeft hij gedaan al wat hij kon. Alle smaad hem aangedaan drög hij blijmoedig, want hij was overtuigd van zijn goed recht. Hij ried ook zijn volgelingen hun plicht te doen ondanks al wat anderen van hen mochten zeggen. Ik hoop dat wij dit zullen onthouden op onze politieke loopbaan. Wijlen minister Beck, adv. Esselen en senator Jozua Joubert zullen wij ook nog meer missen in de toekomst. Wij moeten in hun licht voortgaan, in de hoop dat wij hun taak kunnen voleindigen.

Wij zijn blij dat wij in moeilike dagen iemand hadden als genl. Smuts (ap.), die zoveel gedaan heeft en nog zoveel doet op maatschappelik, staatkundig en militair gebied. Zijn daden zijn u bekend, zowel wat betreft onze Unie, Duits-Oost en Europa. 't Werk van de Volkebond, waarin hij zulk 'n groot aandeel had, wordt tans erkend in de gehele wereld. Zelfs in Zuidafrika wordt 't erkend tot 'n zekere hoogte ofschoon velen daarbij moeilikheid krijgen (gelach). 't Is misschien te goed voor hen, of 't kan zijn dat zij moeilikheid hebben omdat 't 'n mede-Afrikaner is, die zoveel kon doen (gelach en ap.). Doch dit is maar tijdelik en zij zullen er wel aan gewoon worden. De zon is dikwels 'n beetje warm voor ons, maar hij geeft toch licht waarbij wij kunnen werken, en 't licht van genl. Smuts geeft alle goede mensen gelegenheid om hun werk te doen (toej.). In 1899 hadden wij 'n vrije republiek, maar zodra wij die vrijheid in praktijk wilden brengen, kwam er stremming. De Zuidafr. Republiek had haar moeilikheden met de Indiërs en mocht niet de Konferentie van den Haag bijwonen. De meesten van ons die hier zitten, waren toch tevreden. We deden ons best om die toestand te handhaven, maar 't werd anders over ons beschikt. Nu wordt vandaag wel gezegd, dat wij niet zodanig dankbaar behoeven te zijn voor zelfbestuur, omdat 't in 't Verdrag van Vereeniging beloofd werd. Maar dat zou zijn zodra de overwinnaar het raadzaam achtte! Toen 't transvaalse volk verslagen was gingen ik en anderen elk naar zijn gewone werkzaamheden terug. 't werd overgelaten aan mannen als Botha, genls. Smuts, Burger de la Rey 't volk weer op te heffen en bijeen te brengen, ten einde het erkend te krijgen als volk dat vertrouwen verdiende. Men praat vandaag over zelfbestuur als iets vanzelfsprekends, maar de Lyttelton konstitutie gaf ons niet die mate van vrijheid en 't was 't werk der leiders dat wij 'n andere konstitutie kregen. Men mag er lichtvaardig over spreken, maar 't was de grootste proefneming ter wereld op konstitutioneel gebied. 't Was 'n proef van de overwinnaar jegens de overwonnen gebaseerd op ons woord van eer (luide toej.). Wij verdienden 't, en zouden 't mettertijd gekregen hebben, maar ik

ben verplicht te erkennen dat wij 't toen kregen op 't woord van onze leiders, en daarop heeft ons volk voortgebouwd. In de Vrijstaat was 't net hetzelfde. Onthoudt de toespraken van Pres. Steyn, genls. de Wet, Hertzog, e.a., en kijk of zij niet voor hen en hun partij even vastgemaakt zijn als onze leiders ons vastmaakten (applaus).

Deze kwestie gold niet alleen de eer maar 't hele levensbestaan van 't zuidafrikaanse volk. Toch horen wij vandaag 'n heel ander liedje zingen: "'n flentertje papier!" Dit wordt niet op 'n hete manier aangehaald, doch vier of vijfmaal achtermekaar. 't Ekskuus is, dat onze Konstitutie al vijftigmaal verbroken is. 'n Flentertje papier! Er is iemand anders, die dat zei in verband met België en hij zoekt vandaag nog naar heelwat flentertjes, die hij niet meer kan vinden (gelach en ap.). Wij moeten niet in die geest komen van afbrokkeling en flentertjes papier. Onze Konstitutie is verkregen niet door geweld, niet door bedrog, maar door de goede verstandhouding, ongebouwd van 1902 tot 1910. Anderen kunnen makkelijk praten van de Konstitutie "opscheuren" omdat zij niet de verantwoordelijkheid dragen (hr., hr.). Ik kan 't echter niet verstaan van iemand met gezond verstand, dat hij zo los praat over de Konstitutie. Er wordt erkend dat wij nu 'n verhoogde positie hebben, te danken aan genl. Smuts, als ondertekenaar van 't Vredesverdrag. Wij zijn dus veel verder dan 20 jaar geleden. Onze vrienden, de Nationalisten, erkennen 't ook. Zij hebben eerst getracht twee aparte republieken te stichten. Wij zeiden toen: jullie bent verkeerd! Zij werden kwaad, maar zij zijn ver gereisd en zijn lang weggebleven (gelach) en nu zij terug zijn, zien zij dat 't verkeerd was. Ik ben blij dat zij 't zien, maar zij zijn nog niet helemaal tevreden, want senator de Villiers is op hun kongres gekomen met 'n lange motie, beginnende met "Nademaal en desniettegenstaande en derhalve" enzovoort (gelach). Hij zegt: Zuidafrika onafhankelijk, maar wij willen de Vrijstaat daarom 'n positie op zichzelf geven. Wat de transvaalse broeders daarvan denken? (Gelach.) Waarschijnlijk zijn zij 'n beetje in de moeilijkheid, en zullen zij op hun kongres ook komen met 'n resolutie van "Nademaal en overmits" (gelach). In Bloemfontein heeft genl. Hertzog gezegd, dat de konstitutionele positie ons niet meer zodanig hoeft bezig te houden al bestaat er ook nog "de grote kwestie van eventuele vrijheid" (gelach). Neen, zij gaan zich nu meer toeleggen op 'n konstruktieve politiek! Ik verwelkom 't, al ben ik jammer dat zij zo'n klein begin gemaakt hebben, want 't was in hoofdzaak over de manier waarop kaffer-konstabels zich inlaten met de meiden in verband met passen (gelach). Genl. Hertzogs tweede grote punt betrof 't "uitgraven van paden door de Regering." Jammer dat, niet de Regering 't doet, maar zijn eigen provinsiale raad. Maar toch herhaal ik, 't is 'n goed teken, want wij zijn bereid alle partijen te ontmoeten op konstruktief gebied.

Wat ook mag gebeuren, de Zuidafrikaanse Partij zal regeren of veel te zeggen hebben in de toekomstige regering (ap.). Niemand durft te ontkennen, dat onze politiek de enige is die tot heil en zegen van Zuidafrika kan strekken (luid ap.). Onze gematigdheid is de enige die deugdelijk is. Wij kunnen ons niet meer opsluiten. Andere mensen zullen hierheen komen, en zowel industrie beginnen als boerderij. De Hollandssprekenden waren eerst alleenheersers op laatstgenoemd gebied, maar dit zal niet zo blijven. Ons produkt wordt ge-

vraagd op de wereldmarkt, en daarmee moet ons publiek zich bezighouden. Wij zullen als partij onze aandacht geven aan kwesties van nijverheid, werkloon, vakunies. Onze leiders hebben 'n beroep gedaan op alle partijen om 't nieuwe pad in te slaan zonder verbitteren. Eerst leek 't of onze hoop zou verwezenlijkt worden, maar de menselijke natuur zegevierde, en de Nat. Partij ging zelfs zover dat zij haar voornaam artikel 4 veranderde—naar ik meen opdat zij zouden kunnen zeggen, dat er geen aanleiding was om met ons samen te werken. Waarom anders? De verklaring van genl. Smuts was volgens hetgeen zij zelve neergelegd hadden.

'n Lid: Al s' "heilig beginsel!"

De Voorzitter: Ja, als heilig beginsel. Maar onmiddellijk na de verklaring van genl. Smuts moest 't veranderd worden. In 't algemeen is 't volk moeg van verbittering en van scheuring. Er is neiging tot samenwerking (toej.). Maar andere partijen en personen, buiten en behalve de Nat. Partij vinden 't misschien ook moeilijk en heel waarschijnlijk zal er 'n strijd komen. Die strijd zal, wat ons betreft, uitgebakleid worden, niet op de bitterheid van 't verleden, niet om te proberen de geschiedenis te veranderen, wat niemand op aarde of in de Hemel kan doen, maar wat betreft de belangen van ons volk. Wij hebben uitbreiding van nederzetting en van handel, wij hebben onze nijverheid en grote kwesties van naturelle- en kleurling-politiek. Genl. Hertzog wil ook zijn kleurling-politiek verzachten, en al is dat in de Vrijstaat wil hij misschien zijn vrienden in de Kolonie 'n beetje helpen (gelach). De politiek van de Zuidafr. Partij op dit gebied was altijd de rechte, en wij verwelkomen de begeerte der Nat. Partij om verzachting van kleurling-politiek te verkrijgen. Wat betreft Rhodesië lijkt 't of onze tegenstanders meer daarvan weten dan wijzelf. 't Is U bekend, dat er zo nu en dan 't beetje voor Vlaanderen "gekommandeerd zal worden" en alleen dank zij de houding van de Nat. Partij is dit belet (gelach). Nu weer wordt Rhodesië ingelijfd met al zijn grote schuld, doch omdat de Nat. Partij dit niet wil, wordt 't afgekeurd (gelach). Toen kwam Swazieland aan de orde. Maar daarop zeide genl. Hertzog: nee, laten wij eerst horen wat de Regering zegt (luid gelach). Hij heeft zich misschien herinnerd dat er Transvalers zijn die niet altijd 'n naturelle-gebied op hun grens willen hebben.

Minister Malan: En stemmen!

Voorzitter: Ja, en misschien stemmen ook. De Regering heeft slechts een enkel doel, namelijk 't volksbelang (applaus). Wat de mandaat-kwestie betreft had ik in 't Parlement groot geraas verwacht, maar de Nat. Partij heeft ontdekt dat er veel mensen zijn die daarheen willen trekken (gelach). Nu was 't natuurlijk moeilijk als men de deur te dicht toe stootte. Zij heeft toen gezegd: wij zullen wachten tot we zien wat de mensen zelve zeggen! Intussen protesteerden zij zo'n beetje, want de Regering had 't ingebracht, en de Nat. Partij is natuurlijk altijd daartegen. Maar nu zal ik tonen wat genl. Hertzog te Bloemfontein gezegd heeft volgens "Die Volksblad." Dit is 'n koerant die enkel de waarheid schrijft, de gehele waarheid en niets dan de waarheid (gelach). Dit geld vooral onschuldige uitnodigingen aan grote volksmannen voor plechtige gelegenheden! Diezelfde koerant zegt dat genl. Hertzog opmerkte: "met betrekking tot 't mandaat zijn wij ervoor, mits de inwoners dit verlangen. Ik heb brieven en telegrammen, dat zij dit verkiezen, dus kunnen wij niet

anders dan 't aanvaarden." (Gelach.)

Wij kunnen zeggen: hartelik dank voor dat licht (gelach). Wat dit toch maar op 23 Okt. 1914 geweest, inplaats van 1919. Wie weet, misschien zou daar nooit 'n rebellie geweest zijn, nooit bloedvergieting of verbittering. De belofte van genl. Botha, dat duizenden Afrikaners in gunstige omstandigheden zouden kunnen boeren in Zuidwest wordt nu bewaarheid (applaus). In mijn dept. heb ik meer dan 2,000 plaatsen beschikbaar. De eerste 1,000 hoop ik binnenkort in de staatskoerant te zetten. 't Dept. heeft z'n vertegenwoordigers al op de plek. De eerw. organisatie-sekr. heeft te Wolmaransstad gevraagd of de kaart en transport al klaar waren. Die eerw. en achtbare man heeft in 't Parlement tjoepstil gezeten toen wij de wet passerden om kaart transport te geven.

De Zuidafr. Partij is de verantwoordelijke partij. Wij zijn niet instaat klippen op 't dak te gooien, en wanneer dan 'n geoot geraas gemaakt wordt te zeggen: kijk hoe rolt 't; 't is lekker zo! Geen betef vriend van de blanke arbeiders dan onze partij. Ongeoefende blanken wille in fabrieken gaan werken, maar de vakunies laten dit niet toe. Ik wil hen niet aanvallen, maar 't is onze plicht hen te beduiden dat zij hun invloed moeten gebruiken, om de vakunie te verzachten teneinde geoeffende werkers te krijgen. Bij Hartbeestpoort heb ik £25,000 meer uitgetrokken dan strikt nodig was om

witmensen werk te kunnen geven. Zij doen goed werk voor weinig geld. Ik eer hen voor wat zij doen, maar zodra ik hen aan beter werk wil zetten-zoals metselen of timmeren, ten einde betere lonen te verdienen, dreigen de vakunies met staking. Er is echter geen andere oplossing dan ongeleerde mensen tot geoeffende arbeiders te maken.

Ik ben dankbaar voor 't geduldig gehoor dat gij mij gegeven hebt. Wij hebben 'n schoon verleden, dat ons rechtvaardigt bij 't doen van 'n beroep op anderen om saam te werken. Wij doen ons best. Wij gaan aanhouden. Wij winnen veld. Als de mensen niet met ons willen werken gaan wij op ons eigen voeten staan, zoals al jaren in 't verleden (luid applaus). Wij zullen eerlik en oprecht 'n vooruitstrevende politiek volgen, en daarop ons beroep vestigen. Ik hoop dat gij allen u zult herinneren, dat de Zuidafr. Partij moet leiden. Wij zullen ernstige leiding geven, die 't Volk verwacht. Tegen elke prijs moeten wij bij elkaar staan, zoals onze leden gedaan hebben in 't Parlement. Die leden hebben al moeilike dingen doorgedaan. Zij konden niet altijd alles zo zien als de Regering 't deed, maar zij wisten, dat 't publiek geen kleingeestigheid en verbittering hebben wil, maar samenwerking en opbouwing. Zij steunden ons en ik hoop dat wij elkaar zullen blijven steunen tot de welvaart van 't volk. Ik verklaar nu dit vijfde kongres onzer Partij voor geopend (luide en landdurige roep).

BEROEP OP DE STEM DAG.
TERZIJDEZETTEN VAN PERSOONLIKE GESCHILLEN.
 (Eie Berig.)
BLOEMFONTEIN, 4 Maart.—Genl. Hertzog rig die volgende laaste woord voor die stemdag tot die volk van die Unie van Suidafrika—
“AAN 'T VOLK VAN DE UNIE.
 “Bloemfontein, 4 Maart 1920,
 “Geachte Landgenoten en Medeburgers,
 “Nog enige dagen en u zal geroepen zijn om door uw stem te beslissen niet alleen wie uw regeerders zullen zijn voor de volgende vijf jaren, maar ook hoe of ons land zal geregeerd worden. Hoe Zuid-Afrika in het pas afgelopen verleden geregeerd is geworden en geregeerd wordt hoef ik u niet nogmaals op te wijzen. Niemand, zelfs niet de vorige onder-reuner van de Regering, of hij voelt zich bewust van de vele en grote misstappen en wandaden door de Regering begaan. De vraag dus voor u allen bij de ophanden zijnde verkiezing is of u gered is en uw goedkeuring te geven aan het voortzetten en de herhaling van de regeringswandaden waardoor het land gebracht werd

tot de ellendige ekono-miese en maatschappelijke toestand waarin het vandaag verkeert. Zo niet, dan is het u aller plicht om getrouw uw taak als burgers bij de stembus te vervullen teneinde uw Regering, die reeds lang is opgehouden de regering van dit land te zijn, te dwingen om plaats te maken voor 'n regering die inderdaad een regering zal zijn van en voor 't volk der Unie.
 “Laten wij dus op 10 dezer allen op onze plaas zijn bij de stembus en getrouw onze stem uitbrengen op hen die ons 't best helpen zullen om ons doel te bereiken. Om daarin te kunnen slagen is het in de allereerste plaats nodig dat wij alle persoonlike geschillen met of omtrent kandidaten ter zijde stellen. Het is de zaak waarom gestreden wordt en niet op de een of ander persoon. En om die zaak de overwinning te doen behalen is hij de beste kandidaat en verdient hij onze stem die het meest zal bijdragen om daartoe zijn ondersteuning in 't Parlement te verlenen.
 “Ik doe dus dit beroep op u allen dat wij op de stemdag allen getrouw en ijverig op onze post zullen zijn in dienst van uw vaderland en volk.
 “Met 't volke vertrouwen dat zulks geschieden sal.
 J. B. M. HERTZOG.

BEROEP VAN GENL. HERTZOG OP HET VOLK. ONZE PLICHT OP DE STEM DAG. TERZIJDEZETTEN VAN PERSOONLIKE GESCHILLEN.

(Eie Berig.)

BLOEMFONTEIN, 4 Maart.—Genl. Hertzog rig die volgende laaste woord voor die stemdag tot die volk van die Unie van Suidafrika:—

“AAN 'T VOLK VAN DE UNIE.

“Bloemfontein, 4 Maart 1920.

“Geachte Landgenoten en Medeburgers,—

“Nog enige dagen en u zal geroepen zijn om door uw stem te beslissen niet alleen wie uw regeerders zullen zijn voor de volgende vijf jaren, maar ook hoe of ons land zal geregeerd worden. Hoe Zuid-Afrika in het pas afgelopen verleden geregeerd is geworden en geregeerd wordt hoef ik u niet nogmaals op te wijzen. Niemand, zelfs niet de vurige ondersteuner van de Regering, of hij voelt zich bewust van de vele en grote misstappen en wandaden door de Regering begaan. De vraag dus voor u allen bij de ophanden zijnde

verkiezing is of u gereed is en uw goedkeuring te geven aan het voortzetten en de herhaling van de regeringswandaden waardoor het land gebracht werd tot de ellendige ekono-miese en maatschappelijke toestand waarin het vandaag verkeert. Zo niet, dan is het u aller plicht om getrouw uw taak als burgers bij de stembus te vervullen teneinde uw Regering, die reeds lang is opgehouden de regering van dit land te zijn, te dwingen om plaats te maken voor 'n regering die inderdaad een regering zal zijn van en voor 't volk der Unie.

“Laten wij dus op 10 dezer allen op onze plaas zijn bij de stembus en getrouw onze stem uitbrengen op hen die ons 't best helpen zullen om ons doel te bereiken. Om daarin te kunnen slagen is het in de allereerste plaats nodig dat wij alle persoonlike geschillen met of omtrent kandidaten ter zijde stellen. Het is de zaak waarom gestreden wordt en niet op de een of ander persoon. En om die zaak de overwinning te doen behalen is hij de beste kandidaat en verdient hij onze stem die het meest zal bijdragen om daartoe zijn ondersteuning in 't Parlement te verlenen.

“Ik doe dus dit beroep op u allen dat wij op de stemdag allen getrouw en ijverig op onze post zullen zijn in dienst van uw vaderland en volk.

“Met 't volste vertrouwen dat zulks geschieden zal.”

J.B.M. HERTZOG.

SPEECHES

DELIVERED BY

Genl. J. C. SMUTS

AT

Pretoria and Bloemfontein

AND

Col. H. MENTZ

at Pretoria.

Printed and Published by Wallach's Ltd., c/o St. Andries
and Vermeulen Streets, Pretoria.

SPEECH

Delivered by

General J. C. SMUTS,

At

Pretoria, 30th October, 1919.

Genl. Smuts, who was received with loud applause, all present, including those on the platform, rising, said:—

Mr. Chairman, ladies and gentlemen, let me express my appreciation of the speech just made by the Chairman. That is the speech of a fighter, who knows that he has a good case and a good heart (hear, hear). If our party in the Transvaal is animated with the same spirit as the Chairman, than I am sure that in the days to come we shall have no cause to be ashamed of the result of what will happen (applause).

I am most thankful to be in your midst again, thanks to Providence, who has lead us along ways not dreamt of. I am thankful that you have, despite the drought difficulty, come up in such large numbers. It is to me a privilege to be among you. For years I was away in other parts of the world. During my absence from among you and from my family, amidst the greatest difficulties, I always saw before me the Star of South Africa (cheers). To me, our beloved country was ever a centre of light for the future. Whatever I thought, did or suffered, I always saw before me our people, our country, our future. I am therefore very grateful to be back again. The most difficult years of our history lie behind us, as perhaps the most critical in the history of all the world. In such times it is easy to loose the right road. There are among us, people, even leaders, who wandered from the right track. Fortunately, we have remained on the right road. To-day, we are through it, and see the work of our party crowned with success (hear, hear). The end crowns the work. Judged from results, there can be no doubt that the Party that has prominently held the right course is the South African Party (hr., hr.). We are at a centre of light, stronger than ever. Our country is more prosperous than ever, and with the best chances of development. When thanking Providence for that, we must remember that our Party principles were the right ones, and that they have contributed towards the great success. We need not be ashamed of our principles, our Party or our actions. Whoever may have cause to stand ashamed, it is clear as the day that the principles and policy of the South African Party is the only successful policy for South Africa.

That is not only to-day the case; it has been like that for sixteen years. Since we started with that Programme of Principles in the Transvaal, we have persisted. In 1903 we commenced as Het Volk, with links to reunite the divided people. Co-operation between the old and the new population was our object. This led up to Union. With me there is no doubt that the only correct and safe policy for South Africa is that of the South African Party—the policy of the former Het Volk. My ardent desire and prayer is that that will become the foundation of the future South African policy. If we

succeed in that, I feel certain about the future, whatever storms may rage, however great the difficulties may be.

Our Party has always stood between the other parties, and to-day it still stands there. On the one hand you have the Unionists. In the past they always had the tendency to concern themselves too much with, and to attach too much value to exclusively external and especially Imperial interests. I now come to the future, and I do not condemn that Party, for I see that lately it has greatly changed to a more and more good, South African spirit (hr., hr.). For that we are thankful. The future depends on the whole population, old and new, developing the right South African spirit. More and more the Unionist arrives at the South African standpoint. But in the past they have leaned too much over to the other view, and attached too much importance to external, Imperial interests.

This is one extreme. On the other side, the extreme is represented by the National Party. They mean well, and are patriotic, but in a narrow and wrong direction. They look at matters from such a narrow standpoint that they can hardly overlook the entire position. More and more they have become an isolation Party. They wish to isolate us from the Empire and from the rest of the world. They will look at matters in a spirit of bitterness.

Our Party stands between these two. Our endeavour has always been to show that it is possible to combine a strong, South African patriotism with our position in regard to the Empire and the rest of the world.. Our position is that one can be a good Afriander and a good subject of the British Empire (applause). There is no conflict or enmity between those two. Owing to circumstances, however, the roll was a difficult one. It is so easy to talk about "South Africa first" and "purely South African." The facts are troublesome, and we have endeavoured to honestly keep account with these facts—the facts in South Africa and the facts of the world. Although our task was difficult, we have succeeded and we have brought about reconciliation between the external Imperial interests and the internal South African interests (cheers). That was our task. In future it must remain so. True Afriander patriots we must be, and at the same time we must be citizens of the world, managing Imperial interests and not stare ourselves blind upon one single point. The time for isolation is past. We cannot cut ourselves loose from the world. The lesson of the war is, that the world consists of one large family. If one member of that family suffers, the whole body suffers. The nations are tied together by religion, blood, and economical as well as political interests. Whoever does not keep account with that is on a wrong basis. In that our Nationalists friends are wrong, and that causes great difficulty. They are for themselves alone. Their proverb is that of the extreme Irishmen: Sinn Fein, ourselves alone. We are not alone!

From their newspapers and speeches it appears to me that they will not abandon that attitude. They wish to sacrifice everything for that, even the greatest interests of South Africa. It is possible to carry everything to extremes, and that is what they are doing. They carry matters to the danger-point. We have to ask ourselves whether such a policy is of any benefit to us. The right of secession, they say, we must maintain,

whatever happens. I say: We have experience of that. We were a free Republic, and we were then isolated, but that did not preserve us from attacks or from the loss of our independence. It will always go like that. As long as we are a small nation, the danger will remain if we continue to be isolated. The National Party looks back and is a reactionary Party. It wishes for a state of affairs that is no longer in accordance with world conditions. It may have been possible long ago, but is now no longer possible. Let us see what is best for us and thereon build our future. If we no more have the British connection, another connection will be necessary for us. Should we get difficulties with a large nation, a few ships will be sufficient to blockade our coast and to stop our trade. Why should we look for another friend? We are not by free choice members of the British Empire, but by the way of Providence. We have fought hard against it, but why should we after all that has happened go back on that road to-day? If the National Party will seriously consider the matter, it will agree that it is unnecessary. Let us see facts as they are.

The policy of secession is about their only plank. I have made a strong appeal to all parties, especially the National Party, to leave the past alone, but the National Party has placed the largest obstacle on the road of co-operation. As stated by your Chairman, immediately after my appeal it inserted a new article into its programme which will lead to all sorts of difficulties and misery. My conclusion is that the leaders of the National Party are not desirous to co-operate with us. On their path I see the gravest perils. They say, they also wish co-operation between the old and the new population, but I ask myself how it is possible to obtain that along the road of secession. By that our population is immediately thrown into two opposing camps. If we desire co-operation, the policy of secession must disappear.

There is great advantage in the British connection. As a member of the Empire we have great privileges and a strong position. No one dare attack us, for everyone knows that we are a member of the most powerful group of nations in the world. If secession was in our interest, we might discuss it, but we have all the freedom we may wish for and we are recognised as the equals of the nations of the world. Genl. Hertzog acknowledged it at Bloemfontein. When I first stated that we were equal, it was denied, but now genl. Hertzog says it. Of course, it is not due to Botha or Smuts (laughter). It is due to the National Deputation (laughter). They obtained it from Lloyd-George, and have performed the great work. They deserve the honour. I am not going to argue as to who deserves the honour. I have never worked for honour, but always for South Africa (loud applause). I am pleased that it is admitted that we are on a footing of equality, which we did not possess as a Republic. We have signed the Peace Treaty, and are in the League of Nations on the same basis as others. What, then, is the use of tampering with the British connection? If we could not be free within the Empire, the matter would be different, but as I have told you, that freedom does exist. The isolation policy does not rest on facts. They who wish to be small, become smaller and smaller. It is not only a question of secession from the Empire, but one of secession of the Transvaal and Free State as against

the rest of South Africa. Once that is obtained, it will go further, and no one can say where it will end. That is a dangerous policy!

Often I have asked myself what would have become of South Africa if the Deputation's request had been granted. Can a Party that wish to cut the Transvaal and the Free State from the rest of South Africa, honestly ask for the confidence of South Africa as a whole? Must we revert to the state of affairs of 1899? The composition of our population has altered, and if the Transvaal again becomes a Republic, it will not be a Boer republic! The nonsense of such a request beats me completely (laughter). In terms of the London-Convention all persons, excepting natives, had the right to establish themselves, to travel and to trade. The drift question you know. According to another clause, the South African Republic could not pass legislation in regard to immigration. Asiatics could not be kept out of the country, and the large Indian population then came into this country. The National Party that writes against the Asiatics, wish to restore the old state of affairs! The London Convention determined that every manufacturer had the right to possess shops and property in the Transvaal. Our law of 1885 against the acquiring of property by Asiatics always remained a dead letter, simply because it was in conflict with Clause 14 of the Convention. At present the Union has a good Immigration Act, and the question of landowning is also being placed on a good basis. One of the greatest difficulties is the question of trading licences, but our Nationalist friends are prepared to sacrifice everything for the sake of the idea of a republic.

Can one trust such a Party? No! Thank God, that Lloyd-George has refused the request (hr., hr.). South Africa has been saved, and we are still on a sound footing. For that, however, we have not to thank the Deputation, who wished to tear up the Constitution and who wished to bring the country back to the old conditions. The National Party is unhappy. I always hear two voices. There are those who become afraid of the new object. One day the republican propaganda is the most important question, and the next day pass legislation is the most important question. They know that they are on the wrong road, and they are undecided. Genl. Hertzog probably sees where the danger lies. When he was still our leader, he started a campaign against Genl. Botha, and went to extremes. To-day again there are others who wish to go further than he, and whenever he counsels caution—for he knows what it all means—the Young-Turks within his own Party wish to overthrow him, and so he is carried along the wrong road. He who seeks refuge with extremists knows that there is no end to his path, for there are always worse extremists: first secession, then disruption of the Union with a Republic, and then further still. The end nobody can foretell.

There is but one course, that of moderation, fairness, consideration of all the facts, as with our Party. The result has taught us that we are right, and that we possess a foundation on which we can build on from year to year. Demolition is not necessary. We are improving our position steadily, and I trust that in future we shall maintain our attitude (applause).

In Parliament I made an appeal to all parties and all citizens to leave the past, and to see whether it was not possible, after all the storms, to make a fresh

start with a better spirit, and more reconciliation.

The National Party's answer was a barrier that makes co-operation impossible. With the ordinary member of the National Party there is a genuine desire to reunite with us (loud applause).

Wherever I went I noticed that. That spirit is strong with both the members of the S.A.P. and the National Party. The leaders, however, will make co-operation impossible. They have killed Botha, and want to kill Smuts as well (laughter). They do not wish to reconcile; but they wish to see blood. I have seen enough blood. Like you, I have spent seven years on battlefields, and the time has now arrived to make peace. I trust that our object will be realised, viz., that in South Africa will come into existence a new spirit, and a new Party which will be prepared to work for the country's development.

At their Congress the Unionists resolved to adopt the basis laid down by me (hr., hr.). For that I am thankful. It proves that a great change is coming. The Party that stood far from us, and that was strongly opposed by us, has now advanced so far that an Africander spirit of co-operation with the old population is penetrating it. Its leader, however, in a speech, said he was afraid of absorption. That is, however, not our object. We do not wish to absorb, but heartily co-operate (hr., hr.) We say: The principles of our Party, which we have followed for the past five years and longer, have proved sound. Our deeds plead more eloquently than any words of mine could plead. In the dark days we proved that South Africa's interests are safe with us. Throughout the greatest difficulties, we took the right decision. In our hands, South Africa's interests were safe. Have we not tried to appeal to the confidence of every right-thinking man? (Applause.) It is not a question of absorption: it is a question of cordial co-operation, and of support for our policy by all those who think that we have done our duty and our best—that our work was successful.

I shall go on with my appeal, and I ask all citizens of South Africa, male and female, whether they belong to the S.A.P., the Nationalists, the Unionist Party or even to Labour, for support for the policy of the Government, which has led to the best results and the greatest success in the history of our people (cheers). If that support is given, I see a new future. It will be an entirely new policy of development, of progress greater than ever before.

Parliament is in session for almost 6 months of the year, but a great deal of that time is taken up by debates on political or racial questions. Let us rather give our time and energies to the development of our country (hear, hear). Our great world status is in vain if we are weak, and do not develop our resources. Let us make our status effective—not by big talk or by secession, which enriches no one, and fills nobody's stomach (applause). Build up the country, build up industries, and build up a nation which will prosper through unity and co-operation. A tremendous work lies ahead of us. South Africa will always to a large extent remain an agricultural country. More railways, more irrigation, more settlements are necessary, instead of forever racial and great political questions, which are of no use.

Industrially we have during the war made a great advance, but in the next five years I hope to see a

still greater advance. We have a unique opportunity, such as no other country has. All that talk about secession, and disruption and going back to the past are a stumbling block, from which we must be delivered. Through development our difficulty regarding indigency will cease at once. We can find no artificial solution. The natural solution lies in industry (hear, hear). In a part of South Africa well known to me, the poor white question used to be a troublesome one. A factory was established that within a few years absorbed all poor whites. To-day they are drawing good wages, and are useful members of society. All those people must become skilled labourers. To-day there is already a scarcity of trained labour. Building is impossible, because there are no masons and carpenters. The strength is already absorbed, and we are only at the beginning; it is therefore plain that we must make skilled workmen of our poor whites. I am not in favour of artificial immigration, for that will always be a failure, and if we imported poor immigrants and spent millions, most of the money would be lost. The right way is to attract immigration by the establishment of industries, so that these people who may be required to develop industry, will come voluntarily.

At Bloemfontein genl. Hertzog has spoken strongly on the financial situation, but he has failed to hit the mark. There is no country with so small a debt as South Africa, when our size and resources are taken into account. Our taxes are light. Our credit in the world market is the best, as will appear from the rate at which our loans are quoted. It is foolishness to speak of the oppressiveness of our debt. The debt is light. The situation is safe. Other nations see that we are a country with great resources, a small debt, light taxation and perhaps the best chance in the whole world for development. They wish to come to us. They wish to assist the policy expounded by me, but they will get afraid when they hear of possible secession and of the chances that to-morrow or the day after there may be war. Let us leave all that talk and grouching alone. Let us unite our forces so as to make of South Africa a great country. I have convened a conference at Pretoria on our financial system. Representatives of banks and other experts have given the Government advice. The whole world is at present based on paper currency, and the sole exception is South Africa (cheers). We are still on a gold basis, and in our banks everyone can claim to be paid in gold. This is a tremendously strong position; other countries want our gold, which causes a great flow of sovereigns from South Africa. This is becoming a serious position, and the advice of the conference is that we must maintain our gold basis without increasing our paper currency. There must be a free gold market in South Africa, and on that basis we must build up industries. The Government is of the same opinion, and is going to persevere along that road. No doubt a healthier basis than exists in any other country will develop here. When people come to us with their assets and their labour strength, we must contribute our share, and see that we prove worthy of the position by making South Africa a strong country that manufactures all its requirements, and yet exports.

Experts returning from Europe tell me that there is an unknown future for our produce in the markets of the world. This applies to our agriculture as well as

to industries, and within the next ten years we may expect an exceptional advancement. We must not be satisfied with mere talk; we must also perform. Hence I appeal to the whole of the population, regardless of party, to support the Government and assist it in carrying out that policy, for if that happens the circumstances of the whole of the white population will improve. The poor will get better pay, and also the natives will see their conditions improved. We stand today at the commencement of that fresh start. You, here, who went through great visitations within the past twenty years, will understand me. To you I can make my appeal. What we want is a fresh start in politics, in industry, in development, of the whole of the population. I shall personally do what I can. I am weary of the old party politics and of the old bones that we have been chewing for all those years. I know that turning over a new leaf will be no easy task. United efforts will more than ever be needed. I rely especially on the S.A.P. You have always been the stalwarts. An appeal by Genl. Botha to you has never been in vain. You trusted genl. Botha even if he did wrong (laughter), and even if I do everything right you will perhaps not trust me so far (renewed laughter). But whatever I can give by way of leadership I shall give with all my strength and conscientiously (loud ap-

plause). And from the S.A.P. I expect the most cordial support (cheers). Let us be a wide-awake Party. Those who slept while large events were stirring should now wake up. I trust that thousands who belonged to other parties will admit ours to be the correct policy. In the past the Government acted right; it promises well for the future, and I hope it will be supported. That is what I mean when I speak of a policy of co-operation which will unite the old people and the new in order to gather strength for the great task of the future. If this be done, I am sure that the next ten years will bring much greater progress and change than did the past ten years even though progress has been considerable since Union, Transvaal has gone ahead very fast. The condition of the farmer is much better than it used to be. We may leave nothing undone that can promote this increased progress.

I trust that this Congress will redound to great benefit for the country, that your deliberations will assist in furthering the policy I have indicated, and that they will bear fine fruit for the future. You have accomplished a great deal. Much remains to be done. I trust that in future you will witness a still more notable success than has already crowned your efforts in the past (loud and prolonged cheers).

SPEECH

DELIVERED BY

Generaal J. C. Smuts

AT

Bloemfontein, 11th December, 1919.

General Smuts, who was received with loud and continuous applause, addressed the Congress of the South African Party yesterday morning. He expressed his pleasure at having been able to attend the Congress, and thanked the Chairman for his welcome. He was also pleased to see such a good attendance from all parts of the Union, in spite of the adverse circumstances. It was with a feeling of pride and pleasure that he stood before them as their leader, but that pleasure was mingled with a feeling of regret at the sudden death and their consequent loss of General Botha. In this bereavement they had one consolation, and that was that their late Premier had been granted to them to lead them through the most critical time of their history. In the story of those times, none was so great, none was possessed of such a soul as General Botha. (Applause.) Their late leader had laid a good foundation, and in spite of everything they intended to build upon it. (Applause.) It was on account of the leadership of the late General Botha that they could now look back on the past with a clear conscience and with pleasure.

COUNTRY'S POSITION.

He was thankful for the position as it existed today, and for the prospects of South Africa. A com-

parison with Europe showed them that that part of the world was exhausted and had reached a dangerous psychological condition. In South Africa, however, there was great prosperity. They were stronger than ever, and the War had contributed a good deal towards this state of affairs—chiefly by interfering with the ordinary course of commerce. Much had been spent in connection with the War. But as a result of the War their industries had expanded enormously. All over the world public burdens had become well-nigh intolerable, and taxation had become almost desperate. But with them the state of affairs was a healthy one as regards production, trade and finance. Their trade had increased, their lands had risen in value, and their finances were sound. Nothing was further from the truth than General Hertzog's statement to the effect that they were heading straight for bankruptcy and revolution. (Laughter.) Such a declaration could only be made by one who knew nothing of the true state of affairs, and was on an equal footing with the statement that the Russian Revolution had been caused by the Johannesburg capitalists. (Laughter.)

THE TWO DANGERS.

It was true, the Premier continued, that there was a danger of both revolution and bankruptcy, but these were to be found on that very road advocated by General Hertzog himself. (Loud applause.) The two great dangers were: first, the secession policy, which had now become the main aim of the Nationalists; and secondly, the Bolshevik doctrine, which was also being preached by the leaders of that Party. General Hertzog was playing with their future!

In the strongest terms General Smuts set out his

objections to the secession movement, stating that while the future of the unity of South Africa depended on the present Constitution being accepted, unity meant nothing to the Nationalists. To General Hertzog the Constitution was, according to his own words, "a scrap of paper." An attitude such as this was bound to inflame the new population against the old and to provide a permanent apple of discord. He asked them to consider the seriousness of the secession movement, for disruption among the white population was bound to lead to the most serious consequences. The secession policy was the hindrance to the reunion of the two parties. It also tore the old population from the new population of South Africa. There were many in the new population of South Africa who viewed the British Empire differently from the old population. There would be protest. The Rebellion had commenced as a protest, but had ultimately become an armed protest. They were now faced with a similar danger.

HONOUR INVOLVED.

His second objection to the secession movement was that their honour was involved. To them these things were not as they were to the Nationalists, like a suit of old clothes that could be discarded at will. The Constitution rested on a grand pact, signed by all the principle leaders of South Africa—on the good understanding between the white races, and this should continue to remain their principal object. It was not for them to break this contract. The words "good faith" had disappeared from Article 4 of the Nationalist Constitution. It had become a "scrap of paper." This contract of friendship founded as it had been by the late General Botha, was one which they would abide by, and they would withstand all efforts to break it. (Applause.)

In the third place, he objected to the secession movement because it was unnecessary. Those who carried on the movement were fighting a British Empire that no longer existed. It had ceased to exist on August 4, 1914. It was perfectly easy to co-operate in the League of Free States, such as the Empire now was. There was to be no more Imperial domination. They knew that he had said in Europe that the only future for the British Empire was on the lines of a League between it and the various Dominions. The time of domination was past. The Peace Treaty had been signed for them, not by the British Empire, but by their own statesmen. (Applause.) They were the masters of their own fate, internally and externally, in time of war and in time of peace.

The secession was unnecessary, the battle for their liberty and freedom had been won. (Applause.) He had said this in Europe and elsewhere, but the only contradiction had come from the Nationalists, who had to protest, for otherwise they would have had no opportunity of putting forward their secession policy. He admitted that the shape and details of their freedom still required working out. He flatly contradicted General Hertzog's charge to the effect that he (the Premier) was working for closer Imperial Union. In view of their past, of the composition of South Africa's population, of the contentment and the unity of the people, the secession movement was the most dangerous propaganda that could be carried on.

THE PRICE OF REUNION.

However strongly many members of the South African Party might desire reunion with the Nationalists, he advised them to adhere to correct principles. Reunion with the Nationalist Party at the present moment would mean the securing of the political predominance of the Dutch at the expense of the peace and unity of South Africa, and he refused to pay that price. (Applause.) He would rather follow the path of honour and duty, leaving the future in God's hands.

With regard to the Nationalists' new Clause 4, it was plain that General Hertzog himself had become alarmed, for he had written to Professor Fremantle that the Nationalists were not a Republican party. All they wanted was secession from the British Empire! Before the War there was a correspondence between Willie and Nickie (the Kaiser and the Czar), who wished to safeguard the peace of the world. It appeared to him that the correspondence between Henry (Professor Fremantle) and Barry (General Hertzog) would lead to the same result. (Laughter.) He advised them to stand firm, for the other party was shaking. The Nationalists said that they wished to do all their work in a constitutional manner, but all these were mere dilemmas, for such work could never be done constitutionally. (Applause.)

VOTERS' RESPONSIBILITY.

But, General Smuts continued, he wished to dwell on the subject as it was of the utmost importance for the future, and the next election would largely turn on this issue. The responsibility would rest with every individual voter. His advice was not to dissipate the people's strength on constitutional squabbles, because the question of their freedom had been settled in the most favourable manner. Their present task was to develop the country, agriculturally, industrially, and otherwise, in order to attain true economic independence. (Applause.) They had unique opportunities at present owing to a combination of circumstances; such as the exhaustion of other countries, their splendid resources, etc. All that they produced—foodstuffs, gold, diamonds, etc.—was highly priced at present, and his advice was to continue producing on an ever-increasing scale. This would incidentally have the great advantage of solving the problem of poverty, for the poor white population would be absorbed, and there would even exist a dearth of labour if the development he pleaded for came about. He drew particular attention to their wealth of coal and iron. The Government was concerned with the question of iron, and he trusted that they would soon have an iron factory here—(applause)—not only for their own needs, but for export purposes. He wanted existing industries to be maintained and to create machinery that would enable the Government and Parliament to be continuously advised as to the possibility of establishing new industries with a good chance of surviving. Much could be done by the Government, for instance, in connection with railway tariffs—(applause)—but the Government expected that Parliament also would take the closest interest in a well-thought-out system of industrial development. As far as the Government itself was concerned, it would introduce a comprehensive railway construction scheme, as well as vast

irrigation works, for which the surveys of the large rivers had been made during the War, when, however, there was a lack of opportunity and material for the actual construction.

The Government also intended to proceed with the electrification of railways, as indicated in the recent report, and it would probably be possible to utilise for other purposes part of the power generated. Then the Government would, if they were given the opportunity, devote their best attentions to the providing of export facilities.

PEACE ESSENTIAL.

He need not say that in order to carry out all this, normal, peaceful conditions were essential, and persistent attacks on the Constitution would interfere badly with their development. (Applause.)

General Hertzog suffered from a serious international ailment since his return from Europe—Bolshevism. Nothing was more dangerous to South Africa than this disease.

The danger was that Europe's morbid conditions would transplant themselves to the Union, politically as well as industrially. The Bolshevik spirit of chaos militated against work and development. It was to the credit of the present German Government that they tried to destroy Bolshevism in Germany. (Applause.) He emphasised that if this policy were introduced into South Africa, none would suffer more than the farmers of the country. There was no doubt that a party existed in this land which wished to introduce this policy into the country, and he appealed to them to keep a good lookout. (Applause.)

He wished to be just to the poor and to the workers. He favoured joint boards of employers and employees, in order to obtain more social contentment, less friction, less domination, and a better spirit of sympathy, brotherhood and comradeship, and he was pleased to see that Mr. Malan, the Minister of Mines and Industries, had already worked in that direction.

THE COST OF LIVING.

The cost of living, proceeded General Smuts, was creating difficult problems, and the state of affairs was being complicated by the currency question as well as by the great drought in South Africa and Australia. The effect of the increased circulation of paper money in the world had been to decrease the production, and hence also to bring about a shortage in articles of food. The Government was tackling this question of the cost of living in all earnestness, and was doing its best. Sometimes so-called remedies were advocated that would turn out to be worse than the disease. All sorts of factors had to be taken into account, and it was as well to walk warily. Experts had established the fact that the fixing of prices was no real remedy. In Europe this had been attempted, and instead of being successful, the experiment had caused a decrease in production. They should profit by the experiences of other countries, such as those in Europe. To prohibit export would work well only in so far as it was necessary to safeguard their own larder. The Government could easily do the country a great injustice by imposing a premature prohibition on export. Thus, in the case of maize, some had advised them to export, others were of a different opinion. But

the Government had taken the amount at the disposal of the country and the consumption into consideration, and these factors had governed them in their action. Local committees might do good work and the public itself should be very active on this point. In several towns the people had largely solved the question by their own action. The Government would fight all combines that tended to restrict trade and inflate prices.

In connection with the meat trade, a deputation had met the Government at Pretoria and had protested against the export of meat from Durban while that commodity was so dear there. They immediately sent the Meat Trade Commission to investigate the matter, but not one of the Durban public came forth to give evidence. This was playing with a serious matter, and he appealed to them to make use of the means provided by the Government to meet the situation. He pointed out what had already been done with regard to oats and wheat, to show that the Government was quite prepared to tackle any definite case. They were prepared to guard the interest of the consumer as well as that of the farmer. If shipping were scarce, then the Government would use its own ships to bring corn from Australia and South America. (Applause.) The Government was also prepared to transport the imported wheat on the railways at a much lower tariff, and he hoped this would stop speculation. (Cheers.)

The question of housing accommodation was one of the most serious ones. The Housing Commission had not issued its report, but he understood that one of the recommendations was that the Government should advance money to public bodies. He assured them that this would receive their support. Tents would be supplied to local authorities. The crux of the matter lay in the difficulty of obtaining skilled labour and material and workmen actually refused to take in apprentices into their unions. That was not a correct attitude. The trade unions, however, might assist a great deal by relaxing their regulations.

The Prime Minister continued to explain the difficulties connected with the question of currency. As far as the influence of the currency question on the cost of living was concerned, their position was a most healthy one. Their basis was gold—not paper. If gold were to be allowed to go out of the country there would be a time when South Africa would not have a pound piece left, but would have to be satisfied with paper money. The Smithfield economist made statements which could not be relied upon. (Laughter). General Smuts controverted the figures given by General Hertzog at Smithfield, and maintained that the £7,000,000 paper circulation of the Union was safeguarded by a gold reserve amounting to £6,000,000 together with a silver reserve of £1,000,000 approximately.

The Prime Minister further dealt with General Hertzog's complaint to the effect that the people of the Union had suffered great damage owing to the rate of exchange being against South Africa, which General Hertzog attributed to their gold having been sent to London. Their exchange, said General Smuts, had always been connected with that of England. The conference held on this question had decided that this connection should not be continued, but agreed that a change was only possible when South Africa had its own

Mint. The question, however, involved a number of difficulties which they should not lose sight of. When they had their own Mint, their money would either be of a higher or a lower value than that of England. In the former case, if they obtained 20s. for a bag of grain in England, it would be equivalent to less here; while, on the other hand, imports would be cheaper on the South African standard. In the latter case, the 20s. would represent a greater value in South Africa, so that their products would realise more, but at the same time they would have to pay more for their imported articles. Thus, they would be faced with one or two alternatives—either to get a higher price for their produce and pay less for their imports, or to obtain a lesser price for produce and pay more for their imports.

He then dealt with the non-white elements in the population of South Africa. As to the coloured people, he paid a tribute to their behaviour during the War, and expressed the hope that when the question of pensions would again be reviewed, the coloured soldiers who had done their duty would also be taken into consideration. (Applause.)

With regard to Asiatics, he traced the history of this subject in the Free State and Transvaal and pointed out that fresh immigration had been stopped. But new dangers had arisen in connection with the situation, especially as regards trade. Steps would have to be taken, but he deprecated ill-considered action, as that might easily lead to worse difficulties. They should await the investigations of the committee shortly to be appointed in accordance with the promise made by the Acting Prime Minister (Mr. Malan) to the anti-Asiatic League.

NATIVE POLICY.

The greatest of all their problems was that of the native population. Both whites and natives had a right to be here, and it was of the utmost importance that a good spirit should prevail as between the two. A completely new spirit had lately come over the natives. This was partly due to their receiving more education nowadays, partly to just grievances, and also because all over the world a spirit of unrest was making itself manifest, and it had affected them as well. At present the natives had no ordinary constitutional means of making their views heard. This led to the apotheosis of the agitator, and to the natives becoming alienated from the white population. The danger was a serious one, and a change was essential. A native council was required in order to advise the Prime Minister permanently on

native affairs. That council should be consulted on legislation and other measures affecting the welfare and status of the natives. Conferences of natives might be held from time to time to ascertain native opinion. He emphasised that he was in favour of separate institutions for natives, though they should take these people along with them to the great future which lay before them.

There were differences of opinion on the Provincial system, but he thought it would have to remain. Taken for all in all, it had proved a success. He was nervous of excessive centralisation. As it was, the one Parliament had too much to do, and was sitting too long, while there was no limitation to the expansion of South Africa. Besides Divisional Councils, there was still a need for the Provincial Council.

There had been a good deal of speculation as to the date of the elections. He referred to the report of the Dilimitation Commission and to the necessity of other administrative work before the elections could be held. It was not likely to be before the end of the financial year, and he thought that if possible it would be held before March 31, otherwise it would prove to be in April or May. He advised the South African Party to have its organisation ready so as to hold the Party's nomination meeting immediately the boundaries of the new constituencies were announced.

APPEAL TO MODERATES.

We are going into the elections on our own legs without any understanding or pact with any other organisation. (Applause). My appeal is to the moderates of all parties. The work of the Government is well-known to all. It speaks for itself. We have brought South Africa to the great and strong position it occupies to-day. I have explained our future platform. What more is demanded? We are looking for the widest political co-operation and the forming of a great nation. I am sure our Party will yet render South Africa great services. If the nation wishes to try new and somewhat risky experiments, let it support other parties! In that case our Party will not take the reins of Government. If we receive support, we shall continue our work.

"Critical times are ahead. The choice is of the utmost importance. But it is for the people to choose. May they choose wisely! The choice will have far-reaching consequences. I trust that the electorate will ponder carefully, and be imbued with a sense of its responsibility in the matter."

S P E E C H

DELIVERED BY

Col. H. Mentz

te Pretoria op 30 Oktober 1919.

Heartily I welcome you here and I am grateful for the large attendance. Not because I did not expect this greater enthusiasm. Such a large gathering was hardly to be expected after the session of parliament, the protracted drought and the rains—which now necessitates work. I am glad to know that so much money is made that delegates can leave others to supervise ploughing and cattle, while they themselves attend Congress. I especially welcome the ladies. We do not always heed them, but still they are our best friends, especially now that the time to work is approaching (laughter). I welcome Minister van Heerden, Chairman of the S.A.P. in the Cape and our Central Congress. He has just had a troublesome Congress, which he conducted successfully. The spirit in the Transvaal is as at the Cape: vigorous and courageous. I also welcome Minister Malan, who has just returned from a somewhat warm trip (laughter). He has done excellent work, and during Genl. Botha's absence, he ably acted as Premier during an exceptionally protracted and difficult Session (cheers). With the work of that session Transvaal members of Parliament were highly pleased, and when that is so, all are satisfied (laughter).

The advance in farming enables the farmer to get at least something of what he has earned so well. It would have been a pity if there had been a serious setback in this industry. We are thankful that it has rained.

The outstanding event in the world's history is the conclusion of peace. I am thankful that all that destruction of life and property has ceased. South Africa, and especially the South African Party, rejoice (cheers). In dark days it was difficult to know how to act (cheers). Fortunately, we had leaders who accepted responsibility. Many hesitated, we however were shown the right road of duty and honour. We followed it, and we now are glad that we have done so (cheers). South Africa rejoices at the result of the war. Politically and materially we may be grateful for what has happened. Our respected leader, genl. Smuts, will address you in regard to the bigger events. South Africa's prosperity is due to the attitude adopted by our leaders in the dark days. We are thankful that we had the privilege to send to Europe such men as Botha and Smuts (applause). Great questions had to be settled, and owing to our higher status, we are enjoying the rights so richly deserved by us. The position in regard thereto is not yet complete, but is receiving attention, and I fear no difficulties on that point.

Our Head Committee extended a hearty welcome to Genls. Botha and Smuts on their return, and I have no doubt that it has your approval (applause). In the midst of the celebrations, Genl. Botha was taken from us in the flower of his days, full of thankfulness to God, who has brought him back to his people. After the Johannesburg reception, Genl. Botha remarked to me "this was now enough for me, and even if I could do nothing further for the people, I realise that the people

are satisfied after years of anxiety and work." Everyone's task has become heavier. We require the ability, wisdom and courage of all. We must all assist Genl. Botha's successor to continue his work. Each must in his own way shoulder his share of the burden, in order to continue the work of our late leader. We mourn genl. Botha's demise deeply, nor do we forget what the late genl. Burger has been to us. When, for the last time he appeared at our Congress, he said that he was doing his best and that, although he would not be among us much longer, he showed us what our duty was for the future. In his own, quiet way, he did all he could. Cheerfully he bore all abuse to which he was submitted, for he was convinced that he was right. He also advised his followers to do their duty in spite of what others might say. I trust we shall bear this in mind in our political career. As time passes we shall miss the late sir Meiring Beck, adv. Esselen and senator Joubert. We must follow in the light they had, in the hope that we may complete their task.

We are glad to have in difficult days a man like genl. Smuts (cheers), who has done so much, and is still doing much, socially, politically and for defence. His exploits in our Union, German East and Europe are known to you. The League of Nations, in the establishing of which he played such a prominent part, is now recognised throughout the world. Even in South Africa it is recognised to a certain extent, although many experience considerable difficulty (laughter). It is perhaps too good for them, or it may be due to the fact that it is a fellow-Africander who was able to do so much (laughter and cheers). This, however, is but temporary, and they will get used to it. The sun is often rather warm for us, it nevertheless supplies the light by which we can work, and genl. Smuts' light gives an opportunity to all good people to do their work (applause).

In 1899 we had a free republic, but the moment that freedom was to be exercised, there came obstruction. The South African Republic had its difficulties with the Indians, and was not allowed to attend the Hague Conference. Yet the majority of us sitting here were satisfied. We did our best to maintain that state of affairs, but it was otherwise destined. It is now, however, said we need not be particularly thankful for autonomy, because it was promised in the Treaty of Vereeniging. But that would be when the conqueror considers it advisable! When the Transvaalers were beaten, I and others went back to our ordinary avocations. It was left to men such as Botha, Smuts, Burger, de la Rey, to raise the people, and to unite them in order to obtain for it that recognition as people worthy of trust. To-day men talk of autonomy as something that was to follow naturally, but the Lyttelton Constitution did not give us that measure of freedom, and it was the work of our leaders that obtained another constitution. It is easy to speak lightly of the matter, but it was the greatest constitutional experiment of the world. It was a trial by the conqueror, towards the conquered, based on our word or honour (cheers). We deserved it, and would have obtained it in due time, but I am bound to admit that we then obtained it on the word of our leaders, and on that our people have built. In the Free State it was just the same. Remember the speeches made by the late Pres. Steyn, genl. de Wet, Hertzog and others, and see whether they and their

party were not bound just the same as we were bound by our own leaders (applause).

This question did not only affect the honour, but the very existence of the South African people. To-day, however, we hear quite another story: "merely a scrap of paper!" This expression was not used in the heat of the moment, but deliberately and repeatedly. The excuse is that our constitution has been broken at least fifty times. A "scrap of paper!" There was someone else who said that in connection with Belgium, and he is yet looking for the many scraps that he cannot find (laughter). We must not develop that spirit of disruption and "scraps of paper!" Our Constitution was obtained, not through force, not through fraud, but through the good understanding, established between 1902 and 1910. Others may talk lightly of tearing up the Constitution, because they have no responsibility (hear, hear). I cannot, however, understand anyone possessed of commonsense talking so irresponsibly of the Constitution. It is recognised that we now have a higher status, thanks to genl. Smuts as signatory to the Peace Treaty. We are therefore much further advanced than twenty years ago. Our friends the Nationalists also recognise it. They first attempted to establish two separate republics. We then said: you are wrong! That annoyed them, but they have travelled far, and have stayed away a long time (laughter), and now that they are back, the recognise that it was wrong. I am glad they see it, but they are not yet quite satisfied, for senator de Villiers arrived at their Congress with a long winded motion, commencing: "Whereas, notwithstanding and therefore" etcetera (laughter). He says: "South Africa must be independent, but the Free State must have an independent position." What will the Transvaal brethren think of that? (Laughter.) Probably they are somewhat in a difficulty and will appear at their own congress with a resolution of "Whereas, and in consequence" (laughter).

At Bloemfontein genl. Hertzog said the constitutional question need no longer largely occupy us, although the great question of "eventual freedom" still remains (laughter). No, they are now going to confine themselves to a more constructive policy. I welcome it, and only regret that they commence in such a minute manner, for it was mainly in regard to the manner in which native constables acted towards coloured girls in connection with passes (laughter). Genl. Hertzog's second great point was in regard to the excavation of roads "by the Government." Pity, that it is not the Government, but his own Provincial Council that does it. Yet I repeat that it is a good sign, for we are prepared to meet all parties on constructive work.

Happen what may, the South African Party will either govern or have much to say in the future government (cheers). No one can deny that ours is the policy that can lead to the welfare of South Africa (loud applause). Our moderation is the only suitable policy. We can no longer stand aloof. Others will come to this country, and start farming as well as industries. The Dutch at one time were the only agriculturists in South Africa, but this will not always be so. Our produce is in demand in the world's market, and that must occupy the people. As a Party, we shall give our attention to questions of industry, wages and trade unions. Our leaders have appealed to all parties to make a fresh

start, without bitterness. At first it seemed as if our hopes would be realised, but the human nature triumphed, and the National Party even went so far as to alter its important article 4, in my opinion, to enable them to say that there was no inducement to co-operate with us. Why otherwise? The declaration of General Smuts was in accordance with what was laid down by themselves.

A delegate: "As a sacred principle!"

The Chairman: Yea, as a sacred principle. But immediately after genl. Smuts' declaration it was to be altered! Generally, the people are tired of bitterness and disruption. There is a tendency towards co-operation (hear, hear). But other parties and persons, apart from the National Party, may also find it difficult, and in all probability there will be a fight. That fight, as far as we are concerned, will be fought out—not with the bitterness of the past, and not in order to try and change history (which no one in Heaven or on earth can do), but on what concerns the interest of our people. We have expansion in trade and in land settlement; we have our industrial, and great questions of native and coloured people policy. Genl. Hertzog also wishes to modify his native policy, and although that applies to the Free State only, it is just possible that he is desirous to help his friends in the Cape (laughter). The South African Party policy in this respect was always the correct one, and we welcome the Nationalist's desire to modify its native policy.

As regards Rhodesia, it would seem that our opponents are better informed than we ourselves. It is known that occasionally there is a little "commandeering for Flanders," and thanks for owing only to the attitude of the National Party this was stopped (laughter). Now again, Rhodesia is being incorporated with its huge debt; but because the National Party will not have it, it is condemned (laughter). The next order was Swaziland. But in reply thereto genl. Hertzog said: No, let us first hear what the Government says (laughter). He perhaps remembered that there are Transvaalers who do not wish always to have a native territory on their border.

Mr. F. S. Malan: And votes!

The Chairman: Yes, and perhaps also votes. The Government has one object only, namely, the people's interests. I expected a loud outcry in Parliament in regard to the mandate question, but the National Party has discovered that there are a great many people who wish to go there (laughter). It was therefore, of course, difficult to close the door too securely. They then said: We shall wait and see what the people themselves say. Meanwhile they slightly protested, for the Government had introduced the measure, and the National Party is of course against it! But now I shall show what genl. Hertzog said at Bloemfontein, according to "Die Volksblad." This is a newspaper that always writes the truth, the whole truth and nothing but the truth! (Laughter.) This applies especially to innocent invitations, addressed to prominent leaders for solemn occasions! Well, this same paper says that genl. Hertzog remarked: "With reference to the mandate, we are in favour of it provided the inhabitants desire it. I have letters and telegrams that they desire it, therefore we cannot do otherwise but to accept it (laughter)."

We can say: Many thanks for that light (laughter). If that only took place on 23rd October, 1914, instead of 1919. Who knows, perhaps there never would have been a rebellion, never any bloodshed or bitterness. Genl. Botha's promise that thousands of Afrianders would be able to farm in favourable circumstances in South West, is now coming true (cheers). In my Department, I have more than 2,000 farms available. The first thousand I hope shortly to advertise in the Government Gazette. The Department already has its representatives on the spot. The reverend Organising Secretary has asked at Wolmaransstad whether diagram and transfer were ready! This reverend and honourable gentleman was as quiet as a mouse in Parliament when we passed the Act to give diagram and transfer.

The South African Party is the responsible Party. We are not in the position to throw stones on to the roof, and when a great noise is made, say: Look, how it rolls. It is nice! The white worker has no better friend than our Party. Unskilled whites wish to work in factories, but the trade unions will not allow it. I do not wish to attack them, but it is our duty to advise them to use their influence to relax the trade union regulations in order to obtain more skilled workers. For Hartebeestpoort I got £25,000 extra voted in order

to be able to employ whites. They are doing good work for small pay. I honour them for what they do, but as soon as I wish to put them on to more remunerative work—masonry and carpentering—in order to enable them to earn better wages, the trade unions threaten to strike. There is, however, no other solution than to turn uneducated men into skilled labourers.

I am thankful for the patient hearing you have given me. We have a clean past that justifies us to appeal to others to co-operate. We are doing our best. We shall continue. We are gaining ground. If others refuse to work with us, we shall stand on our own legs, as we have done for years past (loud applause). Honestly and straightforwardly we shall pursue a progressive policy, and base on that our appeal. I trust you all will bear in mind that the South African Party must lead. We shall give that lead, which the people expect. We must stand together at any price, as our members have done in Parliament. They could not always see eye to eye with the Government, but they knew that the public will not have smallmindedness and bitterness, but co-operation and construction. They supported us, and I trust that we shall continue to support each other, for the welfare of the people. I now declare this fifth Congress of our Party duly opened (loud and prolonged applause)."

Unionist Party of South Africa

(TRANSVAAL PROVINCE).

GENERAL ELECTIONS,

1920.

Unionist Party's Appeal
:: to the Electorate. ::

Published by J. H. Blaney, Organiser, Unionist Party
Printed by Argus Printing & Publishing Co., J'burg.

20870

UNIONIST PARTY'S APPEAL

TO THE ELECTORATE

TO THE ELECTORS OF SOUTH AFRICA.—You returned 40 Unionist members to Parliament in 1915, PLEDGED to support General Botha in giving effect to his resolve that South Africa should take the fullest possible share in bringing the war to a successful conclusion.

WE HAVE KEPT THAT PLEDGE.—We have been content to look to the result unmindful of Party interests. We have fought Republicanism and Pro-Germanism. We have helped to make South Africa's part in the War just ended a great and glorious one.

We are not a racial party; we stand for the fullest racial equality and co-operation. We want to build up a great and united nation in South Africa as a Dominion of the Empire. We have suffered in the eyes of a section of the public because we did not, though expressing on many occasions our dissatisfaction with the Government's Domestic Policy, press our views to the point of turning them out of office. If we had done so, we should have broken our pledge to the electorate, and betrayed the solemn trust reposed in us. Now that the War is over, we are free from any pledge to other parties, and we intend to push with the utmost vigour for the adoption of our Programme.

WHAT WE HAVE DONE

Do not let it be imagined that our record of achievement during the last five years is not substantial. We were not the Government, and could only introduce measures as private Members' Bills in the extremely limited time allowed for this under the rules of the House, and only where such Bills did not involve expenditure of public money.

The following are some of the measures for which Unionist Members were responsible:—

MINIMUM WAGE.—A Minimum Wage Bill for women and young persons was introduced in two consecutive sessions by a Unionist Member, and the Government subsequently took it over and passed it into law.

INDUSTRIAL DISEASES.—This Bill brought certain scheduled industrial diseases under the Workmen's Compensation Act.

LOCAL OPTION.—This Bill was introduced by a Unionist and supported by most of the Party, but failed to pass through the Assembly.

AGE OF CONSENT.—Under this Bill the age of consent throughout the Union was raised to 16.

LIQUOR LAW AMENDMENT.—Under this Bill the minimum penalty of six months under the Liquor Law was abolished.

SMALL HOLDINGS.—This Bill amended the existing law so as to permit Small Holders to obtain titles to their holdings.

In passing the following measures the Unionists have taken a prominent if not leading part.

SOLDIERS' PENSIONS.—Our Pensions Law was greatly improved and its benefits made equal to those provided in other Dominions.

MINERS' PHTHISIS.—Which has been described as one of the finest pieces of legislation in the world.

FACTORY ACT.—Introducing modern conditions into our factories.

PUBLIC HEALTH ACT.—A comprehensive measure bringing South Africa into line with modern conditions.

DIAMOND CUTTING ACT.

FINANCE.—The Unionists have fought persistently, and tenaciously for ECONOMIC ADMINISTRATION, for FAIRER DISTRIBUTION of the burden of TAXATION, and for revision of the existing abatements and exemptions in the Income Tax Law—for instance, by granting to the rent-payer an abatement up to £120 per annum in respect of his rent.

LIQUOR REFORM.—We fought the Rooth proposals for the supply of Cape Wines for Natives.

FAIR TREATMENT FOR THE NATIVES.—We opposed the Government Land Act of 1917, which failed to make adequate provision for the needs of the Native population.

RACK-RENTING.—When the Government proposed, in 1918, to take power to control rack-renting, the Unionist Party gave this proposal their enthusiastic support and offered to keep a quorum in the House so long as was necessary to put the Bill through. It was through the active opposition of prominent supporters of the Government that the Bill was delayed and finally allowed to lapse.

COST OF LIVING.—The Unionists have repeatedly urged the Government to take effective steps to stop profiteering by exercising their powers to regulate prices and acquire supplies of essential foodstuffs under the Public Welfare and Moratorium Act.

RETURNED SOLDIERS.—The Unionists have always recognised the claims of the Returned Soldiers on the country as paramount, and have taken the lead in pressing for the best possible treatment to be given to them.

CIVIL SERVICE.—The Party has fought for better pay and conditions for the Civil Service, recognising that an efficient and contented Public Service is a great asset to the country.

POLICE.—Unionists were prominent on the Select Committee which sat to investigate the Police Strike in Capetown at the beginning of 1917, and from the recommendations of that Select Committee have resulted many material improvements in the pay and conditions of the Police Force.

WHAT WE ARE GOING TO DO

THIS IS OUR RECORD FOR THE WAR PERIOD.—Now as to the future. The Unionist Party is the great Liberal Party of South Africa. Its recognition of the urgency and importance of social and economic problems dates from the origin of the Party in 1910, and successive Party Congresses have steadily devoted attention to the working out of practical measures for the betterment of social conditions.

The Unionist Programme is Progressive, Constructive and Democratic.

READ IT!

The aim of the Unionist Party is to maintain the Union of South Africa in accordance with the spirit and intention of the South Africa Act; to work for the advancement of every section of the people; for the promotion of agricultural, commercial and industrial prosperity; for the settlement in the country of a permanent and contented population; to build up in South Africa a strong and united nation, working out its domestic problems according to its own needs and aspirations, and undertaking its full responsibilities as a Dominion of the Empire and as a mandatory and member of the League of Nations.

With these general objects in view, the party adopts the policy set forth below, and will endeavour to promote legislation giving practical effect to such policy.

1. To make South Africa a Strong and United Nation within the British Empire, by:

- (a) Making provision for National Defence.
- (b) Giving further and adequate support to the Imperial Navy.
- (c) Furthering all movements calculated to unite the peoples of the Union and promote the common interests of the Empire.

2. To Improve the Social Conditions of the People, by:

- (a) A vigorous education policy, including provision for compulsory education wherever possible, free primary education, and a liberal system of technical education applied to agriculture, industries, mining and commerce.
- (b) The adoption of a scheme of National Insurance.
- (c) Opposing the introduction of Asiatics into South Africa, while securing fair treatment for those now lawfully settled in the country.
- (d) By a fair and just native policy, under which questions relating to natives shall be treated in accordance with the degree of civilisation attained by them, and with the different and local conditions under which they live and work; and by opposing any scheme of segregation that fails to recognise their just claims.
- (e) The reform of the liquor laws, including a high excise on spirits, stringent restrictions on the sale of liquor, the improved control of issue of licences, and prohibition of the sale of liquor to natives.
- (f) The encouragement through the State and local authorities of housing schemes.

3. To Promote Industrial Peace and Efficiency.

While uncompromisingly opposing revolutionary socialism and all movements which have the effect of setting class against class, to do everything possible to bring about a better relationship between employers and employed, and to promote the just claims of the industrial classes of South Africa, and in particular to advocate:

- 1. Recognition of Trade Unions.
- 2. Minimum Wage Boards.
- 3. Joint Advisory Boards.
- 4. A fair wage clause in all Government and public contracts.
- 5. Healthy conditions of work and prevention of sweated labour.
- 6. Encouragement of schemes of profit-sharing.

4. To Keep Down the Cost of Living.

By the adoption of measures to deal with:

- (a) The control of rents.
- (b) The control of rings and trusts.
- (c) Speculation in the necessaries of life.
- (d) Profiteering.
- (e) The limitation of the export of foodstuffs to the surplus over local requirements.
- (f) Reduction of Customs Duties on the necessaries of life.
- (g) Encouragement and protection of Co-operative Societies.

5. To Promote the Interests of Returned Soldiers.

By doing everything possible:—

- 1. To secure suitable civilian employment for discharged soldiers.
- 2. To procure a more equitable scheme of compensation for diminished capacity.
- 3. To equip disabled soldiers for vocations within their powers, and restart them as productive citizens.
- 4. To obtain adequate provision for the dependants of deceased soldiers.
- 5. To increase or supplement existing pensions to meet the increased cost of living.

6. To Secure an Efficient and Contented Public Service.

By upholding the status of the Public Service and its freedom from political influences; by ensuring fair and sympathetic treatment and adequate remuneration; by providing means for the speedy redress of grievances; and by the extension of the principle of joint advisory boards to all branches of the Public Service.

7. To Secure the Extension of the Franchise to Women.

8. To Promote Closer Settlement and Increase the Productive Capacity of the Land, by:

- (a) The encouragement of further and closer settlement.
- (b) Advertisment of the resources of the Union and assistance to desirable settlers, including immigrants.
- (c) The taxation of unimproved land values.
- (d) The development of agricultural organisation and co-operation.
- (e) The systematic development of the agricultural resources of the country, with special attention to water conservation, irrigation, afforestation, and the arrest of veld denudation, as well as by the vigorous suppression of animal and plant diseases.

9. To Encourage Industrial Development and Expansion.

- (a) By the administration of the Railways, Ports, and Harbours in accordance with the spirit as well as the letter of the South Africa Act, with a view to keeping down the cost of living, the systematic development of the country, and the encouragement of our export trade.
- (b) By the fostering of mining in all its branches, and the extension of facilities for prospectors and small workers.
- (c) By the adoption of a moderate Customs Tariff primarily for revenue purposes, but providing adequate encouragement of legitimate South African industries and products, together with the maintenance and extension of the principle of preferential tariffs within the Empire.

10. To Maintain the Principles of Local Government.

By the retention of the Provincial Councils, and the delegation of more power to those Councils, so that as far as possible all matters of purely local concern shall come under their jurisdiction.

Parliamentary Elections, 1920

VOTE FOR
JOHN H. GOW

The Official Labour Candidate

— FOR —

Commissioner Street Division.

Printed by G. M. Horne, 70 Loveday Street Johannesburg, and Published by
J. H. Gow, 12 Bertha Street, Turfontein.

South African Labour Party

MANIFESTO

TO THE MEN AND WOMEN OF SOUTH AFRICA—

WHAT IS THE REAL ISSUE AT THIS ELECTION?

Look around you at how the people are living.

You see **great hardships** being inflicted on the mass of the people by the **high cost of living**, while trading concerns are allowed to accumulate **increasing profits**.

You see the number of **landless** and compulsorily idle people going on growing while huge areas of **land** are **held idle** in the hands of Land Companies and other owners.

You see the **poor white** population increasing in numbers; and yet all the while capitalist speakers and writers keep on telling you that it is **labour** and **more labour** that is wanted to develop South Africa's latent resources.

You see the wage earner all over South Africa finding it harder and harder to live. Whether his wage is reckoned by the day or as a monthly or yearly salary; whether he works with his **hand** or his **brain**, whether he is a mechanic, a miner, a civil servant, a clerk or a railway man, he has to pay more and more for his bread, his meat, his clothes and his house rent; and you see the Banks, the Mining Companies, the Big Merchants and the Big Farmers having a royal time **piling up profits**.

You have seen **Parliament shirking its job**. Instead of studying the welfare of the people—the mass of working men and women of South Africa—it has been mainly concerned to bolster up and protect the interests of **Big Finance, Big Property and Big Profits**, and discussing side issues.

You have seen the small Labour group in Parliament, though hopelessly outnumbered, unitedly and unceasingly protesting against this.

You have seen the hopeless confusion and cross-voting of other Parties in Parliament when faced by the Labour Party with some Real Issue, such as Profiteering, Miners' Phthisis Compensation, Soldiers' Pay and Pensions, Municipal Housing, Land Taxation, Factory Legislation.

THE REAL ISSUE BEFORE YOU IS THIS!

Are you going to let Parliament go on shirking its job and continue to represent only Big Property, Big Finance and Big Profits, or are you going to send enough Labour men there to represent you, and to make it look after your welfare?

Big Finance, Property and Profits will go on ruling your Parliament and you unless you tackle its power where it lives. It has representatives in all the other Parties, who conjoin and decide every issue.

The only way to loosen its strangle hold upon the country and its people is to face this solid fact.

The Labour Party, though hopelessly outnumbered, does face it. And because it does face it, it is the only Party that stands first and last and all the time for the People and against the Big Money Interests.

How we propose to tackle it!

The objective of the Labour Party shows the direction in which it is going to push, and keep on pushing.

It reads: "The socialisation of the means of production, distribution and exchange, to be controlled by a democratic State in the interests of the whole community. To secure for the producers by hand or brains the full fruits of their industry, and the most equitable distribution thereof that may be possible upon the basis of the common ownership of the means of life and the best obtainable system of popular administration and control of each industry or service."

As a means to this end every Labour Party Candidate standing for election to the New Parliament pledges himself to press without any evasion or equivocation for the following immediate measures:—

TO BEAT THE PROFITEER by—

1. The extension of State and municipal enterprises, particularly in the direction of the production and distribution of the necessaries of life; all such enterprises to be controlled by bodies equally representative of the workers engaged therein and of the community, and to be conducted for the benefit of the people.

2. The control of credit by the State through the medium of a State Bank.

TO BEAT THE SWEATER by—

3. The recognition of the principle that the only real value of any industry to the country is the degree to which it enables the workers engaged therein to live as civilised men and women in a civilised country, on the principle of equal pay for equal work.

TO SECURE FAIR AND EQUITABLE TAXATION by—

4. The taxation of the unimproved or site value of all land, mineral, agricultural and urban; the revenue so raised to be devoted to the remission of taxation on the necessaries of life; the resumption by the State, where required for public purposes, of any mineral or other natural resources which are lying idle and undeveloped; no further alienation of State assets.

5. The exemption from income tax of incomes up to £750 earned by personal exertion, and the much steeper grading of the present income tax. Graduated death duties.

TO EDUCATE YOUR CHILDREN PROPERLY by—

6. Free education throughout the Union, including University education for all who are able to pass specified and suitable educational tests; and an alteration in the system of education so as to instil into the minds of pupils the value of social and civic duties rather than personal advantage.

TO PREVENT THE SPOILATION OF NATIVES AND PROVIDE FOR THEIR PROPER DEVELOPMENT by—

7. The development of native areas and industries therein in the interest of the native population. The encouragement of natives to reside therein under conditions conducive to their own development. The prohibition of the importation of contract labour and the abolition of the present indentured labour system.

TO PROVIDE FOR OLD AGE, SICKNESS AND UNEMPLOYMENT *by means of*—

8. Old age pensions and adequate provision for all widows and orphans and sick and disabled workers; and the prevention of unemployment by the development of national industries and reduction of working hours.
9. Equal rights to women.

TO PROVIDE ADEQUATE PENSIONS FOR SOLDIERS AND THEIR DEPENDENTS.

With regard to **Soldiers' Pensions**, the Labour Party in Parliament pressed for the recognition of the following principle and will continue to do so, viz.:—That it is the duty of the State to make provision for men who have been maimed or disabled in the defence of the State, and for the dependants of those killed, on the basis that these should be at least as well off materially as those men and their dependents in like position who remained at home.

THE CONSTITUTION

The attitude of the Labour Party towards the constitutional issue is clearly set forth in the following resolution of the Labour Party Conference. The Labour Party remains steadfastly opposed to any attempt to upset the Act of Union and the racial settlement embodied therein.

“This Conference resolves: (1) That the status of the Union (equally with other self-governing Dominions within the British Commonwealth) secures to the people of South Africa the fullest powers to deal with questions affecting their national freedom and expansion, with security from external

danger. (2) That the Union as established under the South Africa Act was accepted by elected representatives of the four States as a settlement of the racial differences which so disastrously affected for over a century the peace and progress of this country. (3) That the permanent welfare of the Union demands the unremitting attention of Government, Parliament and People to solve satisfactorily the social, economic and land problems which confront this country.

“This conference, in conformity with the Party's consistent opposition to racial politics under any guise, accordingly records its conviction that movements for the abrogation of the Act of Union, with the danger to peace which may ensue therefrom, can only result in continued neglect of pressing domestic concerns, with disastrous consequences to the development of essential industries and to the prosperity and happiness of all classes of the community.”

WILL YOU HELP US TO WIN?

VOTES, MONEY AND PERSONAL HELP ARE REQUIRED TO DO IT.

Remember previous General Elections and the neglect of your interests by the Parliaments you elected.

Don't be led astray this time by red herrings dragged across your path, prejudice or racialism. Keep your eyes right on your job, and send enough Labour men to Parliament to make Parliament do its job.

By Order of the National Council,
(Signed) C.J. McCANN,
General Secretary.

1921

8 FEBRUARIE/FEBRUARY

Deelnemende partye wat setels verower het	Setels verower/ Seats won	Participating parties which have won seats
1. Die Zuid-Afrikaanse Party (ZAP) 2. Die Nasionale Party (NP) 3. Die Suid-Afrikaanse Arbeidersparty 4. Konstitusionele Demokraat	78 45 10 1	1. The South African National Party (SAP) 2. The National Party (NP) 3. The South African Labour Party (SALP) 4. Constitutional Democrat

Bronne van verkiesingsmanifeste

1. Generaal Smuts Opent de Strijd.
Grote Vergadering in Pretoria (3/12/1920).
Gedrukt en uitgegeven door Wallachs Beperkt, Pretoria.
2. Generaal J B M Hertzog reik 'n verklaring uit aan die pers.
Die Hertzog-toesprake. Deel 4.
April 1918-1924.
Saamgestel deur 'n redaksielkomitee bestaande uit Prof F J du Toit Spies, Prof D W Kruger en Prof J J Oberholster. Perskor-
Uitgewery, Johannesburg 1977. pp. 187-191.
3. Geen Afrikaanse weergawe kon opgespoor word nie.
4. Geen amptelike manifes kon opgespoor word nie.

Sources of election manifestos

1. General Smuts Begins the Battle (3/12/1920).
Printed and published by Wallachs Ltd. St Andries Street,
Pretoria.
2. The Rand Daily Mail.
10th December 1920.
3. South African Labour Party Manifesto 1921.
(Published by the South African Labour Party).
4. No Official manifesto could be traced.

Generaal Smuts Opent de Strijd.

Grote Vergadering in Pretoria.

De vergadering van genl. Smuts in de Landbouw-zaal te Pretoria, Vrijdagavond gehouden, was 'n volkomen sukses. Lang voor 't bepaalde uur stond er reeds 'n schaar mensen voor de zaal. Toen de deuren geopend werden liep de zaal in 'n paar minuten bijna vol, zodat er tegen 7.45 slechts staanplek te vinden was. Vele dames kwamen op. Verder waren alle partijen vertegenwoordigd, ofschoon de Z.A.P. verreweg de meerderheid had. De geest der vergadering was uittekend.

Adv. de Wet was de eerste minister die zich in de nabijheid van 't verhoor liet zien en werd geestdriftig toegejuicht. Vervolgens kwam minister Burton die eveneens applaus kreeg. De aanwezigen waren tegen acht uur meer dan verlangend dat de verrichtingen zouden beginnen. De spanning werd ietwat verlicht toen om deze tijd mevr. Smuts gezien werd—'n teken dat de genl. nabij was en 'n gelegenheid om weer hartelijk toe te juichen.

De Eerste Minister, kennelijk in goede luim, kreeg bij zijn binnenkomen 'n schitterende ovatie, die herhaald werd toen hij 't verhoor besteeg en weer toen hij opstond om te spreken. Mede op 't platform zaten de Volksraadsleden E. Rooth, W. Bezuidenhout, G. M. Claassens, L. Geldenhuis, H. N. J. van der Merwe en sir Thomas Cullinan. Verder waren nog aanwezige de h.h. C. W. Giovanetti, adv. Patrick Duncan, Howard Pim, R. A. Kerr, L.P.R., genl. Jaap van Deventer, Julius Jappe, sir Johannes van Boeschoten, L.P.R., F. W. R. Robertson, L.P.R., P. B. du Plessis, L.P.R., en vele andere in ons politiek leven welbekende personen.

Prokureur J. F. Ludorf L.P.R. presideerde en zei dat 't hem 'n voorrecht was de Eerste Minister te mogen voorstellen. 't Was echter niet nodig want allen kenden genl. Smuts. De wereld kende hem en allen waren trots op hem (ap.). De vorige vergadering die genl. Smuts in deze zaal toespraak was in verband met de verkiezing in 't begin van 't jaar. Toen was 't de levensduurte die aller aandacht bezighield. Genl. Smuts beloofde dat hij zijn uiterste zou doen om die levensduurte te verminderen en hij kreeg vanavond de gelegenheid om te zeggen in hoeverre hij geslaagd was. Maar de dingen hadden 'n grote vaart genomen sedert de vorige verkiezing. De strijdleus onzer voornaamste tegenstanders was toen "'n republiek"; vandaag was 't "afscheiding". De gebeurtenissen waren elkander zo snel opgevolgd dat genl. Smuts 't in de omstandigheden goedgedacht had 't de Goev.-generaal aan de hand te geven de stemgerechtigden in de gelegenheid te stellen te zeggen wat zij verlangden (hoor, hoor).

NIEUWE POLITIEKE SITUATIE.

Genl. Smuts die onder luide toejuichingen opstond, sprak als volgt:

Ik heb u laatst toegesproken in de loop van 'n algemene verkiezing. Ik had toen nooit gedacht dat mijn volgende toespraak binnen negen maanden zou plaats vinden bij 't begin van 'n andere algemene elektietijd. 'n Algemene Verkiezing is voor niemand 'n plezier en zeker allerminst voor 'n Regering, aan 't roer van zaken. Maar slechts redenen van de meest dringende aard bewogen mij de Goev.-Genl. aan te raden 't Parlement te ontbinden en opnieuw 'n beroep te doen op 't land.

De uitslag van de laatste verkiezing was niet beslissend; geen Partij kreeg 'n parlamentsmeerderheid. Wat moest toen gedaan worden? 'n Tweede algemene verkiezing onmiddellijk na 't eerste was buiten kwestie, vooral omdat 't Parlement dadelijk nog voor 't einde van 't bijna afgelopen financiële jaar moest vergaderen. Geen andere Partij of Regering was in 'n betere, of zelfs zo goede gelegenheid om de administratie voort te zetten. Daarom besloot ik met mijn kollega's om ten spijte van onze Parlementaire minderheid aan te blijven. Ik deed echter mijn best om de samenwerking van de andere Partijleiders te verkrijgen in 't daaratellen van 'n non-partijregering, die op 'n Parlementaire meerderheid zou beruaten. Ik slaagde er niet in, omdat één Partij de (Arbeiders) op grond van beginsel weigerde samen te werken, en 'n tweede (de Nationalisten) onmogelijke voorwaarden stelde. In kort, Genl. Hertzog heeft aedert verklaard dat hij geen vertrouwen in mij had en beslist niet in dezelfde Regering met mij zou dienen. Ik maakte geen persoonlijke bezwaren tegen iemand, en was bereid met de andere Partijleiders samen te werken, als ik daardoor 't land van dienst kon zijn. 't Kwam mij voor dat de politieke situatie, 't feit dat geen Partij 'n meerderheid had, en de behoefte van 't land aan politieke rust en economische ontwikkeling de opheffing van alle partijgeschillen vorderde. Maar er waren anderen die méer om hun Partij dan

om hun Vaderland gaven, en die zich misschien nog over mijn moeilijkheden verheugden. De ondersteuning der Unionisten zonder de andere Partijen, zou niet voldoende geweest zijn om aan de Regering 'n werkende meerderheid te geven. De Regering is intussen met sukses door de Zitting gekomen en heeft ten spijte van haar parlementaire minderheid 'n groot program van nuttige wetgeving doorgezet. Maar de reeds aangehaalde zeer bijzondere omstandigheden alleen rechtvaardigde haar dit te ondernemen. En zij was, volgens onze democratische instellingen, verplicht 't Volk bij de eerste gelegenheid weer te raadplegen. Die gelegenheid zou zich voordoen zodra 'n nieuwe politieke situatie zou ontstaan. En dit is nu gebeurd.

De politieke toestand heeft 'n wezelike verandering ondergaan; de Partijen hebben zich sinds de jongste verkiezing in andere groepen verdeeld; 'n nieuwe politieke toestand is feitelijk ontstaan, zodat 't recht en behoorlijk is om 't Volk opnieuw te raadplegen. Mijn beroep aan 't Volk, 'n paar maanden geleden gedaan, om 'n nieuw begin te maken in onze Partij-politiek, heeft groot gevolg gehad. De gematigden van alle Partijen zien uit naar 'n uitweg uit de tegenwoordige gevaarlijke doodpunt in onze politiek. 'n Sterk verlangen naar vrede en inventieve ontwikkeling gaat 't land door. 't Land is moede van rasae-gevoel, onrust en al die wilde en gevaarlijke praatjes van afscheiding van 't Britse Gemeenbest. De grote groep van gematigde kiezers, die tot nog toe aan geen Partij hebben behoord, hebben op 'n zeer beoogende wijze gehoor gegeven aan mijn beroep. Velen zelfs in de geleerden van de Nationalisten en Arbeiders zijn moeg van 't vruchteloze Partij-geschrœuw, dat hen in 't verleden van ons heeft weggehouden. Wat heden gebiedt, is niet slechts 'n partijkwestie, 't is 'n nationale gebeurtenis van 't eerste belang in de politieke geschiedenis van Zuidafrika, waarop m.i. 't Volk de gelegenheid behoort te hebben om z'n zienswijze uit te drukken. De Regering onderwerpt zich met alle ootmoed, maar met vol vertrouwen, aan zijn oordeel.

HERENIGING EN AFSCHIEDING.

'n Uitweg uit de Partij-moeilikheden voortspruitende uit de jongste algemene verkiezing was Hereniging, d.w.z. de Hereniging van de Nat. Partij met de Z.A. Partij, waarvan zij zich zeven jaar geleden had afgescheiden. 'n Sterk er ernstig verlangen naar Hereniging openhaarde zich in de geleerden van beide Partijen. Dit vond niting op verschillende Konferenties, en uiteindelijk op 't Bloemfontein Kongres van 't laatst September. Werd Hereniging verkregen, dan zou de Verenigde Partij 'n goede parlementaire meerderheid gehad hebben en 'n vaste Regering kon worden gevormd. De afgevaardigden van de Z.A. Partij gingen naar 't Kongres met 't ernstig verlangen om tot Hereniging te geraken, en de akelige breuk van jaren geleden te helen. Maar op 't laatst is de poging tot Hereniging mislukt, omdat de Nationale leiders en woordvoerders gedetermineerd waren om hun politiek van afscheiding van de Britse Konnectie aan de Z.A. Partij op te dringen. 't Is noodzakelijk om op dit punt zeer duidelijk te zijn; want verschillende Nationale leiders worden bang voor wat gebeurd is, en doen wanhopige pogingen om de eenvoudige feiten te verduistern.

't Is zonder twiifel, en ik meen 't wordt niet betwist, dat Hereniging mislukt is, omdat de Nationale leiders erop aandrongen dat het beginsel van soevereine onafhankelijkheid en afscheiding van 't Britse Rijk in de Konstitutie van de nieuwe Partij zou worden opgenomen. Dit moest 't kardinale beginsel zijn, waarvoor uktiere propaganda gemaakt zou kunnen worden. En de Z.A. Partij heeft bealst geweigerd dit aan te nemen. Zo heeft Adv. Beyers op 't Kongres gezegd:

"Wij zijn nu tot een radikaal kardinale punt gekomen. "Ons ideaal is soevereine onafhankelijkheid op de rechte tijd. "Het dit betekent volkomen afscheiding van het Britse Rijk. "Het is nutteloos daar doekjes om te draaien. En min. Ma "lan heeft duidelijk verklaard dat hij en z'n vrienden niet "bereid zijn dit beginsel te aanvaarden of het in het program "van z'n Partij op te nemen."

De secessie-politiek, de aktieve politiek van secessie was (en is) 't eerste en grond-beginsel van 't Nationaliste-program. 't Is niet alleen 'n kwestie van 't republikeins of onafhankelikeheids-sentiment, dat door vele goede Afrikaners wordt gekoesterd. Het is 'n veel ernstiger zaak. 't Is de levens-politiek die in hun program op de voorgrond wordt gesteld en die aktief zal worden nagestreefd totdat ze verwezenlikt is in de afscheiding der Unie van 't Britse Rijk. Toen de Konferentie feitelijk opgebroken was en 'n laatste wanhopige poging om tot 'n overeenkomst te geraken door Professor de Vos werd gemaakt, maakten de Nationaliste leiders opzettelijk afscheiding, helder en klaar, de onontbeerlike voorwaarde tot verdere onderhandeling.

"Die Nationale Partij", zo luidde 't ultimatum, "is bereid de kwestie van hereniging verder met de Z.A. Partij te bespreken, als 't uitgangspunt is dat 't self-beschikkingsrecht en 't volksideaal bestaan in de verwezenliking van de "Unie als Staat, afscheiding van 't Verenigd Koninkrijk of "het Britse Rijk."

Afscheiding was hun laatste woord en hun onontbeerlike voorwaarde. Op deze rots is Hereniging verongelukt. Genl. Hertzog, klaarlijk twifelende omtrent de mogelijke uitwerking op gematigde Nationalisten, heeft sedert getracht uit

te maken dat afscheiding niet de politiek van z'n Partij was, maar 'n persoonlijke kwestie voor Nationalisten. Maar de hr. Nielman Roos riep hem met 'n schok ter verantwoording door hem 't volgende dreigende telegram van uit 't Transvaalse Kongres te zenden:

"Nieuwsbladen hier publiceren dat U zoo verklaard hebt dat de Nat. Partij geen afscheidingspartij is, maar dat 't sessie 'n open kwestie is. De Transvaalse Partij staat vast bij Artikel 4, dat duidelijk sessie insluit."

En Genl. Hertzog moest dit toestemmen en kon slechts zeggen dat hun propaganda niet voor dadelijke afscheiding was. Natuurlijk niet. Hij heeft ook uiteengezet dat 't de politiek van de Partij is, waarmee alle vier provinciale uitvoerende Besturen van de Partij hebben ingestemd, dat afscheiding zal afhangen van de stem van de meerderheid der stemgerechtigden van de Unie. De zaak is dus volkomen duidelijk. Zij zijn 'n Afscheidingspartij, zullen ervoor ijveren en sessie doorzetten zodra zij 'n meerderheid der stemgerechtigden ten gunste ervan hebben. Wat ook de gevolgen, hoe groot ook de inwendige scheuring in Zuidafrika, hoe groot ook de dreigende gevaren van buiten, de Nationale Partij zal handelend optreden, als zij 'n meerderheid voor haar afscheidingspolitiek verworven heeft. Dit is 'n onomstotelijk feit, dat elke kiezer, en vooral de Nationaliste kiezer, zorgvuldig zal moeten overwegen, wanneer hij z'n stem gaat uitbrengen. 't Is niet slechts 'n kwestie van republikeins sentiment, of 'n onschuldige theoretische voorkeur voor onafhankelijkheid. Elke stem voor de Nationale Partij gegeven, is 'n stem voor afscheiding, die uitgevoerd zal moeten worden zodra 'n meerderheid is verkregen. Wat zal dan gebeuren? Twee jaar geleden hebben de Nationale leiders, zoodat eens de ordentelijkheid te hebben gehad hun Partij te raadplegen, getracht de Unie op te breken en de status van Transvaal en de Oranje Vrijstaat als onafhankelijke republieken, zoals die achttien jaar geleden waren, te herstellen. Zij hebben zelfs 'n deputatie buitenslands gezonden om Britse inmenging in onze zaken uit te nodigen ten einde onze Unie op te breken. Gelukkig is 't een treurige mislukking geweest. Nu zijn zij voortgegaan, op de nog gevaarlijker tocht uit om afscheiding te zoeken. Wat zullen zij naar Zuidafrika terugbrengen? blechts schande en vernedering, of iets veel ernstigers? De eerste stap beaamt, en 't zijn de stemmen nu bij de komende verkiezingen uitgebracht, die zwanger gaan met toekomstige lots-bestemming. Tans voor de eerste maal heeft de Nat. Partij zich beaamt en onherroepelijk verklaard 'n afscheidings-Partij te zijn. Twee jaar geleden berustten zij nog bij de Britse konnèktie; laatste jaar namen zij 'n dubbelzinnige formule aan, die naar beide kanten kon worden verklaard. Nu is de positie duidelijk, zo ook de plicht van elke vaderlandslievende Afrikaner.

DE VELDTOCHT VAN MISLEIDING.

Terwijl de positie nu volkomen duidelijk is, houd ik mij ervan overtuigd dat de Nationaliste leiders gedurende de verkiezingen wanhopige pogingen zullen aanwenden om de zaak weer te verduistern. Genl. Hertzog is reeds daarmee begonnen. Gelukkig werd hij dadelijk door de hr. Roos en zijn Transvaalse staatmakers ter verantwoording geroepen. 't Jongste Kaapse Kongres van de Nationalisten heeft eveneens alles in verband met de sessie-politiek goedgekeurd, en hun houding is nu ook geheel duidelijk. Maar diegenen onder de kiezers, die niet van die politiek houden, zullen gerust en gepaaid worden met zoete woorden. 't Zal hen gezegd worden dat 't och! toch niet zo ernstig gemeend wordt en dat 't gevaar van uiterste maatregelen toch niet zo groot is. En zo zal de matige kiezer voortgesleept worden totdat 't te laat zal zijn om terug te keren en de sessie-drijvers de positie geforceerd zullen hebben. De afscheidings-veldtocht gaat op die wijze gepaard met 'n veldtocht van misleiding. De gewone eenvoudige kiezer wordt bedrogen; en als 't te laat is, zal hij beseffen hoe dat hij met bedrog is misleid. Ik waarschuw hem: Pas op! 't Nationale ultimatum op 't Bloemfontein Herenigingskongres heeft 't helder en klaar doen uitkomen dat afscheiding—aktieve afscheiding, zodra als zij de meerderheid der kiezers daarvoor hebben—hun enige radikale, kardinale politiek is. En van die politiek wilden zij geen duimbreed afwijken, zelfs niet al konden zij daardoor die Hereniging verkrijgen, waarnaar de meerderheid van beide partijen zo ernstig verlangde! Niets zal hen tevreden stellen behalve afscheiding van 't Britse Gemenebest. Geen onafhankelijkheid, geen nationale status hoe uitgestrekt ook, tenzij deze status insluit afscheuring van 't Rijk. Ja, zelfs toen de andere dag de Z.A. Partij in de Provinciale Raad 'n voorstel voor onze eigen Zuidafrikaanse vlag maakte, hebben de Nationalisten 't voorstel bestreden, tenzij zij konden krijgen wat zij noemen: soevereine onafhankelijkheid, of afscheiding van 't Britse Rijk. Afscheiding is bij hen alles; als zij dit niet kunnen krijgen, willen zij niets hebben. En ik vrees zij zullen niets krijgen.

Om deze reden is Hereniging mislukt, de kleinere Hereniging die uitsluitend tot de Hollandssprekenden beperkt zou zijn gebleven. Maar de Nationaliste leiders konden niet verhinderen 'n grote Hereniging—de Vereniging van alle gematigde vaderlandslievende Afrikaners, van welk ras ook afkomstig, die de handen inmekaar wensden te slaan om Zuidafrika tot 'n groot land te ontwikkelen, en 't tot 'n geschikt land van 'n grote Verenigde Zuidafrikaanse Natie te maken. Integendeel, hun optreden heeft 'n geweldige stoot ter verve-

zenliking van dit ideaal gegeven. Zonder de afscheidings-politiek van de Nationalisten en hun pogingen om de Unie op te breken—om onze Grondwet als 'n vodge papier te beschouwen, om verdeeldheid en tweedracht tussen de rassen te zaaien, en om 'n krisis met 't Britse Rijk uit te lokken, zouden wij nog misschien vele jaren op de oude basis van Partij-politiek zijn voortgegaan. Maar de afscheidings-beweging is 'n blitsstraal in 'n donkere nacht geweest. Zij heeft gematigde personen plotseling de naderende gevaren, die de toekomstige vrede en eenheid van Zuidafrika bedreigen, doen beseffen. Zij heeft de misdaad, die tegen de jonge Zuidafrikaanse Natie gepleegd wordt in al haar naaktheid en schande blootgelegd, de Natie wier levende, groeiende leden door deze geest van tweedracht van elkaar gerukt moeten worden. Want afscheiding betekent niet alleen afscheiding van 't Britse Rijk. Dit betekent ook afscheiding der Hollandssprekende van de Engelsprekende Afrikaners, die met de Unie 'n plechtig verbond met elkaar hebben gesloten. Dit betekent afscheiding van de ene Provincie der Unie van de andere, en 't opbreken van de Unie—de edelste nalatenschap van onze grote Staatsmannen, waaraan al de opofferingen van 't verleden zijn gewijd. Dit betekent de afscheiding van de naturellen, wier gehechtheid aan de Britse Konnèktie histories is geworden. Dit betekent dat Hollandse Zuidafrika geheel afgesloten zal staan, en die afsluiting brengt met zich mede: insluiting en verval. Dit betekent de verijdeling van de grote hoop die ons Volk in 't verleden heeft geschaagd. Dit betekent dat 't ideaal van 'n be-schaafd Zuidafrika als 'n droom verdwijnt en dat de blanke bevolking van dit werelddeel besloten heeft zelfmoord te plegen.

Mij van deze gevaren bewust, en beseffende de ernstige verantwoordelijkheid die in dit kritieke uur op mij rust, heb ik mijn beroep om rassevrede en nationale eenheid gemaakt, voor het vormen van 'n verenigde partij, die deze grote beginsels zou handhaven. Het antwoord van 't volk op mijn beroep, niet alleen door de jongste partijkongressen, maar ook door de algemene goedkeuring door duizenden gematigden van alle richtingen, vormt een mijlpaal in onze geschiedenis: de grootste en meest bemoeiigende sinds de Unie.

NIEUWE BOND VAN VERTROUWEN.

Evenals bij de Unie, sloot 't volk weer 'n verbond van vertrouwen en samenwerking tussen de rassen. 't Is de waarborg dat dit land niet zal worden 'n Balkan-draaikolk van rassenhaat en ten slotte 'n mislukking. Nu kunnen de gematigde, verstandige, vaderlandslievende mannen en vrouwen van beide rassen als verenigde partij met vaste tred voortgaan met de grootse taak van Zuidafrika te ontwikkelen en een verenigde zuidafrikaanse natie op te bouwen. Beide rassen handelen in 'n grote geest, dit land en zijn edele toekomst waardig. Voor de hollandssprekende sekte betekent de toekomstige vrede en nationale eenheid van Zuidafrika meer dan de sterkste van alle banden—de band van bloed. En de engelsprekend vertegenwoordigers van hen die dit land meer dan honderd jaar hebben geregeerd, verkiezen vrijelijk hun hand in die van de hollandssprekende mede-Afrikaners te leggen en tot hen te zeggen: "Wij vertrouwen u onvoorwaardelijk, uw partij zal onze partij zijn, uw naam zal onze naam zijn, uw beginselen onze beginsels; als broeders, als gelijken, in de zuidafrikaanse geest, door onze gemeenschappelijke naam voorgesteld, zullen wij voorwaarts gaan naar de toekomst van een groot land en een verenigde natie." Met gesloten oog en oor voor 't onrecht en de vooroordelen van het verleden, met wederzijds respect voor elkanders taal, tradities en opvattingen, rekening houdende met elkanders gevoelens, bevorderend elkanders belangen en aan de dag leggend 'n geest van liefde en verdraagzaamheid met elkanders tekortkomingen, zullen de leden van de uitgebreide Zuidafrikaanse Partij streven in 't politieke leven de geest van opoffering en patriotisme die hen samengebracht heeft te bestendigen. Deze geest van onderlinge verdraagzaamheid en geduld zal zich veel verder dan in hun gelederen doen gevoelen en bijdragen om de hardheid van de politiek te verzachten en een kristelijke gemoedstemming in onze verbitterde partijstrijd te brengen.

De Nationalisten, die bang zijn voor de kwestie van afscheiding, die zij zelf op de voorgrond gesteld hebben, doen wanhopige pogingen om vooroordeel te scheppen en 't te doen voorkomen dat er 'n amalgamatie of huwelik tussen de Z.A.P. en de Unionisten heeft plaatsgevonden. Niets kan verder van de waarheid zijn! Mijn beroep was niet alleen op de Unionisten, en is ook niet alleen door de Unionisten aangenomen.

Het werd gedaan op alle Afrikaners die de beginselen van de Z.A.P. aannemen. De Partij der Unionisten, in 'n geest van patriotisme boven alle lof verheven, nam mijn beroep aan en ontbond zich. De leden zijn bezig zich bij de Z.A.P. aan te sluiten op dezelfde wijze als andere nieuwe ondersteuners. Er zijn geen onderhandelingen geweest; geen kondities zijn gesteld of aangenomen. De vroegere Unionisten die zich aansluiten, doen zulks absoluut op dezelfde wijze als Nationalisten, Arbeiders of Onafhankelijken, d.w.z. onvoorwaardelijk en zonder onderhandelingen. Ik heb het Hoofd-Komitee der Unionisten ontmoet om 't besluit van de Z.A.P. te Bloemfontein uiteen te zetten; daarop hebben zij zonder meer gehandeld zoals bekend is. Hun aansluiting is in geen opzicht anders

dan die van de duizenden anderen die zich ook bij onze partij aansluiten.

De stap die ik deed kwam voort uit geloof, uit vertrouwen in 't volk, met 't enige verlangen om 't goede te doen voor de toekomst van Z.A., afgezien van gevolgen, en niet in 'n geest die partij-voordeel zoekt. Maar het is ook 'n stap die vast erop berekend is, naar de overwinning te leiden, want 'n beroep is daardoor gedaan op de hoogste en edelste gevoelens van 't Volk. Wij zijn op 't rechte pad. Wij gaan voort naar de overwinning, niet alleen voor onze partij, maar veel-er voor Zuidafrika en haar jonge uatie. In dit vertrouwen, met deze overtuiging, gaan wij de ophanden zijnde strijd tegen-**moet**.

RIJKS- EN BUITENLANDSE BETREKKINGEN.

Ik heb het gronddoel en standpunt van de partij, en onze verhouding tot 't overheersend rasvraagstuk, verklaard. Ik ga er nu toe over onze zienswijze omtrent rijk- en buitenlandse betrekkingen te behandelen. Bestrijden wij afscheiding met 'n blote, onvruchtbare ontkenning? Of hebben wij 'n positief ideaal in de plaats van de afgescheiden republiek van 't Nat. P.-programma?

Wanneer de Nationalisten van "onafhankelijkheid" spreken, en beweren dat afscheiding van 't Rijk noodzakelijk is om die te verkrijgen, worden zij door beschouwingen van vóór de oorlog beheerst; zij missen de betekenis van de fundamentele verandering die de oorlog en vrede in de konstitutie van 't Britse Rijk hebben gebracht. Als de Nationalisten met onafhankelijkheid bedoelen (zoals zij voorgeven) onafhankelijkheid die op vriendschappelijke voet en in vriendschappelijke samenwerking met 't Britse Rijk verkeert, en niet 'n onafhankelijkheid vijandig tegenover 't Rijk, dan zeg in alle oprachtigheid en met alle overtuiging, dat wij 'n zodanige onafhankelijkheid in de volste mate, zonder afscheiding van 't Rijk, kunnen verkrijgen. Dit is de grote verandering in de status van de gewesten, waarnaar ik dikwels heb verwezen. Ongetwijfeld is 't Britse Rijk begonnen als Rijk van het oude type. 't Verenigd Koninkrijk bekleed zijnde met soevereine macht over de ondergeschikte delen, verspreid over de vastelanden. Maar de strekking van dat Rijk was steeds, grotere vrijheid aan zijn delen toe te kennen van tijd tot tijd werd vrije zelfregering aan de ene kolonie na de andere toegestaan. Deze strekking ging nog verder met de stichting van de grote Gewesten, die zelfs vóór de oorlog volslagen wetgevende en uitvoerende soevereiniteit genoten wat inwendige zaken betrof. Hun parlementen hadden volstrekte wetgevende macht, hun regeringen hadden volledige uitvoerende macht, binnen de grenzen van hun gebied. Buiten hun grenzen hadden zij geen macht of jurisdictie. Over kwesties hun betrekking tot andere landen rakende, over kwesties van vrede of oorlog, hadden zij geen **macht of stem**; 't Verenigd Koninkrijk sprak en handelde namens hen: zij hadden geen internationale status.

Dit was 't Rijk dat op 4 Augustus 1914 bestond. Toen de vrede op 28 Junie 1919 getekend werd, was 't fundamenteel veranderd, 't had feitelijk opgehouden te bestaan. Tengevolge van de oorlog en de reusachtige oorlogspanning van de gewesten en het vaste besluit van hun staatslieden om niet langer ondergeschikte posities te bekleden, hebben de gewesten deelgenomen aan de Vredesconferentie op gelijke voet met de andere mogendheden en hun vertegenwoordigers hebben 't vredestrahaktaat samen met de vertegenwoordigers van de andere staten getekend. De internationale status der gewesten, binnen 't Britse Rijk, werd door alle mede-ondertekenaars erkend. In de toekomst hebben de gewesten in beginsel bevoegdheid niet alleen over hun inwendige zaken, maar ook over internationale of buitenlandse verhoudingen en de kwesties van vrede of oorlog, die hen raken. Zul 'n oorlog hen aangaan, dan moeten zij die zelf verklaren. Wordt 'n vrede gesloten, dan moeten zij die zelf tekenen. Alle onderhorigheid is verdwenen.

VERSCHIL TUSSEN Z.A.P. EN NAT. P.

Terwijl zij dus onafhankelijkheid bereikt hebben, blijven vele van de oude vormen van onderhorigheid nog bestaan, daar men nog geen tijd had om de te Parijs behaalde resultaten tot praktische gevolgen in biezonderheden uit te werken. Binnen 'n paar jaar behoort dit mogelijk te zijn.

"'t Beginsel van gelijkheid en nationale status tussen 't Verenigd Koninkrijk en de Gewesten tot zijn volste recht moeten komen. De laatste zweem van enige soort onderhorigheid "status zal moeten verdwijnen."

Ik haal hier de weldoordachte taal van de tegenwoordige Onder-Staatssecretaris voor de Koloniën aan. Dit is 't pad, 't bloedloze, konstitutionele pad naar onafhankelijkheid, dat de Z.A.P. voornemens is te bewandelen. Wij laken afscheiding met al haar gevaren en teleurstellingen. Wij wensen in 't Britse Rijk te blijven, maar niet met afhankelijke of onderhorige status. Als 'n vrije, gelijke, onafhankelijke staat in 't Britse Gemeenebest van Naties, dat de plaats van 't oude Rijk inneemt; als vrij, gelijk, soeverein lid van de Volkebond, verlangen wij in vrede en vriendschap met 't Rijk en de wereld de bestemming die ons door de Voorzienigheid is beschoren te verwezenliken. Wij zijn net zo begriep als de warmste Nationa-

list om de toekomstige politieke grootheid en onafhankelijke status van de Unie te verzekeren. Het enige verschil is dat wij 'n breed, afgebakend en konstitutioneel pad volgen dat ons zeker 't ons doelwit zal brengen, terwijl de Nationalisten doodwendig met hun afscheidingspolitiek moeten falen evenals zij verleden jaar met hun onafhankelijkheidsdeputatie faalden.

De Z.A.P. wil 'n soevereine status voor Zuidafrika verzekeren; verre van enige rechten aan de Volkebond of enige Rijksraad prijs te geven, staat zij voor de volledigste ontwikkeling en handhaving van die rechten. Maar zij erkent met dankbaarheid dat wij leden zijn van 't Britse Gemeenebest en van 't grote lichaam der beschaving, vertegenwoordigd door de Volkebond. Zij erkent dat de oude wereldheerschappij, uitgeoefend door afzonderlijke Staten, en de daaruit voortvloeiende heerschappij van de sterkste, aan 't verdwijnen is. Zij ziet 'n nieuwe wereldorde ontstaan, waaronder Staten tot vreedzame samenwerking en onderlinge bescherming zullen bepalen, evenals de burgers van 'n Staat 't doen, om alsoo oorlogen onnodig en onwettig te maken. Zij vindt in 't nieuw Britse Gemeenebest en in de Volkebond 't begin van deze nieuwe orde van vrede en recht, samenspreking en samenwerking. Zij verlangt dat Zuidafrika met de zusterstaten van 't Gemeenebest en de Volkebond betrokken zal zijn in de poging om deze grote preëfening waarvan zoveel afhangt voor de vrede en welvaart van 't menselijk geslacht, te doen slagen. Met dit alles bestaat er geen gevaar, dat de belangen van Zuidafrika aan buitenlandse belangen worden geofferd. De konstitutie noch van de Volkebond noch van 't Rijk eist van ons enige daad, die wij niet zelf vrijelijk verkiezen te doen, hetzij door ons Parlement of door onze Regering. Geen stem der meerderheid kan ons binden. Het internationaal stelsel dat tans ingevoerd wordt in de Bond zowel als 't Britse Rijk, is er niet een van verplichting, maar van vrije bespreking, samenwerking en raadpleging. Geen natie is gebonden handelend op te treden zonder haar eigen vrije toestemming, gegeven volgens haar Grondwet. Dit is de beschreven Grondwet van de Volkebond; dit is en zal de praktijk van de onbeschreven Britse Grondwet blijven.

De Z.A.P. is voor 't houden van tijd tot tijd, van konferenties tussen de regeringen van ons Gemeenebest teneinde mogelijke oorzaken van wrijving en misverstand te verwijderen, de belangen van 't Gemeenebest en zijn staten te bevorderen en praktische voorstellen van gemeenschappelijk belang te bespreken. Wij zijn tegen nauwere aansluiting, in de vorm van Rijksfederatie met wetgevende macht, zowel als in de vorm van 'n Rijksraad met uitvoerende macht, waardoor de status van de Gewesten zou worden aangetast. Maar met ongeachtend behoud van de wetgevende en uitvoerende rechten van de Gewesten zijn wij voor 't konferentie-stelsel ter bespreking en raadpleging door de regeringen met betrekking tot gezamenlijke belangen. Dit is onze Rijkspolitiek en 't is pure gekheid, dit Imperialisme te noemen.

DE Z.A.P. EN INWENDIGE ZAKEN.

Onze inwendige zaken zullen niet de hoofzaak zijn in deze verkiezing. De hoofzaak is afscheiding der Unie van 't Rijk zodra de Nationalisten 'n meerderheid voor dat doel kunnen bijeenbrengen; andere ernstige vraagstukken zullen echter de aandacht vergen in de onmiddellijke toekomst, en 't is noodzakelijk 't standpunt van de Z.A.P. te bepalen.

De inwendige toestand zal biezonder moeilijk worden. Ernstige vraagstukken van maatschappelijke en industriële ontwikkeling moeten opgelost worden. Tegelijkertijd heeft de economische terugslag, die gewoonlijk op grote oorlogen volgt, Europa reeds bereikt. Vroeger of later zal se ook hier komen om onze plaatselijke toestanden te bemoeilijken. De geest van wanorde en tuchteloosheid, die 't herstellingswerk in de eude wereld ontzenuwt is niet geheel vreemd aan Zuidafrika; hij neemt onder de blanke en natuurlijkebevolking toe. Onze politiek is immer geneigd, naar uitersten over te slaan. Ernstig gevaar bestaat dat de uiterste elementen in deze obnormale tijden uit de band sullen springen en zeer ernstig kwaad veroorzaken. De Arbeiderspartij, die op z'n best slechts 'n sekte en één machtig belang onder de kiezers vertegenwoordigt, drijft snel naar 'n uiterst socialistiese positie, naar 'n kruistocht voor 't nationaliseren van alle grond, mijnen, fabrieken en industrieel bedrijf. Achter dit verregaande socialisme staat 't dreigende, groter wordend spook van internationaal bolsjewisme.

De Nat. Partij heeft, zoals mnr. Tielman Roos heeft erkend, alle elementen van ontvreedenheid om zich vergaard. Hij heeft grote beloften wijd en zijd gedaan en verwachtingen onder deze ontvreeden elementen gewekt, die zij nooit zal kunnen nakomen. In de Provinciale Raden waarin zij 'n meerderheid heeft, heeft zij nog nooit iets voor de armen gedaan en gewoonlijk alle pogingen te hunnen behoeve tegengewerkt. Toen onlangs de Z.A.P. voorstelde geld beschikbaar te stellen om de zeer ernstige toestand in verband met werkloosheid te verlichten heeft zij slechts oppositie bij de N.P. gevonden. 't Gevolg moet zijn 't verbrokkelen van de N.P. en 't overgaan van al deze elementen naar de Arbeiders en de bolsjewisten.

Onze inwendige politiek en rijksverhoudingen maken 't noodzakelijk, dat al de gematigde vaderlandslievende elementen der bevolking samenwerken om 't land door zorgwekkende

tijden te sturen. 't Is de belangrijke roeping van de Z.A.P. de basis te vormen waarop al deze elementen kunnen samenkomen. Als Centrum-Partij zullen wij geweldadige uitersten aan alle kanten vermijden en trachten de zich snel ontwikkelende krachten van deze jonge natie in 't pad van voorzichtigheid en gematigdheid te leiden. Wij zijn trots dat wij de volkspartij vormen, de partij van de gewone mannen, van eedvondige mannen en vrouwen van alle klassen en beroepskringen. Wij zijn niet de partij voor 't groot-kapitaal—ook niet voor hen die politieke of maatschappelijke omwenteling wensen. Wij zijn niet 'n bloot conservatieve partij; de werkzaamheden der Regering gedurende de laatste Zitting hebben dit ten overvloed bewezen. De afscheiders, de bolsjewisten, de ongelukkige factoren van ontvreemding, die erop uit zijn de bestaande grondslag, konstitutioneel of ekonomisch, te vernietigen; de afpersers en woekerwinstmakers, die erop uit zijn om hen die zichzelf niet beschermen kunnen mit te zuigen—die allen moeten zich in andere partijen 'n plek zoeken.

Wij staan voor maatschappelijke gerechtigheid, voor eerlijke behandeling van ieder, of hij de arme werker of de rijke werkgever is. Het oude stelsel van "Klaas en baas", onder de mensen niet minder dan onder de naties, ligt begraven onder de puinhopen van de grote oorlog. Wij willen dat 't menselijk gevoel, 't gezond verstand en de rechtschapenheid van 't volk zullen zegerieren in 't industriële leven zowel als in landmaken. Wij willen vrede tussen werkgevers en werknemers, vrede gegrond op gerechtigheid, die de arbeider 't rechtmatig aandeel in de opbrengsten van zijn arbeid zal geven.

WERKLOOSHEID EN IMMIGRATIE

Werkloosheid zowel als dat nog treuriger verschijnsel onbruikbaarheid, moet bij de wortel aangepakt worden en niet met zuiver tijdelijke maatregelen. Wij moeten ons onderwijs en nederzettingstelsel veranderen en verder de blanke opnamen in de industrie, als ware werker—niet slechts in de beperkte kring van opzichter over zwart werkvolk. Het is een ernstige kritiek tegen de Arbeiderspartij zowel als de vakunies dat zij onverschillig zijn gebleven voor de toestanden binner ongecoördineerde mede-werklieden. Geen poging is gedaan om de strenge regulaties te verzachten. Indien zij dit onder behoorlijke voorzorgsmaatregelen toelaten, zou 't tijdelijke doch ernstige vraagstuk van werkloosheid opgelost worden; velen zouden later vakkundige werklieden worden.

De snelle industriële vooruitgang der Unie zal 't hoofdmiddel vormen voor de oplossing van dit moeilijke vraagstuk. Want deze vooruitgang kan niet langer alleen op zwart werkvolk berusten. De laatste reserves van zwart werkvolk in de Unie raken opgebruikt. De verdere uitbreiding van onze industrie moet derhalve noodwendig strekken tot opname van onbedreven blanken, die totnogtoe ten gevolge van 't dure leven gevaar liepen zonder werk te blijven. De nieuwe toestand zal blanke werkloosheid en arme blanken doen verdwijnen, maar ook strekken tot 't versterken van de blanke basis van Zuidafrika door arbeiders van de oude wereld naar de Unie te lokken. Dit is de soort immigratie die de Z.A.P. wenst te bevorderen. Wij willen niet de man die zichzelf niet helpen kan en onvermijdelijk de geleerden van de onbedreven blanken komt aanvullen. Wij verwelkomen de setlaar, die de middelen bezit om een begin te maken, of de vakkundige, die gemakkelijk werk zal vinden. De Regering behoort de immigratie van deze klassen te helpen, zodat de ontwikkeling niet lijde door gebrek aan werkvolk. Er zijn sterke aanwijzingen dat die toestand reeds begint te ontstaan.

Vergelijk hiermede de immigratie-politiek van de N. P., zoals onlangs uitgelegd in de transvaalse Prov. Raad. Er werd plechtig voorgesteld, alle inkomelingen, van welke soort ook, uit Zuidafrika te houden, alhoewel mnr. Moll geen bezwaar scheen te hebben tegen de immigratie van 'n half-miljoen Duitsers! Dit is de politiek van de Chinese Muur,—door geen enkele Staat ter wereld gehandhaafd en waarin niemand buiten 'n krankzinnigegeesticht geloof stelt!! Voor Zuidafrika met z'n handjevol blanken betekent dit geen verdere industrie, de verdere toename van arme blanken, en het terugkeren naar barbarisme. Als men wenst te weten welke soort politiek de Nationalisten zullen drijven indien zij ooit aan 't roer komen, lese men hun handelwijze in de transvaalse Prov. Raad.

'T NATURELLE-VRAAGSTUK.

Van onze inwendige vraagstukken is 't grootste, 't fundamentele, de natuurlijke-keestie. De huidige tekenen zijn zeer onrustbarend. De afscheidings-beweging der Nationalisten en de bolsjewistische neiging der Arbeiders laten de naturellen niet onbeïnvloed. 'n Gematigde verstandige natie beschrijft als volgt de tegenwoordige kafferkeest:

"'t Bolsjewisme en zijn nihilistische leer vinden aanhangers "in 't binnenland. 't Socialisme in zijn slechtste vorm trekt "ons volk aan. De voornaamste onrustbarende trekken zijn (a) "dat 't Kristendom tegengewerkt wordt, want 't is de gods- "dienst van de blanke, waarnaar hij zelf niet wandelt. (b) Laat "ons bimekaar staan om onze vrijheid te bewerken en de "blanke met hand en tand bevechten, daar hij ons land afge- "nomen heeft en ons tot ekonomische slaven gemaakt."

Negen jaar geleden werd in 't Z.A.P.-programma verklaard, dat 't natuurlijkevraagstuk niet tot partijkeestie moest

gemaakt worden; dat wij de naturellen hun natuurlijke en eigenaardige ontwikkeling moesten bezorgen, in plaats van hen slechts te europeaniseren; en dat alle aanleiding tot tweedracht tussen blank en zwart moest vermeden worden. In 't eerste zijn wij geslaagd; van 't tweede hebben wij 'n betreurenswaardige mislukking gemaakt. In de jongste Parlementsitting echter, werd 'n nieuw begin gemaakt, door aanname van de Naturellewet, die voorziening maakt voor 'n staande Kommissie om de Regering van advies over kafferpolitiek te dienen, en 'n stelsel van natuurlijke-raden voor 't bestuur van plaatselijke aangelegenheden in kafferstreken. Wij vertrouwen dat deze raden krachtig zullen bijdragen tot de ontwikkeling naar eigen aard van de naturellen, terwijl de mensliedende en voorzichtige politiek van de Kommissie helpen zal om 't afnemend vertrouwen der naturellen in de blanke te herstellen.

De meerderwaardigheid der blanken beruiste in 't verleden eer op zedelijke gronden dan op geweld; de zwarte erkende dit gereedelijk. 't Behoud van die toestand, onmisbaar voor ons beschaving, moet verzekerd worden op dezelfde morele gronden, d.w.z. als wij bereid zijn de gewone kristelijke maatstaf van rechtvaardigheid en billijkheid in onze verhoudingen tot de naturellen toe te passen, en wij hen helpen en leiden in hun eigen natuurlijke ontwikkeling.

De Afrikaners worden heden tot 'n wijde taak van opbouw en ontwikkeling geroepen, weg van 't vruchteloze getuist over konstitutionele kwesties. Wij zijn nit de beproevingen van 't verleden met 'n groot en edel erfstuk gekomen. Onze natie heeft 'n lange en zware trek, van 't nederig begin aan Tafelbaai, gemaakt en 't einde van de tocht is nog niet bereikt. Wij hebben 'n uitgestrekt land, met hulpbronnen die andere naties ons benijden. Wij hebben een heerlijk, koel klimaat en 'n land van ongeëvenaarde schoonheid en afwisseling. Terwijl andere landen door de oorlog zijn gekomen met gebroken krachten en zware geldelijke lasten, zijn wij erdoor gekomen met onaangetaaste hulpbronnen, met vermeerderde krachten, met zeer kleine oorlogsschuld en met 'n belastingstelsel dat waarschijnlijk 't lichtst-drukkend in de beschaafde wereld is. De kans van Zuidafrika op 'n grote voorwaartse beweging is ongeëvenaard. Door van deze grote kans 't uiterst gebruik te maken, zullen wij niet alleen ons aandeel tot 't herstellen van 'n door de oorlog verwoeste wereld bijdragen, maar zullen wij ook Zuidafrika inwendige sterkte geven, waardig de status die 't vandaag onder de naties van 't Rijk en de wereld bekleedt. De grootste en meest vaderlandslievende dienst die wij kunnen bewijzen is, al onze aandacht en krachten te wijden aan de grote ontwikkelingsvraagstukken, die oplossing eisen. Nederzetting en besproeiing moeten krachtiger dan ooit worden aangepakt. Industrieën, voor 't bewerken van de grondstof die wij nog in grote hoeveelheid uitvoeren, moeten op elke geoorloofde wijze worden aangemoedigd. Ons munstelsel moet rekening houden met de ontginning van onze natuurlijke hulpbronnen. Biezondere aandacht moet besteed worden aan de ontwikkeling van staal, wol en leder. De basis van mijnontginning moet uitgebreid worden, zodat onze ontzaglijke voorraden onedele metalen ten volle ontgonnen kunnen worden.

Onze steenkool eist bijzondere maatregelen. Met onuitputtelijke hoeveelheden van de goedkoopste steenkool ter wereld en 'n wereldvraag, die de markten van verschillende werelddelen voor ons opent, zijn wij van 'n voorste plaats op ekonomische en industriële gebied verzekerd als wij slechts van onze gelegenheid gebruik willen maken. De transportmoeilijkheid stelt vandaag 't perk, en wel 't enige, aan onze snelle uitbreiding op industrieel en mijngebied. Nieuwe spoorwegen moeten gebouwd worden om de produkten van onze plaatsen, fabrieken, mijnen, naar de markt te voeren. Nieuwe havens zullen waarschijnlijk geopend moeten worden om de ophoping bij onze te weinige havens te voorkomen. Dit nieuw spoorweg-program zal een van de belangrijkste onder de wetgevende voorstellen van de Regering zijn.

UITVOER VAN ONZE PRODUCTEN.

De Regering behoort alles in haar vermogen te doen om 'n vaste markt in 't buitenland voor onze uitvoerprodukten te verkrijgen. De positie van wol is 'n voorbeeld. De tijdelijke overvoering van de engelse en amerikaanse wolmarkt dwingt ons, in andere richtingen afzet voor onze wol tegen redelijke prijs te zoeken. De Regering is bezig met onderzoek en heeft reeds 'n zeer bekwaame kommissie van financiële en handeledeskundigen naar 't vasteland van Europa gezonden, waar zij in aanraking zijn met verschillende regeringen en fabriekanten met 't oog niet alleen op 't openen van nieuwe markten voor onze wol en mielies, doch ook op 't onderzoek van middelen van betaling of ruil die nodig zijn om de belangen van onze produsenten te beschermen. Ik vertrouw dat deze pogingen goede gevolgen zullen hebben en dat het niet nodig zal zijn onze wol en mielies tegen schadelijke prijzen van de hand te zetten.

Een andere maatregel schijnt mij onmisbaar te zijn voor onze toekomstige ontwikkeling. Wij zijn maar bij 't begin, 't kleine begin, van zeer grote dingen; 't sou verstandig zijn bij voorbaat te zorgen dat 't verschaffen van drijfkracht aan onze industrie en vervoer onder streng staatsbeheer zal staan. Drijfkracht is de sleutel van alle industrie; de goedkope produktie, in omstandigheden die overbodig werk, verkwisting en vermijdbare kosten voorkomen, komt mij voor 'n onmis-

bare voorwaarde voor sukses te zijn. 'n Wetsontwerp om goedkope verschaaffing van drijfkracht aan fabrikanten van staatswege te beheersen is m.i. 'n maatregel van 't grootste belang.

Er zijn vele andere punten die men zou kunnen aanstippen, maar genoeg is gezegd om de richting aan te geven, waarin de Z.A.P. wil gaan en de maatregelen die zij denkt te nemen om haar politiek uit te voeren. 't Sukses van deze politiek eist vooral 'n goede en spaarzame regering, daar administratieve onbevoegdheid en 'n drukkend belastingstelsel ernstige lasten voor onze industrie vormen. De Regering is niet beschaamd over de administratie die zij in 't verleden heeft gevoerd—doeltreffend, onomkoopbaar en redelijk spaarzaam. Als zij aan 't roer blijft, hoopt zij 't land met haar beste krachten te dienen.

Bij de jongste verkiezing heb ik mij voor behoud van 't provinciaal stelsel verklaard; ik ben nog van deze mening. De provincies over 't algemeen doen goed werk; Parlement en Regering zijn zo overladen met werkzaamheden dat 't in strijd met 't publiek belang zou zijn, bij die werkzaamheden nog de provinciale functies te voegen. Met betrekking tot de staatsdienst verlangt de Regering de ambtenaren tevreden te zien en met alle rechtvaardigheid te behandelen.

Ons optreden inzake de vershillende rapporten van de Kommissie van Onderzoek omtrent de Staatsdienst toont onze goede gezindheid jegens de dienst en is 'n waarborg van wat ons optreden zal zijn met betrekking tot die aangelegenheden die nog afgehandeld moeten worden. 'n Bekwame en tevreden dienst zal 't hoofdmiddel zijn voor doeltreffend en goedkoop landsbestuur.

AANVULLING MINISTERIE.

Ik ben niet voornemens de vakaturen in de Regering aan te vullen vóór de verkiezing. De tijd om zulks te doen is na de verkiezing, als wij weer de eer hebben 't vertrouwen van 't volk te erlangen. Zo ja, dan zal ik mijn kollega's kiezen uit de Z.A.P. als geheel en behoorlijke vertegenwoordiging geven aan die nieuwe leden, die zich tans bij ons aansluiten. Ik zal trachten 't land de beste Regering te geven, die te vinden is in de gelederen van de vergrote Z.A.P.

De Regering wenst de nominatie en kiezing van de leden van de Senaat uit te stellen tot na de verkiezing, zodat de nieuwe Volkraad deel kan nemen aan de Senaatsverkiezing.

Kol. Creswell (ik kan zijn naam niet noemen zonder hem geluk te wensen met zijn huwelijk met 'n edele zuidafrikaanse dame) heeft 'n manifest uitgevaardigd, waarin hij zegt dat de Konstitutie niet in gevaar is, daar er 'n grote meerderheid voor de Konstitutie is in 't Parlt., en dat de elektie mij opgedrongen is met het doel zetels van de Arbeiders te winnen. Hij heeft 'n totaal verkeerd begrip van de situatie. Na ernstig beraad heb ik verwilligd tot 'n verkiezing besloten, sonder presie of overreding, omdat zulks mij de enig eerlike weg voorkwam. 'n Politieke situatie is ontstaan geheel verschillend van die van Maart, toen het volk weigerde mij 'n meerderheid te geven. Ik gevoel dat de enige rechte weg is 't volk nu weer te raadplegen en 'n nieuw mandaat te verkrijgen in plaats van wanhopig met 'n parlementaire minderheid voort te sukkelen.

De Arbeiderspartij werkt onbewust en sonder opzet, maar piettemin degelijk de Nationale Partij in de hand tijdens dese krisis. Zij moet zulks noodwendig doen tenzij zij gebonden is mij te steunen en in 't Parlement met mij te stemmen tegen de Nat. P. In de vorige Zitting ging de Arbeiderspartij meer dan eens met de N.P. samen om de Regering eruit te werpen. Zij zal zeker weer zulks trachten te doen in de volgende Zitting. Als 't resultaat de nederlaag der Regering is, zal niet Kol. Creswell maar Genl. Hertzog de nieuwe regering vormen. Als eenmaal 'n nationalistiese regering aan 't hoofd van zaken is, kan de situatie spoedig ophouden van 'n parlementaire aard te zijn en kunnen gevolgen zich voordoen geheel buiten de macht der Arbeiderspartij. 't Is ijdel, te spreken van 'n grote parlementaire meerderheid tegen afscheiding, tenzij 't zeker is dat die meerderheid altijd zal samenstemmen wanneer de Regering door de Nationalisten aangevallen wordt. Tenzij Kol. Creswell bereid is, die verzekering te geven, is hij onbewust doch effectief bondgenoot van Genl. Hertzog.

In hetzelfde blad, enige regels onder het manifest van Kol. Creswell, staat de volgende verklaring van de Sekretaris van de N. P.:

"Duisenden van de Z.A.P. hebben zich de laatste paar weken bij de Nationalisten aangesloten. Hij beschouwt 't als zeer waarschijnlijk dat met 'n beetje werk, de Nationalisten de Regering in handen zullen krijgen en derhalve de redding van het volk."

Dit is 't meest effectieve en verpletterende antwoord aan Kol. Creswell. Met 't oog op 't grote gevaar is de vraag of de Arbeiderspartij door haar handelwijze de verkiezing van konstitutionalisten gaat verhinderen en of zij in 't Parlement de Nationalisten gaat helpen om de Regering omver te werpen. Ik zal wachten op Kol. Creswell's antwoord op dese vraag.

BESLISSING BIJ 'T VOLK.

De beslissing berust nu bij 't Volk. Ik heb als Eerste Minister en leider van de partij mijn best gedaan om 't volk door 'n moeilijke tijd—door 'n politieke krisis van verreikende betekenis voor de toekomst, te leiden. 't Volk moet nu verkla-

ren of 't de manier waarop ik getracht heb mijn plicht na te komen en 't bestuurswerk der Regering goedkeurt. Van die uitspraak hangt oneindig veel af voor de vrede, vooruitgang en eenheid van Zuidafrika. De vraag is of wij langs vreedzame weg 'n voorspoedig en sterk Zuidafrika en 'n grote natie gaan opbouwen, dan of wij op de paden van verdeeldheid, revolutie en bolsjewisme ons toekomstig heil zoeken. Ik laat de beslissing met 't volste vertrouwen aan 't volk over.

Gedurende de laatste paar weken, toen gemompeld werd dat er weer verkiezing zou plaatsvinden, zijn zeer ernstige beroepen op mij gedaan om zo mogelijk nog wat langer vol te houden. Voornichtige, vaderlandslievende Afrikaners hebben mij gevraagd, wat een gebeuren ingeval de Nationalisten segevierden. Zij schilderden in zeer donkere kleuren wat de toestand zou zijn als de NP-leiders de gelegenheid kregen om de politiek, al geruime tijd door hen gepredikt, uit te voeren. Zij zeggen: wij hebben 'n prakties voorbeeld in de toestand van Ierland. Zij vragen mij of onze vooruitgang en voerspoed niet als morgenverval zullen verdwijnen wanneer de mannen van 't uiterste hun kans krijgen en zij die de wind hebben gezaaid de storm beginnen te oogsten. Met totaal onverantwoordelijke personen (zoals de meeste N.P.-leiders zijn) aan 't roer, vragen zij: "Wat gaat daar gebeuren met Zuidafrika?"

Mijn antwoord is: "Stel vertrouwen in 't volk; leg de positie duidelijk en onomwonden voor; wees niet bang voor de beslissing. De verantwoordelijkheid berust niet geheel bij de Regering, zij berust zelfs meer bij 't volk."

Ik eis de steun van elk vaderlandslievend, gematigd Afrikaner, aan welke partij hij ook mege behoord hebben. Laat ons voor Zuidafrika stemmen, voor toekomstige vrede en eenheid, niet voor 'n partij. Laat ons Zuidafrika kiesen en al 't andere sal ons worden. Ik doe vooral 'n beroep op al die Afrikaners die niet partijmannen zijn maar die ten slotte gehoor zullen geven aan de roepstem van hun land wanneer 't in gevaar is. Er is gevaar! Er is ernstig gevaar voor algemene omverwerping en vernietiging van al 't groots opbouwend werk van de jongste tien jaar. Onse betrekkingen met 't brits Gemenebest zijn in gevaar; de vriendschap en samenwerking der rassen is in gevaar. Er is ernstig gevaar voor 'n grote financiële en industriële krisis. Als er iets verkeerd gaat in de verkiezing, kan aan dit land in twaalf maanden meer kwaad gedaan worden dan wij in vele lange jaren herstellen kunnen. Ik doe dus 'n beroep op allen om hun plicht tegenover Zuidafrika in gedachten te houden en 'n sterke Regering af te vaardigen, die 't land met voorsichtigheid en gematigdheid door de moeilijkste jaren die voor ons liggen sal bestieren.

En ik wens dat mijn beroep niet sonder gevolg sal blijven. (Luide en langdurige toejuichingen).

MOTIE VAN VERTROUWEN EN UITNODIGING.

Toen 't applaus bedaard was, verklaarde genl. Smuts in 't kort en in 't Hollands hetgeen hij gezegd had. Daarbij bracht hij dank aan Pretoria West voor de steun die 't hem al jaren gegeven had. Men had hem gevraagd, zich verkiesbaar te stellen in andere distrikten en bij zijn plaatselijke ondersteuners waren er die gevreesd hadden voor Pretoria West. Spr.'s antwoord was geweest: Ik ken Pretoria West goed en 't kent mij; 't kent mijn zwakheden en sal mij wel blijven steunen. Indien tans Pretoria West spr. wilde hebben, stelde hij zich helemaal beschikbaar (spr.).

Nog bracht spr. in herinnering dat de Nationalisten vrees begonnen met de verhoogde status gladweg te ontkennen. Tans erkenden zij die volmondig, maar seiden ze: "Niet Botha en Smuts hebben daarvoor gewerkt; 't is te danken aan 't geroep van ons, Nationalisten, om onafhankelijkheid." (gelach).

Toen gelegenheid werd gegeven tot vragen, verlangde 'n aanwezige uitvoerige inlichting betreffende de voornemens van genl. Smuts met 't Vijfde Verslag der Kommissie van Onderzoek omtrent de Staatsdienst—en ook verder was staatsdienst-kwesties betrok.

Genl. Smuts antwoordde dat 't Vijfde Verslag zo groot was, dat hij 't nog niet kon lezen. Er werd gezorgd voor 'n betaankbaar uittreksel. Inmiddels zou hij, zoals steeds in 't verleden, altijd de ambtenaren met sympathie behandelen.

De hr. Steyn vroeg wat genl. S. gedaan had om de belofte van zes jaar geleden waar te maken, n.l. dat hij de dubbele belasting op plaatselijk gedistilleerde drank zou afschaffen, aangezien daardoor 't werk van de hr. Steyn onmogelijk werd gemaakt.

Genl. Smuts antwoordde dat hij nooit zo iets had beloofd. Hij kon ook niet beloven dat hij iets zou afschaffen, want hij was slechts een parlementslid tegenover velen. Bovendien had hij nog met zijn kollega's te doen

Minister de Wet: Met mij (gelach).

Genl. Smuts voegde erbij dat de drankkwestie bekend stond als ingewikkeld en netelig. Nog geen regering had 'n grote hervorming aangedurfd, hoewel er veel kommissies en peginen in die richting waren gemaagd. Ook nu wilde hij niets beloven, maar hij zou zijn best doen om met billikheid alle grieven weg te nemen.

'n Andere vrager wou weten wat genl. Smuts sou doen indien tot afscheiding werd besloten en Kaapland, of 'n andere provincie, daarmee niet tevreden was.

Genl. Smuts antwoordde dat de afscheidingskwestie kon worden vergeleken met 'n oneindige reeks vragen (gelach).

Begon men eenmaal met af te scheiden dan deed zich 'n niet te voorziene mogelijkheid van komplikaties voor. 't Was werkelijk teveel gevergd ala men van hem verwachtte dat hij zich sou uitspreken over al die mogelike gebeurtenissen (gelach).

'n Verders vrager wou weten of genl. Botha 't zou goedgekeurd hebben dat genl. Smuts tans "met de jingo's samenwerkte." (gelach).

Genl. Smuts: Dit is 'n heel billike vraag en 't is niet nodig erover te lachen. Genl. Botha zou zeker ingestemd hebben met de uitbreiding onzer Partij. Verscheiden heren die hier sitten weten wat genl. Botha's voornemen was. Toen hij uit Europa kwam, wou hij dadelik 't beroep op 't volk doen dat ik hier nu doe (applaus). Wat ik vandaag uitvoer is de vaste politiek van genl. B. geweest. Verleden jaar kon ik 't niet doen, want ik was niet sterk genoeg. Ik weet niet of ik vandaag sterk genoeg ben, maar ik handel in de geest van onze ontslapen grote leider (luid ap).

De hr. P. T. Callard stelde 't volgende voor:

Deze vergadering van kiezers van Pretoria West betuigt genl. Smuts haar oprechte dank voor zijn aanwezigheid en voor zijn diensten in 't Parlement; zij nodigt de Eerste Minister

uit zich wederom in Pretoria West verkiesbaar te stellen en belooft haar uiterste best te doen om hem weer verkozen te krijgen.

De hr. J. van Zwieten sekondeerde en betoogde dat de richting, door genl. Smuts ingeslagen, ook de richting was van grote mannen als Jan Hendrik Hofmeyr, genl. Botha en de hr. Merriman. Spr. twijfelde er geen ogenblik aan dat ook Pres. Kruger deze richting gevolgd sou hebben indien hij vandaag geleefd had. Hij herinnerde zich hoe hij 'n dertigtal jaren geleden Rhodes in de Paarl hoorde zeggen dat 'n Engelsman hoogmoedig was en dat de Boer net zo hoogmoedig was, maar nooit tekortschoot in zijn plicht. Genl. Smuts was niet traag om tot 'n beslissing te komen toen de Engelsprekenden hem nodig hadden en spr. deed tans 'n beroep op hen om genl. B. te helpen. (19 hr.)

't Voorstel werd bij akklamatie aangenomen, terwijl hoorra's aangeheven werden voor genl. Smuts en voor de Partij. De vergadering ging uiteen in dezelfde goede stemming waarmede ze begon.

Ge drukt en uitgegeven door Wallace Bopt., Pretoria.

DIE HERTZOGTOESPRAKE

DEEL 4

April 1918–Junie 1924

Saamgestel deur 'n redaksiekomitee bestaande uit
Prof. F.J. du T. SPIES, Prof. D.W. KRÜGER en
Prof. J.J. OBERHOLSTER

Perskor-uitgewery

39. Beroep op kiesers van Unie: Waarskuwing teen SAP/Unioniste-kombinasie — Bloemfontein, 9 Des. 1920.¹

Generaal Hertzog rig onderstaande aan die kiesers van die Unie:-

Menere, — Genoodsaak deur die koaliesie van die S.A.P. met die Unioniste sal genl. Smuts teen Februarie e.k. 'n beroep op U doen by die stembus om hom U vertrou te skink as Eerste Minister en regeerder van die Unie. Die vraag is nou, of die vertrou hom mag geskink word. Deur die ineenmelting van partye het die S.A.P. sig openlik verklaar gemene saak te maak met sir Thos. Smartt en sy mede-Unioniste. Sy aan sy sal die vroeere S.A.P. en die Unioniste voortaan stry tot handhawing en voortplanting van die Imperiale politiek, wat nog tot onlangs met afsku deur S.A.P.-lede en met verontwaardiging deur Ministers gerepudieer is. Nog tot op korte tyd gelede is die Unioniste die enige party gewees, wat die Imperiale politiek openlik bely het. Voortaan sal dit anders wees. Die S.A.P. sal die enige party wees wat die politiek sal bely. Ek wil my hier nie besig hou met die beoordeling van die handelwyse van genl. Smuts en sy mede-partygenote in die S.A.P. wat hom tot die stap behulpsaam is gewees nie. Die eleksies is op hande, en ek wil my tans alleen toelê op 'n laaste poging om, indien moontlik, die aandag van U, wat in opregtheid na leiding soek, te bepaal by die betekenis vir ons van die nuwe politieke geloofsbelydenis waartoe die Regering en die S.A.P. tans is oorgegaan. My doel is geen ander dan om U te doen beseftig dat die by uitstek groot gewig, wat die aanstaande verkiesings vir ons noodwendig moet hê omrede van die gesegde politiek. Die toeneming van gebrek en armoede onder ons volk, die hoë lewenskoste, die prysverhoging van winkelgoedere, die agteruitgang van die boerefamilië, die ontwrigting van die wisselkoers, die gebrek aan 'n mark vir ons uitvoerprodukte, die druk op die handelstand, die gebrek aan geld en krediet, die pressie uitgeoefen deur die banke — dit alles bevat kwessies wat in die allermouste verband staan met die politiek deur die Regering gevolg. Elkeen het 'n oorsaak, en die vraag is, in hoeverre die Imperiale politiek van ons Regering wel daar die oorsaak van is. Indien haar Imperiale politiek daar skuld aan het, dan is dit genoeg vir 'n ieder van ons om die politiek te verfoei, en dan is dit ons dure plig om ons gesamenlike kragte aan te wend om die politiek te doen verwerp. Intussen beweer ek sonder skroom of aarseling dat die politiek die hoof oorsaak is van al ons ellende en agteruitgang. Dog ek gaan verder en beweer, dat so aan dié politiek nie spoedig 'n einde kom nie, talle van persone wat vandag nog welvarend is, binnekort tot ruinasie sal gedoem wees. Vir dié oortuiging het ek alle rede, en haar juisheid word gewaarborg deur die bedrywigheid van die Britse Imperialistiese handelsklasse en politiek om sig in besit te stel van monopolies op al ons ekonomiese hoofbronne en hul middele. Om die dryfvere en doeleindes van die beweging goed te deurgrond, is kennis nodig van die geskiedenis van die Britse handelspolitiek tot op die tydstop van die Amerikaanse rewolusie. Hierdie konkurrensie is vir die Imperialiste natuurlik geen gewetensbeswaar, maar wel 'n aanmoediging: Wat tog sou die monopolie vir hul beteken, as dit nie uitloop op hul verryking, al ware dit ten koste van ons?

Maar dit is nie al nie. Op hul boog het hul nog een ander pyl gereed, 'n pyl wat welhaas nog noodlottiger gaan wees vir ons welvaart dan enige van die andere. Hul is besig — natuurlik in belang van die Empire — om 'n Imperiale bank te stig. In die grond der saak sal die bank niks minder wees dan 'n reusagtige „Empire Banking Trust.” Die Imperiale bank sal die geld en die geldmark van die hele Empire kontroleer, en sal sorg dat alle wissels binne die Empire getrek word op Londen. Met andere woorde, die bank-trust sal 'n ander monopolie wees, wat sal toesien dat vir soverre ons nog enige ekonomiese vryheid mag oorhou, ons finansiële hand en voet gebonde en oorgelewer sal word aan die Britse skeepvaart, aan die Engelse fabrikant en aan die Londense bankier. Wie dit nagaan en sig rekenskap gee van hoe alles berekend is om ons uit te buit, staan ontstel by die driestheid aan die dag gelê deur hierdie Empire-here, wat met soveel stoute vermetelheid daarop uit is om ons ekonomies vir altyd ten onder te bring. Wel mag hul uitroep: Lewe die Empire! Tog is dit nie vir ons om dié mense onvoorwaardelik te veroordeel nie. Die blaam is nie so seer geleë by hul, wat daardeur slegs soek om ten koste

van ons hulself te red en te verryk nie, maar wel by hulle onder ons, wat hul daarby behulpsaam is. Intussen gevoel ek dit my plig om tans, vir sover dit moontlik is, die aandag van die volk te vestig op die beweging, wat omrede van haar geheime gang en die doel wat sy najaag, niks anders mag heet dan 'n samespanning berekend op ons ekonomiese ondergang. Ek gevoel my daartoe des te meer verplig, omrede van die rol wat ons Regering, gedrewe deur haar Imperiale politiek, in dié beweging speel. Die oogmerk en doel van die samespanning of sameswering is niks minder dan om ons ekonomies só in mag te kry en só aan bande te lê, dat ons vir talle van jare die weerlose prooi sal wees van Imperiale handelsbelange en van Imperiale hebsug. Ten einde hul doel te bereik, is die samesweerders reeds enige tyd besig om met medewerking van Ministers te belet dat ons produkte, grondstowwe en ruwe materiaal elders ter mark sal gaan dan na Engeland. En nog nie tevrede daarmee nie, is die Imperiale yweraars nou besig 'n tweede en derde stap te neem, wat hul in staat sal stel om ons op eg Imperiale wyse uit te buit. Die eerste van die twee stappe bestaan in 'n poging om te belet, dat enige goedere van of na Suid-Afrika vervoer sal word anders dan op Britse Imperiale skepe: daardeur moet die Britse skeepvaartsmaatskappye in besit gestel word van die skeepvaartmonopolie op die Unie-hawens. En dis bekend dat hul ons alreeds in die verlede uitgemergel het en nog vandag besig is om uit te buit deur dié gebrek aan konkurrensie. Waar die Britse handelsklasse vandag hul toevlug neem tot die genoemde maatreels, waardeur ons bestemd is om te word die slagoffers van Empirehandelsmonopolies, daar volg hul enkel die weg hul aangewese deur die geskiedenis van die Britse offisiële handelspolitiek, waardeur hul tot op 1914 bevorder is in rykdom, invloed en gesag tot die skeepvaarders, die fabrikante en die bankiers van die wêreld. Nou dat ten gevolge van die oorlog hul die wêreldposisie verloor het, is niks natuurliker dan dat hul weer eens hul redding en rykdom soek op die weg, waarlangs hul dit vroeër verkry het. Toe werd deur middel van Britse wetgewing, ten hul behoeve en tot verderf van die kolonies, o.a. bepaal: (1) Dat alle grondstowwe en ru materiaal deur die kolonies geproduseer alleen na Engeland en nergens elders sou gaan nie; (2) dat geen materiaal of goedere na of van die Kolonies sou vervoer word behalwe op Britse skepe; (3) dat geen fabriek in die Kolonies sou opgerig of aangemoedig word nie. Tans, waar die Britse wetgewer nie die wette durf herhaal nie, soek die Britse reder, die Britse fabrikant, die Britse bankier, alle gesteun deur die Britse Regering om langs een omweg, naamlik die van individuele samespanning en samewerking, te verkry wat vroeër deur die genoemde wetgewing binne hul bereik word geplaas. Die middele wat hul dus vandag aanwend tot hul wins, is dieselfde middele wat hul vroeër aangewend het tot ondergang van die Kolonies, en wat Amerika verplig het om die wapens op te neem teen Engeland in verdediging teen uitbuiting.

Nog hul nog selfs die Britse Regering wil ek te seer blameer vir die poging in eie belang deur hul aangewend. Dog in naam van die volk van Suid-Afrika protesteer ek, en behoer deur ieder Afrikaner, van welke ras of taal ook, geprotesteer te word, teen die medepligtigheid van ons Regering in die samenspanning tot ons ekonomiese ondergang. Ministers wie se eerste plig dit was om die belange van ons eie volk met moed te beskerm, is onder die eerste gewees om deel te neem aan die prysgewing van ons belange in hande van hul wat ons tans uitbuit. Deur ons Eerste Minister en kollegas is aan Engeland die toesegging gedaan van ons produkte, grondstowwe en ru materiaal tot uitsluiting van die vrye wêreldmark: Dié toesegging is nie alleen geskied sonder raadpleging van Parlement of volk nie, dit is gedoen in die geheim en met die opsetlike doel om dit so lang moontlik vir die volk te verberg. En toe ten slotte deur toeval die geheim geopenbaar werd, en die betrokke Ministers in die Parlement daarvoor tot verantwoording werd geroep, toe had die Ministers so weinig moed om hul handelwyse te verdedig, dat hul nie geskroom het om hul deelneming te ontken, totdat swart op wit die bewys van hul medepligtigheid hul voor die oë werd blootgelê. Die onbehoorlikheid van die gedrag van die Ministers ten opsigte van die toesegging is nie te ontken nie, dog die skeepvaartsmonopolie en die stigting van die Imperiale banktrust is so seer die natuurlike uitvloeisel van dié toesegging, dat ons Regering ook wat hul betref as medepligtige gekompromiteerd staan. Dat dit alles die noodwendige resultaat sou wees van die Imperiale politiek, reeds vir jare deur die Regering gevolg en nou offisieel gemaak tot die openbare geloofsbelydenis van haar sowel as van die S.A.P., is reeds lang voorspel, hoewel skynbaar deur

die volk nie begrepe nie. Tans is daar haas niemand of die gevoel dit. Die ondeugdelikheid van die politiek kan nie beter blootgelê word dan deur wat geskied is deur die gedrag van die Ministers self, wat by die in praktykstelling daarvan sig genoodsaak gesien het om tot geheimhouding oor te gaan, en wat by die opening daarvan tot ontkenning hul toevlug moes neem.

En tog is dit die politiek op grond waarvan dieselfde Ministers tans na U kom om U vertroue te vra, sowel in hulle as in hul politiek. Gaan U dit doen? En so ja, op welke grond? Dat daar Imperialiste is, wat terwille van die Empire of van hul sak Suid-Afrika sou wil opoffer, het ons rede om te glo. Dog tot dié spreek ek tans nie. Ek rig my slegs tot diegene onder my medeburgers, wat nog 'n helder oog en 'n ope hart het vir die behoefte en belange van ons eie en enige vaderland. En aan dié vra ek nogmaals, om welke redes hulle die S.A.P. en haar Regering nogeens hul vertroue skenk. Dat tot onlangs toe nog vele onder U die oortuiging gedra het, dat Ministers dieselfde politiek was toegegaan as ek en andere Nasionaliste, en dat die enige verskil tussen hulle en ons sou wees 'n verskil van optreding in metode (soos dit deur Ministers genoem werd), is my bekend. Dog dit kan langer geen rede by U wees nie, nou dat Ministers openlik sak en pak na die vyand oorgeloo het.

Ek wil U ewewel nie langer by die gestelde vraag ophou nie. Dog verg dit U ernstige oorweging. Die stryd om die behoud van ons ekonomiese bestaan is vandag in die weegskaal, en van U en my sal dit by die volgende verkiesing afhang, of die toekomst van Suid-Afrika sal wees die uitgebuite prooi van 'n Empire of die geliefde en welvarende vaderland van die volk van die Unie. Dat die laaste U beslissing mag wees is my bede.

Intussen mag ek my beroep op U nie sluit nie, alvorens 'n woord van waarskuwing geuit is omtrent wat ons te wagte staan. Deur die hier gedane beroep op U rekenskap te gee van hoe ons ekonomiese belange verwaarloos en bedreig word deur Regering en kapitalis, word nie alleen vyandelike belange van die mees verskillende aard deur ons bedreig as in stryd en onbestaanbaar met ons volksbelange, maar die belange staan ook onder die beskerming van die mees gesaghebbende, die magtigste en die mees invloedryke onder ons vyande binne en buite Suid-Afrika. Dit moet dus vir 'n ieder duidelik wees, dat die persone, wie se belange op die spel staan, al hul hoë gesag en al hul groot invloed gaan aanwend om hierdie beroep op U te verydel. Onder die vele oneerlike en onopregte pogings, wat daartoe aangewend word, wil ek U aandag by slegs twee bepaal, om sodoende te belet dat hul sal slaag in die inspanning en ywer, wat reeds aan die gang is, om U aandag af te trek van die eigenlike brandpunte van die stryd, ten einde dit elders te vestig. So lui dit reeds van die ander kant, dat die verkiesings sal loop oor die kwessie, of ons nou 'n republiek wil hê of nie. Met alle beskeidenheid teenoor die here, die Eerste Minister ingesluit, is dit die kwessie nie en gaan dit die kwessie by die volgende eleksies nie wees nie, ten minste nie wat betref die Nasionale Party. Wil gen. Smuts en die S.A.P. nou reeds 'n republiek hê en die volk daaroor laat beslis, dit is sy saak, en hy kan die volk vra om hom te magtig om die republiek uit te roep; dog met dié beroep het ek en die Nas. Party niks te doen nie. Soos genl. Smuts in sy toespraak in Pretoria op Vrydag, 3 Desember, erken het, is die ideaal van die N.P. soewereine onafhanklikheid op die regte tyd.

Daar nou die regte tyd na ons oordeel nog nie daar is nie, so het die N.P. die reg om, sonder daardeur in die minste afstand te doen van haar strewing na vryheid, te sê dat sy die kwessie nie by die eerskomende eleksies tot stemming wens te bring nie. En dit is presies wat die Nasionale Party beslis het om te doen. Wat haar betref, sy gaan geen afstand doen van haar ywer na onafhanklikheid nie, maar sy gaan ook by hierdie eleksies geen beroep doen op die volk vir magtiging tot 'n republiek nie. Waar sy wel toe besluit het, is om die volk te vra tot magtiging om die plek te neem van 'n Regeringsparty wat haar pligte teenoor die belange van die volk verwaarloos het en die land gebring het tot die rand van bankrotskap. Dit is die kwessie wat by die volgende verkiesings moet en sal beantwoord word; en of 'n mens al van haar wil weg hardloop of nie, die volk sal haar moet beantwoord.

Die tweede poging wat aangewend word om die aandag van die kiesers af te trek van die eintlike geskilpunt by die volgende eleksies, is die laaghartige aantyinge waartoe men ook reeds besig is om sy toevlug te neem ten einde sy verdiende straf by die stembus te ontstaan, naamlik as sou die N.P. 'n rasseparty wees wat daarop uit is om dit vir Engelssprekendes in Suid-Afrika deelagtig te wees as enige Hollandsprekende. Wie so spreek, spreek ôf in

valsheid of is die dupe van die opsetlike kampanje van die kwaadwillige onwaarheid wat daarin geleë is, en van die onmiskenbare kwade doel onwaarheid wat daarin geleë is, en van die onmiskenbare kwade doel waarmee dit geuit word, naamlik om Engelsprekende teen Hollandsprekende op te rui. Die uitgangspunt tog van die N.P. waarop haar gehele bestaan gegrondves is, en wat die grondrede is vir haar republikeinse beweging, is gelykheid. Omdat dit nie te kry was onder die oue S.A. Party-regering nie, is die N.P. ontstaan; en omdat na die mening van Nasionaliste die gelykheid nooit verkry sal word solang as die Britse konneksie voortduur nie, het die Nasionale Party dit sig as praktiese ideaal gestel om van die konneksie bevry te raak. Uit die sug na gelykheid is die N.P. ontstaan: deur die sug na gelykheid word sy vandag gedrewe in haar verlange na vryheid; en met die sug na gelykheid is sy ook vas beslote om haar weg in die toekoms te bewandel. Gelykheid tussen Brit en Boer is nie slegs haar eleksieleuse van vandag nie: dit is die siel sowel van haar ontstaan as van haar bestaan. Die aantying dus van ongelyke behandeling deur die N.P. is (ek herhaal dit) niks meer dan 'n verderflike onwaarheid, waardeur hulle soek en sal soek om die aandag af te trek van die grote en belangryke ekonomiese vraagstukke, waartoe die volk tans geroep is om sy oordeel oor uit te spreek, wat ook U beslissing hieroor gaan wees. Ek het slegs hierdie versoek aan U, en dit is dat U oordeel uitgespreek sal word sonder beïnvloeding van die strewing van hulle, wat deur die poging om U te mislei, slegs hul eie baat of redding beoog.

(w.g.) *J. B. M. Hertzog.*

1. *De Burger, 10 Des. 1920.*

General Smuts Begins the Battle.

I last addressed you in the course of a general election, and I little thought then that my next speech to you would be at the opening of another election campaign within nine months. General elections are not a matter of pleasure to anybody, and least of all to a Government actually in office. But it is only considerations of the most pressing and important character that have led me to advise the Governor-General to dissolve Parliament and to appeal to the country for a fresh mandate. Let me therefore begin to-night by explaining the reasons which influenced me in advising His Royal Highness to dissolve Parliament.

REASON FOR THE ELECTION.

As you know, the last general election was indecisive and failed to give any party a parliamentary majority. What was to be done? Another general election immediately after the other was out of the question, especially as Parliament had to meet immediately, at the very end of the financial year. No other party or government had a better, or even as good a chance to carry on the administration. And so I decided to carry on with my colleagues as best we could with our parliamentary minority.

I did, however, do my best to secure the co-operation of the other party leaders in the formation of a non-party Government which could command a parliamentary majority. But I failed because one party (Labour) refused on principle to co-operate, and another (the Nationalists) made impossible conditions. In fact, as General Hertzog has since said, he had no confidence in me, and he clearly would not serve in the same Government with me. I made no personal objections to anyone, and was prepared to serve with the other party leaders, if so I might serve the country. The political situation and the absence of a majority of any party, the need of political rest and the economic development of the country and a cessation from party strife seemed to me to call for the sinking of all party differences.

USEFUL LEGISLATION.

But there were others who thought more of their party than of the country, and who perhaps rejoiced at the difficulties in which I was placed. The support of the Unionists, in the absence of the other parties, would not have been sufficient to give the Government a working majority. However, the Government came through the session successfully and carried a great programme of useful legislation in spite of their Parliamentary minority. But it was the very exceptional circumstances already referred to which justified them in going on at all. And they were bound, under our democratic institutions, to consult the people again at the earliest opportunity. That opportunity would come as soon as a new political situation should arise. And that event has now happened.

The political situation has changed materially. The grouping of parties since the last election has greatly altered; in fact, a new political situation has arisen which makes it right and proper that the people should be consulted afresh.

A GREAT RESPONSE.

My appeal some months ago to the people to make a fresh start in our party politics has met with a great response. The moderates of all parties are longing for a way of escape from the present dangerous impasse. A great wave of feeling in favour of racial peace and internal development is passing through the country, which is sick of racialism, unrest, and all this wild and dangerous talk of breaking with the British Empire. The Unionist Party has disappeared and there is every prospect that all its moderate members at any rate will join the South African Party. The great mass of moderate voters who have hitherto belonged to no party have responded to my appeal in the most gratifying manner. Even many in the ranks of the Nationalists and Labour are sick of the barren party ories which have kept them away from us in the past.

What is happening to-day is no mere party matter. It is a national event of the first importance in the political history of South Africa, on which, in my opinion, the people should have an opportunity to express their opinion. The Government submit themselves in all humility, but in all confidence, to their judgment.

Let me say a few words about the events of the last few months which have brought about this great change in our political situation.

One way out of the party difficulties which arose from the last general election was hereeniging—i.e., the reunion of the Nationalists with the South African Party, from which it had split off seven years ago. There was a very strong and sincere desire among the rank and file of both parties for reunion, which found expression in several conferences and ulti-

mately in the Bloemfontein conference of last September. If hereeniging had succeeded, the re-united party would have commanded a good Parliamentary majority, and a stable Government could have been formed.

The South African Party delegates went to that conference with the sincere wish to achieve reunion and to heal the miserable split of years ago. But the attempt at hereeniging failed finally, because the Nationalist leaders and spokesmen were determined to force on the South African Party their policy of secession from the British connection. It is very necessary to be perfectly clear on this point, because several of the Nationalist leaders are becoming frightened at what has happened and are making desperate efforts to obscure the plain facts.

It is beyond dispute. I do not think it is disputed that hereeniging failed because the Nationalist leaders insisted on the principle of sovereign independence and secession from the British Empire being put into the constitution of the new party. This was to be the cardinal principle, for which active propaganda could be made. And this the South African Party absolutely declined to agree to. As Advocate Beyers said the Conference:—

We have now arrived at a radical, cardinal point. Our ideal is sovereign independence at the right time, and that means complete secession from the British Empire. It is no use disguising this. And Mr. Malan has clearly stated that he and his friends are not prepared to accept this principle or to include it in the programme of his party.

THE POLICY OF SECESSION.

The policy of secession, the active policy of secession was (and is) the first and cardinal principle of the Nationalist programme. It is not merely a question of the republican or independence sentiment which is cherished by many good South Africans. It is a far more serious matter. It is the live policy which is put into the forefront of their programme, and which is going to be actively pursued until it is realised in the secession of the Union from the British Empire.

When the conference had practically broken up and a last despairing effort was made by Professor De Vos to arrive at an agreement, the Nationalist leaders deliberately made secession pure and simple the indispensable condition of any further negotiations.

The Nationalist Party (such was their ultimatum) is prepared to discuss the question of hereeniging further with the South African Party if it is conceded that the right of self-determination and the popular ideal means the realisation of the Union as a State separated from the United Kingdom or the British Empire.

Separation was their last word and their indispensable condition. On that rock hereeniging foundered. General Hertzog, evidently doubtful about the possible effect on moderate Nationalists, tried subsequently to make out that secession was not the policy of the party, but a personal question for Nationalists. But Mr. Tielman Roos pulled him up sharply with the menacing telegram from the Transvaal Congress:—

Newspapers here publish that you declared that the National Party is not a secession party, but that secession is an open question. The Transvaal party adhere to article 4, which plainly includes secession.

And General Hertzog had to come to heel and could only say that their propaganda was not for immediate secession. Of course not. He has also explained that it is the policy of the party, to which all four provincial executives of the party have agreed, that secession will depend on the vote of the majority of the voters of the Union.

POSITION PERFECTLY CLEAR.

The position is, therefore, perfectly clear. They are a secession party, and will agitate for secession, and will proceed to put through secession as soon as they have a majority of voters in favour of it. Whatever the consequent may be, however deep the internal schism in South Africa, however grave the dangers threatening from without, the National Party will act when it has secured a majority for its secession policy. That is the indubitable fact, which emerges, which every elector, and especially the Nationalist elector, will have to ponder carefully when he comes to give his vote.

It is not a matter of mere republican sentiment or an innocent theoretical preference for independence. Every vote cast for the National Party is a vote cast for secession, which will have to be made good as soon as a majority has been secured.

What will happen then? Two years ago the Nationalist leaders, without even having the decency to consult their party, tried to break up the Union and restore the Transvaal and Orange Free State to the status of independent republics which they had occupied eighteen years ago. They even sent a deputation abroad to invite British interference in our affairs for his purpose of breaking up our Union. Fortunately they failed miserably.

A DANGEROUS QUEST.

Now they have set out on the still more dangerous quest of secession. What will they bring back to South Africa? More shame and humiliation, or something far more serious? It is the first step that counts, and it is the votes now to be cast for secession at the coming elections which are big with future fate. Now for the first time the National Party has definitely and irrevocably proclaimed itself a secession party. Two years ago they were still satisfied with the British connection. Last year they adopted an ambiguous formula which still faced both ways. Now the position is clear, and the duty of every patriotic South African is also clear.

While the position is now perfectly clear, I feel certain that desperate efforts will be made by the Nationalist leaders to obscure it during the elections. General Hertzog has already begun this process. Fortunately he was immediately called to book by Mr. Roos and the Transvaal stalwarts. And the recent Cape congress of Nationalists has likewise approved everything in connection with this secession policy and their position is also quite clear.

But that portion of the electors who do not care for this policy will be soothed with reassuring words. They will be told that it is not really meant so seriously and that the danger of extreme measures is not really so great. And in this way the moderate voters will be carried along until it is too late for them to turn back, and those who are bent on secession shall have forced the position.

DECEPTION CAMPAIGN.

Thus the secession campaign goes hand in hand with the deception campaign. The simple plain voter is being deceived, and when it is too late facts may bring home to him the fraud which has been practised on him. I warn him to be on his guard.

The Nationalist ultimatum at the Bloemfontein Hereeniging Conference has made it perfectly plain that secession—active secession as soon as they can obtain a majority of voters for the purpose—is their one radical cardinal policy. And from that policy they would not budge one hair's breadth, even although by so doing they could have obtained that hereeniging which the majority on both sides sincerely desired. Nothing will satisfy them except secession from the British Empire—no independence, no status of nationhood however complete, unless it means separation from the Empire.

Thus, only the other day when in the Transvaal Provincial Council the South African Party moved in favour of a South African flag of our own, the Nationalists opposed it, unless they obtained what they called sovereign independence or secession from the British Empire. With them it is either secession or nothing at all. And I am afraid in the end it will be just nothing at all.

For that reason hereeniging has failed, the smaller hereeniging which would have been confined exclusively to the people of Dutch descent. But the Nationalist leaders could not frustrate a greater hereeniging, the coming together of all moderate patriotic South Africans, of whatever racial descent, who wish to join hands in order to develop South Africa into a greater country, the fitting home of a great United South African nation. In fact, their action has given a great impetus to the realisation of this ideal.

Without the secession policy of the Nationalists and their efforts to break up the Union—to treat our Constitution as a scrap of paper, to sow division and dissension between the races, and to precipitate a crisis with the British Empire—we might perhaps have gone on the old basis of party politics for many years to come. But the secession movement has been like a flash of lightning on a dark night.

It has made moderate people suddenly realise the dangers ahead which threaten the future peace and unity of South Africa.

It has revealed in all its nakedness and shame the crime which is being perpetrated against the young South African nation, whose living growing limbs have to be torn asunder by this spirit of faction.

WHAT SECESSION MEANS.

For secession means not only secession from the British Empire; it means also secession of Dutch-speaking from English-speaking South Africans, who made together a solemn covenant at the Union.

It means secession of one Province of the Union from another, and the breakup of the Union, which is the noblest legacy of our great statesman, the consecration of all the sacrifices of the past.

It means the secession of the natives, whose devotion to the British connection is historical.

It means the complete isolation of Dutch-speaking Africa, and in that isolation its stranglement and decay.

It means the blasting of all the great hopes which have sustained our people in the past.

It means that a civilised South Africa becomes a dream, and that the white people of this Continent has decided to commit suicide.

Realising these dangers as I did, and feeling the solemn responsibility imposed on me in this critical hour of our history, I made my appeal for racial peace and national unity and for the formation of a united party which would champion those great causes.

RALLY OF THE MODERATES.

The answer of the people, not only at the recent party congresses, but also in the general acceptance of my appeal by thousands of moderates of all shades of opinion, form a landmark in our history, the greatest and most encouraging since Union. Like Union itself, it constitutes once more a solemn covenant of trust and co-operation between the races. It is the guarantee that this country is not going to be a Balkan cock-pit of races, and an ultimate failure.

Henceforth as a United Party the moderate, sensible, patriotic men and women of both races can move forward with firm step to the great constructive tasks of developing South Africa and building up a United South African nation. Both races are acting in a great spirit worthy of this country and its high destiny.

To the Dutch-speaking section the future peace and national unity of South Africa mean more than that strongest of all ties—the tie of blood.

And the English-speaking section, representatives of the ruling power in this country for more than a hundred years—freely chose to lay their hands in the hands of their Dutch-speaking fellow South Africans, and to say to them:—"We trust you unreservedly, your party shall be our party, your name shall be our name, your principles shall be our principles; as brothers, as equals, in the South African spirit which our common name implies, we shall move forward to the future of a great country and a united nation."

SPIRIT OF PATRIOTISM.

Turning the blind eye and a deaf ear to the wrongs and prejudices of the past, respecting each other's language, traditions and points of view, consulting each other's feelings, studying each other's interests, and showing a spirit of charity and forbearance with each other's shortcomings, the members of the expanded South African Party will strive in the political life of the country to perpetuate the great spirit of sacrifice and patriotism which brought them together at this juncture. And this spirit of mutual consideration and forbearance will have an influence far beyond their ranks, and help to soften the asperities of politics, and to introduce a Christian temper into our embittered party strife.

The Nationalists who are afraid of the secession issue they have raised are now trying desperately to create prejudice and to make out that there has been an amalgamation or "marriage" between the South African and Unionist Parties. Nothing is further from the truth than this hopeless distortion of what has happened. My appeal was not addressed to Unionists only, nor has it been accepted by Unionists only. It was made to all South Africans who agreed to the principles of the South African Party. The Unionist Party, in a spirit of patriotism, above all praise, accepted my appeal and has dissolved itself and its members are joining the South African Party in the same way as all other new supporters of the enlarged South African Party. There have been no negotiations between us, no conditions either proposed or accepted. The Unionists who join the South African Party do so in exactly the same way as do Nationalists or Labourites or Independents—that is to say—unconditionally and without bargaining. I met the Unionist Executive to explain to them the resolution of the South African Party at Bloemfontein, and on that without further question they acted as they have done. Their action has been no different from that of the thousands of others who are also joining our party.

The action I took in making my appeal was taken in faith, in trust in the people, in a single-minded desire to do the right thing for the future of South Africa, whatever the consequences, and not in a spirit of calculating advantage. But it is also a step which is bound to lead to victory, for it appeals to the highest and noblest instincts of the people of South Africa. We are on the right road. We are marching to victory, not only for our own party, but also and especially for South Africa and its young nation. In that faith, in that conviction we shall enter into the struggle which lies ahead.

THE BRITISH CONNECTION.

I have explained the fundamental objects and standpoints of the South African Party and our attitude to South Africa's dominating racial problem. I proceed now to state our views on the Imperial connection and on Imperial and external relations generally. What is our attitude towards the future position of the Union? Do we meet secession with a mere barren negative? Or have we a positive ideal to put in the place of the separatist republic of the Nationalist programme. To these questions our Party has definite and clear answers.

When the Nationalists speak of "independence," and of secession from the Empire as necessary to secure that independence, they are dominated by pre-war conceptions, and fail to take account of the fundamental change which the

war and the peace have effected in the constitution of the British Empire. If by independence the Nationalists mean (as they allege) an independence which is friendly to, and in friendly association with, the British Empire, and not an independence hostile to the Empire, then I say in all sincerity and conviction that such an independence we can have in fullest measure without secession from the Empire. That is the great change in the status of the Dominions, to which I have often referred in my speeches.

The British Empire undoubtedly began as an Empire of the old type, the United Kingdom being invested with sovereign power over the subordinate parts (colonies, protectorates and such like) spread over all the Continents. But the movement of that Empire was ever in the direction of more freedom to its subordinate parts, and from time to time free self-government was conferred on one colony after the other.

The movement went still further with the constitutions of the great Dominions which even before the war enjoyed full legislative and executive sovereignty, but only in respect of their own internal affairs. Their Parliaments had full power to pass laws, their Governments had full power to administer their affairs, but only within their territorial boundaries. Beyond their borders they had no power or authority on questions of foreign relations with other countries, on questions of peace and war, they had no voice, and the United Kingdom spoke and acted for them. In other words, they had no international status. That was the Empire which still existed on 4th August, 1914. When Peace was signed on June 28, 1919, it had fundamentally changed; it had, in fact (as I have before said), ceased to exist. As a result of the war and the prodigious war efforts of the Dominions, and the determination of their statesmen no longer to occupy subordinate positions, the Dominions took part in the Peace Conference on an equal footing with the other Powers and States, and their representatives signed the Peace Treaty on behalf of their Dominions along with the representatives of the other Powers and States.

In other words, the international status of the Dominions inside the British Empire was recognised by all their co-signatory States. And in future the Dominions have in principle authority and power, not only in respect of their domestic questions, but also of their international or foreign relations, and the questions of peace or war which may affect them. If a war is to affect them, they will have to declare it. If a peace is to be made in respect of them, they will have to sign it.

While all subordination in their status has disappeared, and their independence has been achieved, yet many of the old forms of subordination still remain, as there has not yet been time to work out the results achieved at Paris to their practical detailed conclusions. In a few years, however, this should be possible.

The principle of equality of national status between the United Kingdom and the Dominions will have to be worked out to its fullest conclusion. The last vestige of anything in the nature of subordinate status in that relationship will have to disappear.

STATE WITHIN THE EMPIRE.

These are not my boastful words: I quote the considered language of the present Under-Secretary of State for the Colonies. That is the road, the bloodless, constitutional road to independence which the South African Party proposes to take. We abjure secession, with its dangers and futilities. We desire to remain in the British Empire, but not in a dependent or subordinate status. As a free, equal independent State in the British Commonwealth of Nations, which is taking the place of the old Empire; as a free, equal sovereign member of the League of Nations, we wish to realise in peace and amity with the Empire and the world the destiny which Providence has in store for us.

We are as keen as the most ardent Nationalist to realise the future political greatness and independent status of the Union. The only difference between us is that we are travelling along a broad, well-marked, constitutional road which will assuredly bring us to our goal, while the Nationalists are bound to fail with their secession policy, just as they failed with their independence deputation to the British Government last year.

Surely this continual girding and gibing at the British Empire and the League of Nations is dangerous arrogance. This Nationalist policy of truculent isolation leads nowhere except to disappointment and trouble.

SOVEREIGN STATUS.

The South African Party is out for sovereign status for South Africa. So far from surrendering any of its rights to the League of Nations or to any Council of the Empire, it is for the fullest development and assertion of those rights.

But it recognises gratefully that we are members of the British Commonwealth, and of the great body of civilisation represented by the League of Nations. It recognises also that

the old order of State isolation and the rule of the strongest, which followed from it, is passing away. It sees a new world order arising, under which States will agree to peaceful co-operation and mutual protection, as do citizens in a State, and so make wars unnecessary and illegal.

It finds in both the new British Commonwealth and the League of Nations the beginnings of this new order of peace and justice, consultation and co-operation. And it wishes South Africa to be associated with her sister nations of the Commonwealth and the League in endeavouring to make a success of this grand experiment, on which so much depends for the peace and welfare of the human race.

In all this there is no risk that the interests of South Africa will be sacrificed for external interests. For neither the constitution of the League nor of the Empire demands any action from us which we do not ourselves freely choose to take, either through our Parliament or our Government. No majority vote can bind us.

The international system now arising both in the League and the British Empire is not one of compulsion, but of free discussion, conference and consultation among the nations, and no nation is bound to take any action without its own free consent given in accordance with its own constitution. That is the written constitution of the League of Nations, and that is and will remain the practice of the unwritten British constitution.

IMPERIAL RELATIONS.

As regards our Imperial relations especially, the South African Party favours the development of the periodic conference system between the various Governments of our Commonwealth with a view of removing possible causes of friction and misunderstanding, furthering the interests of the Commonwealth and its component States, and discussing workable ideas of common policies. We are opposed to closer union, either in the shape of Imperial Federation with legislative power, or an Imperial Council with executive power, in derogation of the status of the Dominions. But, while leaving the legislative and executive rights of the Dominions intact we favour the round table or conference system for discussion and consultation between the Governments in regard to the common interests and policies of our Commonwealth. This is our Empire policy and it is utter nonsense to call this Imperialism.

I now pass on to the question of our internal politics. I recognise that they will not be the main issue at these elections. The real and main issue before the country is secession, that is the breaking away of the Union from the Empire as soon as the Nationalists can muster a majority for the purpose. But other grave domestic questions will demand the attention of the Government and Parliament in the immediate future. And it is necessary to define the attitude of the South African Party on these questions.

INTERNAL PROBLEMS.

The internal situation is going to be one of exceptional difficulty. Grave problems of social and industrial development clamour for solution. At the same time the economic depression, which usually follows great wars, has already reached Europe and will sooner or later arrive to complicate our local situation. The tempo of disorder and indiscipline which is paralysing the reconstruction of the Old World is not entirely absent from South Africa, and is growing both among the white and native population.

Lastly our politics always tend to extremes, and there is grave danger that the extreme elements may during these abnormal times get out of hand and do very serious mischief. The Labour Party, which at best represents only one section and one powerful interest among the electorate, is rapidly drifting to an extreme socialistic position and preaching a crusade for the nationalisation of all land, mines, factories and industry. And behind this advanced socialism is the menacing growing spectre of international Bolshevism.

The Nationalist Party has gathered round itself all the elements of discontent, as Mr. Tielman Roos has admitted. It has scattered large promises broadcast and raised hopes among all the dissatisfied elements which it could never fulfil.

In those Provincial Councils where the Nationalists have a majority, they have never done anything for the poor, and as a rule they have opposed all efforts made in favour of the poor. Only the other day when the South African Party moved in the Transvaal Provincial Council for the expenditure of a sum of money to cope with the very serious situation in regard to unemployment, they met with nothing but opposition from the Nationalist Party. And the end of it all, sooner rather than later must be the break-up of the Nationalist Party, and the transfer of all these elements to the Labour and Bolshevik Parties.

In our internal politics just as much as in our Imperial relations, it is necessary for the same moderate patriotic elements of the people to work together to steer the country through the anxious times ahead. And it is the important mission of the South African Party to form the rallying ground for all those elements. As the centre party we shall avoid the violent extremes on all sides and endeavour to guide the

rapidly expanding energies of this young nation in the paths of prudence and moderation. A difficult enough task in these times!

It is our proud claim to be the people's party, the party of the common people, of plain men and women of all classes and spheres of activity. We are not the party for big capital or great financial interests. Neither are we the party for those who look forward to political and social revolution. We are not a mere conservative party, as the record of the Government for last session has abundantly proved. The Secessionists, the Bolsheviks, the unhappy forces of discontent bent on destroying the existing order of things either in a constitutional or economic sense—the exploiter and the profiteer bent on fleecing those who cannot protect themselves—all these must find their home in other parties.

SQUARE DEAL FOR ALL

We are for social justice, for fair play and a square deal to everyone, whether he be the poor worker or the rich employer. The old order of the top dog and the under dog among men no less than among nations lies buried in the ruins of the Great War. We want the ordinary human feeling and the plain common-sense and fair spirit of the people to prevail in the industrial life of the country as well as in the administration of the country's affairs.

We are for industrial peace between employers and employed, peace based on justice which shall render to the worker the fair share of the produce of his labour.

Unemployment, and that still sadder phenomenon unemployableness, must be attacked at their roots, and not by mere temporary expedients. We must bring about great changes in our educational and land settlement systems, and also the absorption of the white man into the industries of the country as a real worker, and not merely in the restricted scope of an overseer of black labour. It is a matter of serious criticism against both the Labour Party and the labour organisations that so far they have been largely indifferent to the fate of their unskilled fellow-workers. No effort has been made to relax their strict trade union rules and regulations. If under reasonable safeguards they will only agree to do so, the temporary but serious problem of unemployment could be overcome, and numbers of our unskilled unemployed could be found employment and be turned into skilled tradesmen to the great benefit of the community as a whole.

SOLUTION OF UNEMPLOYMENT.

The rapid industrial advance of the Union will be the principle means of solving this vexed question. For this advance can no longer rest on black labour alone. The last reserves of black labour in the Union are being used up. The further expansion of our industries must, therefore, necessarily tend to use up the unskilled white labour which under past and even present conditions have tended to remain unemployed, owing to its greater cost and higher standard of living.

Industrial expansion will mean the rapid enlargement of the scope of white employment. It will, therefore, not only do away with white unemployment and poor whites, but also tend to strengthen the white basis of the future South Africa by attracting workers from the old world to the growing labour markets of the Union. And that is the sort of immigration which the South African Party desires to promote.

IMMIGRATION POLICY.

We do not want the man who cannot help himself and inevitably becomes an addition to the ranks of the unskilled unemployed. We welcome the settler on the land with some means to make a start or the skilled worker who finds ready employment in our industries. And the Government should foster the immigration of these classes, so that the development of the country may not suffer through an insufficiency of the necessary labour. There are strong indications that this situation is already arising.

Compare with the immigration policy of the Nationalist Party as explained the other day in the Transvaal Provincial Council. It was solemnly proposed to bar all immigrants of whatever kind from South Africa, although Mr. Moll appeared not to object to the immigration of half a million Germans.

This is the policy of the Chinese Wall, which no State in the world practises to-day and which surely no person outside the lunatic asylum believes in. For South Africa with its handful of whites it means no more industries, the further multiplication of poor whites and the ultimate return of this country to barbarism. If you want to know what sort of policy the Nationalists are going to carry out if ever they come into power, study their doings in the Transvaal Provincial Council.

UNION'S GREATEST PROBLEM.

Of our internal problems, the greatest, the most fundamental, the most far-reaching is undoubtedly the native question. And its present developments are very ominous. The

secession movement of the Nationalists and the Bolshevik tendencies of labour are not leaving the natives untouched. A sane and moderate South African native thus describes the present tendencies of native opinion:—

"Bolshevism and its nihilistic doctrines are enlisting many natives up-country. Socialism of the worst calibre is claiming our people. The main alarming features are (a) that Christianity must be opposed and rooted out, for it is a white man's religion which the white man himself does not act upon; (b) let us unite to compass our freedom, opposing the white man tooth and nail as he has taken our country and made us economic slaves."

What is the policy of the South African Party on this gravest of all questions? Nine years ago our programme laid down that the native question should not become a party question that we should secure for the natives "their natural and distinct development" as opposed to mere Europeanising them; and that all grounds for future discord between white and black should be avoided. We have succeeded in the first, we have failed lamentably in the other two objects.

Last session of Parliament, however, a new departure in native policy was made in the passage of the Native Act, which provides for a permanent Native Commission to advise the Government on native policy, and the establishment of a system of Native Councils administering the local affairs of native areas. We trust that these Councils, consisting of natives who manage their own affairs, will powerfully contribute to the distinct and natural development of the natives; while the humane and prudent policy of the Commission will assist in restoring the natives' waning confidence in white administration.

The superior position of the white man has in the past rested on moral grounds rather than on physical force, and has been willingly conceded by the black man. The continuance of that position, so vital to our future civilisation, should be assured on the same moral grounds; that is to say, if we are prepared to apply ordinary Christian standards of justice and fair dealing in our relations with the natives, and we assist and guide them in their own natural and distinct development. That should be the spirit and the objective of our native policy.

I conclude with a word on the great problems of development in front of us. South Africans are called to-day to a vast constructive effort, and away from these barren controversies over constitutional questions, to which I have had to refer at such length. We have emerged from the trials of the past with a great and noble heritage. Our nation has made a long and arduous trek from the humble beginning at Table Bay, and the limits of the march are not yet reached.

We have a vast country, with resources which are the envy of other nations. We have a great temperate climate of unrivalled beauty and variety. While other countries have come through the World War with crippled strength and staggering financial burdens, we have emerged with resources intact, with added industrial strength, with a very small war debt, and with a system of taxation, probably the lightest in the civilised world.

The present opportunity of South Africa for a great forward industrial movement is unique. And by exploiting this great opportunity to the utmost we shall not only bear our share in the reconstruction of a war-ruined world, but we shall secure for South Africa that internal strength and power which will be worthy of the status she to-day occupies among the nations of the Empire and the world. The greatest and most patriotic service which we can render to South Africa to-day is to devote all our attention and energies to the great problems of development which lie at our door and clamour for solution.

ALL-BOUND DEVELOPMENT.

Policies of land settlement and irrigation should be prosecuted more vigorously than ever before. Industries for working up the raw materials which we still export in great abundance should be fostered in every legitimate way. Our financial system should be so re-adjusted as to have due regard to the development and utilisation of our natural resources. Special attention should be paid to the development of our steel, wool and leather industries. The basis of mining development should be broadened so that our vast base metal resources may be exploited to the full.

Our coal industry calls for special measures. With unlimited quantities of the cheapest coal in the world under the easiest mining conditions, and a world-demand which opens the markets of several Continents to us, a foremost economic and industrial position in the world is assured, if we will but grasp it.

Transportation is to-day the limit, and indeed the only limit to our rapid industrial and mining expansion. New systems of railways have to be built in order to carry the produce of our farms, our factories and our mines to their destinations. New harbours will probably have to be opened to overcome the congestion at our all too few ports. This railway programme will have to be one of the most important items in the legislative proposals of the Government.

OUTLET FOR WOOL.

The Government should also do everything in its power to assure a steady market abroad for the exportable surplus of our products. The present position as regards wool is a case in point. The temporary glut in the English and American wool markets make it necessary to look elsewhere for an outlet for our wool at reasonable prices. The Government is prosecuting all the inquiries necessary to this end, and a highly capable commission of financial and mercantile experts is now on the Continent of Europe and in close touch with various Governments and manufacturers with a view to exploring not only new markets for our wool and maize, but also the methods of payment or barter necessary to safeguard the interests of our producers. I trust that these efforts will have good results and that it will not be necessary to sacrifice our wool or maize crops at ruinous prices.

One further measure seems to me essential at this stage to our future industrial policy. We are at the beginning of things, the small beginning of very great things, and it would be wise to provide in advance that the production of power and energy for our future industries and transport shall be under strict State control. Power is the key to all other industries, and its cheap production under conditions which will prevent overlapping, waste and avoidable expense, seems to me a necessary condition of future industrial success. A measure, therefore, for the State control of power and its cheap supply to manufacturing and industrial consumers seems to me a cardinal measure of industrial policy.

ESSENTIALS OF SUCCESS.

There are many other points which could be set out in regard to the future development of the country and its resources of all kinds. But enough has been said to indicate the direction in which the South African Party intends to move, and the measures it intends to take to carry out its development policy in the immediate future. For the success of this policy good and economical government is also and above all necessary, as administrative inefficiency and undue taxation are serious handicaps to industry. The Government are not ashamed of the administration they have carried on in the past—efficient, incorruptible, and reasonably economical. And if again returned to power they hope to give the country of their best in these respects.

There are two other questions I wish to refer to in a few words. The first is the Provincial system constituted under our Constitution; the other is the public service of the Union. At the last general election I declared myself in favour of the maintenance of the Provincial system, and I am still of that opinion. The Provinces are on the whole doing good work, and the Union Parliament and Government are so overburdened with work that it would be against the public interest to add the present Provincial functions to that work.

With regard to the public service in all its branches the Government wish to see them contented and treated with every fairness and justice. Our action on the various reports of the Public Service Enquiry Commission expresses our policy of good will to the service, and is an earnest of what our action will be in regard to those service matters which have still to be disposed of. An able, contented and satisfied service will be the principal means of an efficient and economical administration of the country.

It is not my intention to fill up the vacancies in the Government before the elections. The proper time to do so will be after the election if we are again honoured with the confidence of the people. And in that case I shall select my colleagues from the South African Party as a whole and give proper representation in the Cabinet to those new members who have joined us in the present expansion of the party. It shall be my endeavour to give the country the best government which can be found in the ranks of the enlarged South African Party.

The Government likewise propose to postpone the nomination and election of Senators under Section 25 of the South Africa Act until after the general election, so that the new House of Assembly may participate in the election of the new Senate.

CRESWELL'S MANIFESTO.

Colonel Creswell—and I cannot refer to him without congratulating him on his marriage to a noble South African woman and wishing them peace and happiness in their great adventure—Colonel Creswell has just issued a manifesto to his party, in which he says that the Constitution is not in danger, as there is a great majority in Parliament in its favour; but that a general election has been forced on me in order to win seats from the Labour Party. He entirely misunderstands the situation. After the fullest consideration I have decided on a general election freely and without pressure or persuasion from anyone, because it seemed to me the only proper and honest course to pursue with the people.

A political situation has arisen in South Africa quite different from that of last March, when the people refused to give me a Parliamentary majority. I feel that the only right course is to consult them and to seek a mandate afresh from them instead of vainly struggling on with a Parliamentary minority.

And with regard to the Labour Party I would say this—that it is unconsciously and unintentionally, but nevertheless quite effectively, playing the game of the National Party in the present crisis. And it must necessarily do so unless it is pledged to support me and vote with me in Parliament against the National Party. It combined with the Nationalists more than once last session in order to defeat the Government. It is certain to try to do so again next session. If the result is the defeat of the Government, not Colonel Creswell, but General Hertzog, will form the new Government. And once a Nationalist Government is in power the situation may soon cease to be a Parliamentary one, and consequences may follow quite beyond the control of the Labour Party.

It is vain to talk of a great majority in Parliament against secession and in favour of the British connection, unless it is certain that that majority will always vote together when the Government is attacked by the Nationalists. Unless Colonel Creswell is prepared to give that pledge to the people, he is merely an unintentional but effective ally of General Hertzog. In the same paper a few lines below Colonel Creswell's manifesto stands the following statement from the secretary of the Nationalist Party:

"He claims that thousands of the S.A. Party have joined the Nationalists during the past few weeks, and considers it is very probable that with a little exertion the Nationalists will secure the Government of the country and consequently the salvation of the people."

That is the most effective and crushing answer to Colonel Creswell. In the face of the grave danger to which the Nationalist secretary points the question is whether the Labour Party is going through their action to prevent the return of Constitutionalists to Parliament and to assist towards the defeat of the Constitutionalists in Parliament. I shall await Colonel Creswell's answer to these questions.

The issue is now with the people. I have done my best, as Prime Minister and leader of the Party, to guide them through a difficult time, and finally through a political crisis of far-reaching significance for the future of the Union. It is now for the people to say whether they approve of the way I have tried to discharge my duty, and of the work which the Government have done in the administration of the country. On this decision much, infinitely much depends for the future peace, progress and national unity of South Africa.

The question before us is whether we seek to build up a prosperous and powerful South Africa and a great South African nation along the paths of peace, or whether we are going to look for our salvation on the paths of division, revolution, and Bolshevism. With the fullest confidence I leave the decision in the hands of the people of South Africa.

During the last few weeks, when rumours got about that there was going to be another general election, very earnest appeals have been made to me to carry on, if possible, for some time longer. Cautious patriotic South Africans have asked me what is going to happen in the event of a Nationalist victory? They have painted a very gloomy picture to me of what is going to be the state of the country if the Nationalist leaders get an opportunity to bring into practice the policy they have preached for some time. They say that we have an object-lesson in the Irish situation, and ask me whether the progress and prosperity which we have enjoyed and are still enjoying will not disappear as a morning cloud when the extremists get their opportunity, and those who have sown the wind begin to reap the whirlwind. With perfectly irresponsible people such as most of the Nationalist leaders are at the head of affairs, they ask what is going to happen to South Africa.

My answer to them has been and is still—Trust the people. Put the position plainly and clearly before the people, and do not be afraid of their decision. The responsibility is not wholly with the Government: it is even more with the people. And, therefore I appeal to them to end the present uncertainties and give a definite mandate to the South African Party and its leaders to proceed with the government of the country. I ask, nay, I press for, I demand the support of every patriotic, moderate South African to whatever party he may have belonged. Let us vote for South Africa, for its future peace and unity, and not for party. In the choice before us, let us choose South Africa and all else will be added unto us.

Especially do I appeal to all those South Africans who are not party politicians, who belong to no party, but who in the last resort will rally to the call of their country when it is in danger. There is danger, there is grave danger of a general upset and the undoing of all the great constructive work of the last ten years. Our South African Constitution is in danger. Our relations with the British Empire are in danger, the friendship and co-operation of the races are in danger. And there is serious danger of a great financial and industrial

breakdown. If anything goes wrong at the coming elections more harm could be done to this country in twelve months than we could undo again in many long years.

I therefore appeal to all to remember their duty to South Africa and to give the country a strong Government, which will guide it with prudence and moderation through the dif-

ficult years ahead of us. And I know my appeal will not be in vain.

Printed and published by Wallachs, Ltd. St. Andries St. Pretoria

Ram 10/12/20

REPUBLICANISM NOT THE ISSUE

MANIFESTO BY GEN. HERTZOG

REPLY TO UNITED PARTY POLICY

BRITISH TRADE METHODS ATTACKED

BANKING PROBLEM

ANOTHER MONOPOLY PREDICTED

Bloemfontein, Thursday.

Following on the meeting of the Federal Council of the National Party last night, General Hertzog has issued a manifesto. The text was given in Dutch only, and the translation into English, though done with care, may be subject to correction by Nationalists.

The translation is as follows:—To the electors of the Union.—Compelled by the coalition of the South African Party and the Unionists, General Smuts will appeal to you at the polling booths in February next to grant him your confidence as the Prime Minister and ruler of the Union. The question now is whether this confidence may be placed in him through the fusion of the party.

The South African Party has openly declared common cause with Sir Thomas Smartt and his fellow Unionists. The former S.A.P. and the Unionists will in the future strive side by side for the maintenance and furtherance of the Imperial policy which, until quite recently, was repudiated with abhorrence by the members of the S.A.P. and with indignation by the Ministers.

Until quite recently the Unionists were the only party who openly professed the Imperial policy. In the future it will be otherwise. The S.A.P. will be the only party to avow this policy. I do not wish to engage myself here in a criticism of the method adopted by General Smuts and his fellow partymen of the S.A.P. who have assisted him in taking this step.

A LAST ENDEAVOUR

The elections are at hand, and I wish now to confine myself to a last en-

As the British trades-people are to-day having recourse to the above-named methods, which are calculated to make us the victims of the Empire trade monopolies, they merely follow the way pointed out to them by the history of the British trade policy by which they succeeded up to 1914 in gaining riches, influence and respect for these shipping companies, these manufacturers, and these bankers of the world. Now that as a result of the war they have lost this world position, nothing is more natural than that they should again seek their salvation and riches along the way, in which they previously obtained it. By means of British legislation in their favour and to the detriment of the Colonies was provided among other things (a) that all war-materials produced in the Colonies should go only to England and nowhere else; (b) that no materials or goods should be taken to or from the Colonies except by British ships; (c) that no factories should be erected or encouraged in the Colonies.

CHARGE AGAINST MINISTERS

Now that the British legislator does not dare to repeat those laws, the British manufacturer and the British banker, all supported by the British Government, endeavour to obtain by subterfuge, namely, by individual combination and co-operation, what was formerly obtained by the above-named legislation. The means which they adopt to-day for their own gain are the same which have been formerly adopted for the ruin of the Colonies, and which forced America to take up arms against England in defence against robbery. I do not wish to blame very much either them or even the British Government for the endeavour in their own interests, yet in the name of the people of South Africa I protest, and every Africaner of whatever race or language should also protest, against the accessory part played by our Government in this combination to effect our economic ruin. Ministers whose first duty was to protect courageously the interests of our own people have been among the first to take part in the sacrifice of our interests to those who are at present robbing us. Our products and war material have been promised to England by our Prime Minister and his colleagues to the exclusion of the free markets of the world. This promise has not only been given without consulting Parliament or the people; it has been given secretly and with the deliberate object of hiding it from the people as long as possible.

FURTHER ALLEGATIONS

The statement continued: When in the end the secret was disclosed by mere accident and the Ministers concerned were called up in Parliament to explain the matter these Ministers had so little courage to defend their action that they did not fear to deny their participation until the proof of their privacy was shown to them in black and white.

The impropriety of this conduct on the part of the Ministers in respect of the promise cannot be denied. But the shipping monopoly and the establishment of an Imperial Bank Trust is so much the natural result of this promise that our Government, as far as they are concerned, stand compromised in accomplices. That all this would be the in-

REPUBLICANISM NOT THE ISSUE

MANIFESTO BY GEN. HERTZOG

Reply to United Party policy

BRITISH TRADE METHODS ATTACHED

BANKING PROBLEM

Another monopoly predicted

Bloemfontein, Thursday.

Following on the meeting of the Federal Council of the National Party last night, General Hertzog has issued a manifesto. The text was given in Dutch only, and the translation into English, though done with care, may be subject to correction by Nationalists.

The translation is as follows:—To the electors of the Union.—Compelled by the coalition of the South African Party and the Unionists, General Smuts will appeal to you at the polling booths in February next to grant him your confidence as the Prime Minister and ruler of the Union. The question now is whether this confidence may be placed in him through the fusion of the party.

The South African Party has openly declared common cause with Sir Thomas Smartt and his fellow Unionists. The former S.A.P. and the Unionists' will in the future strive side by side for the maintenance and furtherance of the Imperial policy which, until quite recently, was repudiated with abhorrence by the members of the S.A.P. and with indignation by the Ministers.

Until quite recently the Unionists were the only party who openly professed the Imperial policy. In the future it will be otherwise. The S.A.P. will be the only party to avow this policy. I do not wish to engage myself here in a criticism of the method adopted by General Smuts and his fellow partymen of the S.A.P. who have assisted him in taking this step.

A LAST ENDEAVOUR

The elections are at hand, and I wish now to confine myself to a last endeavour, if possible, to direct the attention of those of you who seek guidance in sincerity to the meaning, as far as we are concerned, of the new political confession of faith to which the Government and the S.A.P. have now passed.

My object is none other than to allow you to comprehend the exceedingly great importance which the forthcoming elections must necessarily have as a result of the aforementioned policy. The increase of want and poverty among our people, the high cost of living, the increased cost of shop goods, retrogression of the families of farmers, the dislocation of the exchange, the want of a market for the export of our products, the pressure of the trading classes, the lack of money and credit, the pressure exercised by the banks—all these are questions which are most intimately connected with the policy prosecuted by the Government.

Every one of these has but one cause, and the question is in how far the imperialistic policy of our Government is the cause of all this. If the blame is to be attached to the Imperialistic policy, then it is sufficient reason for every one of us to detest this policy. Then it is our absolute duty to reject this policy by our united strength.

Meanwhile, I maintain without fear or hesitation that this policy is the main cause of all our misery and retrogression, but I go further and hold that if this policy is not speedily put to an end numerous persons who are to-day still well off will shortly be doomed to ruination. For this conviction I have every reason, and the justness thereof is warranted by the activity of the British Imperialistic trades people and politicians to possess themselves of the monopolies of all our economic sources and means of help. In order thoroughly to perceive the motive and purpose of this movement a knowledge of the history of the British trade policy up to the period of the American Revolution is necessary. It is clear, however, that this is not the opportunity to go further into the matter.

OUR ECONOMIC DOWNFALL

Meanwhile I feel it my duty in so far as is possible to direct the attention of the people to this movement, which, on account of its secret course and the object of its prosecution, is nothing but a combination calculated to bring about our economic downfall. It is all the more my duty on account of the role played by our Government in this movement as a result of its Imperialistic policy. The aim and object of the combination or conspiracy are nothing less than to get us economically in their power and to bind us in such a way that for many years we will be the helpless prey of the Imperial trade interests and the Imperial covetousness. In order to obtain their object the conspirators have already for some time been busy to prevent, with the assistance of the Ministers, the exportation of our products and war materials to markets other than those in England. But not yet satisfied with this, the Imperial workers are busy taking a second and a third step which will enable them to rob us in a truly Imperialistic manner. The first of the two steps consists of an endeavour to prohibit the export from or import to South Africa of goods in ships other than British (Imperial). In this way the British shipping companies must be placed in possession of the shipping monopoly at the Union ports. That they have already squeezed us dry and are still engaged in robbing us owing to the lack of competition is naturally no scruple of conscience with the Imperialistic gentlemen, but rather a source of encouragement. What would be the use of this monopoly to them if it were not for their enrichment, even though that be at our cost?

ANOTHER STRING TO THEIR BOW

But this is not all. They have another string to their bow, a string which will soon prove more fatal to our welfare than any of the others. They are busy (in the interests of the Empire, of course) erecting an Imperial Bank. Fundamentally this bank will be nothing less than a gigantic "Empire Banking Trust." This Imperial Bank will control the money and the money market of the whole Empire, and will take care that all notes of exchange within the Empire are drawn on London. In other words, this bank trust will be another monopoly, which will see to it that in so far as we retain any economical freedom we will be financially bound and handed over to the British shipping companies, to the English manufacturers, and to the London bankers. Those who followed this and account to themselves how everything is calculated to rob us, are overwhelmed by the audacity which has been disclosed by these Empire gentlemen, who are out to bring about our permanent economical ruin. They may well exclaim, "Live the Empire." Yet it is not for us to condemn these people uncondi-

tionally. The blame attaches not so much to them, who merely wish thereby to save and enrich themselves at our cost. But to these amongst us who are assisting them.

As the British trades people are to-day having recourse to the above-named methods, which are calculated to make us the victims of the Empire trade monopolies, they merely follow the way pointed out to them by the history of the British trade policy by which they succeeded up to 1914 in gaining riches, influence and respect for these shipping companies, these manufacturers, and these bankers of the world. Now that as a result of the war they have lost this world position, nothing is more natural than that they should gain seek their salvation and riches along the way in which they previously obtained it. By means of British legislation in their favour and to the detriment of the Colonies was provided among other things (a) that all war materials produced in the Colonies should go only to England and nowhere else; (b) that no materials or goods should be taken to or from the Colonies except by British ships; (c) that no factories should be erected or encouraged in the Colonies.

CHARGE AGAINST MINISTERS

Now that the British legislator does not dare to repeat these laws, the British manufacturer and the British banker, all supported by the British Government, endeavour to obtain by subterfuge, namely, by individual combination and co-operation, what was formerly obtained by the above-named legislation. The means which they adopt to-day for their own gain are the same which have been formerly adopted for the ruin of the colonies, and which forced America to take up arms against England in defence against robbery. I do not wish to blame very much either them or even the British Government for the endeavour in their own interests, yet in the name of the people of South Africa I protest, and every Africander of whatever race or language should also protest, against the accessory part played by our Government in this combination to effect our economic ruin. Ministers whose first duty was to protect courageously the interests of our own people have been among the first to take part in the sacrifice of our interests to those who are at present robbing us. Our products and war material have been promised to England by our Prime Minister and his colleagues to the exclusion of the free markets of the world. This promise has not only been given without consulting Parliament or the people; it has been given secretly and with the deliberate object of hiding it from the people as long as possible.

FURTHER ALLEGATIONS

The statement continued: When in the end the secret was disclosed by mere accident and the Ministers concerned were called up in parliament to explain the matter these Ministers had so little courage to defend their action that they did not fear to deny their participation until the proof of their privacy was shown to them in black and white.

The impropriety of this conduct on the part of the Ministers in respect of the promise cannot be denied. But the shipping monopoly and the establishment of an Imperial Bank Trust is so much the natural result of this promise that our Government, as far as they are concerned, stand compromised as accomplices. That all this would be the inevitable result of the imperialistic policy followed by the Government for many years, and now made official even to the manifest confession of faith of the Government as well as of the S.A.P. has long been predicted, although, ap-

parently, not comprehended by the people. Now, however, there is hardly anyone who does not feel that the viciousness of this policy cannot be better exposed than by what has actually occurred as a result of the conduct of the Ministers themselves, who while putting their policy into practice were forced to resort to secrecy, and who, at the disclosure, took refuge in denial. And yet it is on this policy that the same Ministers are now coming to you to ask your confidence, both in them and in their policy. Will you give them that confidence? And, if so, on what grounds? That they are Imperialists, who for the sake of the Empire or for that of their own pockets, would sacrifice South Africa. But I do not speak to these now; I am only directing myself to those amongst my fellow-burghers who still possess a clear eye and an open heart for the needs and interests of our own and only fatherland. And of these I ask again, for what reasons would you give the South African Party, and the Government your confidence again?

A DIFFERENCE IN METHOD

I am aware that until recently many of you were under the conviction that the policy of the Ministers was the same as that of mine and other Nationalists, and that the only difference between us would be one of attitude or method, as that was called by the Ministers, but this can no longer be a reason with you now that the Ministers have openly gone over to the enemy with bag and baggage. I do not wish to detain you any longer with the questions I have put to you, but they require your earnest consideration. The struggle for the preservation of our economic existence is now in the balance, and it will depend upon your attitude and mine at the next election whether the future of South Africa will be the spoil of the Empire or the beloved and prosperous fatherland of the people of the Union. It is my prayer that your decision may be the latter.

In the meantime I cannot close my appeal to you before voicing a word of warning in connection with what we are to expect. In the appeal made to you to take account of the way in which our economic interests are neglected and threatened by the Government and the capitalists, we do not only fight against inimical interest of a most varying nature as conflicting and inconsistent with our national interests, but those interests are also under the protection of the most powerful and authoritative of our enemies, both in and out of South Africa. It must therefore be obvious to everyone that the people whose interests are at stake will exercise their high power and influence to frustrate this appeal. Among the many dishonest, insincere endeavours which are made in this direction I wish to draw your attention to two, and in so doing to prevent people from succeeding in their exertions and zeal to distract your attention from the actual foci of the struggle with a view to centring it elsewhere. It is heard from the other side that the election will decide the question whether we want a republic now or not.

REPUBLICANISM NOT THE ISSUE

With all due respect towards these gentlemen, the Prime Minister included, this is not the issue and will not be the main question in the next election, at least not so far as the National Party are concerned. If General Smuts and the South African Party already desire a republic now and wish the people to decide thereon, then it is his affair, and he can request the people to empower him to proclaim a republic, but I and the National Party are not in the least concerned with this appeal. As General Smuts admitted in the course of an address in Pretoria on Friday, December 3, the ideal

of the National Party is sovereign independence at the right time, as according to our opinion the right time has not arrived, yet the National Party has the right without in the least resigning its desire for freedom to say that it does not wish to bring the matter to a vote at the next elections, and this is exactly what the National Party has decided to do. So far as that party is concerned it will surrender nothing of its endeavour for independence, but it will not appeal to the people at these elections for authority for a republic. What it has decided to do is to request the people for authority to succeed a Government party which has neglected its duties towards the interests of the people and has brought the country to the verge of bankruptcy.

This is the question which must, and will be, answered at the next elections, and whether one would try to escape it or not the people will have to answer it. The second endeavour which is being made to divert the attention of the electors from the actual issue at the coming election is the mean imputation to which it is endeavoured to take refuge with a view to escaping the deserved punishment, namely, that the National Party is a racial party which is endeavouring to create unpleasantness for the English-speaking people in South Africa, or which grudges them the same rights, privileges or liberties in common with the Dutch-speaking section.

A DISHONOURABLE IMPUTATION

Those who declare this are either speaking falsely on with intent to mislead, or they are the dupes of a deliberate campaign of slander and deception, against which the National Party has had to fight from the very hour of its inception. I call this imputation dishonourable, no matter from whom it emanates, and this because of its malevolent untruth and

its unmistakably evil purpose namely, to antagonise the Dutch and English.

The position which the National Party takes up and on which its whole existence is based, and the fundamental reason of its republican movement, is the equality of the British and the Dutch in South Africa. Because this equality could not be obtained under the old S.A. Party Government, the National Party was called into existence; and because in the opinion of the Nationalists this equality will not be obtained so long as the British connection continues to exist, the National party has adopted as its practical ideal the severance of the connection. From the desire for equality the National Party has originated; through the desire for equality it is now driven to strive for freedom, and with this desire for equality it is also firmly resolved to tread the path of the future. Equality between the British and Dutch is not only an election cry for the present. It is also the soul of the party's origin and existence. When one thus ascribes to the Nationalist Party malevolence towards or envy of the English-speaking section then it is pure slander by means of which one seeks to save or advance himself at the cost of the unity and co-operation of the people of South Africa. Anybody who does this fosters racialism in the country. As far as the National Party is concerned, I have the right to say, and I say it in all honesty and sincerity that its aim is still the same as it was at the commencement, namely, to ensure the prosperity and happiness for South Africa by equality in the exercise of our rights.

Whatever your decision may be hereon, I have but this to request of you, and that is that your judgment may be delivered without being prejudiced by the endeavour of those who in their efforts to mislead you have an eye only to their own profit and salvation.—Reuter.

South African Labour Party.

MANIFESTO.

To the Men and Women of South Africa.

Why is the Parliament you elected last March sent about its business after a short life of one session?

What is the real meaning of this new election?

Don't be chloroformed by the anti-Labour parties and their Press. Think for yourselves. Think well over what happened a year ago, and you will get **THE RIGHT ANSWER** to these questions.

A year ago the Parliament you elected in the first year of the war was dissolved.

At the General Election the anti-Labour parties and their Press tried hard, as they are doing to-day, to make you believe that you must think of nothing at all but the Constitution *versus* Republicanism.

BUT LAST MARCH YOU THOUGHT FOR YOURSELVES.

YOU REMEMBERED how you had been misled in the past by the same crowd.

YOU REMEMBERED how you were fooled in 1910, when you elected the first Union Parliament—how you were persuaded by appeals to your racial feelings to reject all but a handful of Labour candidates, and how in the urban and industrial areas you sent mainly Unionists to misrepresent you.

YOU REMEMBERED how that Parliament neglected your interests. You remembered the troubles of 1913 and 1914 and your betrayal by your Unionist representatives, when every constitutional principle was violated by the deportations.

YOU REMEMBERED how at the election of 1915, by appeals to your patriotic feelings in the war crisis, and by false statements that the Labour Party was not to be trusted in Parliament (it was quite fit to be recruited to fight, of course), you were cozened by the same gang and its Press into making the same mistake again.

South African Labour Party

Manifesto

To the Men and Women of South Africa

Why is the Parliament you elected last March sent about its business after a short life of one session?

What is the real meaning of this new election?

Don't be chloroformed by the anti-Labour parties and their Press. Think for yourselves. Think well over what happened a year ago, and you will get *the right answer* to these questions.

A year ago the Parliament you elected in the first year of the war was dissolved.

At the General Election the anti-Labour parties and their Press tried hard, as they are doing to-day, to make you believe that you must think of nothing at all but the Constitution *versus* Republicanism.

But last March you thought for yourselves.

You remembered how you had been misled in the past by the same crowd.

You remembered how you were fooled in 1910, when you elected the first Union Parliament—how you were persuaded by appeals to your racial feelings to reject all but a handful of Labour candidates, and how in the urban and industrial areas you sent mainly Unionists to misrepresent you.

You remembered how that Parliament neglected your interests. You remembered the troubles of 1913 and 1914 and your betrayal by your Unionist representatives, when every constitutional principle was violated by the deportations.

You remembered how at the election of 1915, by appeals to your patriotic feelings in the war crisis, and by false statements that the Labour Party was not to be trusted in Parliament (it was quite fit to be recruited to fight, of course), you were cozened by the same gang and its Press into making the same mistake again.

You remembered how that war Parliament had no time or wish to protect you from the rapacity of the profiteer, but had plenty of time and all the wish to play into the hands of big finance and the big interests.

Remembering all these things, you decided last March that, now that the war was over, you would *make a fresh start*.

You refused to be fooled any longer by the lie that the Labour Party could not be trusted to be true to its pledge, whether on the constitutional issue or any other.

In the industrial and urban areas you showed the Unionists that their game was up.

You returned a band of Labourites solid enough and strong enough to keep the nose of Parliament down to social and economic questions—questions which mean to you the difference between happiness, bread and butter and security and misery, want and unemployment, but which the other parties will find any and every excuse to shirk.

For the first time since Union you had a Parliament in which the Government could not steam-roller its way through each session, giving as little attention as possible to these matters which so closely affect your daily lives.

For the first time since Union you had a session almost entirely taken up with discussion of economic questions, and a Parliament in which the profiteers and the big interests did not have it all their own way.

For the first time for years you had a session in which racial wrangles had to take a back seat.

Make not mistake.

The Parliament you elected last March is sent about its business and this new election is rushed on you with one main object.

That object is not to reduce the Nationalist strength. It is notorious that the "New" Party is putting up candidates in Labour seats where it has no hope of winning, but, by splitting the vote, may let the Nationalist candidate in.

The main object is to try to smash the Labour Party—to defeat your decision of last March that you would have in Parliament a party that would stand up for your vital interests, and would refuse—as the Labour Party *has* refused—to be made a pawn of in the Parliamentary game of the anti-Labour parties.

Grasp quite clearly what this means, because the Prime Minister's action in advising this dissolution and the circumstances surrounding it place before you an issue of far-reaching significance.

What are those circumstances? The Prime Minister's own party was not big enough for a Parliamentary steam-roller. What did he do? He first turned to the Nationalists, between whom and his party there is no difference outside of the constitutional issue. When Hereniging failed and the steam-roller was not to be got that way, he turned to the Unionists for help.

The game of sham opposition between his party and the Unionists with which you were bemused for nine years was played out anyhow. The Unionist Party has now dissolved itself, and its leaders have joined the Prime Minister's party.

You have General Smuts' own assurance that they made no conditions and asked no questions. *All those fine phrases* of the need to open the land by land taxation, and so on, *have been thrown overboard*.

We told you for nine years they were only phrases.

Mark this well. The Prime Minister and his Unionist friends, raising the cry of "danger to the British connection", are asking in effect under cover of that cry for a blank cheque to govern as they please for five years.

The Prime Minister has publicly asked whether on all questions of confidence the Labour Party will support *his* Government.

What does this mean?

It means that if Mr. Burton, or any other Minister, is callously neglectful of the people's bread, the Labour Party must support him with its vote.

It means that if General Smuts and his Government give away big slices of the nation's patrimony to big finance, the Labour Party must approve by its vote.

It means that if the Prime Minister and his Government deport trade union leaders and ride roughshod over the population with Martial Law, the Labour Party must support this action with its vote.

To this question by the Prime Minister the Labour Party gives this clear answer: It will give no such pledge. It is as definitely pledged to uphold the existing constitution as the Prime Minister himself. To this pledge it will be true, as it has been to all its pledges to the public. But it will not surrender to General Smuts or anyone else that reality of representative government which it is pledged to you to maintain. It will steadfastly refuse to be made a pawn of, whether by General Smuts, General Hertzog or anyone else. It will not submit to the virtual dictatorship of this or any other Prime Minister.

It stands for the reality of the constitution and for no sham.

Men and women of South Africa, be true to yourselves, do not be bluffed out of your right to real representation in a real parliament.

Let your answer to this arrogant misuse of the Constitution, and to this insolent attempt to foist on you the sort of misrepresentation you deliberately rejected only ten months ago, be the return of a stronger Labour Party than before.

Dig yourselves in in the ground you won last March, so that you can use it as a base from which to win more ground,

not only in the towns, but in the country. Show the opposing forces that the Labour Party is here to stay and to grow.

VOTE LABOUR, AND MAKE PARLIAMENT YOUR PARLIAMENT.

VOTE LABOUR, AND MAKE YOUR GOVERNMENT PAY ATTENTION TO YOUR NEEDS AND YOUR WELFARE.

By order of the National Council of the South African Labour Party.

C.J. McCANN,
Hon. General Secretary.

1924

17 JUNIE/JUNE

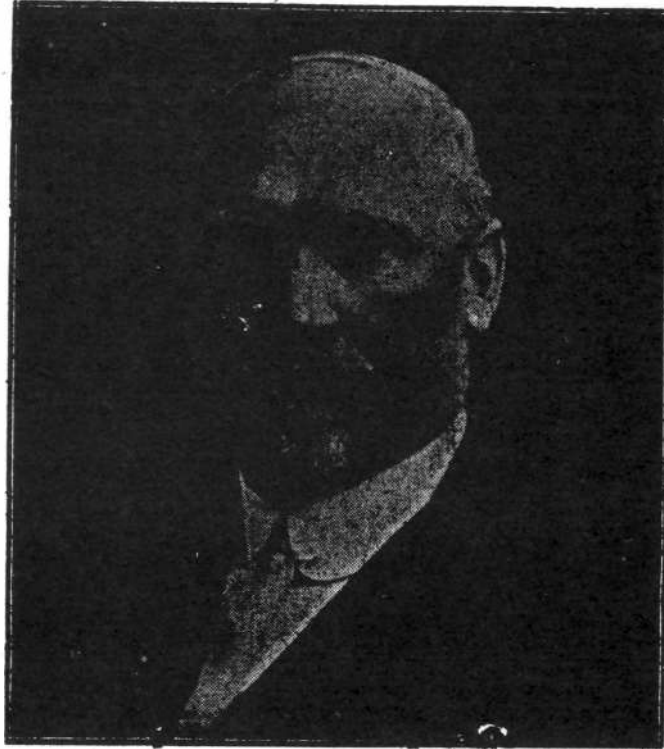
Deelnemende partye wat setels verower het	Setels verower Seats won	Participating parties which have won seats
1. Die Suid-afrikaanse Party (SAP) 2. Die Nasionale Party (NP) 3. Die Suid-Afrikaanse Arbeidersparty 4. Konstitusionele Demokraat	53 63 18 1	1. The South African Party (SAP) 2. The National Party (NP) 3. The South African Labour Party (SALP) 4. Constitutional Democrat

Bronne van verkiesingsmanifeste

1. Die Volk moet kies. "Ik laat met vertrouwe die beslissing aan u". (J C Smuts)
Gepubliseer deur die Hoofkantoor van die SA Party, Gedruk deur Wallachs' Beperk. p. 32.
2. Hertzog-toespraak — Smithfield.
Die Hertzog-toesprake. Deel 4.
April 1918-1924, pp. 299-309.
3. Die Burger. 1 Mei 1924.
Verkiesingsveldtog van Arbeiders Geopen.
Kol. Creswell verduidelik Verkiesingsprogram.
4. Geen amptelike manifes kon opgespoor word nie.

Sources of election manifestos

1. The Choice before the Country. "I confidently place the issue before you." Published by the Head Office of the South African Party. Printed by Wallachs' Limited, Pretoria, p. 30.
2. The Rand Daily Mail 5th May 1924.
3. The Guardian, Friday, May 9, 1924.
South African Labour Party.
Parliamentary Election Manifesto.
4. No official manifesto could be traced.

Die Volk moet kies.

***„Ik laat met vertrouwe die
beslissing aan U.”***

J. M. M. M.

**Gepubliseer deur die Hoofkantoor van die S.A. Party.
Gedruk deur Wallachs' Beperk.**

Genl. Smuts se belangryke Toespraak.

S.A. Party Manifes.

Mynheer die Voorsitter, Dames en Here,

By die laaste algemene verkiesing, 'n bietjie meer dan drie jaar gelede, het die volk van hierdie land besluit om hulle Regering aan die S.A.P. onder my leierskap toe te vertrou. Ek het na U gekom vanaand om verslag te doen van ons rentmeesterskap, en, op grond van wat ons gedoen het, 'n beroep op U te maak om uw vertrou in ons in die toekoms te bly handhaaf. Ek sal nie alleen ingaan op ons eie dade nie, maar, sover as my tyd dit toelaat, ook op die van ons opponente. Dit is nodig, want dit is grootliks op hierdie twee verlede wat die volk die vraag van hulle toekomstige Regering sal moet beslis.

'N ALLERGEWICHTIGSTE BESLISSING.

Dit is inderdaad 'n allergewichtigste beslissing wat voor die volk lê. En dit moet gebaseer word op breë politieke beginsels en nie op die klein besonderhede waaroor die mense ontevrede is met die Regering se werk nie. Hierdie of daardie seksie van die publiek mag ontevrede wees oor die besonderhede van die Regering se politiek sover as dit hulle raak. Maar dit is nie oor hierdie klein besonderhede dat hulle die vraag van hulle toekomstige Regering gaan beslis nie. Hulle sal let op die groot dinge, die dinge wat werklik tel. En hulle sal let, nie alleen op wat die Regering in die verlede gedaan het nie, maar ook net so noukeurig op die dade van hulle teenstanders. Want die Nasionale en Arbeiders partye beweer dat hulle die volgende Regering gaan vorm. Hulle sal sê dat die gety met hulle is. Die publiek is dus verplig om hulle ernstig op te neem, om te let op die dinge waarvoor hulle gestaan het en om te vra om dit die soort Regering is waarna hulle verlang en wat die land moet regeer in die toekoms.

NEEM DIE VATMEKAAR ERNSTIG OP.

Ek vrees dat die neiging tot hiertoe was om die verbond van Nat.-Arb. as 'n alternatiewe Regering nie ernstig op te neem nie.

Maar dit is 'n ernstige fout, wat die land baie duur testaan sal kom. Hoe ernstiger die volk die verlede van die twee verbonde partye bestudeer en bepeins, hoe beter sal dit vir die land en die toekoms wees. Ek sal hulle vanaand in 'n helder lig stel, sy, aan sy met onself.

Laat my toe om te verwys na die werk van die Regering in die afgelope drie jaar.

By die laaste algemene verkiesing het die Suid-Afrikaanse Party hom ten doel gestel om sekere groot dinge tot stand te bring, in sommige waarvan hulle volkome geslaag het, terwyl in andere, waar geen volkome sukses kon behaal word, hulle nogtans groot en bepaalde vooruitgang gemaak het.

S.A.P. MAAK RASSEHAAT DOOD.

NAS.-ARB. 'N ONHEILIG VERBOND.

Ons eerste en grootste doel was om weg te kom van die rasselyne in ons politiek en om die rasse-

skeidslyn te vernietig wat in die verlede die twee groot blanke rasse in Suid-Afrika op politieke gebied verdeel het. Met die doel het 'n samesmelting plaasgevind van die ou Suidafrikaanse Party, bestaande meesal uit Hollandssprekende Suidafrikaners, en die ou Unionistiese Party, bestaande byna uitsluitlik uit Engelsprekende Suidafrikaners. Ons het saamgesmelt in één groot politieke Party op 'n breë grondslag, op 'n gemeenskaplike politieke platvorm, onder 'n gemeenskaplike leier en met één enkele organisasie, behelssende die gehele Party deur al die vier Provinsies van die Unie. Ons was suksesvol bo ons stoutste verwagtings; sedert sy samesmelting het die nuwe Suidafrikaanse Party saamgewerk in die Party, in die Parlement en in die Regering, met 'n harmonie en 'n hartlikheid wat ons hoogste verwagtings te bowe gegaan het. Die hele aangesig van ons politieke lewe is verander geword, die hele toekoms van die Suidafrikaanse volk het 'n nuwe tydperk betree.

TWEE-STROOM POLITIEK DOOD.

Een gevolg is dat, gedurende die laaste drie sessies van die Parlement, die rassekwessies wat tot nog toe die hoofnummer in ons parlementêre repertoire was, haas nie na verwys werd nie, en die Parlement in staat was om aan sy aandag te skenk aan die besigheid van die land in plaas van aan rasse-hartstogte. Die twee-stroom-politiek, waarop die Nasionale Party gestig was en wat byna die hartslag van die Unie uitgeruk het gedurende die eerste tien jaar van sy bestaan, het grootliks 'n dooie letter geword, en kan nou alleen herleef deur een of ander ingrypende omwenteling in ons politiek. Die twee Opposisie-partye—verbaas en verstom deur die sukses van ons samesmelting—het ons die hoë en vleiende kompliment van nabootsing gemaak. Maar ag! wat 'n verskil is daar nie tussen ons egte verbintenis en die nagemaakte vereniging wat die twee opposisie-partye saambind in 'n ongemaklike en liefdelose omhelsing! Tussen die ware, eerbare en opregte verbintenis wat plaasgevind het in die nuwe Suidafrikaanse Party en die nagemaakte Verbond wat ons teenstanders saamspan, is daar 'n verskil groter as tussen nag en dag. En wanneer Kolonel Creswell homself vlei dat die Verbond rassehaat sal vernietig, dan vergeet hy dat die Verbond alleen die vlieg op die wiel was wat rassehaat vergruis het, en dat dit nie die vlieg is wat die wiel beweeg het nie. Nee, hierdie land kan nooit vergeet dat ons Party dit gedaan het nie, aan hulle kom toe die lof vir die grootste vooruitgang in die nasionale lewe van Suid-Afrika. Met daardie trots behaalde sukses agter ons kan die Suidafrikaanse Party nooit ten volle oorskadu word in die toekoms van hierdie land nie. Die gevolge is alreeds verreikend. Die verdwyning van rassehaat beteken soveel vir Suid-Afrika. Ons sien om ons 'n nuwe gees van samewerking en vriendskaplikheid in Suid-Afrika verrys. As Generaal Botha vandag gelewe het sal daardie "Apôstel van Konsiliasie" verheug wees om te sien dat sy werk besonder vooruitgegaan het, en dat sy groot visioen verwesenlik word binne 'n paar jaar na sy heengaan.

DIE SESESSIE-BEWEGING.

DIE GEVAAR IS MAAR NET UITGESTEL.

Die tweede doel waarna ons gestreef het was die vernietiging van die sesessie-beweging wat deur die Nasionalistes na die Oorlog te berde gebring werd. Met die suksesvolle afloop van die Oorlog, wat al die planne en verwagtinge van die Nasionalistes in duie laat val het, was hulle Party inderdaad bankrot, en om hulle gesonke moed te laat herleef en gaande te hou, het Mnr. Roos met duiwelse slimheid met die sesessie-

beweging te voorskyn gekom. Sesessie het die fundamentele plank van hulle platvorm geword. Mnr. Roos het in sy brief van bedanking as intekenaar op "Die Burger" met alle reg en met geregtigde verontwaardiging gevra, wat van die Nasionale Party sou geword het indien dit nie die sesessie-politiek aanvaar het nie. Op daardie vraag het hulle ons aanbod van hereniging op die Bloemfonteinse konferensie met minagting verwerp; en daarop het ons onmiddellik en tot hulle groot verbasing en ontsteltenis die stryd teen hulle aangebind by die laaste algemene verkiesing. Ons het dit uitgeveg sonder enige hulp van Kolonel Creswell.

BESLISSENDE OORWINNING.

Ons oorwinning was beslis, so beslis inderdaad, dat een vleuel van die Nasionale Party sedert die tyd niks anders gedaan het nie dan van hierdie vraag weg te hol, terwyl die ander vleuel stilswyend besluit het om die vraag uit te stel en dit weer op 'n meer gepaste oomblik te berde te bring, wanneer die Arbeider-alliansie nie langer nodig sal wees nie en nie langer 'n rem aan hulle ondernemings sal wees nie. Die gevaar is alleen uitgestel. Die Nasionale leiers het dit volkome duidelik gemaak. En die Vatmekaar maak dit ook duidelik. Want, onthou goed, die Vatmekaar sê alleen dat die sesessie-vraag in die volgende Parlement nie geopper sal word nie. Die Vatmekaar veronderstel dus dat die vraag nog baie aktueel is. Dit voorsien op sy beste in 'n tydelike verligting vir Kolonel Creswell en diegenes wat verkies om hom te volg. Kolonel Creswell beroem hom tevergeefs daarop dat die Verbond met die Nasionale rasehaat sal vernietig. Hy het geen rede om te roem in die geval van sesessie nie. Met die dreigende gebare en onheilspellende bedoelings van Mnr. Roos en Generaal Kemp en die ander Generaals van die Nasionale Party voor hom, is hy gedwonge tot die vernederende uitweg van te bedel vir 'n kleine verligting; die korte lewe van die volgende Parlement, asseblief; en na dit die sondvloed! Intussen sal hy Generaal Kemp behulpsaam wees om Minister van Verdediging te word en die sleutels van die vesting te oorhandig aan die sesessioniste om te gebruik na die korte tydperk van verligting verby is. Sy verlange om ontslae te raak van my en die Regering het hom sover gevoer dat hy bereid is om die lont te help lê en dan die vuurhoutjie in die hande van die sesessioniste te gee. So afskuwelik en gevaarlik is haat in die politiek! Nee here, as en wanneer die stryd oor sesessie nog eens deur die Nasionale Party hervat word, het ek geen twyfel nie dat ons hulle weer sal verslaan, soos ons dit in die verlede gedaan 't. Maar ons sal die hulp van Kolonel Creswell nie nodig hê nie en ons sal slaag ten spyte van die hulp wat hy aan die sesessioniste gelewer het. Hy vlei homself ongetwyfeld dat, solang as hy daar is, hy 'n rem sal wees op die sesessie-beweging. Maar dit sal nog eens die storie van die vlieg op die wiel wees.

MET VERAGTING VERWERP.

Vier jaar gelede, toe ek my voorstel vir 'n non-party Regering aan die leiers van die ander Partye gemaak het, het die Nasionale geantwoord, dat hulle bereid was om dit aan te neem op voorwaarde (o.a.) dat die kombinasie, die Arbeiders en Unioniste sou uitsluit en tot die ander twee Partye alleen beperk bly, en gedurende die lewe van daardie Parlement sou die sesessie-vraag nie in die Parlement geopper word nie, maar wel in die land verkondig. M.a.w., hulle kondiesies was: die handhawing van rassehaat in ons politiek en die vertraging van die sesessie-beweging vir slegs 'n paar jaar. Hierdie voorwaardes het die koukus van die ou Suidafrikaanse Party eenstemmig en met veragting van die handgewys, en hulle het voortgegaan om dit uit te veg

en hulle het die Nasionale op altwee die vroeë verslaan. Wat 'n verskil tussen hulle heldhaftige optrede en die gevaarlike immorele eksperiment waarna Kolonel Creswell die toevlug neem! Hoeveel veiliger en gesonder sou ons toekomstige politiek nie gewees het nie as Kolonel Creswell met dergelyke moed en vertroue gehandel het. Hy het verkies om die sesessie-politiek vir die toekoms aan die lewe te hou en intussen die ondersteuners daarvan te versterk.

DIE SKIP VAN STAAT.

VERMINDERING VAN BELASTING KOMENDE JAAR.

Die derde groot doel waarna ons gestreef het was om die land met veiligheid en krediet deur die bewoë tye heen te stuur. Dit was duidelik dat hulle na ons toe aan die kom was net soos hulle alreeds na Europa en Amerika gekom had. Die Nasionale word nooit moeg om te verklaar dat ek by die laaste algemene verkiesing groot vooruitgang belowe het. Verre van dit gedaan te hê het ek die land 'n ernstige waarskuwing gegee. Ek het gesê, in hierdie selfde saal:

"Die binnelandse situasie gaan een van buitengewone moeilikheid wees. Ernstige vraagstukke van maatskaplike en industriële ontwikkeling wag op oplossing. Terselfder tyd het die ekonomiese depressie, wat gewoonlik op groot oorloë volg, Europa bereik en sal vroeër of later ook hier aanland om ons plaaslike toestande te vererger. Die gees van wanorde en bandeloosheid, wat besig is om die weder-opbou van die oue wereld te verlam, is nie heelmal afwesig in Suidafrika nie, en is aan die toeneem onder beide die blanke en gekleurde bevolking."

DIE STORM VAN 1922.

Maar die woede van die storm wat plotseling op ons losgebars het, vroeg in 1922, het ons ergste verwagting ver oortref. Depressie, soos die land nog nooit in sy geskiedenis geken het nie, 'n plotselinge ineenstorting van alle waardes en pryse ná die groot na-oorlogse "boom"! En daarboonog 'n Rewolusie op die Rand, wat grootliks bygedra het tot die finansiële verval en so ver gegaan het dat die ongevalle daarin meer was dan dit in die geval van die Rebelie in 1914 was. 'n Groot golf van werkloosheid het die land oorstrom. Drie jaar van die grootste droogte wat die land vir die laaste vyftig jaar besoek het, het gevolg; droogte en sprinkhane, albei op 'n ongewenaarde skaal. Dit was treurige jare, jare van aansukkele deur die nag, deur digte duisternis en onverligte somberheid. Dit het gelyk of die elemente saamgesweer het met ons vyande om ons tot niet te maak. In die woede van die storm, in die Babel van onenigheid en verdoemenis, kon 'n mens eenvoudig en streng jou plig doen en jou laaste greintjie krag aanwend om die staatsskip te probeer red.

En dit werd gered. Werkloosheid werd beveg soos in geen ander land, die sprinkhane werd met 'n Herkules-poging vernietig en uit die hemel het eindelijk pragtige sagte reen gekom.

DIE LUG WORD NOU SKOON.

Die lug word nou helder. Die groot finansiële depressie gee tekens van verby te gaan en sal heelmal verby gaan tensy 'n ander terugset ons wag.

Die swaar spoorweg- en algemene finansiële tekorte het verdwyn, die spoorwegbegroting vir die afgelope finansiële jaar wys 'n aansienlike surplus, en

die landsbegroting het byna gesluit, terwyl dit be- raam word dat dit hierdie finansiële jaar 'n surplus sal aantoon. Ons sien uit na die vooruitsig om belas- ting in die aanstaande finansiële jaar te verlig en die allereerste wat sal afgeskaf word is die Medisyne- belasting, terwyl die administrasie van die tabaksbe- lasting sal vereenvoudig word, en sal weggeëem word of tenminste aanmerklik verlig word ten opsigte van die klein produsente.

DIE SIVIELE DIENS. GEEN VERDERE VERMINDERING.

Ons het, deur die storm heengekom. En ons het deur dit alles gekom met ons krediet ongeskonde en inderdaad beter as die van die meeste groot Moonthede en waarskynlik so goed as die van Groot Brittanje. Ons pond sterling is meer wêrd as die van die Engelse pond sterling. Ons het inflasie vermy; ons het 'n Sentrale Bank gestig wat 'n pilaar van krag vir ons geldelike stabiliteit was en waarskynlik 'n groot bank-ineenstorting voor- kom het met al sy bygaande laste van lyding en rui- nasie van tienduisende beleggers. Ons was verplig om van ons staatsamptenare iets te verg, en ons erken die gees waarin hulle dit opgeneem het. Ons het in hierdie sake so ver moontlik voortgegaan, op die stel- sel van vriendskaplike onderhandeling met die Staats- diens-organisasies. Ons het ook onder die Wet van 1923 'n Nasionale Adviserende Raad van Verteen- woordigers van die Diens Organisasies in die lewe geroep (wat in baie ander opsigte toestande in die diens grootliks verbeter het); en dit sal 'n gevestigde kanaal van onderhandeling en verbinding tussen die diens en die Regering wees. In die geval van die spoorwegdiens, werd die nuwe skale met dieselfde konsiderasie vir die tans diensdoende amptenare toe- gepas, en ons sal op dieselfde wyse handel met die onderwysers. Hulle het almal hulle deel van die op- offering gedra, net soos die algemene publiek hulle 'n nog groter opoffering moes getroos. Maar hulle het dit gedaan vir Suid-Afrika. Dit is hulle trotse be- wussyn en troos.

OPOFFERINGS WAS NIE VIR NIET NIE.

En hulle opoffering was nie tevergeefs nie. Dit het gehelp om die rekeninge van die land te vereffen, en het ons as 'n Volk in staat gestel om die wereld met trots in die aangesig te kyk en met vertroue vooruit te sien na die geldelike stabiliteit van die land in die toekoms. As ons ons plig versuim het en die geldelike toestand maar laat begaan het, sou ons uiteindelik meer gelyk het as die opoffering wat ons tans gevra was om te maak, en die skade aan die herstel van die land gedaan, sou allerernstig gewees het. Hulle het die verdere droewige satis- faksie dat staatsamptenare elders swaarder laste moes dra. In Nu Seeland b.v. word my vertel, werd die teenswoordige salarisse met 10% verminder, terwyl selfs in 'n land met hoë finansiële sta- bilititeit, soos Holland, die met 20% verminder werd, terwyl in lande met 'n gesonke geldwaarde die opoffering en lyding veel groter was.

Daar is nog een punt waarop ek in hierdie opsig nadruk wil lê. Sover as wat ons aangaan is die einde in die proses van salaris- of emolumente- vermindering in die Staatsdiens nou bereik, en ons is nie voornemens om enige verdere beroep op ons pu- blike of spoorwegdienare te maak nie of om redelike bestaande voorregte in te kort nie.

DREIGENDE HOUDING VAN DIE ONHEILIGE VERBOND.

Ek bemerk dat mnr. Roos, sprekende op 'n ver- gadering te Johannesburg, van dieselfde platvorm as

Kolonel Creswell, en dus sprekende namens die Vat- mekaar as 'n geheel, verklaar het dat hulle 'n skema van re-organisasie van die Dienste in die oog had wat diegenes wat onbekwaam is sal uitdun en groot be- sparing in die administrasie sal teweeg bring. Hier- die sienswyse werd te Pretoria herhaal. Dit is veel- beduidende woorde en word nog meer beduidend wan- neer hulle in verband geneem word met ander verkla- ringe van Mnr. Roos gedurende die laaste vyf jaar met betrekking tot die civiele diens. Die toekom- stige Regering, op die vooraand van 'n algemene ver- kiesing, maak nie sulke dreigende verklarings nie, tensy dit van voorneme is om baie vër te gaan. In my opinie is hierdie dreigement en die hele politiek van besnoeiing sonder enige regverdiging. Een van die uitstaande dienste wat die Regering gedurende hierdie jare van storm en drang verrig het, was om die Staatsdiens op vaste fondament te stel onder die administrasie van 'n onpartydige Staatsdienskom- missie. Die diepgaande re-organisasie waarmee die Nas.-Arb.-Verbond nou dreig is nie alleen ongereg- verdig nie, maar ook in stryd met die gehele gees van die Staatsdiens hervorminge alreeds in die Wetboek aan- gebring. Hierdie politiek is natuurlik bedoel om die Amerikaanse stelsel in ons administrasie in te voer, om Nasionalistiese beloftes uit te voer en die Diens aan te vul met hulle getroue politieke nalopers. Ons sal hierdie verderflike politiek tot die bitter einde beveg.

MEER SPOORWEE.

MEER MARKE VIR DIE UNIE SE UITVOER.

'n Ander hoofplank in ons platvorm by die laaste algemene verkiesing was die ontwikkeling van die land deur middel van 'n vooruitstrewende industriële politiek. Terwyl veel gedurende die laaste drie jare tot stand gebring werd, kan ons nie daarop aan- spraak maak dat ons die verwagte sukses behaal het nie. Die depressie en toestand van ontwrigting van die land was te veel vir ons. Maar nogtans het ons 'n grote mate van sukses behaal.

Ons het met sukses die grootste program van spoorweg en hawekonstruksie wat nog ooit in Suid- Afrika onderneem is ten uitvoer gebring en as ons weer aan die bewind kom is ors van voorneme om met 'n soortgelyke skema te voorskyn te kom. Ons land word ongelukkig sleg gedien deur natuurlike kom- unikasies en, met die oog op sy ontwikkeling kan geen geld beter aangewend word nie dan aan die daarstelling van vervoermiddele en ontwikkelings ver- keersweë. Spoorwegaanbou ontwikkel nie alleen die hulpbronne van die land nie, maar dit verskaf die beste wyse vir indiensneming van blanke arbeid in tye van werkloosheid, soos die wat ons nou beleef. Die ondervinding het tenvolle bewys dat blanke arbeid op ekonomiese wyse in hierdie werk gebruik kan word en ek vertrou dat 'n groot program van spoor- weg-konstruksie onmiddellik sal onderneem word, wat sal werk verskaf aan ons armes en hulle sal weg- hou van die demoraliserende invloed van die alluwiële delwerye.

HANDELS-KOMMISSARIS VIR AMERIKA.

Een van die sake waaraan ons die meeste aan- dag geskenk het gedurende die afgelope drie jaar was om marke te vind in die buiteland vir ons grond- stowwe. Gelukkig het ons in 'n groot mate hierin ge- slaag. Die aanstelling van Mnr. Spilhaus as ons Han- dels-Kommissaris op die Vasteland was een van die beste en gesondste stappe wat ooit geneem is in be- lang van die ontwikkeling van die land, en sy dienste om openinge vir ons produkte te vind op die Vaste-

land was onskatbaar. Dis 'n snaakse kommentaar op ons handelwyse dat Kolonel Creswell die Stamford Hill setel van ons verower het grotendeels deur die vooroordeel wat hy kon verwek oor hierdie aanstelling. Die Regering is voornemens om verder in hierdie gees te handel en 'n soortgelyke aanstelling in Noord-Amerika te maak. Ons het ook ons handelsrelasies met ons Afrikaanse bure uitgebrei, en ons beskou die Afrikaanse marke verder Noordwaarts as onder die belowendste en natuurlikste afsetgebiede vir ons uitbreidende handel en nywerheid. Die Nasionaliste was bereid om hierdie geleenthede in gevaar te stel deur voor te stel om ons grense te sluit vir beeste uit die Noorde. Deur vriendskaplike onderhandeling met ons nabure het ons 'n algemeen aanneemlike oplossing van hierdie moeilike vraagstuk gevind sonder om in enige opsig ons handelsrelasies met hulle in gevaar te bring.

Die Regering het ook leiding geneem, in samenwerking met die stoomvaart-maatskappye om die vervoerstoestand by die uitvoer van vrugte na die Vasteland te verbeter. My word meegedeel op goeie gesag dat ons eerste klas pionierswerk in die nuwe wetenskap van koelkamers en uitvoer van vrugte doen. Die gevolge is alreeds duidelik in die verbeterde toestand waarin ons vrugte die Europese marke bereik en die beter pryse wat ons boere daarvoor kry. Hierdie pryse was van jaar feitlik twee keer so hoog as verlede jaar. Die vooruitsigte vir ons vrugte-boere oor geheel Suid-Afrika is dus baie rooskleurig.

UITVOER VAN VRUGTE.

Die Regering het hulle uiterste invloed gebruik om 'n goeie mate van voorkeur vir ons uitvoer-VRUGTE, wyn, tabak, suiker en ander produkte in die Engelse marke te verkry. Ons het in hierdie opsig geen steun van die Opposisie-partye verkry nie, intendeel deur ons hewig in die Parlement in hierdie verband aan te val het hulle die indruk verwek dat Suid-Afrika verdeeld of onverskillig is met betrekking tot hierdie voorkeurtariewe, hulle was behulpsaam om die aanname van hierdie voorkeurregte deur die Britse Parlement in gevaar te stel, en het daardeur die allergröotste ondiens aan ons produsente bewys. Dit is die politiek van "Suid-Afrika Eerste" in die ware praktyk! Dit beteken Nasionalistiese politiek eerste!

HULP VIR BOERE.

PLANNE TEN VOORDELE VAN NUWE INKOMERS.

Wat betref die landbounywerheid beskou ons dit as ons eerste en belangrykste industrie en ons houding in verband daarmee in die verlede was dat ons ons gebind het om voort te gaan om dit in die toekoms vooruit te help op elke regmatige wyse. Dit sal ons doen deur nuwe marke in die buiteland vir ons produkte te open, deur die aankweke van landbou-koperasie en deur geld beskikbaar te stel deur middel van die Landbank en andersins, deur aanbou van nuwe spoorweë en vermindering van spoorwegtariewe sover as moontlik en deur simpatieke konsiderasie aan alle ernstige probleme te skenk wat hulle in ons landbounywerhede mag voordoen. Die wyn-kwessie het ons vir die teenwoordige in alle geval opgelos en ons vertrou dat ons in staat sal wees om die vlees- en tabak-vaarstukke ook op te los as ons 'n kans gegee word. Ons is voornemens om spesiale stappe te neem om die katoennywerheid wat spoedig 'n nywerheid van die eerste rang behoort te wees, te bevorder.

Met betrekking tot landnederstelling en besproeiing hou ons ons by die verklaring wat deur Kolonel Reitz in die afgelope sitting van die Parlement ge-

maak is. In al die nodige gevalle sal 'n herwaarding van nedersettingsplase plaasvind en veel langer termyn van betaling vir alle teenwoordige en toekomstige setlaars beskikbaar gestel word. Die Regering sal oortollige besproeibare grond van eenaars vir nedersettingsdoeleindes oorneem en dus die ernstige finansiële moeilikhede, waarin 'n groot aantal besproeiers hulle onder die bestaande wette bevind, oplos.

LANDBOU-NEDERSETTINGS.

Daarby sal landnederstelling bevorder word deur groter fondse beskikbaar te stel vir die vier-vyftes voorskot op die koop van plase onder Klousule 11 van die Wet. Die Regering is voornemens om voldoende geld beskikbaar te stel, nie alleen om alle geskikte Suidafrikaanse applikante te help nie, maar ook om op dieselfde wyse en op gelyke voet goedgekeurde nedersetters van die buiteland, wat 'n landbou-opleiding geniet het by Suidafrikaanse boere of op Suidafrikaanse opleidingsskole of plase te help. Op hierdie wyse sal 'n groot stoot aan immigrasie van die regte soort in Suid-Afrika gegee word. Ons het ondervind dat die stelsel van voorskotte onder Klousule 11 die beste wyse is om landnederstelling te bevorder, en ons is voornemens om daar die volste gebruik van te maak.

INDUSTRIËLE POLITIEK.

By die laaste algemene verkiesing het ek groot nadruk gelê op die nywerheidspolitiek van die nuwe Regering, maar die tye en omstandighede van die land was baie ongunstig gewees vir die suksesvolle aanvaarding van hierdie politiek. Hewige skommelinge in die wisselkoers en geldsommelinge in die buiteland het hier, net soos in Australië en ander jong industriële lande, 'n atmosfeer van onsekerheid en versigtigheid teweeg gebring. Fabrikante het nooit definitief gewet welke mate van konkurensie hulle van die buiteland kon verwag nie en was dus geneig om die afwikkeling van sake af te wag. Maar die ernstigste moeilikheid van almal was die geldskaarste en inkorting van krediet. Kapitaal kon nie gevind word nie vir die oprigting van baie belowende nywerhede en selfs waar sulke kapitaal kon gevind word het die afwesigheid van die nodige krediet fasiliteite en werkende kapitaal baie ander tot verdriet laat kom. Daar was baie fabriek wat gesluit werd,—andere gaan onder moeilikhede gebuk—nie omdat die Regering hulle nie beskerm het of omdat hulle nie 'n goeie plaaslike mark besit nie, maar omdat hulle geen werkende kapitaal besit om mee aan te gaan en die Banke nie in 'n posisie is om hulle die nodige geld te verskaf nie. Dit en nie die stil sit van die Regering is die hooforsaak van die vertraging van ons nywerheidspolitiek. Die bank en geldelike posisie is egter snel aan verbeter en die vooruitsigte van ons Suidafrikaanse nywerhede behoort spoedig baie rooskleuriger te wees.

YSTER EN STAAL INDUSTRIË.

Neem b.v. die geval van ons yster- en staal-industrie, waarvoor ek, as ons groot toekomstige sleutel industrie, gedurende die laaste drie jaar onophoudelik gewerk het. Ten spyte van die gunstige tegniese rapporte, ten spyte van 'n mees liberale stelsel van toelae wat ons deur die Parlement gesit het, is die miljoene nodig vir die oprigting van hierdie industrie, nog nie gevind nie. Ek het egter nog nie hoop of moed verloor nie en vertrou om in die afsienbare toekoms sukses te behaal.

Nieteenstaande die moeilikhede waarna ek ver-

wys het is 'n grote mate van 'harde' voorafgaande werk verrig. Die Parlement het 'n skema vir 'n Raad van Handel en Nywerhede aangeneem wat die kans **van nuwe industrieë ondersoek en aanbevelings doen** met betrekking tot enige veranderinge in die doeanes of spoorwegtariewe of enige ander vorm van hulp en beskerming wat deur sulke industrieë verlang mag word. Die Raad het al reeds 'n groot mate van nuttige werk gedaan en kosbare ondervinding vir die toekoms opgedaan. Op hulle aanbeveling het nie alleen die skoene-nywerheid maar tenminste 'n twintigtal ander industrieë behoorlike hulp en beskerming verkry. Die Raad gaan van die grootste belang wees vir die toekomstige nywerheids-ontwikkeling van die land, veral wanneer dit ge-reorganiseer en versterk word soos deur die ondervinding aangewys.

ELEKTRIESE KRAAG.

'n Nog belangryker stap werd geneem by die oprigting van die Elektrisiteitskommissie. Die industriële toekoms van die land hang af van die voorraad in groot hoeveelhede van goedkoop krag. Die Regeringsskema, wat deur die Parlement aangeneem is, beteken die oprigting deur die openbare gesag in die steenkoolgebiede en groot industriële sentra van die Unie van sentrale kragstasies waardeur die spoorweg- en munisipale dienste en alle ander vorme van plaaslike industrieë goedkoop voorsien sal word sonder die noodsaaklikheid dat hulle hulle eie krag ontwikkel. Die stelsel sal kapitaaluitgawes en bedryfskoste bespaar vir elke industrie binne die gebied van die groot stasies. Dit is 'n skema wat baie verstaan voor wat in enige ander land gedaan is, en sy gevolge vir die toekoms van ons nywerheidsontwikkeling sal ontsaglik wees. Groot stasies word alreeds opgerig of is ontwerp vir Kaapstad, Durban, Colenso, en Witbank en ander sal te geleger tydens volg. Dis 'n stap van die allergrootste belang.

'N SPESIALE MINISTER. BANK TOT ONDERSTEUNING VAN JONGE INDUSTRIEË.

Wat is ons politiek vir die toekoms? Na my mening is die pad nou skoon vir die aanvaarding van 'n moedige en vooruitstrewende politiek van nywerheidsontwikkeling. En die dringende behoeftes van die land roep uit om kragtige optree. Ons het 'n stadium in ons ontwikkeling bereik, as 'n land en as 'n nasie, wat uitroep na 'n groot voorwaartse stap as ons nie wil verroes en agteruit gaan nie. Geen Regering behoort vir een enkele dag geduld te word wat nie eerlik en opreg die vraagstuk aanpak, om 'n toekoms vir ons groot en altyd groeiende aantal seuns en dogters te skep. En industriële ontwikkeling is en bly een van die kragtigste middele om ons groot en toenemende Europese bevolking op te neem. Laat my in die kort skets die lyne waarlangs ons sal beweeg as ons weer aan die bewind van sake kom.

In die eerste plek sal ek 'n nuwe portefeulje van Nywerheid en Handel in die Kabinet instel. Op die oomblik word industriële belange behartig deur verskillende regeringsdepartemente soos die Raad van Nywerheid, die Departement van Mynwese en Nywerheid, die Doeanes-Departement en verskillende andere. Hulle is nie altyd in ooreenstemming nie, hulle aktiwiteite werk somtyds op mekaar in en neutraliseer mekaar; daar is 'n neiging vir hulle om in waterdigte kompartemente te werk. Vir 'n behoorlike vooruitstrewende politiek behoort daar 'n koördinasie van al die kantore en departemente te wees wat betrokke is met ons nywerheids-politiek. Dit is my voorneme om hulle almal onder een Minister saam te bring wie se plig dit sal wees om ons industriële en fabrieksontwikkeling te help en te bevorder.

DIE OP TE RICTE BANK.

In die tweede plek sal ek vir nywerhede doen wat ons tot nog toe vir landbou gedaan het. Ons het van die begin af gesien dat die gewone bank fasiliteite nie genoeg vir die landbou is nie en daarom het ons die Landbank opgerig om addisionele hulp aan die boere te verskaf. Die ondervinding het gedurende die laaste drie jaar bewys hoe moeilik dit is vir 'n sukkelende industrie om hulp van die Banke te verkry. Ek stel voor om 'n organisasie op te rig of in verband met die Landbank of apart daarvan wat finansiële steun sal verleen na behoorlik ondersoek en met die nodige waarborge aan jong industrieë wat goeie kans het maar in sulke omstandighede verkeer dat die kommersiële banke hulle geen fasiliteite sal toestaan nie. Dit is 'n ingewikkelde saak en daar sal 'n element van gevaar bly ten spyte van alle voorsorgsmaatreëls. Maar ek voel oortuig dat in die algemene openbare belang die tyd vir so'n stap aangebreek is.

ONS EIE SPOORWEG-WERKE.

Ten derde sal ek 'n heelmal nuwe departement in verband met ons spoorwegwerk winkels instel. Ons het op die oomblik 'n aantal sulke werk winkels oor die hele land versprei, wat meesal besig is met reparasiewerk en tot 'n beperkte mate met die aanbou van spoorwaens. 'n Groot deel van ons rollende materiaal en byna al ons lokomotiewe word nog in die buiteland bestel. Op hierdie wyse gaan groot somme geld elke jaar die land uit wat hier bestee moes word om werk aan ons eie mense te verskaf. Maar die bestaande werk winkels is nie behoorlik toegerus met die nuttigste meganiese toestelle vir sulke werk nie. Ons politiek is om al ons werk in die Unie gedaan te kry, om 'n groot spoorwegwerkwinkel of fabriek, toegerus met die allernuttigste masjienerie, op te rig, wat in staat sal wees om op ekonomiese wyse, nie alleen al die rollende materiaal maar, in die toekoms, ook al die lokomotiewe, wat tot nog toe van die Vasteland bestel werd, te vervaardig. Dit sal 'n reuse en 'n kosbare onderneming wees maar ek voel oortuig dat die tyd aangebreek is om 'n groot voorwaartse stap in die rigting te neem.

En as tegelykertyd die yster en staal industrie op suksesvolle wyse kan deurgedryf word, sal ons 'n verreikende stap in die nywerheidsontwikkeling van die land geneem het.

TEGNIESE ONDERWYS.

Ten vierde en ten laaste sal ek met alle krag tegniese opvoeding bevorder, ek sal industriële en tegniese opvoeding gepaard laat gaan na die rooskleurige toekoms wat ons wag. Ons het die land bedek met Universiteite en Kolleges en hoër skole; ons het die land reeds bespikkel met landbou skole en kolleges, maar die tegniese en industriële sy van ons opvoeding is verwaarloos geword. Hierdie tekortkoming behoort aangevul te word. Ons hele opvoedings-stelsel vereis hersiening, maar in alle geval behoort sonder verder verlies van tyd geleentheid verskaf te word vir tegniese opleiding, waarna daar 'n groot en toenemende vraag is. En hierdie opleiding behoort nou aangesluit te word by en in verband gebring te word met ons plaaslike industrieë. Die toekomstige Europese beskawing in hierdie land hang in grote mate daarvan af of ons ons plig sonder verwyf in hierdie opsig doen.

GEVARE VAN DIE NAS.-ARB.-VERBOND. DIE KREDIET VAN DIE LAND IN GEVAAR.

Ek het ons loopbaan oor die afgelope drie jaar bespreek en het die politiek en program geskets wat

ons voornemens is om uit te voer indien ons weer met die vertroue van die land begunstig word. Ek wil nou 'n paar woorde sê in verband met die voornemens van die Vatmekaar, sover as dit aan ons openbaar werd in die toesprake van die leiers. Dit is waar, Generaal Hertzog moet nog sy manifes lewer, en ek vertrou dat hy sal probeer om met meer bepaaldheid en groter duidelikheid as gewoonlik te praat, sodat die land nie na die stembus gaan nie in duisternis en in onwetendheid omtrent wat die Vatmekaar werklik gaan doen as hulle aan die bewind kom. Maar 'n gedeelte van hulle politiek is reeds aan die lig gekom en ek wil 'n paar opmerkinge daarvoor maak.

Ek het alreeds my algemene afkeuring uitgespreek oor die re-organisasie skema van die staatsdiens, soos deur Mnr. Roos voorgestel. Ek voel nog groter argwaan omtrent sy voornemens om die verdedigingsorganisasie van die land te besnoei of heelmal te niet te doen. Met die oog op die sesessie-politiek, wat in volle swang mag kom na die verloop van die volgende Parlement, en die sekerheid dat Generaal Kemp hulle Minister van Verdediging gaan wees lees ek die mees onheilspellende betekenis in hierdie belangryke verklaring. Mnr. Roos het openhartig gespreek en ek hoop die land sal sy woorde ter harte neem en dat dit 'n geval sal wees waar "vooraf ge-waarsku vooraf gewapen".

DIE ROEKELOOS DRUK VAN PAPIERGELD.

Mnr. Roos, sprekende namens die Nas.-Arb.-Verbond te Joh. burg, het ook duidelik gemaak dat dit die voorneme van die Verbond is om die Reserwebank in 'n Staatsbank te verander, wat dan die mynwerkers en die boere en die industrieë van geld sal voorsien. Ons weet watter kapitaal die Reserwebank besit, maar ons word nie deur Mnr. Roos in sy laaste toespraak gesê nie, waar die nuwe kapitaal vandaan sal kom wat aan hierdie klasse verskaf sal word. Gedurende die afgelope paar jaar het hy egter oor die hele land 'n politiek van papier inflasie verkondig. Waarom geld in die buiteland geleen, wanneer jy papier hier kan druk, het hy herhaaldelik gevra, net soos die Russiese Sowjet dit gevra het. Die goud van die myne sal waarborg vir hierdie papier wees, sê hy. Ons moet dus daarvan aflei dat die goud van die myne in die koffers van die nuwe bank opgesluit sal word in plaas van oorsee gestuur te word om te betaal vir wat ons invoer, dat die myne, vir hulle goud in papier sal betaal word en dat 'n ver oordrewe papieromloop die wettige betaalmiddel van die land sal word. Ek laat dit aan die verbeeldingskrag van die publiek oor om te oordeel watter uitwerking hierdie politiek op ons krediet hier en daarbuite sal hê, watter ineenstorting van waardes daaruit sal voortvloei en watter skade aan ons handel en nywerheid sal gedaan word.

SLEGTE TYD VIR KAPITAAL IN VOORUITSIG.

Maar wat ook al die voornemens en planne van die Nas.-Arb.-Verbond met betrekking tot 'n Staatsbank en die druk van papiergeld mag wees, moet ek erken dat ek die diepste argwaan koester omtrent die finansiële beleid wat die Nas.-Arb.-Regering waarskynlik sal volg. Indien ek moet oordeel na die handelwyse van die Nas.-Arb.-meerderheid gedurende die laaste drie of vier jaar in die Transvaalse Prowinsiale Raad, kan ek alleen sê dat kapitaal en nywerheid 'n baie skraal tyd sal hê, dat om geld te vinde vir 'n aantal onmolike doeleindes kapitaal uitgeveel sal word en dat die krediet van hierdie land 'n skok sal ontvang waarvan dit nie maklik sal herstel nie.

Ek gevoel ewe groot argwaan omtrent die politiek wat die Nas.-Arb.-Regering gaan volg in verband met ons mynweese, wat, soos die Staking van 1922 bewys het, die sleutel is van die vooruitgang

van elke ander industrie van die land, insluitende landbou. Binne die Parlement en buite die Parlement, tydig en ontydig, het die Verbond leiers 'n veldtog van haat teen hierdie industrie gevoer. Die leiers en selfs die gewone lede van al twee die Vatmekaar Partye het die Mynweese industrie die voorwerp van hulle aanvalle gemaak. Hulle vernaamste aanklag teen die Regering is dat die Regering se politiek vir die myne te gunstig was, dat die myne baie swaarder behoort belas te word, en dat maatreels behoort aangeneem te word, wat as onvermydelike gevolg sal hê die verlamming van hierdie nywerheid. Ek is ten seerste bevrees dat die mynweese-politiek van die Nas.-Arb.-Verbond sal beteken dat die land van die één ekonomiese krisis na die ander sal voortgaan en dat voorspoed alleen dan sal terugkeer, wanneer die onnatuurlike kombinasie verdwyn.

VREES VIR DIE SEGREGASIE-POLITIEK.

DIE LAND SAL OP DAARDIE ROTTS VASLOOP.

Maar my ernstigste vrees is vir Generaal Hertzog se segregasie-politiek. Generaal Hertzog is 'n politieke dweper en ek vrees hy gaan hierdie land laat skipbreuk ly met sy segregasie stokperdjie. Hy verkeer selfs onder die begogeling dat die natuurle van sy segregasie-politiek hou en dit verwelkom.

Sy politiek, soos dikwels deur hom uitgelê, is as volg: Al die natuurle van die Unie moet in territoriale reserwes gesegregeer word en in die Kaap Provinsie sal hulle die reg by die Parlementêre Eleksies — wat hulle nooit moet toegeken gewees het nie — verloor. Aan die ander kant sal die kleurlinge, as apart van die Naturelle, dieselfde stem en burgerregte oor die gånse Unie as blankes besit, en die kleurlingboom sal geheel en al in Suid-Afrika verdwyn. Bowendien het hy ook, wat hy industriële segregasie van die naturele noem, bepleit, wat hy egter wyselik nagelaat het om duideliker te verklaar. Mnr. Roos het egter verklaar dat naturelle buitekant hulle reserwes alleen ongeskoolde arbeid mag verrig.

ONMOLIKE PLAN.

Ek neem bowestaande aan vir die segregasie-politiek, in breë trekke, wat die onheilige Verbond van plan is om deur die Parlement te sit. Ek aarsel nie om te verklaar dat dit 'n onmoontlike skema is en dat dit die allergrootste omwenteling sal teweeg bring wat nog ooit in die geskiedenis van Suid-Afrika geken is, dat in soverre as die werk van hierdie land afhanklik is van die samewerking tussen swart en wit dit die besigheid van die land tot 'n algehele dooie punt sal bring en dat dit so'n gevoel van verongelyking, onregverdigheid en verdrukking in die harte van die naturelle sal verwek dat dit nie gemaklik weer sal uitgewis word nie. Die prys wat die blanke sal moet betaal vir soon dwase handeling sal onberekenbaar wees. Dit, soos die meeste van Generaal Hertzog se liefingidees, is volkome ongesond en gevaarlik.

DIE REGERINGS-POLITIEK.

Nie op hierdie wyse, dames en here, sal ons naturelle-vraagstuk opgelos word nie. Ek het as Minister van Naturelle-sake gedurende die laaste vier jaar probeer om hierdie groot vraagstuk op 'n gans ander wyse te nader. In die Naturelle Rade Wet het ek voorsiening gemaak vir Naturelle selfregering in hulle teenswoordige of toekomstige reserwes. En in die Stadsgebiede Wet van verlede jaar het ek probeer om

aan die wortel te raak van die euwels wat voortspruit uit die sawelewing van naturelle in of naby groot stedelike en industriële gebiede. In albei hierdie hervormings het ek blanke en naturelle menings aan my kant gehad. En alleen in daardie gees van regverdigheid, samespreking en billikheid sal ons ooit in staat wees om op bevredigende wyse voorsiening te maak die saambestaan van blanke en naturelle van hierdie land.

VYF PARLEMENTE.

DIE KAFFERMEID-STEMREG-STORIE WEERSPREEK.

Daar is 'n ander saak waarop die houding van die Nas.-Arb.-Verbond ernstig vrees by my opwek en waarop ek graag 'n definitiewe verklaring van Generaal Hertzog sou kry. Is die Verbond ten gunste daarvan om terug te gaan na 'n federale stelsel in ons Prowinsiale betrekkinge? Indien so, dan gaan hulle ons werk by Unie omver gooi en vyf Parlemente en belastingopleggende liggame in die Unie tot stand bring, wat meer is as ons klein bevolking kan dra. Sover dit ons aangaan is ons politiek duidelik en definitief. Die laaste Wet plaas die Rade op 'n vaste voet met ingekorte bevoegdhede om te belas. As hulle onder daardie Wet beantwoord sal ons bereid wees om hulle vir die toekoms te laat aangaan. Maar as, veral in die twee groot provinsies, die Rade nie satisfaksie gee nie en hulle konstitusionele funksies nie behoorlik ten uitvoer bring nie, sal die Prowinsiale stelsel sover as dit hierdie twee Prowinsies betref opnu in oërweging geneem en radikaal verander moet word.

REFLEKSIE OP ONS VROUE.

Ek is ook begaan oor die houding van uitgesproke vyandigheid wat die Nasionale leiers en Party aangaan het teenoor die belangryke vraagstuk van vrouekiesreg. Hoewel ons geen partykwessie daarvan maak nie, is die groot meerderheid van ons Party ten gunste van hierdie hervorming. Ons beskou ons vroue as waardig om aan die sy van ons mans te staan as hulle gelyke in die burgerskap van die land. Die houding van die Nasionale leiers is 'n refleksie op ons Suidafrikaanse vrouedom wat hulle nie verdien nie. **Hulle het probeer om die aandag van hulle self af te wend deur te verklaar dat ek ten gunste is van vrouekiesreg vir blank en gekleurde dwars deur die Unie. Dit is heelmaal onwaar. Ek het as die enige uitvoerbare oplossing in my opinie bepleit die vasstelling van 'n taamlike hoë algemene kwalifikasie vir vrouens oor geheel Suid-Afrika en om die kleur-slagboom te laat waar die Grondwet dit geplaas het, naamlik buitekant die Kaap Prowinsie. Ek hoop van harte dat langs hierdie of dergelyke lyne hierdie hervorming nog sal deurgevoer word met die toestemming van alle partye en as 'n gif van alle partye aan die vrouedom van Suid-Afrika.**

HEELTEMAAL PRAKTIES.

Die politiek wat ek geskets het is na my mening al wat werklik vereis word teneinde ons industriële en landbouontwikkeling die nodige stoot vir die volgende stadium te gee. En dit is 'n volkome aanneemlike en praktiese politiek. As die maatreels wat ek genoem het uitgevoer word, kan ons die res aan partikuliere onderneming laat en aan die terugkeer van gunstiger en voorspoediger landstoestande. Ons verlang nie drastiese en heldhaftige maatreels wat alleen kwaad kan doen nie. Die land werd deur 'n ernstige siekte heen gebring deur deskundige behandeling; laat ons die volkome herstel en toekomstige

ontwikkeling aan die natuur laat en dit nie deur aanhoudende regeringsingryping en bemoeiing, belemmer nie.

MOET DIE TOEKOMS BEWOLK WORD?

En dit is juis daar wat my vrees vir die toekoms in kom. As 'n Nas.-Arb. Regering aan die bewind kom en hulle dillettante idees en grillige eksperimente op hierdie land toepas sal ons so 'n skok, so 'n onsekerheid, en so 'n algemene ontwrigting sien dat ons kans vir toekomstige ontwikkeling en 'n terugkeer na algemene voorspoed, nogeens bewolk sal wees. Die land sal 'n Regering hê, nie van verstandige, skerpsinnige, ervare hoofde nie, maar 'n Regering van amateurs, dwepers en ekstremiste wat in die verlede gestaan het vir al wat allergevaarlik is in ons politieke lewe. Hierdie mense sal verplig wees om ten minste 'n deel van die politiek wat hulle met so veel vuur bepleit, in praktyk te bring; hulle volgelinge sal verwag en hulle dwing om ten minste 'n deel van die leer wat hulle verkondig te beoefen en 'n slag sal aan die land toegedien word waarvan dit nie maklik sal herstel nie. Dit is een van die ernstige kwessies in hierdie gewigtige verkiesing.

'n Mens hoor dit dikwels sê dat die teenswoordige Regering te lank aan die bewind was en dat 'n verandering wenslik is; en dat, per slot van rekening, geen groot kwaad gedaan sal word nie as 'n verandering plaasvind. Geen houding, geen argument kan gevaarliker wees dan dit nie. 'n Verandering mag geregverdig wees, dit mag selfs wenslik wees, indien ons plek sal ingeneem word deur manne wie se verlede van so 'n aard is dat ons hulle met veiligheid vir die toekoms kan vertrou, deur manne teen wie daar niks in te bring is nie, deur manne met 'n skoon lei, om dit so te sê. Dog wat is die posisie hier? Ons moet plek maak vir manne wat die gevaarlikste en mees onheilspellende loopbane in ons openbare sake het, wie se verlede die resente geskiedenis van Suid-Afrika in duisternis gehul het, wat hierdie land skipbreuk sou laat ly het as dit nie was vir die heldhaftige opofferinge en poginge van Generaal Botha en die verstandige vaderlandsliewende manne van Suid-Afrika wat by hom gestaan het.

NIE ONSKULDIG NIE.

Indien die manne wat ons plek wil inneem alleenlik onervare was sou ek hulle 'n kans gee. As hulle maar net onskuldig was. As hulle verlede maar net gewys het dat hulle met die Regering van hierdie land kon vertrou word. Maar hulle is nie onskuldig nie, Suid-Afrika kan dit nie bybring om haar lot aan sulke manne te vertrou nie. Om hulle op hierdie tydstip aan die hoof van die Administrasie te stel sou beteken 'n volslae ommekeer van al die beslissings in die groot kwessies van die laaste veertien jaar in ons geskiedenis. Dit sal alleen 'n ander donker hoofstuk in ons geskiedenis open, en ek vir een hê te veel geloof in die oordeel van my landgenote om te glo dat soiets moontlik is.

Ek sou die volk van Suid-Afrika vra om die volgende vraagstukke van ons resente geskiedenis te bepeins en antwoord te gee by die stembus in die lig van hulle gewete en die liefde wat hulle Suid-Afrika toedra.

GENL. HERTZOG EN DIE REBELLIE.

Twaalf jaar gelede het Generaal Hertzog die Nasionale Party op 'n twee-stroom politiek gestig teneinde die rasse-geskille tussen ons blanke bevolking te verewig en te verskerp. Daarteenoor het Generaal Botha en die Suidafrikaanse Party die groot ideaal van één ondeelbare Suidafrikaanse nasie voorgestel. Wat